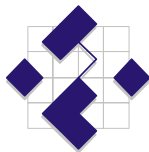

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ПРЕДМЕТ:	ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР 2008 – 2018.
ИНВЕСТИТОР:	ОПШТИНА ПРИЈЕДОР
ЛОКАЦИЈА:	ОПШТИНА ПРИЈЕДОР
ВРСТА ДОКУМЕНТА:	ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ
НОСИЛАЦ ПРИПРЕМЕ:	ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР
ВЕРИФИКАЦИЈА:	17.09.2009. ГОДИНЕ; СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:	УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а.д. БАЊА ЛУКА
УЧЕСНИЦИ НА ИЗРАДИ:	мр БРАНИСЛАВ БИЈЕЛИЋ, дипл. прост. планер, ВЕСНА СИМИЋ, дипл. прост. планер, ДАРКО ЈОВАНИЋ, дипл. инж. шумарства, МАРИЈА ВИЛХЕЛМ –ДЕЈАНОВИЋ, дипл. инж. пејзажне архитектуре, СЛАЂАНА ПАВЛОВИЋ, дипл. инж. пољопривреде, ДОБРИЛА ТАСОВАЦ, дипл. инж. пољопривреде, СЛАВИЦА ПОПОВИЋ, дипл. економиста, ДРАГАНА ПАШИЋ, дипл. инж. саоб. мр РИСТО СТЈЕПАНОВИЋ, дипл. инж. грађ., РАДЕ ПЕЈИЋ, инж. електротех., мр МИЛАН ПРЖУЉ, дипл. инж. електротех., МИЛЕ ВУЈАЧИЋ, дипл. инж. геологије, МАЈА МРКИЋ – БОСАНЧИЋ, дипл. инж. маш., САША МИЋИЋИЋ, дипл. инж. технологије, ГОРДАН МИЛИНКОВИЋ, дипл. инж. геодезије, СЛАВИЦА ПАШТАР, дипл. инж. електротехнике, БОГОЉУБ ОЛУИЋ, дипл. правник
ТЕХНИЧКА ОБРАДА:	САЊА БАЈИЋ, инж. информатике, ТАЊА ТАЛИЋ, арх. грађ. техничар,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ДЕНИС МИТРОВИЋ, техничар за рач. технику,
ОРХАН БЛЕКИЋ, ел. техничар,
ДОБРИЛА РАДИЋ, грађ. техничар,
ПАВЛЕ АЛВИР, ел. техничар,
ИГОР ЗЕЦ, арх. техничар,
БРЕНКА БЛЕКИЋ, дактилограф,
ЉИЉА БОСАНАЦ, дактилограф,
БОЖО РАДУМИЛО, копирант,
УРОШ КУКОЉ, копирант,
САША БУРГИЋ, фотокопирант

ТЕХНИЧКИ РУКОВОДИЛАЦ

СНЕЖАНА МРТЉА - БАЏА, дипл. инж. арх.

ДИРЕКТОР

мр БОРИСЛАВ БИЈЕЛИЋ

САДРЖАЈ

I	ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА	10
	1. Рјешење о регистрацији Урбанистичког завода Републике Српске, а.д. Бања Лука и лиценца Урбанистичког завода Републике Српске, а.д. Бања Лука за израду просторно-планске документације	
	2. Лиценце учесника у изради Плана	
	3. Доказ о стављању Плана на јавни увид, закључци о усвајању нацрта и приједлога Плана и Одлука о доношењу просторног плана	
	4. Сагласности и мишљења надлежних институција и организација на План	
II	ТЕКСТУАЛНИ ДИО ПЛАНА	12
	A. УВОДНИ ДИО	12
	I ПОДАЦИ О ПЛАНИРАЊУ	13
	1. Важећи просторни план	13
	2. Одлука о изради Просторног плана	13
	3. Плански период	14
	4. Носилац припреме и носилац израде Плана	14
	5. Радни тим за израду Плана	14
	6. Савјет плана	15
	7. Примijeњена методологија	16
	8. Подаци о сарадњи, усаглашавању ставова са органима и организацијама из члана 57. Закона и сагласности и мишљења тих органа и организација	16
	9. Јавни увид и стручна расправа о нацрту Плана	16
	10. Приједлог плана	17
	11. Стручна контрола и сагласности на приједлог Плана	17
	12. Преглед информационо - документационе основе Плана	17
	B. СТАЊЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	22
	I ТЕРИТОРИЈА, СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА	23
	1. Територија и везе са сусједним просторима	23
	2. Становништво	33
	3. Организација простора, просторне целине, насељска структура, систем центара и урбанизација	45
	4. Становање и станови	55
II	ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ	58

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

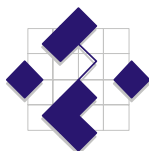
1. Географски положај, рељеф, клима и друге природне карактеристике простора	58
2. Пољопривредно земљиште	78
3. Шуме и шумска земљишта	83
4. Воде	91
5. Руде и други минерални ресурси	94
6. Енергетски потенцијали	100
III ИНФРАСТРУКТУРА	102
1. Саобраћајна инфраструктура	102
2. Енергетска инфраструктура	105
3. Хидротехничка инфраструктура	113
4. Телекомуникациона инфраструктура	117
5. Комунална инфраструктура	121
IV ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	122
1. Основни индикатори развоја	122
2. Привредна структура	123
3. Просторна организација привреде	130
V ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	133
1. Образовање и наука	135
2. Култура и религија	138
3. Здравство	139
4. Социјално старање	140
5. Комуналне дјелатности	141
6. Управа	143
7. Спорт	145
8. Остале друштвене службе и дјелатности	146
VI ЖИВОТНА СРЕДИНА	147
1. Вода, тло и ваздух	147
2. Урбани стандард	153
3. Природне вриједности и културно-историјска добра	157
4. Заштита од елементарних непогода, техничких опасности и ратних дејстава	162
VII БИЛАНС КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА	166
VIII БИЛАНС КОРИШЋЕЊА РЕСУРСА	169

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

IX	БИЛАНС КОРИШЋЕЊА ОБЈЕКТА	169
X	ОЦЈЕНА СТАЊА ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	170
V.	ПОТРЕБЕ, МОГУЋНОСТИ И ЦИЉЕВИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	176
I	ЦИЉЕВИ ПЛАНА	177
II	ТЕРИТОРИЈА И ВЕЗЕ СА СУСЈЕДНИМ ПРОСТОРИМА	179
III	ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ	180
	1. Пољопривредно земљиште	180
	2. Шуме и шумска земљишта	181
	3. Енергетски потенцијали	182
IV	СТАНОВНИШТВО	183
V	СТАНОВАЊЕ	186
VI	ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	187
VII	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	189
	1. Образовање и наука	189
	2. Култура и религија	190
	3. Здравство	191
	4. Социјално старање	191
	5. Комуналне дјелатности	191
	6. Управа	191
	7. Спорт	191
VIII	ИНФРАСТРУКТУРА	193
	1. Саобраћајна инфраструктура	193
	2. Енергетска инфраструктура	194
	3. Хидротехничка инфраструктура	197
	4. Телекомуникациона инфраструктура	201
	5. Комунална инфраструктура	203
IX	ЖИВОТНА СРЕДИНА	204
	1. Вода, тло и ваздух	204
	2. Урбани стандард	206
	3. Природне вриједности и културно-историјска добра	206
	4. Заштита од елементарних непогода, техничких опасности и ратних дејстава	207
G.	ПЛАН ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	210
I	ТЕРИТОРИЈА И ВЕЗЕ СА СУСЈЕДНИМ ПРОСТОРИМА	211
II	ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ	213

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

1. Клима	213
2. Шуме и шумска земљишта	215
3. Енергетски потенцијали	218
III СТАНОВНИШТВО	219
IV ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА, ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ, НАСЕЉСКА СТРУКТУРА, СИСТЕМ ЦЕНТАРА И УРБАНИЗАЦИЈА	220
V СТАНОВАЊЕ	225
VI ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	229
1. Правци развоја привредних дјелатности	229
2. Просторна организација привреде	244
VII ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	246
1. Образовање и наука	247
2. Култура и религија	247
3. Здравство	248
4. Социјално старање	248
5. Комуналне дјелатности	249
6. Управа	249
7. Спорт	249
VII ИНФРАСТРУКТУРА	251
1. Саобраћајна инфраструктура	251
2. Енергетска инфраструктура	253
3. Хидротехничка инфраструктура	259
4. Телекомуникациона инфраструктура	263
5. Комунална инфраструктура	265
IX ЖИВОТНА СРЕДИНА	266
1. Вода, тло и ваздух	266
2. Урбани стандард	271
3. Природне вриједности и културно-историјска добра	273
4. Заштита од елементарних непогода, техничких опасности и ратних дејстава	275
X ОПШТА СТРАТЕГИЈА ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА	276
XI БИЛАНС ПЛАНИРАНОГ КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА	279
1. Категорије намјене простора и генерални режими планираног коришћења простора по категоријама	279
Д. ОДРЕДБЕ И СМЈЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА	290

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

I	ДАЉЕ ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ	292
II	ЗЕМЉИШНА ПОЛИТИКА (ОЧУВАЊЕ, ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА, УПРАВЉАЊЕ ГРАЂЕВИНСКИМ ЗЕМЉИШТЕМ И ДР.)	293
III	ИЗРАДА ВИШЕГОДИШЊИХ ПРОГРАМА ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА ПРОСТОРНИХ ЈЕДИНИЦА И ИЗРАДА СЕКТОРСКИХ СТУДИЈА, АНАЛИЗА, ПРОГРАМА И ПРОЈЕКТА	296
IV	РАЗВОЈ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА О ПРОСТОРУ	299
V	ЗАКОНОДАВНЕ ИНИЦИЈАТИВЕ	300
VI	ОСТАЛИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА	302

III ГРАФИЧКИ ДИО ПЛАНА

1. ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ДО 2015. ГОДИНЕ
2. ТЕРИТОРИЈА, ГРАНИЦЕ И АДМИНИСТРАТИВНО – ТЕРИТОРИЈАЛНА ПОДЈЕЛА
3. ХИПСОМЕТРИЈСКА КАРТА
4. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ
5. ИНЖИЊЕРСКОГЕОЛОШКА КАРТА
6. ПЕДОЛОШКА КАРТА
7. УПОТРЕБНА ВРИЈЕДНОСТ ЗЕМЉИШТА
8. ШУМЕ И ШУМСКА ЗЕМЉИШТА
9. ВОДЕ
10. МИНЕРАЛНИ РЕСУРСИ
11. ДИНАМИКА СТАНОВНИШТВА У ПЕРИОДУ 1991 – 2006. ГОДИНА
12. ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ 2006. ГОДИНЕ
13. МРЕЖА НАСЕЉА – ПЛАН
14. СТАНОВАЊЕ – СТАМБЕНИ СУФИЦИТ 1991. ГОДИНЕ
15. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
16. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА, ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА, ГАСИФИКАЦИЈА И ТОПЛИФИКАЦИЈА
17. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА
18. РАЗВИЈЕНОСТ ПРИВРЕДНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ 2004. ГОДИНЕ
19. ПОЉОПРИВРЕДНА РЕОНИЗАЦИЈА И МЕЛИОРАЦИЈЕ
20. ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА ПРИВРЕДЕ
21. ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ
22. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ – ПЛАН
23. ЖИВОТНА СРЕДИНА – ИЗВОРИ ЗАГАЂЕЊА И МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ
24. ЗАШТИЂЕНА ПРИРОДНА ПОДРУЧЈА – ПРИРОДНО НАСЉЕЂЕ
25. КУЛТУРНО НАСЉЕЂЕ
26. КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА – CORINE
27. НАМЈЕНА ПРОСТОРА

Све карте су у размјери 1:50000. Карте из Просторног плана Републике Српске до 2015. године, које чине извод из овог плана су у размјери 1 : 1 250 000.

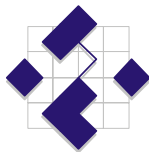
Саставни дио овог плана је и Етапни план Просторног плана општине Приједор 2008 – 2018, као и материјал под називом «Ставови носилаца израде о примједбама на Просторни план општине Приједор 2008 – 2018.»

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

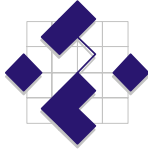
Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

I ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

II ТЕКСТУАЛНИ ДИО

A. УВОДНИ ДИО

I ПОДАЦИ О ПЛАНИРАЊУ

1. ВАЖЕЋИ ПРОСТОРНИ ПЛАН

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР

Претходни просторни план општине Приједор 1985 – 2005. донесен је 1990. године (Службени гласник општине Приједор 7/90). Носилац израде Плана било је предузеће Индустропројект из Приједора. Међутим, због истека планског хоризонта и застарјелости општинска администрација више не примјењује овај просторно - плански документ.

У периоду «планског оптимизма» у БиХ током 80 – тих година прошлог вијека рађени су бројни просторни планови за општине у СР БиХ, па тако и Просторни план општине Приједор.

Чињеница је да је протеклих двадесетак година дошло до значајних промјена како на просторима БиХ, тако и региону у цјелости; ратна дешавања, формирање нових територијално – политичких граница, промјене у геополитичком окружењу итд. Пратећи процеси ових значајних геополитичких промјена били су снажни миграциони процеси који су довели до потпуне измјене дотадашње демографске слике.

Утицај глобалних геополитичких дешавања у окружењу и на нивоу БиХ, одразио се и на подручје општине Приједор, измјенивши у значајној мјери демографске карактеристике, условљавајући нове обрасце дјеловања у простору базирани на принципима одрживог развоја, а што све заједно повлачи и ревизију концепције система насеља и организације, уређења и кориштења простора уопште.

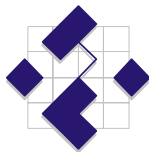
Планирање је континуалан процес који коригује своје стратешке смјернице у складу са потребама и савременим начелима времена (флексибилност планских рјешења), те је стога неопходно ревидовати планска рјешења претходног просторног плана у складу са новоформираном геополитичком ситуацијом и савременим начелима и методологијама просторно - планерске праксе.

2. ОДЛУКА О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Општина Приједор је покренула поступак израде Просторног плана општине Приједор (у даљем тексту: План), у складу са Законом о уређењу простора («Сл. гласник РС», бр. 84/02, 14/03, 112/06 и 53/07).

Одлука о изради Плана донесена је на сједници од 27.4.2006. и објављена је у "Сл. гласнику општине Приједор" бр. 4/06. Носилац припреме Плана је Одјељење за просторно уређење Општине Приједор, а носилац израде је Урбанистички завод Републике Српске, а.д., Бања Лука. Уговор између Општине Приједор (наручиоца Плана) и Урбанистичког завода Републике Српске, а.д. Бања Лука (носилац израде) закључен је 25.12.2006. године.

Уговором је, између осталог, дефинисан и обухват Просторног плана у износу од 834 км², односно простор општине Приједор.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

3. ПЛАНСКИ ПЕРИОД

Временски период за који се План доноси је 10 година.

4. НОСИЛАЦ ПРИПРЕМЕ И НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Носилац припреме Плана је Одјељење за просторно уређење Општине Приједор, а носилац израде је Урбанистички завод Републике Српске, а.д., Бања Лука.

5. РАДНИ ТИМ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

- мр Бранислав Бијелић, дипл. просторни планер,
- Весна Симић, дипл. просторни планер,
- Драгана Пашић, дипл. инж. саобраћаја,
- мр Милан Пржуљ, дипл. инж. електротехнике,
- Пејић Раде, инж. електротехнике,
- мр Ристо Стјепановић, дипл. инж. грађевинарства, смјер хидротехника,
- Миле Вујачић, дипл. инж. геологије,
- Дарко Јованић, дипл. инж. шумарства,
- Марија Вилхелм – Дејановић, дипл. инж. пејзажне архитектуре,
- Слађана Павловић, дипл. инж. пољопривреде,
- Добрила Тасовац, дипл. инж. пољопривреде,
- Славица Поповић, дипл. економиста,
- Маја Мркић – Босанчић, дипл. инж. машинства,
- Саша Мићин, дипл. инж. технологије,
- Гордан Милинковић, дипл. инж. геодезије,
- Славица Паштар, дипл. инж. електротехнике,
- Богољуб Олујић, дипл. правник.

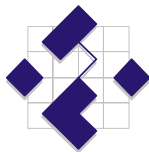
УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

6. САВЈЕТ ПЛАНА

Одлуком Скупштине општине Приједор, именован је Савјет за израду Просторног плана општине Приједор који броји 38 чланова. У Савјет за израду Плана именовани су:

1. Павић Марко, начелник Општине, замјеник Бабић Љиљана
2. Пашалић др Азра, предсједница Скупштине, замјеник Тубин Душан
3. Комљеновић Мирјана, начелник Одјељења за просторно уређење
4. Јовић Вера, дипл. инж. арх.
5. Војводић Боро, начелник Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
6. Тадић Драго, начелник Одјељења за стамбено-комуналне послове
7. Станисављевић Зоран, директор Завода за изградњу Приједор
8. Боровчанин Ненад, дипл. инж. грађ.
9. Хајнал Снежана, дипл. инж. грађ.
10. Миланко Дујо, комуналне услуге
11. Вучковић Ранко, m:tel
12. Љубичић Драшко, Електрокрајина, а.д. Бањалука
13. Јелача Младен, Митал рудници Приједор
14. Рељић Владо, «Водовод», а.д. Приједор
15. Дукић Јелена, «Српске поште», а.д.
16. Миодраговић Младен, Дом здравља
17. Мишо Рељић, ПРЕДА
18. Радивојац Миленко, Музеј
19. мр Врањеш Душан, цивилна заштита и заштита средине
20. Бурсаћ Драган, Индустропроект
21. Ратко Милосављевић, дипл. инж. пољопривреде
22. Мацановић Ратко, Удружење привредника
23. Младен Стојановић, метеоролог
24. Љиљана Јањић, Дирекција за воде
25. Драган Чорокало, Приједорпутеви
26. Харамбашић Јусуф, дипл. инж. грађ.
27. Савановић Драган, Градска топлана
28. Књегињић Игор, Шумско газдинство, Приједор
29. Ромчевић Драган, Национални пак Козара
30. Дошен Никица, Актив директора средњих школа
31. Ступар Милорад, Актив директора основних школа
32. Јакуповић Сеад, невладине организације
33. Крагуљ Љиљана, директор Филијале ПИО, Приједор
34. Божо Грбић, директор РЖР Стари рудници Љубија
35. Даворин Шикман, невладине организације
36. Муриса Марић, невладине организације
37. Марин Слободан, Светосавска омладинска заједница
38. Дражић Драган, Омладински савјет општине Приједор

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

7. ПРИМИЈЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА

Члан 42. Закона о уређењу простора дефинише методолошки оквир просторних планова општина:

Просторни планом општине детаљније се разрађују и просторно дефинишу одређења утврђена Просторним планом Републике, одређује намјена површина на подручју општине, а посебно утврђују границе урбаних подручја насељених мјеста, привредна, комунална и друштвена инфраструктура од значаја за општину, подручја привредних дјелатности, културно – историјског и културног наслеђа, туризма, спорта, здравства и рекреације, те усклађује кориштење и уређење простора са потребама одбране и потребама заштите животне средине.

Тежња у изради плана је да се обезбиди довољна флексибилност према плановима нижег реда, тако да се њиховом израдом, приликом које се остварује детаљнији увид у погодности одређене локације и адекватније одговара на захтјеве које друштвена ситуација поставља, не наруше основни принципи и концепт плана.

Методологија израде овог планског документа конципирана је на методама анализе и синтезе, принципима одрживог развоја и принципима комуникационог планирања. Методологија израде плана усаглашена је Правилником о садржају планова. Аналитичке студије (анализа 1.) тематских области полазну основу имају у постојећем стању, а као резултат дају претпоставке за планирање. Синтеза 1. подразумијева усаглашавање формираних тематских претпоставки и евалуацију планских рјешења. Резултат евалуације упућује на анализу 2. и синтезу 2. Циклички процес евалуирања обавља се док се не дође до задовољавајућег планског рјешења – евалуација планских рјешења. Примиијењени комуникациони модел планирања подразумијева и грађанску евалуацију планских рјешења која највише долази до изражаја у фази нацрта плана, односно у периоду јавног увида.

8. ПОДАЦИ О САРАДЊИ, УСАГЛАШАВАЊУ СТАВОВА СА ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА ИЗ ЧЛАНА 57. ЗАКОНА И САГЛАСНОСТИ И МИШЉЕЊА ТИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА

Урбанистички завод РС, а.д. је у периоду фебруар 2009 – јуни 2009. год. извршио усаглашавање Плана са надлежним институцијама и добио је све неопходне сагласности и мишљења од тих институција. Докази за то су приложени у поглављу Општа документација овог плана, као и у пратећој књизи – «Ставови носилаца израде о примједбама на Просторни план општине Приједор 2008 - 2018.».

9. ЈАВНИ УВИД И СТРУЧНА РАСПРАВА О НАЦРТУ ПЛАНА

Нацрт плана је утврђен од стране Одјељења за просторно уређење Општине Приједор (Закључак бр. 06-363-1/08 од 7.10.2008.). Након тога је План упућен на јавну расправу. У периоду 27.10. – 8.12.2008. године, у трајању од 40 дана, одржан је јавни увид на подручју општине Приједор и то у објекту Позоришта Приједор. Стручна расправа је одржана 28.11.2008. године у сали Позоришта Приједор.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

10. ПРИЈЕДЛОГ ПЛАНА

Приједлог просторног плана општине Приједор 2008 – 2018. је утврђен закључком донесеним 20.7.2009. године од стране Одјељења за просторно уређење Општине Приједор (Закључак бр. 06-363-1/08).

11. СТРУЧНА КОНТРОЛА И САГЛАСНОСТИ НА ПРИЈЕДЛОГ ПЛАНА

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске је 25.8.2009. године донијело Рјешење о давању коначне сагласности на приједлог Просторног плана општине Приједор 2008 – 2018.

Скупштина општине Приједор је 17.9.2009. године донијела Одлуку о Просторном плану општине Приједор 2008 – 2018. године (одлука о усвајању Плана).

12. ПРЕГЛЕД ИНФОРМАЦИОНО – ДОКУМЕНТАЦИОНЕ ОСНОВЕ ПЛАНА

Преглед документације:

- Основни принципи одрживог просторног развоја европског континента, Европска конференција министара одговорних за просторно планирање (СЕМАТ), Хановер, септембар 2000.,
- Перспектива просторног развоја Европске Уније, Влада Републике Србије, Канцеларија за придруживање Европској Унији, Француско – српски форум за просторно планирање и регионалне политике, Београд; 2005.,
- Љубљанска декларација о територијалној димензији одрживог развоја, СЕМАТ – Љубљана, 2003, Инжињерска комора Србије, Матична секција просторних планера, Београд, 2005.,
- Територијална агенда Европске Уније и Стање и перспективе Европске Уније (Преводи књига 4); Инжењерска комора Србије – Матична секција планера; Београд; 2008.,
- Четрнаеста Европска конференција министара одговорних за просторно/регионално планирање (ЦЕМАТ) – Мостови широм Европе, Лисабон, Португал, 26 – 27. октобар 2006.; Асоцијација просторних планера Србије; Београд; 2009.,
- Стратегије интегралног просторног развоја подручја Централне Европе, Подунавља и Јадрана, Visionplanet, www.uniserver.cz/visionplanet/default_en/htm,
- European Space and Territorial Integration Alternatives / ESTIA, Spatial development strategies and policy integration for the South- eastern European space, <http://estia.arch.auth.gr/estia/>,
- CORINE LAND COVER, European Environment Agency, <http://www.eea.europa.eu/> ,
- Инвентар стања земљишних ресурса Босне и Херцеговине у послеријатном периоду; Завод за агропедологију Сарајево, Пољопривредни институт Бања Лука, Агрономски институт свеучилишта у Мостару, Food and Agriculture Organization of the United Nations Сарајево,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Просторни план Републике Српске 1996 – 2015., Етапни план 1996 – 2001., Урбанистички завод Републике Српске, Бањалука; Бањалука, 1996,
- Просторни план Босне и Херцеговине за период 1981 – 2000, пречишћени текст; Скупштина СР БиХ, Сарајево, 1989,
- Просторни план Босне и Херцеговине за период од 1981. до 2000. године, Аналитичко-документациона основа, синтезни материјал, Републички комитет за грађевинарство, стамбене и комуналне послове, Институт за архитектуру, урбанизам и просторно планирање Архитектонског факултета у Сарајеву, Сарајево, септембар 1981.,
- Нацрт просторног плана Републике Српске до 2015. године, Урбанистички завод Републике Српске а.д. Бања Лука, Бања Лука, јули 2005.,
- Приједлог просторног плана Републике Српске до 2015. године, Урбанистички завод Републике Српске а.д. Бања Лука, Бања Лука, јули 2007.,
- Информационо – документациона основа Просторног плана Републике Српске до 2015. године, Урбанистички завод Републике Српске а.д. Бања Лука, Бања Лука, 2007,
- Просторни план Републике Српске до 2015. године, Урбанистички завод Републике Српске а.д. Бања Лука, Бања Лука, април 2008.,
- Стратегија просторног уређења Републике Хрватске, Министарство просторног уређења, градитељства и становања Републике Хрватске, Завод за просторно планирање, Загреб, 1997,
- Просторни план Сисачко – мославачке жупаније, Службени гласник Сисачко – мославачке жупаније 04/01,
- Просторни план општине Приједор 1985 – 2005. (приједлог), Индустропројект – РО за пројектовање, урбанизам и конзалтинг, Приједор, 1990,
- Урбанистички план Приједор 1981 – 2000. (синтеза), Индустропројект Приједор, Урбанистички завод Бања Лука, Приједор, 1985,
- Урбанистички ред Брезичани, Урбанистички завод Приједор, Урбанистички завод Бања Лука, Бања Лука, 1981,
- Урбанистички ред Козарац, Урбанистички завод Приједор, Урбанистички завод Бања Лука, Бања Лука, 1981,
- Урбанистички ред Омарска, Урбанистички завод Приједор, Урбанистички завод Бања Лука, Бања Лука, 1981,
- Урбанистички ред Љубија, Индустропројект – ООУР за урбанизам и пројектовање Приједор, 1982,
- Регулациони план рудника жељезне руде Омарска – допуна плана, Индустропројект – ООУР за урбанизам и пројектовање Приједор, 1982,
- Документација за грађевинске рејоне насеља општине Приједор, Индустропројект – РО за пројектовање, урбанизам и конзалтинг, Приједор, 1989,
- Програм уређења и просторне организације Националног парка Козара, Инвестпројект Загреб, 1969,
- Процес учешћа у развоју начина кориштења земљишта у општини Приједор, Организација Уједињених нација за храну и пољопривреду, 2007.
- Студија за транспорт мастер план у Босни и Херцеговини – финални извјештај, извршни сажетак; Japan International Cooperation Agency (JICA), Министарство цивилних послова и комуникација Босна и Херцеговина, Министарство промета и комуникација Федерације БиХ, Министарство саобраћаја и веза Република Српска, Pacific Consultants International; март, 2001.,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Средњорочна развојна стратегија Босне и Херцеговине – ПРСП (2004-2007), коначна верзија, Савјет министара БиХ, Сарајево, 2004,
- Регионална стратегија економског развоја за економску регију Сјеверозападна БиХ, Акредитирана регионална развојна агенција Сјеверозападне БиХ, Босна и Херцеговина, новембар 2004.,
- Стратегија развоја општине Приједор у периоду 2008 – 2013. године (приједлог), Приједор, мај 2008.,
- Социо - економска анализа општине Приједор (радни материјал), Агенција за економски развој општине Приједор «ПРЕДА–ПД», Приједор, октобар 2007.,
- Социо - економска анализа стања општине Приједор (радни материјал), Приједорска асоцијација за економски развој (ПРЕДА), Приједор, август 2005.,
- Стратегија развоја предузетништва и малих и средњих предузећа општине Приједор за период 2003.-2008. год., Приједор, јануар 2004.,
- Локални акциони еколошки план – општина Приједор, Приједор, април 2005.,
- Стратешки план добре управе у области вода и заштите животне средине општине Приједор (2008 – 2013), Приједор, новембар 2008.,
- Студија топлификације Приједора до 2005. године (Књига 5: извод из студије), Енергопројект – ООУР Индустрија и термотехника, јул 1989.,
- Младен Стојановић: Клима општине Приједор (специјалистички рад),
- Миленко Радивојац: Студија о стању добара културно – историјског наслеђа општине Приједор, интерни материјал,
- Процјена угрожености подручја општине Приједор од елементарних непогода, Одсјек цивилне заштите, интерни материјал,
- Република Српска у процесима регионалног организовања са посебним освртом на ЕУ RED пројект економских региона у Босни и Херцеговини - нацрт, Економски институт Бања Лука, Бања Лука, децембар 2004.,
- Municipality Information Fact Sheet Prijedor, International Centre for Migration Policy Development, Repatriation Information Centre, 1999,
- Публикација - насељена мјеста у Републици Српској, Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове Бања Лука,
- Статистички годишњаци СР БиХ, СФРЈ,
- Статистички годишњак Републике Босне и Херцеговине 1992.,
- Статистички билтени 1998 – 2006. године, Републички завод за статистику РС, Бањалука,
- Попис становништва у 1993. години (радни материјал), Републички завод за статистику РС, Бањалука,
- Становништво БиХ – народносни састав по насељима, Државни завод за статистику Републике Хрватске, Загреб, 1995. године,
- Попис становништва, домаћинства и станова у 1981. години [CD-ROM], Савезни завод за статистику, Београд,
- Попис становништва 1953, становништво и домаћинства, књига 12, подаци за насеља и дијелове насеља према управној подјели у 1953. години - Београд, 1959,
- Стратегија управљања чврстим отпадом БиХ – Final report, AEA TECHNOLOGY ENVIRONMENT, 2000,
- Прилагођавање реалног и финансијског сектора прикључењу Европској унији, Савез економиста Југославије, 2002. године,
- Привредна комора Републике Српске, www.pkrs.inecco.net,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Водопривредне смијернице за израду урбанистичке документације, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, сектор водопривреде, Бијељина, 1999,
- Дугорочни програм снабдијевања питком водом становништва и привреде у СРБиХ, Сарајево, 1988,
- Дугорочни програм развоја водопривреде Босне и Херцеговине у периоду од 1986. до 2000. године,
- Основне карактеристике водопривреде СР БиХ, Р.О. “Водопривреда” БиХ, ООУР Завод за водопривреду” Сарајево, 1980,
- Ресурси Републике Српске, зборник радова симпозијума, Географско друштво Републике Српске, Урбанистички завод Републике Српске, Бања Лука, мај 1995.,
- Ресурсни потенцијали привредног раста Републике Српске, Економски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Завод за уџбенике и наставна средства Источно Сарајево, 2005,
- Карте водних објеката, издање Завод за водопривреду Босне и Херцеговине и Војногеографски институт Београд,
- Шумско – привредна основа,
- Еколошко – вегетацијска рејонизација Босне и Херцеговине,
- Одрживи развој планинских подручја Србије, зборник радова, Посебна издања ИАУС, Београд, 2004,
- Планина – 2002: раубовање ресурса, одсуство развоја, одлазак становништва, зборник радова, Савез инжињера и техничара Србије и ИАУС, Београд, 2002,
- Стратегија развоја општине Косјерић, Географски факултет, Институт за просторно планирање, Скупштина општине Косјерић, Београд, 2004,
- Стратегија развоја пољопривреде Републике Српске, нацрт, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, 2005,
- Анализа стања локалне управе и самоуправе у Босни и Херцеговини (нацрт), EDA - Агенција за развој предузећа, Фонд отворено друштво Босна и Херцеговина, SDC / Intercooperation, мај 2005.,
- Политика развоја становништва Републике Српске – пројекат, Влада Републике Српске, Републички савјет за демографску политику, Бања Лука, 2005.

Осим прикупљене документационе основе, кориштене су детаљне информације из стручних организација из области инфраструктуре, геодезије, привреде, шумарства, статистике, као и подаци из општинских одјељења добијених путем анкете.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Б. СТАЊЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ , УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

I ТЕРИТОРИЈА, СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА

1. ТЕРИТОРИЈА И ВЕЗЕ СА СУСЈЕДНИМ ПРОСТОРИМА

ТЕРИТОРИЈА

Обухват Плана представља територија општине Приједор. Укупна површина општине Приједор износи 834.05 km². У површини Републике Српске општина Приједор учествује са 3.38 %, а у површини БиХ са 1.63 %.

Подручје општине се састоји од 71 насеља, односно 56 катастарских општина.

Табела 1 : Насеља и површина њихових атара на подручју општине Приједор

Ред. број	НАСЕЉЕ	ПОВРШИНА (km ²)	Ред. број	НАСЕЉЕ	ПОВРШИНА (km ²)
1	Алишићи	1.92	37	Југовци	5.45
2	Бабићи	18.92	38	Калајево	3.27
3	Бистрица	35.88	39	Камичани	8.81
4	Бишћани	4.60	40	Кевљани	7.58
5	Божићи	11.74	41	Козарац	4.86
6	Брђани	10.81	42	Козаруша	8.08
7	Брезичани	18.06	43	Криваја	22.21
8	Бришево	8.37	44	Ламовита	30.02
9	Буснови	22.50	45	Љескаре	7.31
10	Цикоте	8.57	46	Љубија	7.97
11	Црна Долина	10.99	47	Мало Паланчиште	9.02
12	Чараково	6.38	48	Марићка	25.70
13	Чејреци	1.56	49	Марини	7.74
14	Чиркин Поље	3.04	50	Миљковци	8.08
15	Ћела (Петрово)	8.37	51	Миска Глава	20.45
16	Дера	43.12	52	Нишевићи	11.78
17	Доња Драготиња	6.44	53	Ништавци	5.28
18	Доња Равска	9.90	54	Омарска	32.51
19	Доњи Гаревци	9.41	55	Орловача	3.55
20	Доњи Орловци	6.43	56	Пејићи	7.58
21	Доњи Волар	15.50	57	Петров Гај	9.55
22	Гађани	6.08	58	Приједор	18.01
23	Гомјеница	6.08	59	Ракелићи	13.53
24	Горња Драготиња	17.20	60	Раковчани	3.93
25	Горња Јутрогоста	15.73	61	Раљаш	10.06
26	Горња Пухарска	2.15	62	Расавци	18.24
27	Горња Равска	7.09	63	Ризвановићи	4.68
28	Горњи Гаревци	15.72	64	Санџани	10.97
29	Горњи Јеловац	19.27	65	Шурковац	8.93
30	Горњи Орловци	4.90	66	Тисова	7.06
31	Горњи Волар	5.63	67	Томашица	21.62
32	Градина	12.04	68	Трнопоље	18.13
33	Хамбарине	8.29	69	Велико Паланчиште	18.52
34	Хрнићи	2.49	70	Зецови	12.69
35	Јаруге	10.60	71	Жуне	11.28
36	Јелићка	13.82	УКУПНО		834.05

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

У административно – политичком погледу, општина Приједор је подијељена на 48 мјесних заједница.

Обухват Плана граничи са 5 јединица локалне самоуправе у Републици Српској и БиХ: град Бања Лука и општине Градишка, Козарска Дубица, Нови Град и Оштра Лука.

ВЕЗЕ СА СУСЈЕДНИМ ПРОСТОРИМА

Везе са сусједним просторима проистичу из географског положаја одређеног простора. Под везама се подразумијевају односи одређене територије са територијама у окружењу, на различитим територијалним нивоима.

Тако, када говоримо о везама општине Приједор са сусједним просторима, то се првенствено односи на географски положај општине и релације према различитим врстама и нивоима политичких ентитета у окружењу.

На првом мјесту општина Приједор представља јединицу локалне самоуправе у оквиру Републике Српске и БиХ, саставни дио мезорегије Приједор по Просторном плану Републике Српске до 2015. године. Иначе, у мезорегији Приједор се налазе, поред општине Приједор, и општине Козарска Дубица, Костајница, Крупа на Уни, Нови Град и Оштра Лука. Само градско насеље Приједор је по Просторном плану Републике Српске до 2015. године дефинисано као мезорегионални центар. Све околне општине у саставу мезорегије Приједор су веома јаким функционалним везама повезане са градским насељем Приједор и општином Приједор.

Подручје општине Приједор је функционалним везама вишег ранга нарочито везано за ентитетски центар Бања Лука.

Општина Приједор има свој значај и у оквиру Босне и Херцеговине. Међуентитетска граница је у прошлости сматрана тзв. „затвореном границом“, са баријерном или фронтвском функцијом. Међутим, стварност је показала да је у међувремену ова граница добила филтрирајућу и контактну функцију. Проток људи и робе и с тим везано губљење баријерне функције границе је учинило да се крене у заједничке међуентитетске пројекте. Стварање економских регија у БиХ које прелазе ентитетску границу се може схватити као начин економске интеграције БиХ. Простор општине Приједор припада у економској регионализацији БиХ Економској регији Сјеверозападне БиХ, чија је оперативна институција Акредитирана развојна агенција Сјеверозападне БиХ (ARDA), која координира различите међуентитетске развојне пројекте, првенствено везане за инфраструктуру и привреду. Њен локални партнер је Агенција за економски развој општине Приједор «ПРЕДА-ПД» са сједиштем у градском насељу Приједор. У Економску регију Сјеверозападне БиХ, поред подручја општине Приједор из РС улазе још јединице локалне самоуправе Бања Лука, Градишка, Дервента, Добој, Језеро, Кнежево, Козарска Дубица, Костајница, Котор Варош, Крупа на Уни, Лакташи, Мркоњић Град, Нови Град, Оштра Лука, Петровац, Прњавор, Рибник, Србац, Челинац, Шипово, а из Федерације све општине Унско – санског кантона: Бихаћ, Босанска Крупа, Босански Петровац, Бужим, Велика Кладуша, Кључ, Сански Мост и Цазин и двије општине Средњобосанског кантона (Добретићи и Јајце).

Сјевероисточна и источна граница општине Приједор је удаљена 12 – 16 km од државне границе са Републиком Хрватском и њене административно – територијалне јединице - Сисачко – мославачке жупаније.

Сарадња са сусједном државом и њеним административно – територијалним јединицама (жупанија и општине) није на задовољавајућем нивоу ни у једном привредном и друштвеном сегменту. Велики недостатак представља и чињеница да се

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

до сада није кренуло у трансграничну сарадњу кроз формирање трансграничних регија или различите заједничке развојне иницијативе и пројекте, што би свеукупно допринијело интензивирању међусобних интеракција на свим пољима и обострано поспјешило развој подручја са обе стране границе.

Сисачко – мославачка жупанија има израђен просторни план. У овом документу преко пограничног подручја према БиХ и РС је планиран коридор аутопута или брзог пута од Загреба преко Сиска и Петриње ка Бихаћу (кроз територију ФБиХ). У околини Костајнице је планирана изградња новог међународног граничног прелаза.

Сарадња и везе са осталим просторима на подручју бивше Југославије, Европске Уније и осталих европских земаља су у посљедње вријеме све интензивније (општине и градови партнери). Такође, у сарадњи са различитим међународним агенцијама реализују се пројекти из области обнове стамбеног фонда и инфраструктуре.

ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ДО 2015. ГОДИНЕ

Просторни план Републике Српске до 2015. године је усвојен на сједници Народне скупштине Републике Српске 12.9.2007. године.

Просторни план Републике Српске до 2015. год. је преузео значајан дио концепцијских рјешења из Просторног плана Републике Српске 1996 – 2015, Етапни план 1996 – 2001 (у даљем тексту Етапни план). У концепцији мреже насеља овог етапног плана, Приједор је дефинисан као примарни регионални центар и сједиште Санско – унске регионалне цјелине (концепција регионализације).

У новој концепцији мреже насеља РС из Просторног плана Републике Српске до 2015. године, Бања Лука је ентитетски центар, а Бијељина, Добој, **Приједор**, двојни мезорегионални центар Пале – агломерација Сарајево (Источна Илиџа) – Лукавица и Требиње су дефинисани као мезорегионални центри. Сходно томе, слједеће просторне цјелине су дефинисане као мезорегије:

- Мезорегија Бања Лука (град Бања Лука и општине Градишка, Језеро, Кнежево, Котор Варош, Лакташи, Мркоњић Град, Петровац, Прњавор, Рибник, Србац, Источни Дрвар, Купрес, Челинац, Шипово),
- Мезорегија Бијељина (општине Бијељина, Братунац, Власеница, Зворник, Лопаре, Милићи, Осмаци, Пелагићево, Сребреница, Доњи Жабар, Угљевик, Шековићи),
- Мезорегија Добој (општине Вукосавље, Дервента, Добој, Модрича, Петрово, Брод, Теслић, Шамац),
- Мезорегија Источно Сарајево (општине Вишеград, Калиновик, Пале, Рогатица, Рудо, Соколац, Фоча, Источна Илиџа, Источни Стари Град, Источно Ново Сарајево, Ново Горажде, Трново, Чајниче, Хан Пијесак),
- Мезорегија Приједор (општине Козарска Дубица, Крупа на Уни, Нови Град, **Приједор**, Костајница, Оштра Лука),
- Мезорегија Требиње (општине Берковићи, Билећа, Гацко, Љубиње, Невесиње, Источни Мостар, Требиње).

Из претходно наведеног видљиво је да подручје обухвата Плана (општина Приједор) чини централни и најзначајнији дио мезорегије Приједор.

Центри мезорегије Приједор су у истом рангу са мезорегионалним центрима као што су Бијељина, Добој, Пале – агломерација Сарајево (Источна Илиџа) – Лукавица и Требиње.

Планска рјешења у свим областима усклађена су са овим концепцијским рјешењем (становништво, техничка и друштвена инфраструктура, стамбени фонд, животна средина). Пројекције становништва указују на лагани раст на овом подручју, као и у читавој РС, а то такође утиче на планска рјешења (нарочито инфраструктурна рјешења).

Кроз подручје обухвата Плана 2015. год. пролазиће примарна осовина развоја РС Нови Град – Приједор – Бања Лука – Лакташи – Прњавор – Дервента – Модрича – Шамац – Бијељина, као и терцијарна осовина развоја РС Козарска Дубица – Оштра Лука. У складу са претходним дефинисане су и осовине развоја привреде.

Од саобраћајница вишег ранга, кроз подручје обухвата Плана Просторним планом Републике Српске се планира изградња аутопута Бања Лука – Приједор – Нови Град – Хрватска и брзог пута Приједор – Козарска Дубица – Доња Градина.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Слика 1: Осовине развоја Републике Српске до 2015. год.

Просторним планом Републике Српске до 2015. године наглашен је значај туризма за укупни и просторни развој подручја обухвата Плана. Тако је по овом плану на подручју обухвата Плана издвојена једна туристичка зона ентитетског значаја - Козарско - поунска зона (дио општина Приједор, Градишка, Козарска Дубица, Костајница, Нови Град).

Такође, овај план придаје велику пажњу процесу трансграничне сарадње, а у случају општине Приједор то подразумемијева сарадњу са сусједним локалним заједницама у Републици Хрватској.

ЕВРОПСКИ ДОКУМЕНТИ ИЗ ОБЛАСТИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

Као најважнији документ из области просторног планирања који се односи на простор читавог европског континента издваја се документ под називом **Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent – Водећи принципи одрживог просторног развоја европског континента**. Овај документ је усвојен на конференцији министара одговорних за регионално планирања земаља чланица Савјета Европе, одржаног у ХанOVERу 7. и 8. септембра 2000. год. Ријеч је, у ствари, о политици просторног развоја европског континента, односно држава чланица Савјета Европе. Босна и Херцеговина је у тренутку усвајања овог документа била у статусу кандидата за пуноправно чланство, заједно са СР Југославијом, Бјелорусијом, Јерменијом и Азербејџаном. У међувремену, БиХ је постала пуноправна чланица Савјета Европе 2002. год, тако да се овај документ у потпуности може узети као референтна политика просторног развоја Европе коју би и БиХ као чланица Савјета Европе требала да узме у обзир. Овај документ дефинише слjedeће принципе одрживе просторне политике у Европи:

1. Промовисати територијалну кохезију кроз уравнотеженији социо – економски развој регија и побољшати економску конкурентност.
2. Подстицати развој који је генерисан урбаним функцијама и побољшати везе између града и сеоског окружења.
3. Промовисати уравнотеженију доступност.
4. Развијати приступ информацији и знању.
5. Смањивату штетне утицаје по животну средину.
6. Повећати и заштитити природне ресурсе и природно наслеђе.
7. Повећати фонд културног наслеђа као развојног фактора.
8. Развијати енергетске ресурсе и при том очувати безбједност.
9. Подстицати високо квалитетни, одрживи туризам.
10. Ограничити утицаје природних катастрофа.

Поред овог документа, за просторно планирање су значајне и документи транснационалног просторног планирања Европске Уније, тј. политике просторног развоја ЕУ као што су **Перспектива просторног развоја Европе (ESDP)**, усвојен на конференцији министара просторног планирања ЕУ одржаној у Потсдаму 10. и 11. маја 1999. год. и **Начела политике европског просторног развоја (Лајпцишки документ)**. Смјернице из оба ова документа су уграђене у документ «Водећи принципи одрживог просторног развоја европског континента» уз потребна прилагођавања, пошто се овај документ односи на читав европски континент, односно све транзиционе земље Источне и Централне Европе, а не само државе чланице ЕУ.

Као дио напора да примијени принципе и опције интегралне политике, садржане у двије главне политике просторног развоја - “Начела политике европског просторног развоја” (“Лајпцишки документ”) и “Перспектива европског просторног развоја” (ESDP), Европска Унија усвојила је Заједничку иницијативу INTERREG II С. Њен циљ је унапређење сарадње у просторном планирању европских макро региона. У оквиру ове иницијативе је разрађено неколико програма, а један од њих је и CADSES (обухвата простор Централне Европе, Јадрана, Подунавља и Југоисточни европски простор). Државе и дијелови држава које улазе у просторни обухват овог пројекта су: Аустрија, Грчка, Италија, Њемачка, Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Хрватска, Чешка Република, Мађарска, Бивша Југословенска Република Македонија, Молдавија, Румунија, Словачка, Словенија и Југославија, као и дијелови Пољске и Украјине.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Године 1997. год. покренут је пројекат у оквиру INTERREG II С иницијативе и CADSES програма под називом «Визија и стратегије просторног развоја у Централној Европи и Подунављу». Прије него што је покренут пројекат, у њега су укључене и италијанске регије, тако да је коначан назив одобреног пројекта - **Стратегије интегралног просторног развоја подручја Централне Европе, Подунавља и Јадрана**, а скраћени назив **VISION PLANET**. То је једини европски просторно – плански документ који нешто конкретније третира простор Босне и Херцеговине. Његов је просторни обухват, као што се и види из назива самог документа и додатног објашњења, просторно мањи за Грчку. Босна и Херцеговина није узела учешће у раду на овом документу преко својих експерата, а остале државе у том статусу су Албанија, Бивша Југословенска Република Македонија, Молдавија и Украјина. Документ **VISION PLANET** је усвојен почетком 2000. год. у Бечу.

Постоје четири основна циља просторног развоја у овом документу:

- ефикаснији, динамичнији и стабилнији свеобухватни економски и социјални развој кроз побољшање конкурентности просторних структура економије и инфраструктуре (циљеви конкурентности, ефикасности и раста);
- уравнотежење структура у економији и друштву, јачање економских, социјалних и просторних веза, као и суочавање са проблемима неразвијености и изразито оштрим структуралним промјенама (циљеви уједначеног развоја и повезаности);
- заштита природног и културног наслеђа, одрживи развој, коришћење ресурса, као и очување животне средине за будуће генерације (циљеви заштите животне средине и природног и културног наслеђа);
- стварање пропустљивих граничних подручја преко којих се лако успостављају везе и контакти и на тај начин зближавају економски, социјално и психолошки удаљени региони и градови, као и рјешавају заједничка међусобно повезана питања у виду сарадње (циљеви интеграције).

Ипак су најинтересантнији графички прилози, који конкретно третирају простор Босне и Херцеговине, Републике Српске и општине Приједор. Овдје ће бити приказане три карте, тачније слике, које су интересантне за просторно планирање општине Приједор.

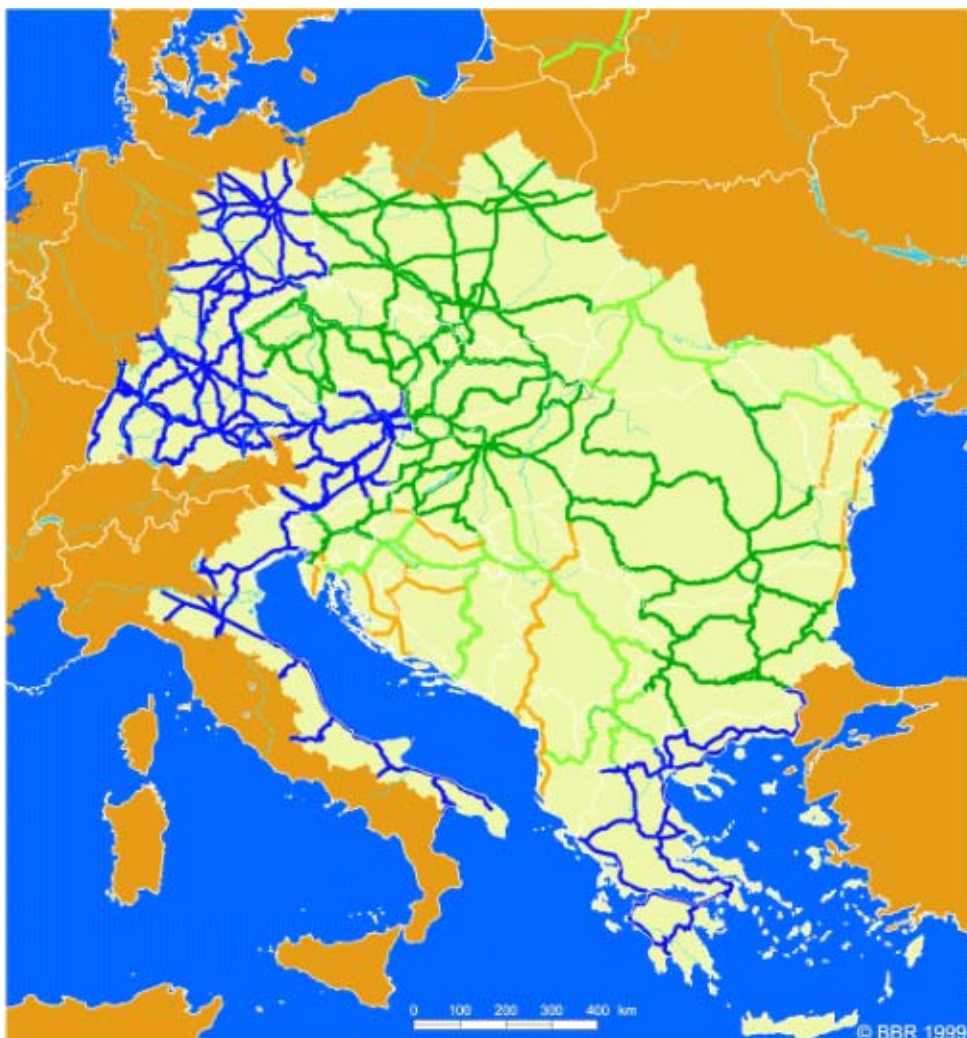

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Слика 2: Будућа европска транспортна мрежа (жељезница)

Map 5: Future European transport network (Railway)

Rail Network

- TEN in EU countries
- TINA network in accession countries
- Backbone network in other countries
- VISION proposal in accession and other countries

Sources: Draft Final Report of the Transport Infrastructure Needs Assessment, Vienna, June 1999, Own proposals

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Слика 3: Будућа европска транспортна мрежа (друмске саобраћајнице)

Map 6: Future European Transport Network (Roads)

Road Network

- TEN in EU countries
- TINA network in accession countries
- Backbone network in other countries
- VISION proposal in accession and other countries
- Connecting links in EU countries

Sources: Draft Final Report of the Transport Infrastructure Needs Assessment, Vienna, June 1999.
Own proposals

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Слика 4: Национални паркови и вриједни трансгранични екосистеми у VISION подручју

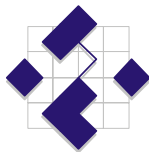
Map 7: National parks and valuable transfrontier ecosystems in the VISION area

Из ових графичких прилога односно карата се може јасно видјети позиција општине Приједор у Средњој и Југоисточној Европи. На територији општине Приједор је издвојена постојећа жељезничка саобраћајница која је сврстана у категорију «приједлози VISION пројекта у земљама које приступају ЕУ и осталим земљама».

Карта националних паркова и вриједних трансграничних екосистема својим садржајем не третира сам обухват Плана. Међутим, мезорегија Приједор тангира простор око ушћа Уне у Саву, који се у самом VISION PLANET – у дефинише као вриједан трансгранични екосистем (повезивање са Парком природе Лоњско поље у сусједној Републици Хрватској).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

2. СТАНОВНИШТВО

Становништво са својим обиљежјама представља основни плански параметар према коме се усклађују остала планска рјешења. Као и са свим плановима и стратегијама који се раде или су урађени у посљедњих 10 година, кључни проблем представља недостатак пописа становништва. Додатни проблем представља и одсуство незваничних пописа по општинама, када већ није обављен званични државни попис становништва, домаћинства, станова и пољопривредних газдинстава. Незванични пописи становништва са неколико основних обиљежја би представљали драгоцену помоћ не само за планере, већ и за локалну самоуправу која би могла да на основу података таквих пописа ефикасније управља својом територијом. Због тога је планерски тим приступио процјенама за 2006. годину на основу познатих статистичких података из разних других извора (бирачки спискови, број ученика у основним школама) којима се располагало у том тренутку. У тексту о кретању становништва и домаћинства биће коришћени подаци из званичних пописа становништва (1948 – 1991.), ратног пописа 1993. год., а најновији подаци биће дати у виду процјена за 2006. годину. Сличан принцип биће коришћен и у дијелу који ће говорити о структурама становништва (полна, старосна и национална). Као најбољи просторни индикатор везан за становништво показала се густина насељености и она ће бити приказана у посљедњем дијелу текста о становништву.

КРЕТАЊЕ БРОЈА СТАНОВНИКА И ДОМАЋИНСТАВА

Кретање броја становника по општинама на подручју општине Приједор показује сљедећа табела:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 2: Кретање броја становника по насељима на подручју општине Приједор у периоду 1948 – 2006. година

Ред. број	НАСЕЉЕ	БРОЈ СТАНОВНИКА							
		1948	1953	1961	1971	1981	1991	1993	2006*
1	Алишићи	227	204	226	228	251	263	18	85
2	Бабићи	909	1202	1335	1290	1443	1358	434	696
3	Бистрица	1602	1669	1722	1498	1519	1440	1331	1004
4	Бишћани	639	734	928	1319	1384	1346	0	463
5	Божји	526	480	416	310	278	194	167	102
6	Брђани	1322	1353	1408	1503	1827	1731	152	740
7	Брезичани	1287	1288	1439	1544	1572	1648	1236	1433
8	Бришево	608	659	695	701	537	405	11	8
9	Буснови	1430	1445	1440	1425	1339	1054	1050	883
10	Цикоте	519	318	366	338	295	284	282	227
11	Црна Долина	480	477	435	261	262	254	205	161
12	Чараково	1074	1205	1533	1933	2263	2412	153	921
13	Чејреци	523	567	647	662	709	739	255	760
14	Чиркин Поље	375	401	687	1002	1463	1996	1898	3641
15	Ћела (Петрово)	1295	1449	1684	1914	2022	2147	1036	1171
16	Дера	1241	1275	1336	1391	1442	1593	74	312
17	Доња Драгогиња	404	432	460	536	529	539	577	535
18	Доња Равска	634	663	684	618	438	250	218	70
19	Доњи Гаревци	692	761	756	587	842	538	472	881
20	Доњи Орловци	499	521	540	644	802	881	808	1720
21	Доњи Волар	577	613	599	570	442	344	384	261
22	Гађани	525	528	497	482	388	391	437	294
23	Гоменица	697	810	1077	1878	2483	2949	2416	3234
24	Горња Драгогиња	1049	974	912	820	623	520	493	371
25	Горња Јутрогашта	645	643	784	617	527	337	332	190
26	Горња Пухарска	360	409	671	624	643	615	331	350
27	Горња Равска	459	488	428	389	378	308	259	121
28	Горњи Гаревци	481	468	486	465	449	130	227	673
29	Горњи Јеловац	519	519	615	779	599	547	558	416
30	Горњи Орловци	360	357	374	365	430	456	461	814
31	Горњи Волар	542	512	425	371	391	373	50	30
32	Градина	941	1043	1085	1122	1005	730	762	597
33	Хамбарине	992	1158	1548	2123	2499	2876	62	710
34	Хрићи	731	833	804	821	767	669	228	443
35	Јаруге	485	434	369	537	337	326	263	242
36	Јелићка	948	991	1023	1032	990	690	813	483
37	Југовци	437	465	528	582	586	540	322	300
38	Калајево	309	581	585	592	272	172	89	78
39	Камичани	2146	2051	2033	2602	3161	3115	4	1484
40	Кевљани	1036	1079	1288	1535	1874	1947	0	584
41	Козарац	1649	1860	2480	2988	3527	4045	392	2073
42	Козаруша	1959	2107	2239	2536	2994	3376	109	1421
43	Криваја	1195	1216	1276	1244	1236	1014	966	747
44	Ламовита	1669	1893	2093	1916	2048	1849	1921	1869
45	Љескаре	268	333	326	321	646	611	422	326
46	Љубија	2637	3238	4218	4674	4325	3945	1827	2299
47	Мало Паланчиште	288	309	289	227	199	148	130	125
48	Марићка	1901	1955	1952	1929	1916	1632	1505	1248
49	Марини	590	589	529	455	316	243	232	152
50	Милџаковци	664	729	734	659	670	628	487	388
51	Миска Глава	1101	1241	1219	1170	997	764	702	535
52	Нишевићи	858	939	1132	1090	1054	994	988	775
53	Ништавци	335	371	332	284	293	307	284	240
54	Омарска	1816	2002	2373	2704	3280	3436	3590	2809
55	Орловача	246	359	511	795	1132	1105	979	2405
56	Пејићи	448	476	472	513	645	424	412	292
57	Петров Гај	813	904	1002	1046	1153	1051	959	933
58	Приједор	6941	8894	14295	22223	29449	34635	24727	31277
59	Ракелићи	1028	1066	1017	964	792	913	911	756
60	Раковчани	769	819	969	1195	1368	1429	12	377
61	Раљаш	710	729	699	852	722	536	261	138
62	Расавци	1162	1265	1247	1172	1066	1051	938	907
63	Ризвановићи	742	851	1007	1174	1433	1571	0	557
64	Саничани	678	708	657	585	621	625	624	592
65	Шурковац	979	995	936	875	686	489	272	96
66	Тисова	461	476	501	375	315	246	205	56
67	Томашица	1175	1240	1256	1313	1111	908	818	601
68	Трнопоље	1689	1854	1965	2556	2847	3703	1160	1600
69	Велико Паланчиште	610	643	635	597	539	503	491	627
70	Зецови	738	796	828	874	897	887	114	307
71	Жуне	532	575	618	578	530	368	251	61
УКУПНО		67176	73491	84675	97894	108868	112543	65557	84077

*Пројекција УЗ РС

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Из табеле је видљиво да је број становника општине Приједор континуирано растао од Другог свјетског рата до 1991. год. (стално становништво 112543, становништво у земљи 106968). Ратни попис из 1993. год. показује драстичан пад броја становника за око 39 % у периоду 1991 – 1993. (ако се пореди становништво у земљи), да би у сљедећих 13 година дошло до раста броја становника по просјечној годишњој стопи раста од око 19.3 %. Потребно је подсјетити да је попис из 1993. год. пописивао само становништво у земљи, а процјена из 2006. год. се такође темељи на концепту становништва у земљи. Уколико се број становника у 2006. години процијени на основу концепта сталног становништва који је важио у пописима прије 1992. године, долази се до популације од 100000 становника у општини Приједор.

Драстичан пад броја становника у периоду 1991 – 1993. година је последица првенствено ратних миграција. Процјена из 2006. год. даје податке о расту броја становника, што је последица позитивног миграционог салда (и поред негативног природног прираштаја).

Дијаграм 1: Динамика становништва општине Приједор у периоду 1948 – 2006. година

Генерално гледајући, основни фактор који је утицао на кретање броја становника у прошлости, односно динамику становништва било је механичко кретање. До тог закључка се може доћи упоређујући годишње стопе кретања броја становника и годишње стопе природног прираштаја. Стопе природног прираштаја су увијек биле веће од стопа кретања броја становника. Негативни миграциони салдо у периоду 1948 – 1993. условио је мању стопу раста становништва, него што је могла бити у условима позитивног миграционог салда или миграционог салда око нулте вриједности. Најмањи негативни миграциони салдо био је присутан у периоду 1971 – 1981. година.

Кретање броја становника по насељима показује стварне демографске процесе (хетерегеност динамике становништва по насељима). Континуирани раст у периоду 1948 – 1991. је имало 19 насеља (од 71 насеља). То су била насеља Брђани, Брезичани, Чараково, Чејреци, Чиркин Поље, Ћела (Петрово), Дера, Доњи Орловци, Гомјеница, Хамбарине, Кевљани, Козарац, Козаруша, Омарска, Орловача, Приједор, Раковчани, Ризвановићи и Трнопоље. Готово континуирани раст популације у овом периоду су имала још насеља Бишћани, Доња Драготиња и Зецови. Примјетно је да је

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

у оба случаја ријеч о насељима која су општински центар (Приједор), секундарни општински центри (Козарац и Омарска), локални центри (Брезичани, Ћела, Хамбарине) или приградска насеља и насеља уз секундарне центре (остала набројана насеља). У односу на 1948. год, по попису из 1991. год. 34 насеља је имало већи број становника. Континуирани пад популације у периоду 1948 – 1991. су забиљежила насеља Божићи, Горња Драгоћиња и Марини. Готово континуирани значајнији пад популације у овом периоду је карактерисао и насеља Буснови, Цикоте, Црна Долина, Доњи Волар, Горња Јутрогоста, Горња Равска, Горњи Гаревци, Горњи Волар, Јаруге, Мало Паланчиште, Миска Глава и Шурковац.

Драстичан пад броја становника у периоду 1991 – 1993. на нивоу општине одразио се и на насељском нивоу. Чак 61 насеље (укључујући и општински центар) је у овом периоду забиљежило популациони пад. Занимљиво је да су раст у овом периоду прије свега забиљежила сеоска насеља у унутрашњости општине.

Пораст броја становника у периоду 1993 – 2006. забиљежило је 30 насеља (првенствено насеља са бошњачким становништвом), а пораст броја становника у периоду 1991 – 2006. присутан је у насељима Чејреци, Чиркин Поље, Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Горњи Гаревци, Горњи Орловци, Гомјеница, Ламовита, Орловача и Велико Паланчиште (доминирају приградска насеља Приједора). Остала насеља у општини, укључујући и градско насеље Приједор, су у истом периоду доживјела пад популације.

Код кретања броја домаћинства је слична ситуација, с тим да је стопа раста броја домаћинства била већа него стопа раста становништва у периоду 1948 – 1991. година. Једини пад је забиљежен у периоду 1991 -1993. Објашњење за континуирани раст броја домаћинства у периоду 1948 – 1991. је у порасту броја становника и смањењу просјечне величине домаћинства. У овом периоду је број становника готово стално растао, а на другој страни је константно смањивана просјечна величина домаћинства. Примјера ради, 1948. год. просјечна величина домаћинства је била 5.3 члана, док је 1991. износила 3.58 члана. У попису 1993. год. биљежи се нагли пад броја домаћинства (смањење за око 11500 домаћинства) и просјечне величине на 3.3 чланова. Процјене за 2006. год. говоре о порасту броја домаћинства (25478 домаћинства), уз задржавање просјечне величине домаћинства на 3.3 чланова. Уколико се број домаћинства у 2006. години процијени на основу концепта сталног становништва који је важио у пописима прије 1992. године, долази се до броја од 30303 домаћинства у општини Приједор.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Дијаграм 2: Кретање броја домаћинстава на подручју општине Приједор у периоду 1948 – 2006. година

Природно кретање

Познато је да је кретање броја становника, односно динамика становништва последица природног и механичког кретања становништва (миграција).

Сљедећа табела показује средње годишње стопе природног прираштаја за већи број година у периоду 1981 – 2006. година на подручју општине Приједор.

Табела 3: Природни прираштај на подручју општине Приједор у периоду 1981 – 2006. година

ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ	
Година	Природни прираштај (‰)
1981	9.94
1982	8.49
1983	9.25
1984	8.74
1989	7.66
1990	7.77
1991	6.10
1996	-0.58
1997	-0.19
1998	-1.85
1999	-1.59
2000	-3.05
2001	-3.04
2002	-3.67
2003	-3.46
2004	-4.66
2005	-4.75
2006	-3.76

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Основано се може претпоставити да је у периоду рата 1992 – 1995. природни прираштај био негативан услед ратних губитака.

Упоредивањем пријератног и послератног периода видљиво је да су вриједности природног прираштаја на простору обухвата плана доживјеле изразите промјене: од изразито позитивних прије рата постале су негативне у посљедњих 10 година. Послератни просјек је стопа од око -2.8 ‰. Оно што је забрињавајуће јесте да природни прираштај непрекидно пада и из године у годину је све лошији. У 2005. год. је стопа природног прираштаја досегла чак вриједност од **-4.75 ‰**.

Механичко кретање

Као што је раније написано, механичко кретање, тачније негативни миграциони салдо је имао највећи утицај на кретање броја становника на подручју обухвата Плана. Под негативним миграционим салдом се подразумијева веће исељавање (емиграција) од усељавања (имиграције).

Процјењује се да је негативан миграциони салдо у општини Приједор био присутан читав период 1948 – 1993. година, да би у периоду 1993 – 2006. година миграциони салдо постао позитиван. Најлошије вриједности миграционог салда у предратном периоду биле су у периоду 1948 – 1953. и 1981 – 1991. година (процјена просјечних годишњих стопа између -4 и -5 ‰), а најбоље вриједности су биле у периоду 1971 - 1981 (процјена просјечне годишње стопе око -1 ‰). У периоду 1991 – 1993 достигнуте су апсолутно најниже вриједности миграционог салда.

Пад броја становника у том периоду управо је био условљен негативним миграционим салдом и износио је у апсолутним бројкама око 42000 становника. Ипак, може се закључити да су се негативне вриједности миграционог салда (емиграција) смањивале од 1953. до 1981. год, да би затим дошло до повећања негативног миграционог салда, прије свега у ратном периоду (ратне емиграције), а посљедњи период од 1993. год, прије свега од 1999. год. карактерише позитивни миграциони салдо, што се испољава у порасту броја становника, што је везано за повратак предратног становништва на подручје општине Приједор, прије свега бошњачког становништва.

Подаци о унутрашњим миграцијама (у БиХ) из 2007. године које је публикувао Републички завод за статистику РС показују да општина Приједор има позитивни миграциони салдо унутрашњих миграција од 85 становника.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

СТРУКТУРЕ СТАНОВНИШТВА

Структуре становништва су значајан сегмент сваке демографске анализе. Код структура становништва су присутне још веће тешкоће у односу на основне демографске податке, пошто нису публиковани подаци о већини структура из пописа 1991. год. Подаци о полној и старосној структури из пописа 1991. год су дати само на нивоу општина. Због тога ће се највише користити подаци из пописа 1981. год.

Полна структура

Полна структура на подручју општине Приједор се 1981. и 1991. године није значајније разликовала у односу на просјек БиХ. Тих година у односу на просјек БиХ обухват Плана је карактерисало нешто веће учешће женског становништва.

Табела 4: Процентуални однос мушког и женског становништва у општини Приједор по попису из 1991. године

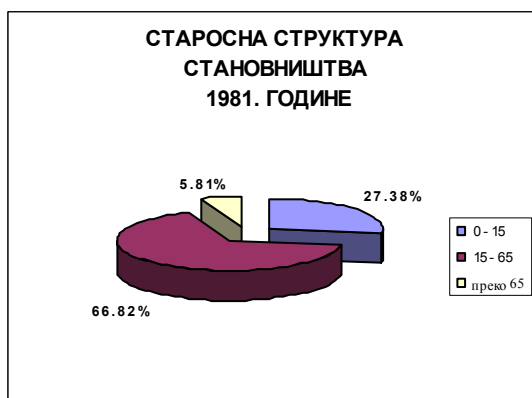
ПОЛНА СТРУКТУРА 1991. ГОД. (%)	
МУШКО СТАНОВНИШТВО	ЖЕНСКО СТАНОВНИШТВО
49.84	50.16

У 2006. год. оквирно се процјењује да је дошло до повећања удјела женског становништва (ратни губици мушког становништва) и да је у том погледу општина Приједор испод просјека РС.

Старосна структура

Старосна структура представља веома значајну структуру становништва и на њој се заснивају разне друге врсте планирања. Старосна структура 1981. год. показује сљедеће:

Дијаграм 3: Старосна структура на подручју општине Приједор 1981. године

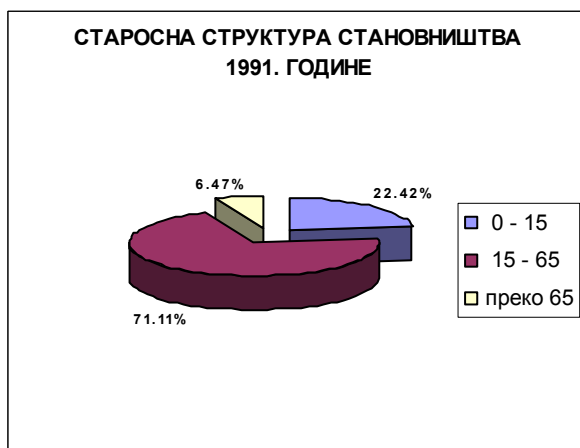

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Старосна структура из 1991. год. открива погоршање старосне структуре, пошто је повећано учешће становништва старости 15 – 64 година и преко 65 година, док се учешће становништва 0 – 15 година смањило.

Дијаграм 4: Старосна структура на подручју општине Приједор 1991. године

Погоршање старосне структуре се одразило и у повећању просјечне старости становништва општине Приједор са 29.65 година у 1981. год. на 33.24 година у 1991. год.

Оквирна процјена за 2006. год. говори о даљем погоршању старосне структуре, израженом у порасту становништва преко 65 година и смањењу учешћа становништва са 0 – 15 година. Просјечна старост становништва општине Приједор у 2006. год. се процењује изнад 35 година (фаза демографске старости).

Образовна структура

Образовна структура становништва је кроз пописе дата преко структуре становништва према школској спреми.

По попису из 1981. године структура становништва према школској спреми на подручју општине Приједор је била нешто лошија од просјека БиХ. Тако је на подручју општине те године било готово идентично учешће у укупном становништву становника са средњим образовањем (16.19 %), а око 29 % мање становника са вишим и високим образовањем (2.2 %) од просјека БиХ. Пошто је 1991. године учешће становника са средњим образовањем, као и са вишим и високим образовањем порасло на нивоу читаве БиХ, основано се може претпоставити да се то десило и у обухвату Плана.

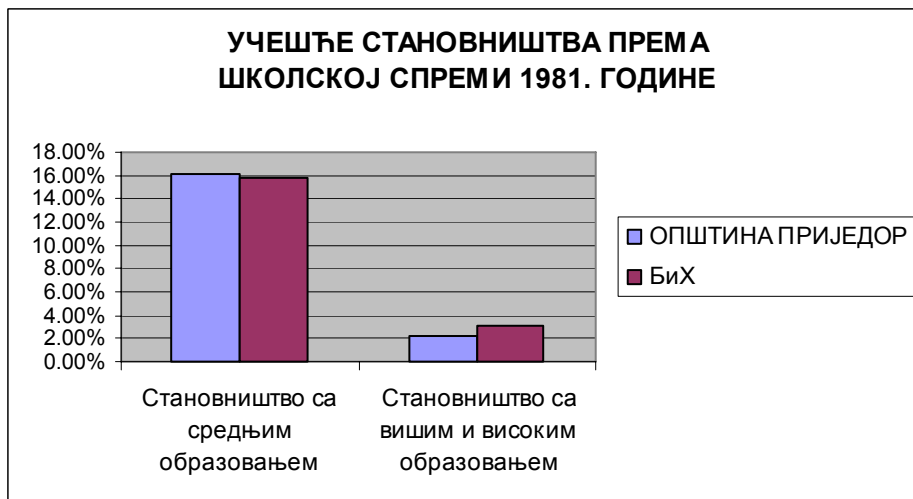

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

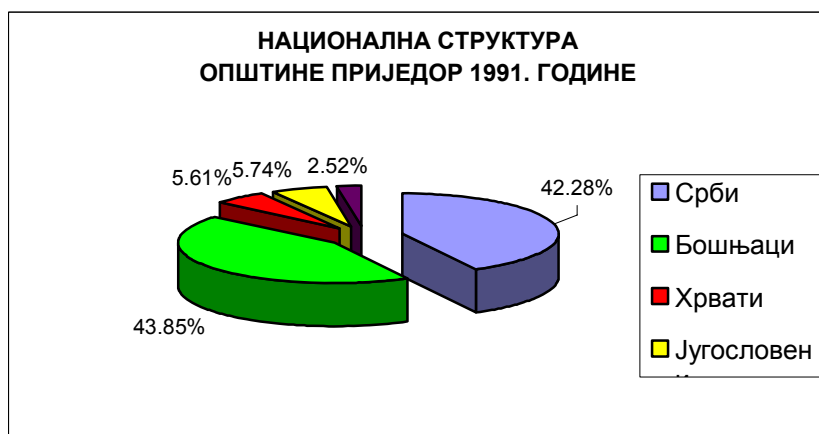
Дијаграм 5: Учешће становништва према школској спреми 1981. год.

Национална структура

Национална структура представља једину структуру становништва која је публикована на нивоу насеља по попису из 1991. године. Она је 1991. године изгледала на сљедећи начин:

Дијаграм 6: Национална структура на подручју општине Приједор 1991. године

Иначе, национална измјешаност на подручју општине Приједор је била присутна кроз читав период 1948 – 1991. година. Тако је српски народ имао релативну већину 1981. године, да би бошњачки (тада муслимански) народ постао релативно већински народ 1991. године. Трећи народ по бројности су до 1981. године били Хрвати. Те године Југословени постају трећи народ по бројности на територији општине, што задржавају и 1991. године, али са веома малом разликом у односу на Хрвате. Учешће осталих народа (националних мањина) на подручју општине Приједор је увијек било изнад просјека БиХ. Од осталих народа у периоду 1948 – 1991. година значајно је учешће Украјинаца.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Национална структура по насељима даје најбољу слику националне структуре у оквиру простора општине Приједор. Тако су Бошњаци кроз читав период 1948 – 1991. представљали већину у приградским насељима Бишћани, Чараково, Чејреци, Горња Пухарска, Хамбарине, Раковчани, Ризвановићи; насељу Козарац и околним насељима (Камичани, Козаруша, Трнопоље итд.); насељу Љубија, Ћела (Петрово), као и у појединим насељима у долини Сане, јужно од општинског центра (Алишићи и Зецови). Хрватско становништво је у истом периоду доминирало у југозападном дијелу општине, у околини насеља Љубија (насеља Бришево, Доња Равска, Горња Равска, Горњи Волар, Калајево, Раљаш, Шурковац, Тисова и Жуне). У свим осталим насељима константно до 1991. године преовладало је српско становништво.

Процјењује се да се национална структура 2006. године увелико промијенила. Српско становништво доминира са око 78 %, док учешће Бошњака је пало на око 20 %. Разлози за такву промјену националне структуре су првенствено ратна дешавања, тачније ратне миграције. Простор општине Приједор напустило је око 40000 становника, претежно бошњачке и хрватске националности, а на исту територију је дошло око 17000 становника српске националности, прије свега из Хрватске и Федерације БиХ.

Дијаграм 7: Национална структура на подручју општине Приједор 2006. године (процјена)

ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ

Густина насељености је један од најзначајнијих индикатора у просторном планирању, јер спаја простор и становништво. Густина насељености обухвата Плана је и 1991. год. и 2006. године била изнад просјечне густине насељености РС за те године. Тако је густина насељености (укупно становништво) на подручју општине Приједор 1991. године износила чак 134.94 ст/км² (РС 63.67 ст/км²), а 2006. године (становништво у земљи) 101.05 ст/км² (РС 53.41 ст/км²). Може се закључити да је густина насељености 1991. год. на овом подручју била више од двоструко већа од просјека РС, а 2006. год. за око 89 % већа од просјека РС.

Ипак, анализа густине насељености на нивоу насеља даје најбоље резултате и приближно показује дистрибуцију становништва у простору. Сљедећа табела показује дистрибуцију густине насељености према попису из 1991. године.

Табела 5: Дистрибуција густине насељености на подручју општине Приједор 1991. године

ДИСТРИБУЦИЈА ГУСТИНЕ НАСЕЉЕНОСТИ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР 1991. ГОДИНЕ		
КАТЕГОРИЈА НАСЕЉА (ст/км²)	ПОВРШИНА (км²)	%
0.01 - 19.99	36.48	4.37
20 - 49.99	347.42	41.65
50 - 99.99	260.37	31.22
100 - 199.99	61.22	7.34
200 - 499.99	102.65	12.31
преко 500	25.91	3.11
УКУПНО	834.05	100.00

Из табеле је видљиво да је 1991. год. на подручју општине Приједор свега око 4.3 % територије било слабо насељено (густина насељености испод 20 ст/км²). Ријеч је о насељима Божићи, Горњи Гаревци и Мало Паланчиште. Насеља са густином преко 200 ст/км² су покривала 15.4 % територије општине. На ових 15.4 % територије је 1991. год. било концентрисано чак 74620 становника или 2/3 становништва општине Приједор. Ова насеља су у централном дијелу општине, у околини градског насеља Приједора и уз главну осовину развоја општине Доња Драгоштиња - Бистрица, са изузетком насеља Љубија.

Сљедећа табела говори о дистрибуцији густине насељености на овом подручју на основу процјењеног броја становника 2006. године.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 6: Дистрибуција густина насељености на подручју општине Приједор 2006. године

ДИСТРИБУЦИЈА ГУСТИНЕ НАСЕЉЕНОСТИ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР 2006. ГОДИНЕ*		
КАТЕГОРИЈА НАСЕЉА (ст/км²)	ПОВРШИНА (км²)	%
0.01 - 19.99	182.16	21.84
20 - 49.99	353.47	42.38
50 - 99.99	196.46	23.55
100 - 199.99	50.46	6.05
200 - 499.99	20.82	2.50
преко 500	30.68	3.68
УКУПНО	834.05	100.00

*Базирано на процјени броја становника.

Летимичан поглед на ову табелу указује да су и поред пада броја становника 2006. год., у односу на 1991. годину настављени паралелни процеси демографског пражњења и демографске концентрације. Простори са густином насељености испод 20 ст/км² (површине атара насеља) су повећане на чак 21.84 % укупне територије. Ријеч је о пространим подручјима у сјеверном и југозападном дијелу општине. Поред тога, повећана је површина територија са густином насељености 20 - 50 ст/км². Површине свих осталих категорија густине насељености по насељима су смањене у односу на 1991. годину. Међутим, значајно се повећала концентрација – на 6.18 % територије општине 2006. год. живи чак 47159 становника или 56.09 % укупне популације општине Приједор. Та територија су градско насеље Приједор и приградска насеља (Чејреци, Чиркин Поље, Доњи Орловци, Гомјеница), као и насеља Козарац и Љубија.

До још реалније густине насељености могло би се доби коришћењем картографског метода који елиминише стварно ненасељена подручја, попут планинских масива, шумских подручја. Коришћењем картографског метода долази се до податка да је минимално 104.17 км² (12.49 %) територије општине било ненасељено и 1991. год. и 2006. године. Ријеч је о планинском масиву Козаре.

3. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА, ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ, НАСЕЉСКА СТРУКТУРА, СИСТЕМ ЦЕНТАРА И УРБАНИЗАЦИЈА

НАСЕЉСКА СТРУКТУРА

Становништво које насељава одређену територију живи у насеобинама, односно насељима. Основна подјела насеља је на градска (урбана) и сеоска (рурална) насеља. Свако насеље у просторном смислу се састоји од насељеног дијела (физичка структура) и ненасељеног дијела (атар насеља). Ненасељена територија насеља или атар насеља се користи за потребе становника насеља (пољопривреда, шумарство, остале дјелатности) и погрешно је једно насеље сводити само на насељени дио односно физичку структуру насеља.

Насеље или насељено мјесто представља и основну статистичку јединицу, а дијели се на статистичке и пописне кругове.

У периоду 1948 – 1991. број насеља се кретао око данашњег броја. Тако је број насеља 1953. године износио 72. Нека данашња насеља као што су Камичани, Козаруша, Трнопоље и Љубија су била подијељена на по два насеља. Нпр. данашње насеље Љубија је 1953. године било подијељено на насеља Доња Љубија и Љубија Рудник. С друге стране, насеља Чиркин Поље, Гомјеница и Орловача су 1953. године била у саставу градског насеља Приједор.

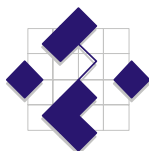
Број насеља се од 1971. год усталио на данашњи број од 71 насеља, као и обухват тих насеља.

У ових 71 насеља живјело је 1991. год. 112543 становника (106968 становника у земљи). Просјечна демографска величина насеља је износила 1585.11 становника и била је већа од просјека БиХ и РС. Просјечна површина насеља је 11.75 km².

Табела 7: Дистрибуција насеља према броју становника у општини Приједор 1991. године

ДИСТРИБУЦИЈА НАСЕЉА ПРЕМА БРОЈУ СТАНОВНИКА 1991. ГОДИНЕ		
КАТЕГОРИЈА НАСЕЉА (број становника)	БРОЈ НАСЕЉА	%
0 - 199	4	5.63
200 - 499	18	25.35
500 - 999	21	29.58
1000 - 1999	17	23.94
2000 - 3999	9	12.68
изнад 4000	2	2.82
УКУПНО	71	100

Дистрибуција насеља према броју становника у 1991. год. указује да је око 31 % насеља имало популациону величину до 500 становника, с тим да је свега 4 насеља

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

било испод 200 становника (4.77 % површине општине Приједор). Насеља са бројем становника 500 – 999 од појединачних категорија су била најмногбројнија са близу 30 %. Око 24 % насеља имало је 1000 - 1999 становника. Значајна карактеристика насеобина општине Приједор 1991. год. је било постојање чак 9 насеља у категорији 2000 – 3999 становника. Два насеља су 1991. године имала изнад 4000 становника – Козарац и Приједор. Генерално, према демографским карактеристикама структура насеља општине је 1991. године била доста уједначена.

Услјед пада популације општине према процјени из 2006. године на подручју општине Приједор просјечна величина насеља смањена је на 1184.18 становника.

Табела 8: Дистрибуција насеља по броју становника у општини Приједор 2006. године

ДИСТРИБУЦИЈА НАСЕЉА ПРЕМА БРОЈУ СТАНОВНИКА 2006. ГОДИНЕ*		
КАТЕГОРИЈА НАСЕЉА (број становника)	БРОЈ НАСЕЉА	%
0 - 199	15	21.13
200 - 499	18	25.35
500 - 999	22	30.99
1000 - 1999	9	12.68
2000 - 3999	6	8.45
изнад 4000	1	1.41
УКУПНО	71	100

*Процјена УЗ РС

Што се тиче демографске структуре насеља 2006. године, из горње табеле је уочљиво повећање броја насеља са бројем становника 0 – 199 и 500 - 999, док су пад и стагнација броја насеља присутни код свих других категорија насеља, што се може прије свега објаснити падом броја становника на нивоу читаве општине. Велики број насеља, која су припадала вишој категорији, због демографског пада су претежно прешла у нижу категорију. Тако је само Приједор остао у категорији насеља изнад 4000 становника. Генерално, демографска структура насеља општине је 2006. године постала неуједначенија, са доминацијом популационо мањих насеља (око 46 % насеља испод 500 становника).

Република Српска не посједује нову класификацију насеља на градска и остала насеља, тако да се у садашњем тренутку као градска насеља могу сматрати иста насеља као и 1991. године. Овдје треба да се напомене да је код дефинисања појма градско насеље у периоду прије 1992. год. коришћен административно – управни критеријум, односно републичка статистика је у градска насеља убрајала сва насеља која су била општинска сједишта у БиХ. Из тих разлога данас се само градско насеље Приједор може сматрати званичним градским насељима, а сва остала насеља мјешовитим и сеоским насељима.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Међутим, употреба комбинованог демографско – статистичког критеријума (М. Мацура, 1954.) за класификацију насеља даје нешто другачију слику. Ова типологија насеља, на основу броја становника насеља и учешћа непољопривредног становништва, насеља дјели на градска, мјешовита и сеоска насеља. Да би се извршила класификација насеља потребно је имати податке о учешћу пољопривредног становништва, а посљедњи такви подаци су публиковани у Попису становништва из 1981. године. Према тим подацима и на основу претходно наведених критеријума, на подручју општине Приједор је 1981. године је било присутно чак 39 мјешовитих насеља – Бабићи, Бистрица, Бишћани, Брђани, Брезичани, Бришево, Буснови, Чараково, Чејреци, Чиркин Поље, Ћела, Дера, Доња Драготиња, Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Гађани, Горња Пухарска, Горњи Гаревци, Горњи Орловци, Горњи Волар, Хрнићи, Југовци, Кевљани, Козаруша, Ламовита, Љескаре, Марићка, Миљаковци, Нишевићи, Орловача, Пејићи, Петров Гај, Раковчани, Раљаш, Ризвановићи, Томашица, Трнопоље, Зецови и Жуне. Насеља Гомјеница, Хамбарине, Камичани, Козарац, Љубија, Омарска и Приједор су 1981. године испуњавала критеријуме за градска насеља. Осталих 25 насеља општине Приједор су се те године могла сврстати у сеоска насеља. Из ове анализе за 1981. годину примјетно је да су се градска и мјешовита насеља простирала дуж општинске осовине развоја запад – исток, као и око значајних центара запослености (Љубија, Омарска), док су сеоска насеља заузимала периферне дијелове општине (сјеверозападни козарски дио, југозападни дио, крајњи југоисточни дио). Недостатак података о непољопривредном становништву у данашње вријеме онемогућава да се уради оваква типологија насеља. На основу одређених процеса као што су пад популације, пад укупне запослености, пад запослености у непољопривредним дјелатностима у периоду послје 1981. године може се претпоставити данашња типологија насеља према демографско - статистичком критеријуму. Основано се може претпоставити да су једино насеља Гомјеница и Приједор задржала статус градског насеља по демографско - статистичком критеријуму, док је насеље Чиркин Поље по овој типологији прерасло у градско насеље. Насеља Хамбарине, Камичани, Козарац, Љубија и Омарска су у међувремену постала мјешовита насеља, заједно са насељима која су задржала овај статус, као што су Бишћани, Брезичани, Чејреци, Ћела (Петрово), Доња Драготиња, Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Горња Пухарска, Горњи Гаревци, Горњи Орловци, Хрнићи, Кевљани, Козаруша, Ламовита, Орловача, Петров Гај, Раковчани, Ризвановићи и Трнопоље. Осталих 44 насеља у општини Приједор су у садашњем тренутку сеоска насеља по демографско - статистичком критеријуму.

Уколико се примијени урбанистички критеријум који поред броја становника и активности становништва у обзир узима и морфолошке карактеристике насеља, степен изграђености, функције и опремљеност насеља техничком и друштвеном инфраструктуром, насеља Козарац, Љубија и Омарска имају одређене урбане карактеристике, односно испуњавају поједине критеријуме и за насеља градског карактера (број становника изнад 2000, већа густина изграђености, опремљеност јавним службама и техничком инфраструктуром). Урбане карактеристике ова три насеља су била израженија 1991. године.

У градском насељу Приједор 2006. год. станује 31277 становника или 37.2 % становништва општине Приједор (30.77 % 1991. године), а површина коју заузима градско насеља износи свега 18.01 km² или 2.16 % укупне површине обухвата. Градско насеље Приједор је доживјело благи пад броја становника (9.7 %) у односу на 1991. годину, док је већи дио приградских насеља доживио значајан раст популације – Чиркин Поље, Гомјеница, Орловача и Доњи Орловци.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Организација ESPON (European Spatial Planning Observation Network) из Луксембурга је развила урбано – руралну типологију на NUTS 5 нивоу (статистичка територијална јединица у рангу наших општина). Ова методологија се базира на густини насељености, постојању функционалног урбаног подручја и коришћењу земљишта. На основу густине насељености општине и постојања функционалног урбаног подручја одређује се да у општини постоји висок или низак урбани утицај. Критеријуми су густина насељености изнад ентитетског просјека и постојање функционалног урбаног подручја. Индикатор коришћења земљишта се користи да би се одредио ниво људске интервенције у простору. Критеријум је коришћење земљишта на ентитетском нивоу.

За РС би вриједности критеријума за урбани утицај изгледале на сљедећи начин:

- Густина насељености изнад 53.41 ст/км²,
- Постојање функционалног урбаног подручја (17000 становника, 0.5 % националне популације).

Вриједности критеријума за ниво људске интервенције за РС изгледа овако:

- Велика људска интервенција – удио «вјештачких површина» изнад просјека РС (око 3.5 %),
- Средња људска интервенција - удио пољопривредног земљишта изнад просјека РС (око 50.5 %),
- Мала људска интервенција - удио осталог земљишта (шумска, водна, остала неплодна) изнад просјека РС (око 46 %).

Сљедећа табела даје вриједности ових индикатора за општину Приједор.

Табела 9: Вриједност индикатора у 2006. години за урбано - руралну типологију за општину Приједор.

ВРИЈЕДНОСТИ ИНДИКАТОРА У 2006. ГОДИНИ ЗА УРБАНО - РУРАЛНУ ТИПОЛОГИЈУ				
Густина насељености (ст / км ²)	Функционално урбано подручје	Удио вјештачких површина (%)*	Удио пољопривредног земљишта (%)	Удио осталих земљишта (%)
100.81	Да	3.7	60	36.3

*Без рибњака Саничани

На основу вриједности из табеле може се закључити да подручје општине Приједор карактерише висок урбани утицај и велика људска интервенција у простору.

Морфолошко – физиономске карактеристике насељске структуре

Морфолошко – физиономске карактеристике насеља у општини Приједор показују велики степен разноврсности који је условљен дјеловањем бројних фактора (историјски фактор и традиција, рељеф и остали физичко – географски фактори).

Међу руралним насељима преовладавају насеља разбијеног типа, састављена од више дијелова (засеока) међусобно удаљених 0.5 – 2.5 km. Специфичност ових насеља је да се засеоци пружају уз саобраћајнице, односно линеарног су облика. То одступа од класичног типа разбијених насеља. Сличност са класичним разбијеним насељима је присутна код назива заселака, пошто се засеоци често називају по презименима породица (патроними). Овај тип руралних насеља није само присутан у брдском дијелу општине, већ и у Приједорском пољу. Вјероватно је то последица насељавања равничарских подручја од стране становништва из брдско – планинских дијелова Босне и Херцеговине и Црне Горе.

Насеља разбијеног типа на подручју општине Приједор су: Бабићи, Бистрица, Божићи, Брђани, Брезичани, Бришево, Буснови, Цикоте, Црна Долина, Дера, Доња Драготиња, Доња Равска, Доњи Волар, Гаћани, Горња Драготиња, Горња Јутрогоста, Горња Равска, Горњи Гаревци, Горњи Јеловац, Горњи Волар, Градина, Јаруге, Јелићка, Југовци, Калајево, Криваја, Ламовита, Љескаре, Мало Паланчиште, Марићка, Марини, Миљаковци, Миска Глава, Ништавци, Омарска, Пејићи, Ракелићи, Раљаш, Расавци, Саничани, Шурковац, Тисова, Томашица, Велико Паланчиште, Зецови и Жуне. Нека од ових насеља (Бистрица, Брезичани, Буснови, Дера, Доња Драготиња, Горњи Гаревци, Ламовита, Љескаре, Марићка, Омарска, Ракелићи, Расавци, Саничани, Велико Паланчиште, Зецови) имају значајне дијелове који се збијени односно «ушорени» уз битне локалне саобраћајнице, регионалне и магистралне путеве. Ту се прије свега мисли на насеље Омарска чији централни дио уз жељезничку станицу има прилично правилну урбану матрицу и у њему живи око 35 - 40 % становника. Ова последња насеља представљају прелазни облик према сљедећем морфолошком типу сеоских насеља, а то су полузбијена насеља линеарног типа.

Овај тип насеља присутан је претежно у равничарском подручју општине Приједор и по бројности долази иза разбијеног типа насеља. Карактерише га постојање више дијелова – заселака који су међусобно мање удаљени и који су наслоњени на линеарне саобраћајнице. Овом типу насеља припадају: Бишћани, Чараково, Чејреци, Ћела (Петрово), Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Гомјеница, Горња Пухарска, Горњи Орловци, Хамбарине, Хрнићи, Камичани, Кевљани, Козаруша, Нишевићи, Орловача, Петров Гај, Раковчани, Ризвановићи и Трнопоље. Нека од ових насеља карактерише велики степен збијености уз саобраћајнице и у појединим дијеловима атара - приградска насеља Чејреци, Гомјеница, Горња Пухарска, Орловача, али и насеља Бишћани, Доњи Орловци, Раковчани и Ризвановићи. Ова последња насеља представљају прелазни тип према збијеним насељима.

Збијена насеља на подручју општине Приједор поред градског насеља Приједор су још и насеља Чиркин Поље, Козарац и Љубија. Међутим, нити ова насеља немају потпуно збијену структуру, пошто су поједини дијелови насеља одвојени од главнине збијене физичке структуре насеља. Тако нпр. главнина физичке структуре насеља Љубија се пружа у уској долини дуж меридијанске саобраћајнице и има збијену структуру, док сјеверни дио насеља - Доња Љубија има доста дифузну структуру.

Центри ванградских насеља у општини Приједор се налазе уз школу, амбуланту, мјесну канцеларију, откупну станицу, вјерски објекат, пошту или трговину. Ове врсте јавних служби и привредних објеката су основни објекти јавних служби и

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

привредних објеката у ванградским насељима. Највећи број ванградских насеља у садашњем тренутку посједује барем један објекат јавних служби или привредни објекат (трговина, занатска радња, пилана итд.).

У насељу Приједор и поред значајне вишепородичне изградње у периоду после Другог свјетског рата преовлађује индивидуална изградња. Густина насељености изграђеног дијела (око 35 ст/ха) и изграђеност су знатно мањи у поређењу са оптималним густинама и изграђеношћу у градским насељима.

Само насеље Приједор (односно његов изграђени дио) има неправилан облик полипа чији се краци шире према периферији насеља (дуж саобраћајница). Дио градског насеља јужно од жељезничке пруге карактерише доста хомогена физичка структура са највећим бројем вишепородичних стамбених објеката.

У дијелу градског насеља сјеверно од жељезничке пруге доминира индивидуална изградња. Идући према западу и Брезичанима (Рашковац), физичка структура градског насеља постаје све дифузнија и распршенија.

Висинска дистрибуција насеља

Највећи број насеља на територији општине Приједор налази се у висинском појасу до 200 m (43 центара насеље и већи дио њихових атара). До 300 m смјештено је чак око 94 % насеља у општини Приједор. У висинском појасу 300 – 400 m је свега 2 насеља – Горња Јутрогошта и Марини. Изнад 400 m су само два насеља – Бришево и Горња Равска.

СИСТЕМ ЦЕНТАРА

До 1992. године једино насеље на подручју општине Приједор које је имало централитет изнад општинског ранга било је градско насеље Приједор. Насеље Приједор је у том периоду имало ранг субрегионалног центра у Босни и Херцеговини (сједиште међуопштинске регионалне заједнице Приједор).

Послије посљедњег рата, по Етапном плану просторног плана РС, градско насеље Приједор је дефинисано као примарни регионални центар (у истом рангу као Добој и Требиње).

Недавно усвојеним Просторним планом РС до 2015. године градско насеље Приједор је дефинисано као један од 5 мезорегионалних центара РС.

За утврђивање садашњег стања мреже насеља, односно система центара кориштено је више индикатора и то:

- Планска рјешења из претходне просторно – планске документације (завршене и незавршене) и историјски фактор,
- Постојећа опремљеност насеља техничком и друштвеном инфраструктуром (јавне службе),
- Физичко – географске карактеристике простора,
- Постојећа саобраћајна мрежа, удаљеност од центара, доступност садржаја,
- Број становника,
- Морфологија насеља и густина изграђености насеља,
- Степен економско – социјалне трансформације насеља (број запослених у непољопривредним дјелатностима).

На основу ових индикатора на подручју општине Приједор могу се издвојити сљедеће категорије центара и насеља која припадају појединим категоријама центара:

- **Мезорегионални центар и општински центар** – насеље Приједор;
- **Секундарни општински центри** – насеља Козарац, Љубија и Омарска;
- **Локални центри** – насеља Брезичани, Буснови, Ћела (Петрово), Доњи Орловци, Хамбарине, Ламовита и Расавци;
- **Примарна насеља** – преостала насеља;
- **Приградска насеља** - Чејреци, Чиркин Поље, Гомјеница, Горња Пухарска и Орловача.

Као посебна категорија центра издваја се приградско насеље, док остале категорије центара стоје у хијерархијском односу (мезорегионални центар - највиша категорија, примарно насеље – најнижа категорија). Приградско насеље се поред близине градског насеља (као најважнијом карактеристиком) одликује већим бројем становника, постојањем одређених јавних служби и привредних капацитета.

Свако насеље са вишим централитетом „покрива“ својим функцијама и утицајем дио простора општине Приједор. Тако нпр. насеље Приједор опслужује западни и централни дио општине, као и долину Сане, насеље Козарац сјевероисточни дио општине, насеље Љубија југозападни дио општине, а насеље Омарска источни дио општине.

Насеље Трнопоље испуњава одређен број критеријума за локални центар, али близина насеља Козарац као секундарног општинског центра условљава одустајање од његовог категорисања као локалног центра.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ

Просторне цјелине на подручју општине Приједор су дефинисане на основу постојеће мреже насеља, односно на основу гравитационих зона секундарних општинских и локалних центара.

Табела 10: Зоне секундарних општинских центара и зоне локалних центара на подручју општине Приједор 2006. године

ЗОНА СЕКУНДАРНОГ ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА	ЗОНА ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА	ПРИГРАДСКА НАСЕЉА	НАСЕЉА У САСТАВУ	ПОВРШИНА ЗОНЕ ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА (km ²)	БРОЈ СТАНОВНИКА 2006. ГОД. У ЗОНИ ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА	ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ 2006. ГОД. У ЗОНИ ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА (ст/км ²)
КОЗАРАЦ	Козарац		Брђани, Дера, Хрнићи, Јаруге, Камичани, Козарац, Козаруша, Трнопоље	106.90	8315	77.78
ЉУБИЈА	Љубија		Бришево, Доња Равска, Горња Равска, Горњи Волар, Капајево, Љескаре, Љубија, Миска Глава, Раљаш, Шурковац, Тисова, Жуне	107.32	3818	35.58
ОМАРСКА	Буснови		Буснови, Криваја, Марићка, Томашица	92.03	3479	37.80
	Ламовита		Бабићи, Бистрица, Кевљани (дио), Ламовита (дио), Омарска (дио)	90.68	3212	35.42
	Омарска		Градина, Јелићка, Кевљани (дио), Ламовита (дио), Нишевићи, Омарска (дио), Петров Гај	81.41	6538	80.31
ПРИЈЕДОР	Брезичани		Брезичани, Цикоте, Доња Драготиња, Доњи Волар, Горња Драготиња, Горња Јутрогшта, Југовци, Марини	94.70	3469	36.63
	Ђела (Петрово)		Ђела (Петрово), Милјковци, Ракелићи, Санџани	40.95	2907	70.99
	Доњи Орловци		Божјићи, Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Горњи Гаревци, Горњи Орловци	48.20	4190	86.93
	Хамбарине		Бишћани, Чараково, Хамбарине, Раковчани, Ризвановићи	27.88	3028	108.61
	Приједор	Чејреци, Чиржин Поље, Гомјеница, Горња Пухарска, Орловача	Црна Долина, Чејреци, Чиржин Поље, Гомјеница, Горња Пухарска, Горњи Јеловац, Мало Паланчиште, Орловача, Приједор, Велико Паланчиште	92.19	42996	466.38
	Расавци		Алишићи, Гађани, Ништавци, Пејићи, Расавци, Зецови	51.79	2125	41.03
УКУПНО				834.05	84077	100.81

На подручју општине Приједор могу се издвојити четири зоне секундарних општинских центара (гравитациона подручја секундарних општинских центара) и 11 зона локалних центара (гравитациона подручја локалних центара). Зоне секундарних центара су Козарац, Љубија, Омарска и Приједор. Зоне локалних центара су Брезичани, Буснови, Ђела (Петрово), Доњи Орловци, Хамбарине, Козарац, Ламовита, Љубија, Омарска, Приједор и Расавци.

Овдје треба нагласити да свака зона вишег ранга у себи садржи и зону нижег ранга. Тако нпр. у саставу зоне секундарног општинског центра Омарска се налазе три зоне локалних центара - Буснови, Ламовита и Омарска.

Површински највеће зоне локалних центара су зоне Козарац, Љубија и Брезичани. Најгушће насељене зоне су зоне Приједор и Хамбарине, док најрјеђе насељене зоне су Ламовита, Љубија, Брезичани и Буснови. Највише насеља у свом саставу има зона локалног центра Љубија – чак 12 насеља, а најмање насеља зоне Буснови и Ђела (Петрово).

УРБАНИЗАЦИЈА

Урбанизација представља комплексан социо – економски процес везан за градове и њихова окружења. За дефинисање степена урбанизације на одређеном простору узима се индикатор као што је стопа урбанизације (градско становништво / укупно становништво). Ова стопа је на подручју општине Приједор расла од II свјетског рата и 1991. год. је достигла вриједност од 30.77 %, а у садашњем тренутку износи 37.2 %. Међутим, урбанизација не подразумеива само демографску компоненту, већ и физиономску и функционалну компоненту. Код ових компоненти су такође видљиве велике промјене у односу на протекле деценије. Мањи град - варош, који је прије Другог свјетског рата представљао трговачко и управно мјесто са неколико индустријских објеката, развио се у један од значајнијих урбаних центара БиХ и РС са преко 30000 становника и преко 10000 радних мјеста, са трговима, широким улицама, вишеспратним зградама, али и бројним функцијама града (управна, трговачка, здравствена, културна, индустријска итд.). До развоја урбаних обилјежја је у посљедњих 50 – 60 година дошло и у другим дијеловима општине, нарочито у насељима Козарац, Љубија и Омарска и то прије свега у демографском и функционалном аспекту, а што се мање може рећи за физиономски аспект урбанизације ових насеља.

ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА – НЕРАЗВИЈЕНА ПОДРУЧЈА

Као посебна подручја у обухвату Плана издвајају се неразвијена подручја општине Приједор.

Проблем неразвијених подручја мора се спустити на ниво зона секундарних општинских, односно локалних центара. За њихово издвајање је потребно дефинисати листу критеријума:

- Густина насељености;
- Учешће у приходима општине;
- Број радних мјеста;
- Густина путне мреже (магистралних, регионалних и асфалтираних локалних путева);
- Опремљеност јавним службама.

Нажалост, није било могуће коришћење још неких критеријума везаних за незапосленост и учешће избјеглица у укупном становништву из разлога непостојања таквих података.

На овај начин је утврђено да у посебна подручја - неразвијена подручја општине Приједор улазе зона секундарног центра Љубија и зоне локалних центара Брезичани и Буснови. Ријеч је о југозападном, сјеверозападном и југоисточном дијелу општине.

Њихова укупна површина износи 294.05 km² што чини 35.26 % површине обухвата и у тим двјема зонама 2006. год. је живјело свега 10766 становника или 12.8 % становништва општине.

Генералне карактеристике ових подручја су нижа густина насељености (готово 3 пута мања од просјека општине), неповољнија старосна структура (нижи удио младог становништва), депопулација кроз негативан природни прираштај и емиграцију, запуштен стамбени фонд, слабо развијена техничка инфраструктура (постојање само саобраћајне, енергетске и дјелимично основне хидротехничке и телекомуникационе

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

инфраструктуре), недовољан број објеката јавних служби, низак ниво капитала, прихода по становнику и мали број радних мјеста, доминација екстензивне пољопривреде и постојање мањег броја индустријских објеката у функцији.

4. СТАНОВАЊЕ И СТАНОВИ

Стамбени фонд представља један од најзначајнијих дијелова супраструктуре. Због непостојања новог пописа становништва, домаћинства и станова, као и непотпуних података из посљедњег пописа 1991. год. (објављени су само резултати о броју станова по насељима) није могуће говорити о квалитативним карактеристикама стамбеног фонда (структура стамбених јединица, просјечна величина стана, опремљеност инсталацијама, старост стамбеног фонда, итд.) у посљедњих 27 година. Посљедњи подаци о квалитативним карактеристикама стамбеног фонда потичу из Пописа 1981. године.

Једини подаци о којима се може компетентно говорити су подаци о величини стамбеног фонда. Број станова или стамбених јединица се непрекидно повећавао од краја II свјетског рата, тако је број станова 1971. год. износио 21371 станова, 1981. год. 26555, а 1991. год. 33030. Пораст броја стамбених јединица је у периоду 1981/71 износио на годишњем нивоу 21.63 %. У међупописном периоду 1991/81 дошло је до највећег раста броја стамбених јединица (просјечна годишња стопа 21.73 %).

Посљедњи доступни подаци о квалитету стамбеног фонда из 1981. године говоре да је стамбени фонд у општини Приједор био генерално квалитетнији од просјека стамбеног фонда на нивоу Босне и Херцеговине. Тако је те године просјечна величина стана у општини Приједор износила 58.19 m², 96.54 % станова је имало инсталације електричне енергије, 67.31 % инсталације водовода, док је 37.47 % станова било изграђено после 1970. године. Насеља са знатним исподпросјечним учешћем новог стамбеног фонда (са старим стамбеним фондом) су 1981. године била Божићи, Црна Долина, Доња Равска, Горња Драготиња, Горњи Волар, Љубија, Мало Паланчиште, Марини, Миска Глава и Тисова. У погледу опремљености инсталацијама електричне струје 1981. год. најлошије стање је било у насељима Алишићи, Доња Равска, Горња Јутрогшта, Горња Равска, Тисова и Томашица, а што се тиче опремљености водоводним инсталацијама у насељима Буснови, Гаћани, Горња Равска, Градина, Јелићка, Кевљани, Криваја, Мало Паланчиште, Марићка, Миљаковци, Пејићи, Томашица и Зецови. Интерполација трендова у периоду 1981 – 1991. говори о просјечној површини стана од преко 60 m² и око 65 % станова изграђених после 1970. године у 1991. години.

Однос броја станова и домаћинства је најједноставнији индикатор стамбеног дефицита или суфицита. У недостатку других комплекснијих индикатора, овај индикатор се може користити за утврђивање стамбеног дефицита или суфицита. Све до 1991. год. (вјероватно до средине 80 – их година) на територији општине Приједор је постојао стамбени дефицит који је 1971. год. износио 1130 стамбених јединица, а 1981. год. 678 стамбених јединица. Међутим, по попису из 1991. год. забиљежен је суфицит од 1631 стамбене јединице. Током рата дошло је до рушења и оштећивања једног дијела стамбеног фонда на територији општине. Ниво уништености и оштећености стамбеног фонда је тешко утврдити, због различитости података из појединих извора, као и због различите методологије. У сљедећој табели су дати подаци међународне организације IMG из 1996. године о оштећеним и уништеним стамбеним јединицама.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 11: Подаци IMG о оштећеним и уништеним стамбеним јединицама у општини Приједор (1996.)

ОПШТИНА	Број стамбених јединица 1991. год.	Оштећење стамбених јединица <20%	Оштећење стамбених јединица 20-70%	Оштећење стамбених јединица >70%	Укупно оштећених и уништених стамбених јединица 0-100%	Укупно оштећених и уништених стамбених јединица 20-100%	% штете након рата
ПРИЈЕДОР	33030	22	9211	2803	12036	12014	36.44

Подаци из Етапног плана просторног плана РС, а који потичу из исте године су нешто другачији. Та разлика у подацима је засигурно условљена методолошким приступом.

Табела 12: Број оштећених станова и степен оштећености станова у општини Приједор по Етапном плану ПП РС (1996.)

ДРУШТВЕНИ СТАНОВИ			Укупно друштвени станови	ПРИВАТНИ СТАНОВИ			Укупно приватни станови	Укупно
Лако оштећени	Тешко оштећени	Уништени		Лако оштећени	Тешко оштећени	Уништени		
58	233	292	583	1688	6754	8442	16884	17467

Радни тим је као реалније прихватио податке организације IMG, а који говоре о 12036 оштећених и уништених стамбених јединица на простору општине. Из тога се може закључити да је 1996. год. на територији општине било расположиво укупно око 20000 станова (станови у употреби). Процјена за 2006. године, утврђена на бази података о броју потрошача електричне енергије из категорије домаћинства, говори о 31412 станова на подручју општине Приједор. То указује да је у периоду 1996 – 2006, узимајући у обзир амортизацију, изграђено и обновљено око 15000 стамбених јединица. Процјењује се да је од тог броја око 4500 новоизграђених стамбених јединица (прије свега ријеч је о индивидуалним стамбеним објектима које је изградило избјегло и расељено становништво), а да је обновљено 10500 стамбених јединица (већим дијелом у власништву повратника бошњачке и хрватске националности). Иначе, процјењује се да се највећи број новоизграђених стамбених јединица у периоду 1996 – 2006. налази се на подручју градског насеља Приједор, приградских насеља Чиркин Поље, Гомјеница, Орловача, те насеља Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Горњи Гаревци и Доњи Гаревци. Обновљене стамбене јединице у периоду 1996 – 2006. се највећим дијелом налазе у насељима Аличићи, Бишћани, Хамбарине, Хрнићи, Чараково, Ћела (Петрово), Дера, Камичани, Кевљани, Козарац, Козаруша, Раковчани, Ризвановићи, Трнопоље и Зецови.

Стамбени дефицит по насељима за 1991. год. даје веома занимљиву слику просторног распореда стамбеног суфицита или дефицита. У насељима Бишћани, Цикоте, Чараково, Хрнићи, Калајево, Козарац и Приједор је постојао стамбени дефицит, док су највећи стамбени суфицит (преко 20 %) имала насеља Божићи, Бришево, Црна Долина, Гаћани, Горња Драготиња, Горња Јутрогоста, Горњи Јеловац, Горњи Орловци, Мало Паланчиште, Марини, Миљаковци, Нишевићи, Ништавци, Пејићи, Расавци, Велико Паланчиште и Зецови. Већину набројаних насеља су, иначе, у

периоду 1948 – 1991. карактерисала неповољна демографска кретања (пад броја становника, лошија старосна структура од просјека општине), тако да је појава стамбеног суфицита логична појава. Нажалост, податке о стамбеном дефициту по насељима у 2006. год. није могуће дати, због немогућности да се процијењени подаци „спусте“ на ниво насеља.

Табела 13: Стамбени дефицит или суфицит у општини Приједор

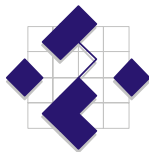
ОДНОС БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА И БРОЈА СТАНОВА			
Година	Број домаћинстава	Број станова	Стамбени суфицит
1971	22501	21371	-1130
1981	27233	26555	-678
1991	31399	33030	1631
2006*	25478	31412	5934

*Процјена УЗ РС

На први поглед, податак о вишку од 5934 стамбених јединица у 2006. години дјелује нереално, међутим, он се може сасвим једноставно објаснити. Суфицит је резултат великог смањења броја домаћинстава (око 19 %), као и стагнације бројности стамбеног фонда у односу на 1991. годину. Смањење броја домаћинстава је последица прије свега драстичних миграција (последица ратних догађања). Стагнација величине стамбеног фонда је последица два супротна процеса - оштећивања и рушења стамбеног фонда током рата, односно изградње и обнове стамбеног фонда након рата.

Значајан чинилац који условљава овакав стамбени суфицит је и несклад између стамбених јединица које су обновљене и настањених стамбених јединица (разлика између званичног и стварног повратка предратног становништва). Један дио ових стамбених јединица је данас празан, иако је у функцији и може се користити за становање. Власници ових стамбених јединица је становништво са пребивалиштем у иностранству, а које није ушло у процијењени број становника 2006. год. (процјењивано је само становништво у земљи), а чије су стамбене јединице на територији општине Приједор већи дио године ненастањене. Укупан број ненастањених стамбених јединица је тешко процијенити, али се претпоставља да има око 10000 станова у овом статусу.

Учешће станова у вишепородичним стамбеним објектима у укупном стамбеном фонду је 1991. год. на подручју општине износило око 14 % (око 4700 стамбене јединице). Процјењује се да се учешће оваквих станова смањило у 2006. години.

II. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ

1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, РЕЉЕФ, КЛИМА И ДРУГЕ ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОСТОРА

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Општина Приједор се налази између $44^{\circ} 47' 48''$ и $45^{\circ} 05' 44''$ С.Г.Ш. и $16^{\circ} 28' 57''$ и $17^{\circ} 01' 24''$ И.Г.Д. Најјужнија тачка обухвата налази се у атару насеља Јелићка, док је најсјевернија лоцирана сјевероисточно од центра Горњег Јеловца. Најзападнија тачка је у атару насеља Доња Равска, а најисточнија тачка је на планини Козари, у атару насеља Бистрица.

Територија општине се протеже у правцу сјевер – југ 22.5 – 30 km, а исток – запад 35 – 41 km.

Општина Приједор се налази у сјевеозападном дијелу БиХ и Републике Српске. Овај простор са аспекта географске регионализације припада Панонском ободу односно субрегији Панонско поуње (регионализација проф. др Јована Ђ. Марковића).

Простор обухвата Плана граничи са 5 општина. На сјеверу општина Приједор граничи са општинама Градишка и Козарска Дубица, на западу са општином Нови Град, на истоку са Градом (општином) Бања Лука и на југу са општином Оштра Лука.

Општина Сански Мост у Федерацији БиХ, односно Унско – санском кантону се простире у непосредној близини јужне границе општине Приједор и на неким дијеловима је удаљена свега око 1 km.

Сјевероисточна и источна граница општине Приједор је удаљена 12 – 16 km од државне границе са Републиком Хрватском (Сисачко – мославачка жупанија). Најближи регионални центар у Хрватској је Сисак који је у Стратегији просторног уређења Хрватске дефинисан као «веће регионално средиште».

Преко територије општине Приједор прелазе двије значајне саобраћајнице то: Бања Лука - Приједор – Нови Град – Двор и Козарска Дубица – Приједор – Оштра Лука – Сански Мост.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Слика 5: Панорамски снимак подручја општине Приједор из правца југоистока (Извор: GOOGLE EARTH, 2007.)

РЕЉЕФ

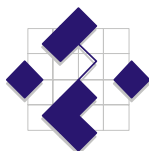
У обухвату Плана може се издвојити више физичко - географских цјелина: Приједорско поље са долинама Сана и Гомјенице, планински масив Козаре на сјеверу, Мајданска планина и побрђе Кумбаруше на југу општине. Из самих назива ових физичко - географских цјелина је видљива вертикална и хоризонтална дисецираност рељефа.

Најнижа тачка обухвата Плана је у долини Санае, западно од центра Доње Драготиње и износи 125 m. Највиша тачка се налази на планини Козари. Ријеч је о врху Лисина који има висину од 977 m и лоциран је у атару насеља Бистрица. Просјечна надморска висина у обухвату Плана износи 274 m.

Геоморфолошки развој условио је различите облике рељефа. Заступљена су два генетска типа рељефа: флувиоденудациони брдовити и флувиоакумулативни равничарски.

У рељефу се што се тиче морфологије разликују ријечне долине (Сана, Гомјеница и њихове притоке: Волар, Љубија, Врањска, Прљуговац, Враголовача, Пухарска, Милошевац, Мајчевац, Гаревача, Стареница - Козарачка ријека, Вријеска, Ламовички поток, Криваја, Бистрица, Лушчица, Ступница, Остружница, Слатина итд.; Копривница, Равска, Грачаница, Мљечаница) и пространо Приједорско поље окружено планинским масивом Козаре на сјеверу и нижим планинама и узвишењима на југу (Мајданска планина и Кумбаруша). Ријеке Сана и Гомјеница представљају ерозиону базу и дрен читавог простора општине. Дио планинског масива Козаре у сјеверном дијелу општине Приједор водотоци Мљечаница, Крива ријека и Ђурђевац дренажу према ријечи Уни, док рјечице Голубача и Тисовача воде одводе директно у слив Саве.

У морфологији рељефа посебно се издвајају клисурске долине у горњим дијеловима тока Старенице, Ламовичког потока, Грачанице, Мљечанице, Голубаче, Јасеноваче, Тисоваче, Лушчице итд.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Сљедећа табела показује морфометријске карактеристике општине Приједор.

Табела 14: Висински појасеви на подручју општине Приједор

ВИСИНСКИ ПОЈАСЕВИ	ПОВРШИНА (ha)	ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ (%)
до 200 m	41800	50.12
200 - 300 m	21717.52	26.04
300 - 400 m	7429.18	8.91
400 - 500 m	3996.10	4.79
500 - 600 m	3477.08	4.17
600 - 700 m	3257.08	3.91
700 - 800 m	1276.03	1.53
800 - 900 m	404.01	0.48
900 m >	48	0.06
УКУПНО	83405	100

Из табеле је видљиво да у обухвату Плана доминира висински појас до 200 m са чак 50.12 % укупне површине обухвата. Преко 3/4 површине општине има висину до 300 m. Учешће терена са надморском висином изнад 500 m износи 10.15 %, а преко 800 m свега 0.54 % површине општине Приједор.

Нагиб терена

Нагиб терена најбоље показује морфолошке карактеристике одређеног терена, а које морфометрија не може приказати на квалитетан начин.

Табела 15: Структура површина под различитим категоријама угла нагиба на подручју општине Приједор

КАТЕГОРИЈА УГЛОВА НАГИБА	ПОВРШИНА (ha)	ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ (%)
0 - 1°	19350	23.20
1 - 3°	8848	10.61
3 - 5°	5167	6.20
5 - 7°	5123	6.14
7 - 10°	8449	10.13
10 - 15°	13655	16.37
15 - 20°	10317	12.37
20 - 40°	12338	14.79
40°>	158	0.19
УКУПНО	83405	100

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Простори са најповољнијим нагибима за ратарство и урбанизацију (0 - 3°) чине 33.81 % укупне површине општине Приједор. Повољни нагиби за ратарство и урбанизацију (0 - 7°) износе 46.15 % површине општине. Ови терени се прије свега простиру у Приједорском пољу и сусједним већим ријечним долинама.

Простори са нагибом преко 20° се могу користити за мали број намјена, првенствено за шумарство и зимски туризам. На подручју општине Приједор ови нагиби покривају 14.98 % површине. То су прије свега падине Козаре, Мајданске планине и Кумбаруше. Највећи нагиби су присутни у клисурским долинама.

Експозиције рељефа

Експонираност рељефа према различитим странама свијета је значајна карактеристика рељефа која утиче на све начине коришћења простора, прије свега на становање, пољопривреду и зимски туризам. Тако нпр. сјеверне експозиције генерално нису повољне за пољопривреду и становање, али се препоручују за скијашке терене.

Највеће учешће у структури површина према експонираности имају неекспонирани простори. Јужне топле експозиције су нешто више заступљене. С друге стране, од појединачних експозиција највећу површинску заступљеност има југозападна експозиција, па затим западна експозиција. Оваква структура површина коинцидира са генералним правцем пружања рељефа на подручју обухвата Плана.

ИНЖЕЊЕРСКОГЕОЛОШКИ УСЛОВИ

Геолошки састав и грађа терена

Опште карактеристике

Терен општине Приједор у геолошком смислу припада приједорској депресији и њеним ободним дијеловима. Сјеверни дио простора обухвата планину Козару с обронцима, која представља хорст и подручје релативног издизања, што има рефлекса на сеизмичку ситуацију, а исто тако и на развој рељефа (предиспозиције за развој ријечних корита, ерозију и сл.). Јужни и југозападни дијелови обухватају Приједорско ниско горје за које се сматра да је такође у фази издизања у односу на централну котлину.

Централни дио терена којим протичу ријеке Гомјеница и Сана је заравњен припада простору релативног тоњења. Приједорска котлина представља терцијарни базен спуштен у олигоценској фази дуж ломова динарског правца, када се у динарској, перипанонској зони одвијају интензивни тектонски покрети набирања, попраћеног вулканском активношћу. Вулканска активност имала је одраза и у простору Приједора и то на планини Козари, а и јужно од котлине, гдје је резултирала рудним лежиштима.

Најзначајнији расједи су и сада активни и пружају се у зони преласка узвишенијих дијелова терена Козаре према равници с пружањем СЗ – ЈИ, али су уочљиви и расједи смјера приближно С-Ј који су, између осталог, условили ток ријеке Сане.

У централном дијелу који се постепено спуштао таложени су шљунковито-пјесковито-глиновити седименти. Дебљина им зависи о величини диференцијалног релативног спуштања и о палеорељефу. Најплиће установљене стијене подлоге су набушене код Тополика и Средића, гдје је доломитични кречњак набушен на свега 5 м. Просјечна дубина подлоге се креће између 40 и 60 м, а највеће продубљење је око Пећана и Ограда гдје прелази 90 м.

У литолошко-стратиграфском погледу терен општине Приједор је врло хетероген. Регистровани су пјешчари и кречњаци карбона, кварцни пјешчари и конгломерати пермо-тријаса, пјешчари, шкриљци, кречњаци доњег тријаса, кречњаци и доломити средњег и горњег тријаса, рожњаци, туфови, пјешчари и кречњаци средњег тријаса, дијабаз-рожњачка формација јуре, флишеви креде и еоцена, мијешане кластичне серије олигомиоцена, миоцена и плиоцена, те еруптивне стијене, као што су серпентинити, долорити и дијабази.

Најмлађе су квартарно-плиоценске насlage заступљене иловачама, шљунцима и трошним палеозојским фрагментима и алувијални нанос.

Тектоника

На простору општине Приједор, по К. Петковићу, 1961. г. постоје геотектонске јединице: «Централни офиолити» и «Палеозојски шкриљци и мезозојски кречњаци». На Основној геолошкој карти извршена је тектонска рејонизација.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ЦЕНТРАЛНА ОФИОЛИТСКА ЗОНА

Козарска тектонска јединица

Структурна јединица: Козарска антиклинала (Козара I)

Структурна јединица: «Козарске боре»

ЗОНА ПАЛЕОЗОЈСКИХ ШКРИЉАЦА И МЕЗОЗОЈСКИХ КРЕЧЊАКА

Структурна јединица: Сански палеозоик

Структурна јединица: Волари

ТЕРЦИЈАРНИ БАСЕН

Приједорски терцијарни басен

Сеизмотектонске карактеристике

Простор општине Приједор у геотектонском смислу припада унутрашњим Динаридима, геотектонским јединицама: централној офиолитској зони и зони палеозојских шкриљаца и мезозојских кречњака. Ове двије зоне одвојене су расједом дуж којег је настало Омарско-приједорско поље.

ЦЕНТРАЛНА ОФИОЛИТСКА ЗОНА

Козарска тектонска јединица

1. Козарска антиклинала. Сјеверно од Голе планине и Лисине, паралелно пружању сљемена Козаре, пружа се разорена антиклинала изграђена од горњокредних седимената. Слојеви су пружају динарски. Од осталих структурних јединица антиклинала је одвојена расједима, низ које је усјекла у ниво старијих творевина. Поред граничних расједа у антиклинали Козаре утврђено је и неколико попречних расједа. На геолошкој карти означени су само важнији.
2. Ова структурна јединица названа је: «Козарске боре». Припада јој највеће пространство на Козари. У «Козарске боре» уврштени су вулканогено-седиментни слојеви и масив габродолерита. У структуролошком смислу, ова јединица одликује се малим пребаченим борама, чије аксијалне површине тону према сјевероистоку. Боре су често кидане паралелно пружању. Локално су се десила и краљуштања. Положај структура у складу је с пружањем слојева, осим малих бора, кливажа аксијалне површине и измјене појединих литолошких чланова. Расједи већих димензија тешко се могу регистирати. Мањи расједи, претежно попречни, утврђени су уз контакте са горњотријаским кречњаком.

Габродолеритски масив је конкордантан. Стратификација у масиву статистички је паралелна слојевитости седимената. На сјеверној страни масив је у тектонском контакту с антиклиналом Козаре и еоценским слојевима. Еоценске насlage тектонски су усјекле у ниво јурских.

У ову структурну јединицу, мада се не ради о повезаној структури, уврштени су серпентински масиви. Регистрирани су уз расједи који су их довели у ниво јурских попречних бора.

ЗОНА ПАЛЕОЗОЈСКИХ ШКРИЉАЦА И МЕЗОЗОЈСКИХ КРЕЧЊАКА

Сански палеозоик

Сански палеозоик у тектонском смислу представљен је борама и краљуштима изграђеним од карбонских кластичних, карбонатних и вулканогених стијена и пермотријаских кластичних наслага. Ове структуре одликују се малим пребаченим борама, чије аксијалне површине падају на сјевероисток. Поред бора, у дијеловима гдје је орогенетска активност била дуготрајнија, постоје краљушти код којих у подинским дијеловима долазе пермотријаски, а у кровинским карбонски седименти. Пермотријаски седименти сачувани су највише захваљујући свом синклиналном положају у језграма структура, тамо гдје је премицање сјевероисточног крила било интензивно, посебно између тока Сане и тока Сасине. Ту је тектонски стил, којим се одликује сански палеозоик, најизраженији. Смјер многих токова (СИ-ЈЗ) поклапа се с попречним расједима који су у пиринејској орогенетској фази деформирали нешто раније створене динарске структуре.

Најинтересантнији примјер краљуштања запажен је у Пиљешкој ријеци, СИ од Трнове. Тамо су откривени скитски слојеви паралелни са карбонским слојевима у њиховој кровини. Слојеви падају ка сјевероистоку под углом од 30°. Истог су положаја и нагиба аксијалне површине малих бора, чак и реверсне равни даље ка југоистоку.

Око Трнове постоји више пребачених бора у чијим језграма су пермотријаске стијене. У језграма антиклинала гдје доминирају пермотријаски кластити налазе се и карбонске стијене.

Тектонски догађаји у палеозојском терену, резултирали су великим бројем пребачених бора с тенденцијом љускања, истодобно, настали су попречни расједи, чији је интензитет расједања овисио о отпору маса у фронту дјеловања. Овакав тектонски стил илустрован је не само положајем слојева, него и осама бора, кливажом аксијалне површине, положајем реверсних расједа, милиметарским борама. Сви ти елементи статистички су паралелни са динарским пружањем.

Воларска тектонска јединица

1. У Мискоглавској структури заступљени су скитски, анизички и ладинички седименти. Структурни облици представљени су поремећеном Виноградском и Челопечком синклиналом динарског положаја. У језграма су карбонатно-кластичне ладиничке насlage, а на крилима скитски седименти. Према сјеверозападу насlage поступно

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

све више заузимају динарско пружање. Југозападно крило инверсног је положаја, дијелом је пребачено преко сјевероисточног.

2. Воларској структури долазе наслага исте старости као и у Мискоглавској, али се оне литолошки знатно разликују. Скит је униформан у обје јединице. Анизик је представљен остацима доломита у језграма скитских синклинала, или ладиничких антиклинала. Ладиник је означен кластичним наслагама са ефузивима. Од структурних облика регистрирани су остаци јако разломљених синклинала у Каменици и Волару. У структурној једини доминирају расједи различите оријентације.

ТЕРЦИЈАРНИ БАСЕН

На територији општине Приједор налазе се остаци терцијарног басена Омарско-приједорско поље. Због прекривености с кварталним творевинама није могла бити извшена тектонска анализа. На основу истражног бушења може се претпоставити да се ради о великој синклинали, чији су рубни дијелови сачувани на падинама Козаре и ријетко дуж сјеверног руба палеозојских наслага.

Сеизмолошке карактеристике

Услови настајања земљотреса

Земљотреси у региону Динарида, па тиме и у подручју Приједора су тектонског поријекла. Због тога је за сагледавање механизма њиховог настајања неопходно сагледати сеизмогеолошке услове који изазивају њихово појављивање. Они се могу подјелити на непосредне: геотектонски положај подручја, присутни тектонски напони, напони гасова и пара и техногени услови који изазива човјек и посредне: удаљеност датог подручја од примарног извора сеизмичке енергије, дебљина литосфере, дубински склоп и сеизмотектонски склоп. Последња два услова садрже прије свега неотектонску издјељеност литосфере и са тиме везану динамику тектонских покрета у датој области.

Непосредни услови

Положај изучаване области у односу на савремено активни геотектонски спрег

Истраживано подручје се налази на јужном ободу европске плоче, у домену савремено активног геотектонског контакта између Европске плоче и Афро арапске плоче. Последња услед веће брзине кретања у правцу СЗ притискује европску плочу, услед чега дуж њиховог примарног колизионог контакта долази до нагомилавања тектонских напона. Они се преко тектонских разломних система преносе у његово залеђе до дубине од око 200 км. За ово подручје је компетентан дио тог контакта дуж приморја између јадранске масе као истакнутог дијела афричке табле и трупине Динарида као јужног обода европске табле.

Тектонска напонска поља на подручју региона и изучаване области

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Примарни утицај компресионог контакта дуж Јадранске обале допире до око 200 км у њено залеђе. У томе простору су услед концентрације већих тектонских напона на присутним разломним вршинама, код њиховог активирања ослобађају тектонски напони у виду сеизмичке енергије. То је зона у којој је могуће генерисање земљотреса са распоном већина магнитуда 4,2 М 6,6, што одговара распону интензитета потреса у епицентралним подручјима 6 I 8,5 МСК₆₄. Подручје општине Приједор налази се како је наведено дијелом у зони примарног утицаја компресионог контакта, а дијелом у слиједећој удаљенијој зони.

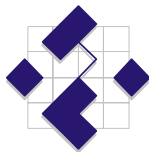
На ширем подручју Приједора је присутно 7 сеизмогених система у којима су распони магнитуда и интензитета у епицентралним подручјима слиједећи:

1. Сеизмогени систем Бихаћа (А)	4,2	М	5,1	6°MCS	I _o	7,15° MCS
2. Сеизмогени систем Грахова (А)	4,7	М	5,5	7°MCS	I _o	7° MCS
3. Сеизмогени систем Грмеча (А)	4,2	М	5,0	6°MCS	I _o	7° MCS
4. Сеизмог. сис. Сан палеоз. (Д)	4,4	М	5,9	6°MCS	I _o	8° MCS
5. Сеизмогени систем Козаре (Б)	4,7	М	5,2	7°MCS	I _o	7,5° MCS
6. Линијски индивидуални извор Врнограч-Цазин (Е)	4,4	М	4,5	7°MCS	I _o	6° MCS
7. Сеизмогени систем Бања Луке (Б)	5,6	М	6,6	7°MCS	I _o	8,5° MCS

Распони магнитуда аутохтоних жаришта земљотреса на подручјима околних општина и општине Приједор су слиједећи:

• Бања Лука				7°MCS	I _o	8,5° MCS
• Костајница - нема аутохтоних жаришта земљотреса						
• К. Дубица	4,7	М	5,1	7°MCS	I _o	7,5° MCS
• Двор – нема аутохт. жар. земљ.						
• Нови Град – нема аутохт. жар. земљ.						
• В. Кладуша		М	4,5		I _o	6,25° MCS
• Цазин	4,4	М	4,5	6°MCS	I _o	6,25° MCS
• Кореница – нема аутохт. жар. земљ.						
• Бихаћ	4,0	М	5,1	5,5°MCS	I _o	7° MCS
• Б. Крупа	4,4	М	4,5	6,1°MCS	I _o	6,25° MCS
• Приједор	4,0	М	5,29	6,25°MCS	I _o	7,5° MCS
• Доњи Лапац	4,2	М	5,0	6°MCS	I _o	7° MCS
• Б. Петровац	4,2	М	4,5	6°MCS	I _o	6,25° MCS
• Сански Мост	4,4	М	5,2	6,1°MCS	I _o	7,3° MCS
• Кључ	4,4	М	5,9	6°MCS	I _o	8,35° MCS
• Дрвар	4,7	М	5,21	6,5°MCS	I _o	7,31° MCS
• Грахово	5,21	М	5,3	7,31°MCS	I _o	7,5° MCS

Као што из горњег прегледа произлази сеизмичка угроженост од аутохтоних жаришта земљотреса је на подручју општине Приједор је релативно велика (сеизмогени системи Козаре и Санског палеозоика (6°-8° МСК₆₄, односно 7°-7,5° МСК₆₄). Од сеизмогених система у региону највећи утицај има бањалучки сеизмогени систем.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Посредни услови

Дебљина литосфере на подручју изучаване површине

Дебљина литосфере, у чијем домену се генеришу тектонски земљотреси, посредно утиче на величине њихових магнитуда тако, да се у принципу у дебљим дијеловима литосфере

Дубински склоп

Дубински склоп литосфере у овом региону утврђен је геофизичким методама. Утврђене су три квалитативне средине: 1. Епидермални дио кога сађињавају мезозојско-кенозојске стјенске творевине тектонизирани у алипијској орогенези. У њега су дјелимично укључени и дијелови, палеозојских комплекса. 2. Крустални дио који по својим карактеристикама одговарају гранитским стјенским комплексима у горњим дијеловима базалтним у доњим и 3. Површина дисконтинуитета Мохоровичића, односно доњи дио литосфере којим она налијеже на дубљу сферу Земљине унутрашњости – астеносферу.

Дебљине првог дијела на изучаваним површинама крећу се од 10 км до 18 км, а другог од 15 км до око 35 км.

Литосфера је на подручју овог региона била у току кенозоика коначно формирана као компактна стијенска средина. У младим неотектонским напрезањима она је издјељена на крупне мегаблокове који се у динамици саваремених тектонских кретања понашају релативно самостално.

Сеизмогене карактеристике изучаваног подручја у односу на услове настајања земљотреса

Сеизмогене карактеристике предметног подручја произлазе из општих сеизмогеолошких прилика које су на тим просторима присутне. Према њима би распони магнитуда земљотреса могли бити 4,2 М 6,6. Али, ту треба прије свега узети у обзир сеизмотектонска обиљежја која играју врло велику улогу у генерисању сеизмичке енергије.

Ту долази у обзир, прије свега интензитет, односно густина тектонске издјељености и дубина допирања разломних структура у литосферу.

На стварне величине магнитуда земљотреса, који се јављају на одређеним сеизмогеним површинама битно утичу прије свега сеизмотектонска обиљежја тог простора. Она ће утицати прије свега на то, да ли ће се присутни тектонски напони ослободити у виду сеизмичке енергије уопште, а ако ће, колико ће бити стварне величине магнитуда тих земљотреса.

Геотектонски склоп

Под геотектонским склопом неког подручја подразумијева се општи принцип тектонске грађе ширих простора који је настао у вријеме квалитативног основног структурног, преображавања, примарних геосинклиналних подручја у области вјенчаних планина. То се на изучаваном подручју десило за вријеме мезоалпијских орогених покрета (палеоцен-миоцен у вријеме ларамидских илирских и пиренејских орогених покрета). Основни принцип геотектонске грађе Динарида уопште, па према томе ових простора, је навлачење стијенских комплекса некадашњих лито-фацијалних подручја у правцу ЈЗ. При томе су те поједине навлачне цјелине биле у себи убиране и краљуштане у мање тектонске јединице. На изучаваном подручју у правцу ЈЗ. При томе су те поједине навлачне цјелине биле у себи убиране и краљуштане у мање тектонске јединице.

На изучаваном подручју је присутна структурна фацијална јединица централна офиолитска зона и структурно-фацијална јединица палеозојских шкриљаца и мезозојских кречњака.

У неоалпијским – неотектонским напрезањима је основни геотектонски склоп овога подручја модификован структурним модификацијама и издјељен углавном на веће тектонске или структурне јединице. Тим издјељивањем у времену миоцен-квартар (савске, штајерске фазе и атичка, роданска и влашка фаза алпијске орогенезе) је првобитна геотектонска навлачна грађа разбијена на поједине сегментне блокове чије дужине страница се крећу у распонима $n \times km$ до $n \times 10 km$.

Та чињеница је од битног значаја за сеизмотектонске карактеристике ове области, јер од величине појединих сеизмоактивних сеизмогених површина зависе и величине магнитуде која се на тим површинама генеришу.

Према резултатима геофизичких истраживања на истраживаном подручју постоје дубински расједи и дубоки разломи.

Први издјељују кристалне дијелове литосфере у правцу СЗ-ЈИ, дакле, подудара се са правцем старије мезоалпијске геотектонске грађе. Дубоки разлози су настали, међутим, у млађим неотектонским напрезањима и пресјекли већ консолидовану геотектонску грађу.

Што се тиче дебљина епидермалног дијела литосфере, до око 15 км она је узрокована пакетима навлачних структура, које су у правцу ЈЗ нагомилване једна преко друге. До тих дубина углавном и допиру млади неотектонски расједи и разлози.

Тектогенеза изучаваног простора

Тектогенеза изучаваног простора одвијала се углавном у току мезозоика, терцијара и квартара до савременог доба.

У вријеме палео и мезоалпијских орогених покрета (стр. тријас – палеоцен) дешавала су се углавном пластична деформисања – убирања и навлачења. За вријеме

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

неоалпијских – неотектонских орогених покрета у времену неоген-холоцен, преовлађивале су разломне структурне деформације, пошто су стијенски комплекси кроз старије тектонске покрете већ потпуно очврсли.

Временски редосљед настајања тектонских структура

На основу пружања тектонских структура извршена је на овом подручју класификација тих структура на четири етапе:

1. Палеалпијска убирања широких распона, навлачења и краљуштања са преовлађујућим правцима пружања СЗ–ЈИ.
2. Мезоалпијска лонгитудинална вишефазна расједања такође са правцима СЗ-ЈИ.
3. Неоалпијско-неотектонска расједања са мрежом попречних дијагоналних расједа СИ–ЈЗ, ЈИСЗ и
4. Неоалпијска-неотектонска и савремена разламања у мрежи ССИ–ЈЈЗ, ЗСЗ – ИЈИ, ИСИ–ЗЈЗ и З-И.

Тај, посљедњи неотектонски структурни план, представља основу за савремену сеизмичку активност појединих дијелова овога подручја.

Тенденције брзина савремених вертикалних покрета

Савремени тектонски покрети се одржавају с једне стране нагомилавањем тектонских напона и активирањем постојећих присутних разлома, а с друге плиматским утицајем горњих дијелова астеносфере на тако издјељену литосферу.

Према присутним трендовима брзина вертикалних покрета ($\pm$) мм/г .. + 4мм/г) може се закључити да су ту присутни диференцијални вертикални покрети блокова. За такву тектонску активност везана је и сеизмичка активност тога подручја.

Досадашња сеизмичка активност

Земљотреси који су се десили на истраживаном простору углавном су на правцу дубоког сеизмогеног расједа источно од Приједора. Расјед је правца сјеверозапад-југоисток (М 4,5 - 5,29). Догођени потреси у епицентрима су VI–VII MSK₆₄.

Максимално очекивани интензитет потреса

На територији уже околине града извршена су сеизмичка испитивања 1970.г., те сеизмичка микрорејонизација терена. Преодминантне периоде осцилације тла су 0,22 до 0,62 сец. Рејонизацијом су издвојена подручја са <7°, 7, >7° и 8° MSK₆₄.

Према подацима карата из Правилника о техничким нормативима за високоградњу у сеизмичким подручјима максимално очекивани интензитет потреса је:

За повратни период :	50 година	5°	и	6°
	100 година	6°	и	7°
	200 година	7°	и	8°

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

500 година 8°

1000 година	8°
10.000 год.	8° и 9° (Пискавица)

Инжињерскогеолошке карактеристике

Разноликост стијена што изграђују предметни терен упућује на изузетну сложеност инжењерско-геолошких прилика. Сјеверни дио терена у којем је активно неотектонско кретање, а посебно јужне падине Козаре, одликује се многобројним процесима што настоје нивелирати постојећу ситуацију. Томе придоноси и састав подлоге осјетљиве на дјеловање површинских фактора. Јужни дио је релативно мирнији, но и овдје се могу уочити поједини процеси дестабилизације.

За просторно планирање и изградњу објеката од посебне важности су процеси као што су езогени процеси клизање, одрони, јаружање и остали процеси одношења материјала, али такође и мјеста одлагања тог материјала. Клизишта, а исто тако јаружања и испирања терена најинтензивнија су сјеверно од старе цесте, што пролази подручјем Козаре од Приједора према Козарцу и даље Бања Луци. Везана су претежно за плиоценске и квартарне глиновито-пјесковите наслаге.

У западном дијелу, на простору Миске Главе, гдје су развијене тријаске кластичне стијене такође се сусрећу веће површине нападнуте ерозивним дјеловањем, па су евидентна откидања материјала, јаружања и сл. Нарочито су уочљиве појаве јаружања и испирања материјала.

Велики простор јужног дијела терена, што га изграђују палеозојске шкриљаве наслаге и млађе тријаске творевине имају углавном слабије изражене ове појаве, те су хртови добро обрасли растињем и не уочава се склоност према процесима ерозије.

У простору гдје су лоцирани рударски радови јавља се читав низ инжењерскогеолошких процеса изајваних актовношћу човјека. У тим подручјима су редовити одрони и проклизавања. Међутим, како се ради о већ намјенски издвојеним површинама, није се ишло на обраду и регистрацију тих појава.

Све стијене регистроване на терену сврстане су према петрографском саставу и физичким својствима, у три инжењерско-геолошке категорије:

- везане окамењене стијене с чврстом везом између зрна,
- неокамењене стијене с пластичном везом између зрна,
- невезане стијене.

У везане окамењене стијене убројене су добро окамењене стијене, тј. оне с великом чврстоћом, као што су кречњаци, доломити и еруптиви (долерити, серпентинити) Козаре, кречњак и доломити западно од Сане и сјеверозападно од Приједора, затим пјешчари и брече везане вапненим чврстим вазивом. Овдје је убројена и подгрупа слабије окамењених стијена, што обухвата глинце, лапорце, те пјешчаре, брече и конгломерате везане глиновитим или лапоровитим вазивом које су средње до мале

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

чврстоће, а што је још важније, слабо су постојани у води. Распрострањење ових стијена на подручју општине Приједор је врло велико, јер су ту убројени палеозојски шкриљци и тријаске кластичне творевине јужног дијела терена, те пространства кредног и палеогеног флиша планине Козаре.

Неокамењене стијене које имају пластичну везу између зрна обухваћају комплексе глиновито-кластичних седимената којима је заједничка особина глиновито везиво. То су претежно наслаге централног дијела простора, тј. наслаге што изграђују приједорску котлину. Врло су значајни с инжењерско-геолошког становишта, будући да се већи дио деструктивних процеса одвија управо у тим наслагама.

Невезане стијене, чије простирање је ограничено на уске просторе око водених токова и локално у подножју Козаре, заступљене су растреситим материјалима без везива као што су пијесци, шљунци, валутци, блокови и друге дробине.

Зависно о квалитета материјала што изграђују терен у склопу с осталим чиниоцима као што су подземне воде, падавине и остали фактори, могуће је прогнозировать процесе што ће се одвијати на одређеним мјестима простора и евентуално угрозити постојећи објект или објекте који ће се тек градити. У смислу инжењерско-геолошке класификације, с обзиром на стабилност, разликују се три врсте терена:

- стабилни терени,
- условно стабилни терени,
- нестабилни терени.

Стабилни терени обухваћају простор који се пружа у централном заравњеном дијелу, изграђују га алувијалне наслаге које су углавном хоризонталне, па и нема могућности нестабилностима. Проблем у овом дијелу су једино високе подземне воде и замочварена подручја. У стабилне терене убројане су у површине чију подлогу чине окамењене стијене отпорне на вањске факторе, а обухваћају палеозојске кречњаке, кварцне пјешчаре и конгломерате, пермотријаске кречњаке и доломите средњег и горњег тријаса, еруптивне стијене, долерите и дијабазе, те кречњаке палеогена. Простиру се централним дијелом Козаре, а долазе локално и у јужном и западном дијелу терена.

У стабилне терене су убрајају и благе падине јужног побережја и благи хрптови подручја Козаре, иако би по литолошком саставу припадали условно стабилним теренима.

Условно стабилни терени обухватају наслаге карбонског шкриљавог комплекса, доњотријаске лапоровито кречњачке наслаге, дијабаз-рожњачку формацију средње и горње јуре, наслаге трошних серпентина, флишоликих творевина горње креде, олигоцене и миоцене, као и плиоценске наслаге сличних квалитета. Према локалитетима то је цијели сјеверни простор Козаре, па потез према Ахметовићима, затим јужни дијелови терена, почевши од Томашице преко Љубије према Радомировцу. Карактеристика ових терена је да су у природном стању углавном стабилни. Клизашта, одрони и слични процеси се ријетко сусрећу, али код грађевинских рударских радова и сличних радова усљед нарушавања природне равнотеже може доћи до покретања стијенских маса.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Нестабилни терени су изграђени од разнородних доњотријаских наслага (туфови, глинци, пјешчари, рожнаци), затим плиоценских глина и пијесака са улошцима угља, па пијесци, шљунци и конгломерати, као и квартарне насlage сличног састава. Њихово простирање се поклапа са нестабилном зоном подно јужних падина Козаре, гдје долазе до пуног изражаја њихове негативне особине. Јужни дијелови (руб приједорске котлине) терена изграђени од ових седимената имају мање нагибе, вода је дубље у терену, те су и негативне особине ових наслага ублажене.

Хидрогеолошке карактеристике терена

Центалним дијелом терена општине Приједор протиче ријека Сана и скупља све површине воде, одводећи их даље у Уну. На тај начин она представља највећи дрен, а уједно представља и ерозиону базу цијелог простора. Највећа притока јој је ријеке Гомјеница, што прикупља воде централног и источног простора.

Значајно је примјетити да се терен у хидрогеолошком смислу може подијелити у три дијела.

Једно је простор планине Козаре изграђен од карбонатних и еруптивних стијена и различитих флишоликих наслага, што се одражава и на типу обликовања резервоара подземних вода као и на начину појављивања на површини. Карбонатне и еруптивне стијене одликују се пукотинском порозношћу, те се тако јављају и изворске воде. Дакле, извори су пукотинског типа, обично прате расједне и пукотинске системе, најчешће су веће издашности. Капацитети реагирају на стање падавина.

Други тип наслага, гдје превладавају флишеви, креде и еоцена, затим дијабаз-рожњачки комплекс твори велики број процједних извора, чија је издашност мала, али ипак омогућава отјецање великог дијела подземних вода.

Између хорста Козаре и тријаско-палеозојског побрђа јужног дијела терена смјестио се неогени базен у којем се од седимената појављују измјенично глинне, шљунци и пијесци. Претпоставља се да је највећа дебљина овог комплекса око 90 м. Према подацима бушења подлогу им чине тријаски кречњаци и доломити, те палеозојски шкриљци за јужни дио базена, док се за сјеверни претпоставља да су у подлози јурске и кредне насlage.

Многострука измјена кластичних материјала од крупнозрног материјала до пијеска с једне стране, те глинне с друге стране, довела је до специфичних хидрогеолошких прилика. Ту није могуће говорити о једном водоносном хоризонту, него се ради о већем броју водоносника различитог капацитета. Како није могуће издвојити појединачне хоризонте, издвојени су као исти водоносни комплекс. Како је прихрањивање ових хоризоната из околних хипсометријски виших предјела терена (огранци Козаре), воде хетерогеног неогеног комплекса су под притиском.

Иако нису проучени међусобни односи површинских вода Санае и Гомјенице са подземним водама шљунковито-глиновито-пјесковитог комплекса, може се претпоставити да се врши њихово наизмјенично дренажање и прихрањивање, што зависи о моменталним нивоима подземне воде и водостајима ријека.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

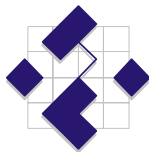
Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Трећа хидрогеолошка зона обухваћа јужни и западни дио терена који је изграђен претежно од палеозојских шкриљаца, те тријаских кластита са нешто кречњака, доломита, серпентинита, те бреча и пјешчара.

Како се ради претежно о слабијим пропусним наслагама, већина воде отиче површински, због чега је настао и врло разведен рељеф, док се само мањи дио инфилтрира у подземље. Извори су углавном слабије издашности, иако врло чести. На веће количине воде се може рачунати из карбонатних и грубље кластичних партија стијенског комплекса, док глиновито-шкриљаве стијене имају ограничену могућност акумулације и издашности.

Значајни објекти геонасљеђа

1. Геоморфолошки објекти
  - висови;
  - долине: Сане
2. Налазишта фосила
3. Рудна и минерална налазишта

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

КЛИМА

Увод

Општина Приједор се налази у средишту умјереног појаса (између $44^{\circ} 47'$ и $45^{\circ} 05'$ СГШ односно између $16^{\circ} 28'$ и $17^{\circ} 01'$ ИГД), у подручју сјеверозападне Босне у којем је, због специфичне расподеле поља високог и ниског атмосферског притиска, присутан утицај интензивне размјене тропских и поларних ваздушних маса и знатне циклонске активности, нарочито на Јадранском мору у зимском периоду. Стога се може рећи да су опште климатске карактеристике општине Приједор у великој мјери условљене карактеристикама атмосферске циркулације макро размјера (посебно распоред поља високог и ниског притиска изнад Европе и Атлантског океана). С друге стране, подручје општине Приједор је отворено према истоку, па је нарочито зими изложено утицају хладних ваздушних маса које продиру из сјеверног квадранта при формирању јаког Сибирског антициклона, док високи планински ланац Динарида на југу који се протеже дуж Јадранског мора, спречава значајнији утицај Медитерана на климу овог подручја.

Из наведених разлога већи дио општине Приједор има умјерено континенталну климу са доста оштрим зимама и топлим љетима, коју знатно модификују морфолошке особине терена и други локални фактори. На Козари влада планинска клима. Љета су свјежа, а зиме хладне са обилним сњежним покривачем.

Градско насеље Приједор је смјештена у алувијалној пјесковитој равници (Приједорско поље), непосредно уз десну обалу Сане, на 140 m надморске висине. Приједорско поље се простира између Козаре (977 m) на сјеверу, Кумбаруше (354 m) на југоистоку и Мајданске планине (527 m) на југу и југозападу. На истоку ово поље затвара Пискавица планина (433 m), док је на западу ограничено побрђем са обе стране ријеке Сане. Ове планине и брда својим положајем, уз језерске и мочварне површине, комплексе шумских површина, површинске копове и изграђено земљиште, знатно утичу на климу општине Приједор, посебно на мезо и микроклиматске карактеристике анализираних подручја.

У циљу анализе климатских услова наведеног подручја коришћени су подаци метеоролошких осматрања на Синоптичкој станици Приједор ($\varphi = 44^{\circ} 59' N$, $\lambda = 16^{\circ} 44' E$, $H = 135 m$) за период 1954 – 1985. година, односно 1994 – 2006. година. Нова климатолошка станица Мраковица ($\varphi = 45^{\circ} 0' N$, $\lambda = 16^{\circ} 54' E$, $H = 798 m$) на планини Козара ја је пуштена у функцију у новембру 2006. године. За квалитетније анализе климатских прилика на планини Козара биће потребан дужи временски период мјерења на метеоролошкој станици Мраковица.

Основне климатске карактеристике општине Приједор

Температура ваздуха

Према карактеристикама термичког режима атмосфере видљиво је да се подручје општине Приједор налази у појасу умјереноконтиненталне климе са просјечном годишњом температуром ваздуха у низијском подручју од око $10.5^{\circ} C$ ($10.4^{\circ} C$ градско насеље Приједор у периоду 1954 – 1985. година), а у планинском подручју од око $8^{\circ} C$ ($7.1^{\circ} C$ у националном парку Козара).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 16: Средња мјесечна и годишња температура ваздуха у периоду 1954 – 1985. на метеоролошкој станици Приједор

СРЕДЊА МЈЕСЕЧНА И ГОДИШЊА ТЕМПЕРАТУРА У °С													
МЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА	МЈЕСЕЦИ												УКУПНО
ПРИЈЕДОР	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	10.4
	-1.3	1.3	5.9	10.6	15.4	19.0	20.5	19.8	16.1	11.0	5.7	1.2	

Табела 17: Средња мјесечна и годишња температура ваздуха у периоду 1994 – 2006. на метеоролошкој станици Приједор

СРЕДЊА МЈЕСЕЧНА И ГОДИШЊА ТЕМПЕРАТУРА У °С													
МЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА	МЈЕСЕЦИ												УКУПНО
ПРИЈЕДОР	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	11.3
	0.0	2.2	6.7	11.4	16.7	20.3	21.8	21.2	16.0	11.6	6.5	1.8	

Поређење ова два временска периода указује на раст просјечних температура у готово свим мјесецима, као и просјечне годишње температуре (за готово 1⁰ С) у периоду 1994 – 2006. у односу на период 1954 – 1985. година.

Изражено годишње колебање температуре ваздуха у периоду 1994 – 2006. од 21.8⁰ С, као и висока амплитуда апсолутних екстремних температура ваздуха (71⁰ С за Приједор) одражава висок степен континенталности климе анализираниог подручја.

По подацима из периода 1994 – 2006. за метеоролошку станицу Приједор у току године има око 88 дана са температуром испод 0⁰ С, односно 200 дана са температуром испод 12⁰ С када је неопходно загријавање стамбених или радних просторија.

Што се тиче температура ваздуха на планини Козари, средње мјесечне температуре су ниже у односу на низијски дио општине.

Иначе, примјећена је појава да су температуре у зимским ноћима често ниже у Приједорском пољу и сусједним котлинама него на Козари. На температурну инверзију указују и честе појаве магле у ниским рубним дијеловима, док је у исто вријеме нема на врховима Козаре. Укупно трајање топлог периода (у суштини вегетациони период) на Мраковици траје од маја до средине мјесеца октобра.

Падавине

Просторна расподјела годишњих количина падавина указује да се на анализираном подручју општине Приједор у току године у просјеку излучује око 1000 mm воденог талога, док се у јужним планинским областима у току године излучује од 1000 - 1300 mm воденог талога. Сљедеће двије табеле показују вриједности средњих мјесечних и годишњих количина падавина на метеоролошкој станици Приједор у периодима 1954 – 1985. и 1994 – 2006. година.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 18: Средња мјесечна и годишња количине падавина у периоду 1954 – 1985. на метеоролошкој станици Приједор

СРЕДЊА МЈЕСЕЧНА И ГОДИШЊА КОЛИЧИНА ПАДАВИНА У mm													
МЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА	МЈЕСЕЦИ												УКУПНО
ПРИЈЕДОР	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	975.7
	64.4	63.1	62.2	82.4	95.8	101.9	92.9	79.9	75.4	81.3	90.4	86.3	

Табела 19: Средња мјесечна и годишња количине падавина у периоду 1994 – 2006. на метеоролошкој станици Приједор

СРЕДЊА МЈЕСЕЧНА И ГОДИШЊА КОЛИЧИНА ПАДАВИНА У mm													
МЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА	МЈЕСЕЦИ												УКУПНО
ПРИЈЕДОР	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	935.1
	69.0	54.2	50.6	90.1	74.3	88.0	67.3	78.3	127.6	71.9	82.7	81.0	

У годишњој расподјели падавина зима, прољеће и љето у периоду 1994 – 2006. имају мање падавина, док јесен билежи знатно већу количину падавина у односу на период 1954 – 1985. година.

По подацима из периода 1994 – 2006. за метеоролошку станицу Приједор у току године снијезни покривач се просјечно задржава око 45 дана.

За претпоставити је да је количина падавина на планини Козари већа него у низијском дијелу општине. Дугорочно мјерење количине падавине на метеоролошкој станици Мраковица у наредном периоду вјероватно ће потврдити ову хипотезу.

По подацима из климатолошких карата (Климатолошки атлас СФР Југославије) за период 1931 – 1960. године највећа дужина трајања сњежног покривача (10 – 40 дана са сњежним покривачем преко 50 cm) је присутна на два подручја на планини Козари. Прво подручје се пружа у атару насеља Дера, од Бешића пољане преко Мраковице до Црног врха у општини Градишка. Друго подручје је значајно веће и оивчено је са запада засеоцима Алексићи и Косови, са југа засеоцима Прпоши, Паспаљи и Кукићи, са сјевера долином Голубаче, Широких бријегом и Трешњевим брдом, а са истока Капетановом косом, Брначом и Крњином. Тренд глобалног затопљавања у посљедњих 20 године је вјероватно подстакао да је садашња дужина трајања сњежног покривача изнад 50 cm на ова два наведена подручја ближа доњој граници - 10 дана.

Влажност ваздуха, облачност и магла

По подацима из периода 1994 – 2006. за метеоролошку станицу Приједор просјечна годишња релативна влажност ваздуха износи 79 %, а просјечна годишња апсолутна влажност ваздуха 8.8 g/m³.

Што се тиче облачности у истом периоду, годишње просјечне вриједности су око 60 ведрих дана и око 150 облачних дана.

У току године, по подацима из периода 1994 – 2006. на истом локалитету појава магле се просјечно региструје 95 дана.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

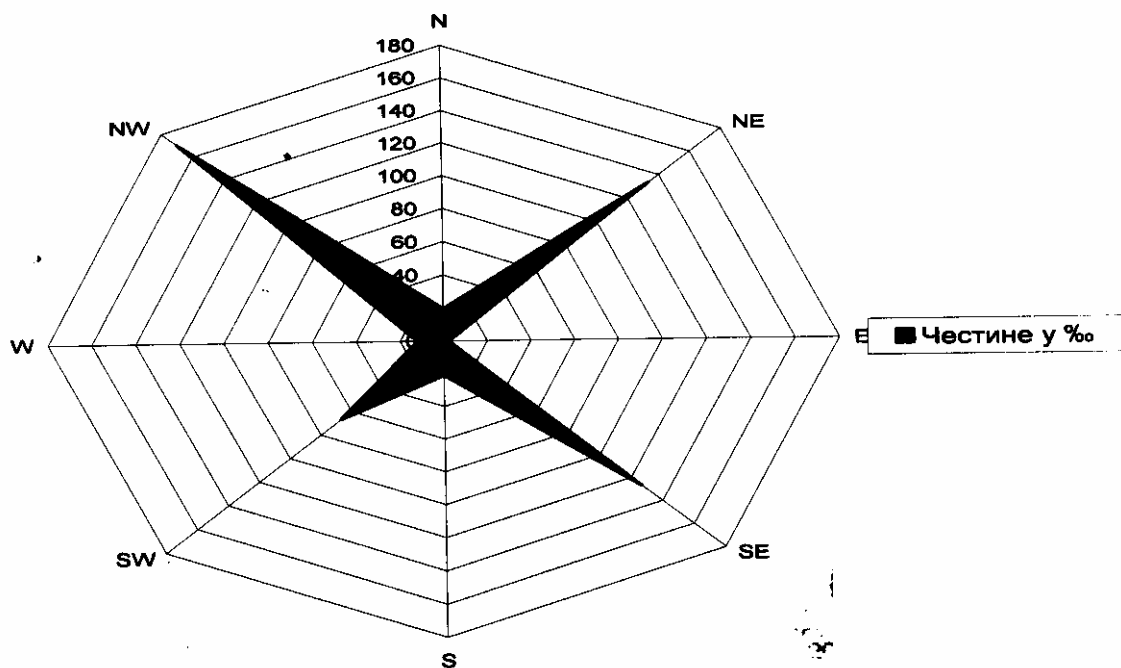
Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Вјетар

У погледу режима вјетра уочава се доминантан утицај локалних орографских препрека, како на правац, тако и на интензитет вјетра. Преовлађујући вјетрови у току године у низијском дијелу општине по подацима из периода 1997 – 2006. су сјеверозападни и сјевероисточни вјетрови, а највећу средњу брзину има сјеверозападни вјетар (1.5 m/s).

На подручју планине Козаре преовлађују сјеверни вјетрови. Бура је карактеристичан вјетар у зимском времену и траје 3 до 4 дана, а каткад и више. Јужни вјетрови дувају у току прољећа, љета и јесени.

Слика 6: Годишња ружа вјетрова за метеоролошку станицу Приједор у периоду 1997 – 2006. (извор: Младен Стојановић – Клима општине Приједор)

2. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Укупна површина општине Приједор је 83405 ха, од чега пољопривредно земљиште заузима површину 50432,14 ха (60,47 %). Пољопривредно земљиште општине Приједор заузима површину која прелази половину њене укупне територије. У оквиру пољопривредног земљишта, обрадива пољопривредна површина (оранице, воћњаци, виногради, ливаде) заузима површину око 44.127 ха (87,49 %). У структури обрадивог пољопривредног земљишта оранице заузимају око 73,48 %, воћњаци 4,68 %, ливаде 9,33 %.

Под обрадивим пољопривредним земљиштем подразумјевају се површине погодне за интензивну, тј. ораничну производњу до око 20 % нагиба терена. Под необрадивим пољопривредним земљиштем подразумјевају се површине које нису погодне за интензивну пољопривреду производњу, него су погодне за пашњаке, то су површине изнад 20% нагиба терена.

Табела 20: Структура пољопривредног земљишта на подручју општине Приједор

ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОВРШИНЕ	(ha)	%
Оранице	37.057	73,48
Воћњаци	2.360	4,68
Виногради	2	0,003
Ливаде	4.708	9,33
Обрадиве пољопривредне површине УКУПНО	44.127	87,49
Пашњаци	4.247	8,42
Баре и трстици	758,14	1,51
Рибњаци	1.300	2,58
Необрадиве пољопривредне површине УКУПНО	6.305,14	12,51
УКУПНО	50.432,14	100

Извор: PLUD студија

У табели бр. 19 дат је преглед пољопривредних површина по зонама.

Табела 21: Пољопривредне површине по зонама на подручју општине Приједор

Зона	Економска дворишта у ха	Њиве	Воћњаци	Ливаде	Пашњаци	Укупно
Приједор	2.408,1	10.275,2	873,1	10.075,5	689,3	24.321,3
Козарац	1.086,9	6.796,8	843,6	367,7	252,6	9.347,6
Омарска	666,5	6.345,1	167,0	849,0	451,8	8.479,4
Љубија	664,3	4.154,2	250,0	497,2	111,3	5.677
Томашица	499,5	5.848,6	410,2	902,1	515,8	8.176,2
Брезичани	459,3	3.863	301,8	264,8	290,0	5.178,9

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 22: Својинска структура пољопривредних површина на подручју општине Приједор

Категорија коришћења пољопривредног земљишта	Приватни сектор у ха		Друштвени сектор у ха		УКУПНО
		%		%	
Оранице	34.026	76,01	3.307,4	62.54	37.333,4
Воћњаци	2.076	4,64	328,2	6.21	2.404,2
Виногради	5,0	0,0			5,0
Ливаде	4.099	9,16	641	12.12	4.740
Пашњаци	3.257	7,28	1.012	19.14	4.269
Рибњаци	1.300	2,91			1.300
Земљишне површине у ха УКУПНО	44.763	100	5.288,6	100	50.051.6

У структури пољопривредних површина доминира приватни сектор. Подаци из табеле бр. 3. показују да је пољопривредно земљиште 90 % у приватној својини, а 10 % у друштвеној својини. Оваква посједовна структура узрок је различитости у погледу структуре засијаних површина. Она је показатељ и уситњености посједа која је карактеристична за приватни сектор.

ТИПОВИ ТЛА

На основу педолошке карте издвојени су сљедећи типови тла.

Табела 23: Типови тла по националној класификацији и површине на подручју општине Приједор

Типови тла	Површина (ха)	%
Дистрични камбисол	37.963,84	45,60
Еуглеј	1.162,33	1,40
Еутрични камбисол	3.784,77	4,55
Флувисол	6.797,27	8,17
Хумофлувисол	5.024,82	6,04
Рендзина	20,69	0,02
Калкокамбисол	1.200,63	1,44
Калкомеланосол	391,53	0,47
Лувисол	11.318,35	13,6
Псеудоглеј	12.732,85	15,29
Вертисол	761,53	0,91
Насеља	253,15	0,30
Језеро	738,56	0,89
Ријека	358,7	0,43
Рудник	738,6	0,89
УКУПНО	83.247,62	100,00

Извор: PLUD студија

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Доминантна земљишта су у типу псеудоглеја, алувијална земљишта, смеђе деградирана земљишта на глинама, смеђа кисела, те смеђа карбонатна земљишта. Већи дио наведених земљишта су ниске природне плодности, а њихова општа карактеристика је слаба обезбјеђеност потребним биљним хранљивима, висока киселинска вриједност и неповољан водно-ваздушни однос. С обзиром на то да имају неповољне особине, потребно је предузимати мјере за ублажавање тог недостатка (продубљивање ораничног слоја, дренажа, уношење органских и минералних ђубрива, калцификација и др.).

Табела 24: Употребна вриједност земљишта на подручју општине Приједор

Употребна вриједност земљишта	Површина (ha)	Структура (%)
I-група II - IV категорија	30.551	36,63
II-група V -VI категорија	23.812	28,55
III-група VII и VIII категорија	29.042	34,82
УКУПНО	83.405	100,00

Извор: ПП РС

Карта Употребне вриједности земљишта је урађена на основу података из Просторног плана РС. У I-групу сврстана су земљишта од II-IV бонитетне класе. То су земљишта до 20 % нагиба терена, земљишта у долинама ријека, рјечица и потока, земљишта која се агротехничким и хидротехничким мелиорацијама могу користити за интензивну ратарску и повртларску производњу. Ова земљишта заузимају површину од око 30.551 ha (36,63 %) од укупне површине општине Приједор.

У II-групу сврстана су земљишта V и VI бонитетне класе. То су земљишта на нагибу до 45 % или земљишта у равници, али су превлажна са високим нивоом подземних вода и плитка земљишта. На овим земљиштима неопходне су мјере заштите од поплава и ерозије. Заузимају површину од око 23.812 ha (28,56%) .

У III- групу сврстана су земљишта VII и VIII бонитетне класе. То су земљишта са нагибом преко 45% угрожена најјачим облицима ерозије, оштећена и деградирана и искључиво се користе као ливаде, пашњаци и шуме. Заузимају површину од око 29.042 ha (34,82 %).

ПОЉОПРИВРЕДНА РЕОНИЗАЦИЈА

Пољопривредна реонизација Републике Српске дата је у Етапном плану РС (1996. год., стари просторни план РС) према претежном начину кориштења земљишта.

У оквиру овог плана под пољопривредним реоном подразумијевају се просторне или просторно-функционалне цјелине међусобно повезане које на основу планских претпоставки имају услове за даљи развој пољопривреде.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Пољопривредни реон обухвата обрадиво и необрадиво пољопривредно земљиште са инфраструктуром, уређајима и објектима за обављање и унапређење пољопривредне дјелатности.

Према овој реонизацији, највећи дио општине Приједор припада ратарско-сточарском реону и воћарско-ратарско-сточарско-виноградарском реону.

У оквиру ратарско-сточарског реона налазе се површине погодне за мелиорације, односно мелиоративни реон.

Сјевероисточни дио општине заузима брдско-планински реон који је и најмањи по пространству.

На подручју општине Приједор извршена је пољопривредна реонизација на три реона према сљедећим критеријумима:

- коришћење пољопривредног земљишта,
- употребна вриједност земљишта за пољопривредну производњу,
- услови рељефа (надморска висина, положај, нагиб, степен ерозивности).

Издвајају се сљедећи пољопривредни реони:

- Ратарско – сточарски реон (обухвата око 40% општине)
- Воћарско–ратарско–сточарско-виноградарски реон (обухвата око 43% општине)
- Брдско-планински реон (обухвата око 17% општине)

Сами називи ових реона говоре о приоритетним пољопривредним гранама које треба развијати у њиховом оквиру.

Ратарско–сточарски реон представља реон који је природно предиспониран за развој интензивне ратарске и сточарске производње. Обухвата средишњи, равничарски дио територије општине уз ријечне токове и простире се на око 40 % територије. У оквиру ратарско-сточарског реона издваја се мелиоративни реон који се простире на око 14700 ha. На овом подручју степен погодности за наводњавање и близина тржишта представљају примарни фактор развоја привреде.

Основни значај за адекватно усмјеравање пољопривредне производње овог реона има уважавање одређених веза и зависности између појединих грана биљне и сточарске производње.

Воћарско–ратарско–сточарско-виноградарски реон представља реон који обухвата брежуљкасте предјеле и простране површине на прелазу између ријечних долина и брдских предјела. Обухвата западни и јужни дио општине, као и обронке планине Козаре.

Овај реон се одликује високом издиференцираношћу природних услова за развој пољопривредне производње и њиховим смјењивањем у простору.

То су пространства ораница, воћњака и ливада тј. ратарске, воћарске и сточарске производње које се планирају постепено интензивирати, али и уз примјену мјера заштите земљишта од ерозије.

Интензивирање у искоришћавању производног потенцијала овог реона може се постићи само у комбинацији са интензивирањем говедарске производње и овчарске производње уз повећање производње сопствене сточне хране не само са ливада и пашњака већ и са расположивих ораничних површина. Због тога се у структури

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

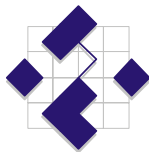
производње морају наћи и жита што произлази из агротехничких захтјева плодореда и из потребе обезбјеђења сламе за простирку и за допуну кабасте крме.

Брдско-планински реон представља реон који обухвата подручје планине Козаре и простира се на сјеверозападној страни општине.

У овом реону се јављају ерозиони процеси тако да су терени погодни за ливаде, пашњаке и шуме, дакле за одговарајућу сточарску производњу.

Оранична производња је овдје непожељна и штетна осим на скромно заступљеним ораницама, гдје се уз примјену одговарајућих агротехничких мјера могу постићи одговарајући резултати.

3. ШУМЕ И ШУМСКА ЗЕМЉИШТА

ЕКОЛОШКИ УСЛОВИ

Шуме и шумска земљишта су добра од општег интереса, те уживају посебну заштиту државе и користе се под условима и на начин који су прописани Законом о шумама.

Поред привредних функција шума, које се огледају у производњи дрвета и других шумских производа, као и ловне дивљачи, од непроцјењивог значаја су општекорисне функције шума у које спадају: очување биодиверзитета, заштита земљишта, заштита вода и климе, производња кисеоника, везивање угљеника из атмосфере, туризам, рекреација, естетска улога шума, итд.

Према еколошко – вегетацијској реонизацији шума (Стефановић et al), општина Приједор се налази у Припанонској области, односно Сјеверозападном босанском подручју и мањим дијелом Сјеверобосанском подручју.

Ово подручје се одликује умјерено-континенталном климом са извјесним утицајем атлантске и панонске климе, док је на вишим појасевима Козаре присутна блага планинска клима.

Средња годишња температура износи 10,2° С, док се просјечна количина годишњих падавина креће од око 900 мм, на сјеверу до 1140 мм, на југу општине. Максимум падавина је у прољетним мјесецима, мају и јуну, а главни минимум је крајем зиме и почетком прољећа.

Генерално, клима овог подручја пружа повољне услове за успјешан развој шумске вегетације значајних прихода, као и за подизање интензивних плантажа.

Геолошка слика Приједорског подручја представљена је већим цјелинама палеозојских шкриљаца и пјешчара, затим стијенама еоценског флиша и јурских наслага глинача-пјешчара и ро жњака.

Основни педолошки супстрати представљени су дистричним камбисолима на киселим силикатним стијенама, затим земљишта типа псеудоглеја и семиглеја.

Реална шумска вегетација

Реална шумска вегетација у Сјеверозападном босанском подручју представљена је климатогеним шумама китњака и обичног граба (*Quercus-carpinetum*), са којим алтернирају на хладнијим положајима шуме букве (*Fagetum montanum*).

У низинама и на дилувијалним терасама, заступљене су шуме лужњака и обичног граба (*Carpinus betuli – Quercetum roboris*). На крајњем сјеверозападном дијелу заступљене су шуме питомог кестена, док су на орографско израженијим положајима распрострањене шуме китњака (*Quercetum petraeae montanum*).

На вишим надморским висинама на подручју Козаре егзистирају шуме букве и јеле (*Abieti-fagetum*), без смрче.

Потенцијална шумска вегетација

Потенцијална шумска вегетација у Сјеверозападном босанском подручју, припада климатогеним шумама китњака и обичног граба, са мозаично распоређеним шумама

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

лужњака и обичног граба, затим шумама китњака, китњака и кестена, а на хладнијим положајима шумама букве. У вишим предјелима овог подручја заступљене су климарегионалне заједнице букве и јеле.

СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА

Према подацима катастра ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и ЈП Национални парк „Козара“, шуме и шумско земљиште на подручју општине Приједор заузима површину од 29.380,20 ha, од чега је у приватном власништву 12.632,80 ha, док је у државном 17.017,40 ha.

Табела 25: Укупне шуме на територији општине Приједор

ВРСТА ШУМА	ПОВРШИНА ha	СВЕУКУПНА ЗАЛИХА m ³	ЗАЛИХА m ³ /ha	ГОД. ПРИРАСТ m ³ /ha	ЕТАТ m ³
ВИСОКЕ ШУМЕ	13.045,99	4.215.566	323,13	8,54	86.698
ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	2.224,80	226.897	101,99	6,79	4.731
ИЗДАНАЧКЕ ШУМЕ	13.415,92	1.777.513	132,49	4,06	40.120
ГОЛЕТИ ПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	613,88	-	-	-	-
ГОЛЕТИ НЕПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	80,25	-	-	-	-
УКУПНО	29.380,34	6.219.976	211,71	6,31	131.549

Подручје општине Приједор се одликује квалитетним и здравим шумским екосистемима, у којима преовладавају лишћарске шуме (буква, храст китњак, ...), чији сортименти дају производе веома цијењене на свјетском тржити.

Сјеверни дио Козаре заузимају углавном високе шуме, у којима доминирају чисте састојине букве, затим састојине букве и јеле са смрчом, док у јужном дијелу егзистирају високе састојине храста китњака. Значајно учешће у наведеним површинама шумског фонда заузимају и шумске културе четинара (црни бор, бијели бор и смрча). Значајно је нагласити да природно станиште јеле на предметном простору није уобичајено за појаву ове врсте у осталом дијелу Европе. Наиме, на јелу, на Козари, наилазимо и на висинама од 200 метара, гдје су због неправилног начина газдовања (стаблмично-преборни) исте доведене до чистих састојина јеле, чиме је нарушена њихова природна стабилност.

Велико учешће изданачких шума, у укупном шумском фонду општине Приједор, значајно умањује вриједност овог природног богатства, што је резултат укупног односа друштва према овом ресурсу у протеклом периоду. Наведене шуме се одликују изразитом једнодобношћу, са неповољним омјером смјесе, условљеним непланском сјечом и недовољно тачним уређивачким параметрима.

На предметној општини егзистира сјеменска састојина букве која се положајно налази у одјелу 80/2, на локалитету под називом Партизанска болница и заузима површину од 8.5 ha.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Ткође, идентификована је потенцијална локација сјеменске састојине трешње у одјелу 100/1, са површином од око 3 ха.

На локалитету Црна долина налази се расадник дрвећа који се налази под ингеренцијом Центра за сјеменско-расадничарску производњу Добој.

ШУМАРСТВО

Према Закону о шумама, државне шуме општине Приједор су предате на коришћење и газдовање ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и ЈП Национални парк „Козара“. Наведена предузећа газдују овим природним ресурсима на основу важећих шумско привредних основа.

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ такође врши стручне и управне послове у приватним шумама, а на основу важеће шумско привредне основе за приватне шуме.

Газдовање државним шумама на подручју општине Приједор, ЈПШ „Шуме Републике Српске“ обавља преко Шумског газдинства "Приједор", односно преко Шумске управе „Приједор“, гдје према подацима катастра наведеног предузећа, ове шуме заузимају површину од 13.522,95 ха и подијељене су на 5 господарских јединица: "Козара-Мљечаница" (61 одјељења), "Козара-Врбашка" (42 одјељења), "Козара-Приједорска" (48 одјељења), "Волар-Љубија" (37 одјељења) и "Кумбаруша" (21 одјељење).

Шумарска привреда општине Приједор, производно је ограничена квалитетом и квантитетом постојећег шумског фонда. Током протеклих ратних дешавања, шумски фонд је значајно девастиран непланским и прекомјерним сјечама, што је видљиво и данас.

Угроженост шума и шумског земљишта

Покрај антропогеног фактора, као узрока угрожености шумских екосистема, неопходно је издвојити и угроженост од биљних болести, пожара, глобалних климатских промјена, вјетрова, олуја, загађеног ваздуха, киселих киша, итд. Изградњом саобраћајне инфраструктуре наносе се велике штете шумама, гдје се услед трасирања истих врши чиста сјеча, чиме се трајно нарушава стабилност шума, нарочито на теренима са великим нагибима.

У оквиру редовног газдовања шумама, врши се планска заштита шума и шумског земљишта, од горе наведених фактора, кроз израду годишњих планова заштите.

У оквиру шумарске привреде, организоване кроз експлоатацију у шумарству и дрвопрерађивачку индустрију, настаје дрвени отпад чије је одлагање у прошлости представљало велики проблем. Данас се сав поменути отпад прерађује кроз израду брикета и пелета за огрјев, те више нема негативно дејство на животну средину.

Категоризација шума и шумског земљишта

О разноликости шумског фонда говори податак да су шуме у државном власништву подијељене у 22 газдинске класе.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

У наредној табели је приказан преглед газдинских класа према категоријама шума и необраслог шумског земљишта.

Табела 26. Категоризација државних шума и шумског земљишта

ШИРА КАТЕГОРИЈА	УЖА КАТЕГОРИЈА
Високе шуме са природном обновом	Високе секундарне шуме букве у појасу шума букве и јеле
	Високе шуме букве и храста китњака
	Високе шуме букве и јеле
	Високе шуме храста китњака и букве
Шумске културе	Шумске културе смрче и јеле
	Шумске културе бијелог и црног бора
	Шумске културе осталих четинара
	Шумске културе осталих лишћара
Изданачке шуме	Изданачке шуме букве
	Изданачке шуме храста китњака
Површине подесне за пошумљавање	Шибљази
	Голети подесне за пошумљавање
Површине неподесне за пошумљавање	Крш и голети неподесне за газдовање
	Шумске комуникације
	Остале непродуктивне површине

Национални парк «Козара»

Национални парк Козара управља шумама и шумским земљиштем на површини која износи 3.494,51 ha.

Начин заштите поменутих шума организован је преко три зоне заштите, чије су површине представљене у сљедећој табели.

Табела 27. Зоне заштите Националног парка „Козара“

Ред. бр.	ЗОНА ЗАШТИТЕ	ПОВРШИНА (ha)	ПРОЦЕНАТ УЧЕШЋА (%)
1	I ЗОНА	3.048,89	87,38
2	II ЗОНА	428,49	12,44
3	III ЗОНА	17,13	0,49
	УКУПНО	3.494,51	100,00

Специфични геоморфолошки, климатски, флористички и фаунистички фактори, сврстали су Национални парк Козара међу највриједније природне цјелине у ширем окружењу, због чега је и покренута иницијатива о проширењу поменутог парка за око 3.500,00 ha, након чега би укупна површина истог износила око 7.000,00 ha.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Преглед стања шумског фонда на основу таксационих елемената

Стање шумског фонда на територији општине Приједор најбоље се може сагледати кроз анализу таксативних показатеља, добијених из катастра ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и ЈП Национални парк „Козара“:

Табела 28: Државне шуме којима управља и газдује Шумско газдинство „Приједор“

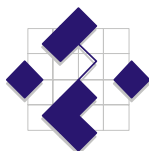
ВРСТА ШУМА	ПОВРШИНА ha	СВЕУКУПНА ЗАЛИХА m ³	ЗАЛИХА m ³ /ha	ГОД. ПРИРАСТ m ³ /ha	ЕТАТ m ³
ВИСОКЕ ШУМЕ	6.581,72	2.247.587	341,49	9,98	50.220
ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	1.884,05	140.504	74,58	5,06	2.770
ИЗДАНАЧКЕ ШУМЕ	4.465,43	580.629	130,03	4,15	13.300
ГОЛЕТИ ПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	563,09	-	-	-	-
ГОЛЕТИ НЕПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	28,66	-	-	-	-
УКУПНО	13.522,95	2.968.720	219,53	7,25	66.290

Извор података: важећа Шумско-привредна основа

Табела 29: Државне шуме којима управља и газдује Национални парк „Козара“

ВРСТА ШУМА	ПОВРШИНА ha	СВЕУКУПНА ЗАЛИХА m ³	ЗАЛИХА m ³ /ha	ГОД. ПРИРАСТ m ³ /ha	ЕТАТ m ³
ВИСОКЕ ШУМЕ	2.438,17	1.106.929	454	11,03	19.415
ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	329,85	84.771	257	16,76	1.931
ИЗДАНАЧКЕ ШУМЕ	640,38	110.080	172	6,99	3.063
ГОЛЕТИ ПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	34,52	-	-	-	-
ГОЛЕТИ НЕПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	51,59	-	-	-	-
УКУПНО	3.494,51	1.301.780	382	10.83	24.409

Извор података: важећа Шумско-привредна основа

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 30: Приватне шуме на територији општине Приједор

ВРСТА ШУМА	ПОВРШИНА ha	СВЕУКУПНА ЗАЛИХА m ³	ЗАЛИХА m ³ /ha	ГОД. ПРИРАСТ m ³ /ha	ЕТАТ m ³
ВИСОКЕ ШУМЕ	4.026,10	86.150	213,87	4,69	17.063
ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	10,90	1.622	148,81	4,04	30
ИЗДАНАЧКЕ ШУМЕ	8.310,11	1.086.804	130,78	3,79	23.757
ГОЛЕТИ ПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	15,77	-	-	-	-
ГОЛЕТИ НЕПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	-	-	-	-	-
УКУПНО	12.362,88	1.949.476	157,69	4.08	40.850

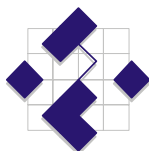
Извор података: важећа Шумско-привредна основа

Табела 31: Укупне шуме на територији општине Приједор

ВРСТА ШУМА	ПОВРШИНА ha	СВЕУКУПНА ЗАЛИХА m ³	ЗАЛИХА m ³ /ha	ГОД. ПРИРАСТ m ³ /ha	ЕТАТ m ³
ВИСОКЕ ШУМЕ	13.045,99	4.215.566	323,13	8,54	86.698
ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	2.224,80	226.897	101,99	6,79	4.731
ИЗДАНАЧКЕ ШУМЕ	13.415,92	1.777.513	132,49	4,06	40.120
ГОЛЕТИ ПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	613,88	-	-	-	-
ГОЛЕТИ НЕПОДЕСНЕ ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ	80,25	-	-	-	-
УКУПНО	29.380,34	6.219.976	211,71	6,31	131.549

Из наведених података је видљива задовољавајућа залиха високих шума у државном власништву, што довољно говори о квалитету и потенцијалима ових станишта. Међутим, велико присуство деградираних (изданачких) шума - 13.415 ha у укупном шумском фонду, значајно утиче на укупно стање шума општине Приједор, због чега се намеће потреба за хитном конверзијом истих у високе економске шуме. Значајно је нагласити да се највећи дио ових шума налази у приватном власништву.

На основу таксативних података добија се укупни прираст свеукупне дрвне масе на подручју општине Приједор у износу од 181028 m³, односно етат 131549 m³, што представља 3,43% од укупних вриједности на нивоу Републике.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ПРЕГЛЕД БИЛАНСА ШУМСКОГ ФОНДА НА ОСНОВУ САТЕЛИТСКИХ И АВИОНСКИХ СНИМАКА

На основу података Европске агенције за заштиту животне средине из 2000. године, који се односе на актуелну намјену земљишта (CORINE Land Cover BiH), а који су добијени на основу сателитског снимања и других савремених картографских метода, добијена је сљедећа структура података за шумска земљишта:

Табела 32.

Р.бр.	Категорија шума	Површина (ха)	Процентуално учешће
1	Лишћарске шуме	23 169,83	85,4%
2	Четинарске шуме	328,01	1,2%
3	Мјешовите шуме	2 654,20	9,8%
4	Голети и шибљаци	978,74	3,6%
УКУПНО		27 130,80	100%

Извор података: CORINE Land Cover BiH (сателитски снимак), 2000. год.

Из табеле се уочава разлика од око 2.250 ха у односу на опште податке, а која се може објаснити различитим методолошким приступом издвајању површина.

Ипак, на основу орто-фото (авионског) снимка, урађеног у размјери 1:10000, добијен је веома прецизан преглед стања шумског фонда на простору општине Приједор, и који је исказан у наредној табели.

Табела 33.

Р.бр	Категорија шума	Површина (ха)	Процентуално учешће
1	Лишћарске шуме	25.666,56	85,2%
2	Четинарске шуме	366,94	1,2%
3	Мјешовите шуме	2.681,49	8,9%
4	Голети и шибљаци	1.408,42	4,7%
УКУПНО		30.123,41	100%

Извор података: ОРТО-ФОТО снимак (авионски снимак), 2007. год.

На основу наведених података и површине општине, добијен је степен шумовитости који износи 36 %, што је испод просјека шумовитости Републике Српске који износи 50 %.

Посматрано са аспекта степена задовољења, односно површини шума по становнику, добија се износ од 0.3 ха/ст, што је идентично са европским нормативима.

ВРЕДНОВАЊЕ ШУМА

Бројне и веома различите карактеристике шума имају трајан, увијек актуелан значај за људско друштво и због тога њихова вриједност има велики значај. До сада овом вредновању није поклањана довољна пажња, што се може правдати

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

монофункционалним приступом коришћења шума, који се огледао само кроз привредне функције.

У последње вријеме, све више је актуелан приступ коришћења шума и шумског земљишта на принципима мултифункционалности, гдје све више до изражаја долазе и непроизводне (општекорисне) вриједности шума.

Вредновање производних функција шума је врло једноставно. Наиме, множењем количине производа и тржишне цијене истих, добиће се приближна вриједност укупног производа.

Међутим, вредновање непроизводних функција шума, које се огледају кроз очување биодиверзитета, заштите земљишта, заштите вода и климе, производње кисеоника, везивање угљеника из атмосфере, туризам, рекреација, естетска улога шума, итд., је веома сложен поступак.

На основу досадашњих искустава, утемељених на истраживањима шумарске науке, може се приближно узети начин вредновања шума и шумског земљишта, заснован на тврдњи „да материјална вриједност шума износи 10% од укупне вриједности шума“.

Постојеће стање шумског фонда у односу на све таксативне показатеље, уз познавање еколошких карактеристика, представља основ за оцјену досадашњег газдовања шумама, а прије свега за дефинисање циљева будућег газдовања, као и одговарајућих планских смјерница, поштујући свеукупност циљева развоја општине Приједор.

ЛОВСТВО

На подручју ШПП „Приједорског“ егзистирају три привредна ловишта: „Мраковица“ Приједор, „Љубија“ Приједор, „Срндаћ“ Омарска и два посебна ловишта: „Санчани“ Приједор и Национални парк „Козара“.

Значајно је нагласити присуство великог броја ријетких и заштићених врста дивљачи у поменутих ловиштима, које су евидентирани у Ловним основама и од којих се поједине врсте налазе и на CITES-листи.

То су: срна, дивља свиња, зец, фазан, пољска јаребица, дивља патка, лисица, вук, бијела куна, куна златица, дивља мачка, вук, јазавац, видра, орао сури, јелен.

Поменути биодиверзитет ловног фонда представља одличан потенцијал за развој ловног туризма на цијелом простору.

Подручје Националног парка „Козара“ представља одличну базу за израду научно истраживачких радова, који ће допринијети унапређењу ловне привреде на цијелој територији Републике, па и шире. У том циљу већ постоји иницијатива да се дио ловишта у границама Националног парка уреди као огледно добро Шумарског факултета у Бањој Луци.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

4. ВОДЕ

Основно хидрографско обиљежје општине Приједор даје водоток ријеке Сане са својим притокама. Сливно подручје ријеке Сане износи цца 3.191 km².

Мањи дио општине припада сливу ријеке Мљечанице (са притокама), као и сливу рјечица Крива ријека и Ђурђевац (са притокама), које припадају сливу ријеке Уне. Водени токови крајњег сјевероисточног дијела општине Приједор (најзначајнији токови Голубача и Тисовача) отичу преко Врбашке директно у Саву.

Укупна површина општине коју покривају водотоци и стајаће воде износи 2.152,3 ha или 2,47 % од укупне површине општине у коју улази и површина рибњака и вјештачких језера.

Биланс водних површина:

- водне површине хидрографске мреже	718,7 ha
- површина рибњака Саничани	1.254,7 ha
- површина акумулација	50,4 ha
- површина језера, мочвара, канала	128,5 ha

Укупно: 2.152,3 ha

У сљедећој табели дате су основне карактеристике ријеке Сане и њених (већих) притока на територији општине Приједор.

Табела 34.

Ред. број	Назив водотока	Површина слива km ²	Протицај, стогодишњег ранга појаве Q _{1/100} m ³ /sec	Напомена
01.	Сана	3.191,0	1.440	
02.	Гомјеница	763,0	578	десна притока
03.	Трешњевац	2,9	16	десна притока
04.	Цигануша	2,2	10	десна притока
05.	Светиња	4,8	23	десна притока
06.	Зуковац	5,4	25	десна притока
07.	Глибајац	2,7	15	канал "Целпак"
08.	Пухарска	13,6	40	канал "Целпак"
09.	Јаруга	2,8	16	десна притока
10.	Милошевац	34,0	59	десна притока
11.	Мајчевац	6,5	13	десна притока
12.	Гаревача	35	51	десна притока

Сана је дугачка 138 km (на територији општине око 40 km) и улијева се у ријеку Уну код Новог Града. Сана је добила име по латинској ријечи „SANUS“ (латински здравље), како су је назвали Римљани.

Гомјеница је дугачка 49 km. Улијева се у Сану код Приједора.

На подручју општине Приједор налазе се сљедећа језера:

- Саничани, вјештачко језеро – рибњак (језеро се налази југоисточно од Приједора).
- Љубија, које се налази 15 km југозападно од Приједора.
- Томашица, које се налази 20 km јужно од Приједора.
- Градина, које се налази 25 km југоисточно од Приједора.

Квалитет вода водотока

Према Уредби о категоризацији водотока, ријека Сана је сврстана у другу категорију. Према подацима датим у Водопривредној основи Босне и Херцеговине, односно мјерењима параметара квалитета на профилу С-1, Приједор узводно (период 1985. до 1989. године) квалитет воде ријеке Сане је одговарао утврђеној класи водотока (друга класа, повремено и прва). У истом периоду квалитет ријеке Сане на профилу С-2 ушће, квалитет воде није одговарао прописаној другој категорије, већ је био ван класе (1985. до 1988. године, 1989. године).

Поплаве

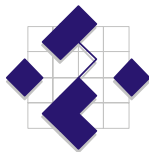
Штетно дјеловање вода на подручју општине Приједор условљено је неравномјерношћу и неравнотежом бројних природних фактора (водног режима, климатских, геолошких, топографских, фактора и сл), као и људских дјелатности (непланска сјеча шуме, нелегална градња и др). Слив ријеке Сане, као основне хидрографске артерије општине Приједор, карактерише развијен рељеф са релативно великом количином падавина, које су изразито неравномјерно распоређене.

Због великог сливног подручја, нарочито у горњим токовима ријеке Сане и Гомјенице, у условима великих падавина и наглог топљења снијега, долази до прихватања већих количина воде, што у условима презасићености тла влагом има за последицу изливање ријеке Сане и њених притока (Гомјенице, Пухарске, Глибаје, Зуковца, Милошевца, Светиње, Цигануше, Љубијске ријеке и др.) из корита, угрожавајући становништво и материјала добра на ширем подручју општине. При водостају од 420 см и у условима када водостај ријеке Уне на ушћу у Новом Граду има већи водостај од ријеке Сане, правећи тако њен успор, долази до формирања поплавног таласа који се шири по равничарском терену уз ријечне токове, чинећи велику материјалну штету на стамбеним објектима, објектима инфраструктуре и на пољопривредном земљишту.

На висини водостаја од 460 см ријека Сана плави и магистрални пут Приједор – Сански Мост, на потезу од градског моста до раскрснице за Љубију, у дужини од 300 м, пут за мјесну заједницу Бишћане у дужини од 400 м, те пут кроз насеље Рашковац (стари пут за Нови Град) у дужини од 200 м. При истом водостају ријека Гомјеница плави већи дио истоименог насеља у површини од око 100 ха (са око 100 стамбених објеката). Ова ријека такође плави регионални пут Омарска - Градина у дужини 300 м, те локални пут Марићка – Ракелић у дужини 350 м, као и пољопривредно земљиште од 450 ха и око 80 стамбених и помоћних објеката. Такође, у зависности од водостаја ријеке Гомјенице, њена десна притока Милошевац (Милошевица) плави насеља Топлик и Врбице наносећи велику материјалну штету. На подручју општине Приједор, поплавом је најугроженије око 10000 ха земљишта.

Бране на муљним акумулацијама

За депоновање отпадног муља који настаје у процесу сепарације жељезне руде у производним погонима рудника на подручју општине Приједор, изграђене су три засебне акумулације: „Међеђа“ у селу Градина код Омарске, „Жуне“ и „Шикићи“ у непосредној близини Љубије. Бране којима су преграђени акумулациони базени, спадају у ред високих брана и оне због количине житког муља и воде у случају акцидентних ситуација представљају опасност по становништво и еко систем, који су смјештени низводно од њих. Најугроженије је становништво насеља Љубија, Доња

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Љубија и Љескаре у зони брана на подручју Љубије, односно становништво насеља Јелићка, Градина и Омарска у зони бране Међеђа. Карактеристика опасности које би настале рушењем ових брана, је брзо простирање водног таласа, његово велико рушилачко дејство и несагледиве људске жртве и материјалне штете због немогућности предузимања брзих и сврсисходних радњи на заштити и спашавању становништва у угроженим зонама, као и недостатка адекватног система за узбуњивање.

Табела 35: Преглед изграђених брана муљних акумулација са основним карактеристикама

Ред. број	Назив акумулације и локација	Висина бране m	Запремина бране m ³	Кота круне m.п.м.
1.	„Жуне“ Љубија	47	2,2 x 10 ⁶	303
2.	„Шикићи“ Љубија	57	7,8 x 10 ⁶	272
3.	„Међеђа“ Градина	34	7,7 x 10 ⁶	202

Хидролошке станице

Хидролошка станица на ријеци Сани у Приједору се налази на првом десном стубу бетонског моста преко Сане. Површина слива износи 3191 km², удаљеност од ушћа 32 km, кота „0“ 129,688 m.п.м., географске координате: ширина 44°58'28“, дужина 16°42'27“. Станица је основана 1886. године. Остале хидролошке карактеристике су: средњи протицај 81,3 m³/сек, специфично отицање 21,31 l/сек/km².

Хидролошка станица на ријеци Гомјеници (слив ријеке Сане) у Омарској: површина слива износи 119 km²; удаљеност од ушћа 35,4 km, кота „0“ 148,64 m.п.м.; географске координате: ширина 44°52'37“, дужина 16°54'49“. Станица ради од 1959. године. Ова станица је ван употребе. Планирано је њено стављање у функцију.

Водна земљишта

Генерално, ова врста земљишта се може дефинисати као земљишта која су стално или периодично прекривена водама водних токова ријеке Сане и њених притока са инундацијама (Гомјеница, Бистрица, Љубија, Прљуговац, Ступница, Вријеска, Козарачка ријека ....), као и вјештачка језера рибњака Саничани и рудника жељезне руде (Љубија, Томашица, Градина).

На подручју општине Приједор су (још увијек) евидентне и честе поплаве. Ријека Сана се излијева при нивоу водостаја 4,2 m (на ушћу у Уну), а штете прави при водостају 4,6 m (и већем). На лијевој обали Сана плави изворишта за снабдијевање питком водом града, а на десној страни плави Рашковац и Брезичане. Такође, и притоке ријеке Сане (нарочито Гомјеница и Милошевица) плаве веће површине, што у наредном периоду условљава потребу за предузимањем активности како би се ријешили ови проблеми.

5. РУДЕ И ДРУГИ МИНЕРАЛНИ РЕСУРСИ

Подручје општине Приједор, као дио Унутрашњих Динарида својим развојем, односно специфичним геолошким, тектонским, магматским и седиментолошким условима чини основу и за стварање минералних сировина.

Унутрашњи Динариди су у геоеволутивном смислу најкомплекснији. Расчлањавањем Унутрашњих Динарида на зоне, тј. закономјерност појављивања минералних сировина постаје изразито. Ово подручје припада Динарској металогенетској области – Љубијског металогенетског подручја.

Централна офиолитска зона са карактеристичним учешћем серпентинита, габро – јурских вулканита и вулканогених формација потенцијалне за постојање:

- сингенетских минералних сировина: граната, корунда, манганских оксида;
- деривата алпског киселог магматизма: талк, жичани кварцац, сулфиди бакра, жељеза и др.
На два мјеста у западном дијелу Козаре запажене су сулфидне минерализације са нешто више халкопирита.
- кречњаци тријаса – технички грађевински камен – локалитет Дреновача.

Зона палеозојских шкриљаца и мезозојских кречњака – јединица сански палеозоик - носилац је значајних рудних маса жељеза (жељезних оксида, жељезних карбоната), олова, цинка, барита, флуорита и др.

На подручју општине Приједор налазе се рудоносне формације, које су одређене мјестом, временом и условима стварања.

1. Рудоносна формација гвожђа

1.1. Млађег палеозоика – маринска и континентална (седиментна и хидротермална)

- гвожђа (сидерит, дикерит, лимонит)
- барита и флуорита
- олова и цинка
- минералних пигмената

2. Пермотријаска и тријаска формација

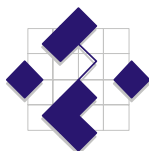
1.2. Неогеноквартарна језерска

- гвожђа (преталожени лимонит)
- минералних пигмената (бранд)

3. Плиоценско-кречњачко-квартарна формација

- глина
- кварцног пијеска
- тресета – лигнита

4. Холоценске термоминералне воде и обичне пијаће воде

Жељезна руда

Жељезне руде у санском палеозооку представљају три основна генетска типа: примарни, седиментним сидеритски, секундарни лимонитски и хидротермални сидеритски. Код примарних сидеритских седимената руда основни минерал је сидерит који је настао таложењем у карбону синхронично са осталим седиментима. Руда се јавља у формислојева, лећа и громада. Разврстана је у двије подгрупе: лежишта сидерита одлагана у карбонатним наслагама и лежишта одлагана у кластичним наслагама. Неколико лежишта је таложено и у карбонатној и у кластичној средини, али су уврштена у неку од двије споменуте подгрупе — зависно о томе чијих карактеристика више носе.

Секундарна лежишта представљена су лимонитом насталим у жељезном шеширу, преталоженим лимонитом и «брантом». Ове руде се јављају на слиједећи начин: лимонит у форми неправилних рудних тијела, ријетко у слојевима (у случајевима кад је примарни сидеритни слој потпуно лимонитизиран); преталожени лимонит најчешће у форми које има удубљење гдје је руда преталожена; «брант» је углавном у форми издубљених лећа и танких слојева.

Хидротермалне појаве су представљене сидеритом, који долази у форми жица и жила, те ријетко штокова. Овај генетски тип нема економске вриједности.

Примарни седиментним орудњењима припада и дио карбонатних седимената с повећаним садржајем жељеза.

Хемијски састав основних типова руде је сљедећи:

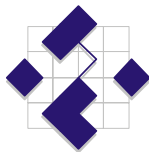
Табела 36.

Тип руде	Лимонит	Сидерит	Брант
% Fe	48 – 55	35 – 43	40 – 55
% Mn	1 – 2	мање од 2	2 – 6
% SiO ₂	8 – 15	испод 10	10 – 20

Квалитет је приказан за руде које се пласирају на тржишту. Постоје, међутим и руде знатно слабијег квалитета нарочито код преталожених типова код којих налазимо доста примјешане иловаче (лимонит и брант у Бојићима, рубним дијеловима Томашице, Пузигаћама, Крагуљима и др.).

Примарна сидеритска седиментна рудна лежишта долазе и у западном и у источном дијелу рудоносног региона. У западном дијелу долазе: Врдо, Козин, Литица, Видрењак (у кластичним наслагама), затим Атлијина коса, Вукуља, Шкорац, Градина и Јерковача (у карбонатним наслагама). У источном дијелу су Томашице, Језеро и Бувач (у кластичним наслагама).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Секундарна рудна лежишта, преталоженог типа, долазе у економски значајним количинама само у источном дијелу. То су Томашица, Језеро и Бувач (дијелови лежишта с брантом и ситнозрнастим лимонитом) и у Блатњаку.

Нека од наведених лежишта већ су исцрпљена (Брдо, Козин, Литица), нека су у пуном погону - Језеро), а неким тек предстоји отварање (лежиште у Омарској – Бувач и Видрењак). У источном дијелу терена количине руде знатно премашују количине у западним лежиштима.

Према досада објављеним подацима, од више стотина милиона тона истражених рудних количина, око 2/3 налази се у области Томашица – Омарска. Перспективе за изналажење нових количина знатно су повољне у источним теренима. Како говоре резултати постигнути у периоду 1968—1971. год. може се очекивати да ће у простору између садашњег погона у Томашици и лежишта у Језеру (код Омарске) бити пронађене нове велике количине лимонита и бранта, на што упућују подаци истражног бушења и геофизичких радова.

Барит

По металогенетској схеми коју је поставио И. Јурковић (1961) централни дијелови рудне области означени су богатством Fe-иона, а баријев ион је споредан; према периферији опада количина Fe-иона, а расте баријевог; периферни дијелови одликују се сиромаштвом Fe-иона, а богатством баријевог. Због тога изван централног региона гдје су концентрисана највећа жељезна рудна лежишта, око Доње Љубије, према Новом Граду и Бронзаном Мајдану, налазимо највеће количине барита.

Генетски, барит је седиментно наталожен, а и хидротермално депонован. Седиментни тип регистриран је у Видрењаку (око 1.000.000 тона), гдје је често механички измијешан с лимонитом. У форми је дебеле плоче скоро хоризонталног положаја, која је доста изоломљена расједима. Хидротермални тип представљен је неправилним тијелима, штоковима и жицама. Овај тип обично је праћен сулфидним минералима. Утврђено је неколико генерација барита.

Квалитет барита по типовима је слједећи:

Табела 37.

Типови барита	Спец. тежина	BaSO ₄	SiO ₂	Fe ₂ O ₃	Al ₂ O ₃
уљни	4,10	92,11	0,85	3,15	0,72
хемијски	4,34	97,36	0,92	1,11	0,56

Нека од рудних лежишта барита већ су исцрпљена (дио око Доње Љубије и Пискавице).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Појаве галенита

У неколико локалности регистриване су танке жице са сулфидним минералима, међу којима је најзаступљенији галенит у сулфидној парагенези. Међутим, такве појаве немају економске вриједности.

У Омарско-приједорском пољу (неогеном басену)

- минералне сировине формиране ендегеним и егзогеним процесима у неогену и квартару: жељезне руде, цигларске керамичке и ватросталне глине, туфови, минерални пигменти, кварцни пјескови, угаљ термоминералне и обичне воде.

Шљунак и пијесак

У многим ријечним и поточним долинама, па и поточним коритима налазе се знатне масе шљунка и пијеска. Њихова експлоатација је најчешће стихијска, која најчешће угрожава многе природне и просторне вриједности, те такве активности треба санкционисати увијек када је то непланска експлоатација.

ИСТРАЖЕНИ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ МИНЕРАЛНИ РЕСУРСИ

Анализом рудоносних формација на простору општине Приједор, као и анализом истражености рудних лежишта и појава дефинисана су рудна поља и лежишта по количини и квалитету, њихова перспективност и значај.

Разноврсне минералне сировине на овом простору имају велик значај за друштвену репродукцију општине Приједор, РС и БиХ.

Минералне сировине као претежно исцрпљив, односно необновљив ресурс, нису само истражене резерве, већ често привредни субјекти.

Степен истражености минералних сировина на овом подручју може се приказати слjedeћим:

1. минералне сировине које су детаљно истражене и припремљене за експлоатацију или се експлоатишу:
  - гвоздене руде подручја Томашице, Омарске и Љубије,
  - глине подручја Брезичани–Козарац, Бишћани–Хамбарине, Томашица – Ћела и Омарска.
  - кварцни пијесак подручја Брезичани – Козарац,
  - природни оксиди гвожђа – минерални пигменти: Томашице и Омарске,
  - кречњак подручја Дреноваче,
  - барит подручја Видрењак,
  - шљунак, пијесак и др.
  - обичне пијаће воде (на извјесном броју локација).
2. Утврђене, али недовољне истражене минералне сировине:
  - сировине за цигларску индустрију јаловишта Томашице и Омарске,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- украсни камен (карбонски кречњаци на површинским коповима Љубијске рудне зоне, црни плочасти кречњаци на локалитету Миска Глава, плочасти кречњаци на локалитету Тутића, врело у Драготињи, затим кварцкератофири у Љубијској рудној зони),
  - флуорит са баритом на локалитетима Виноград и Жуне,
  - обичне пијаће воде (на већем броју локација).
3. Неизвјесно перспективне минералне сировине ниског степена истражености:
- олово, цинк са пратећим елементима утврђено је појављивање у околини Љубије и др,
  - бакар,
  - минералне, термалне и термоминералне воде.

ЕКСПЛОАТАЦИОНА ПОЉА

По одредби чл. 6. Закона о уређењу простора (Сл. гл. РС 84/02) у циљу рационалног управљања природним добрима у простору, учвршћују се законом, односно одговарајућим планом експлоатациона поља.

Експлоатациона поља су простори на којима се врши експлоатација минералних сировина (чл. 29. Закона о рударству (Сл.гл. РС 107/06).

Минерални ресурси су минералне резерве које се могу економски (рентабилно) експлоатисати. По одредби чл. 4. Закона о геолошким истраживањима (Сл.гл. РС 51/04) минерални ресурси су:

- све врсте угља, битуминозне, течни и гасовити угљоводоници и други природни гасови,
- радиоактивни минерални ресурси,
- метални минерални ресурси,
- неметални минерални ресурси, обухватајући и ресурсе за производњу грађевинских материјала,
- све врсте соли и вода,
- подземне воде (питке, индустријске, минералне, термалне, термоминералне), по чл. 3. Закона о рударству питке воде нису обухваћене,
- геотермални ресурси и
- техногени минерални ресурси.

На подручју општине Приједор налазе се сљедећа експлоатациона поља.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 38: Експлоатациона поља на подручју општине Приједор

Експлоатационо поље (концесионо право)	Површина	Минерална сировина	Назив предузећа у процедури за добијање концесије	Регулациони план
Омарска	2223 (укупна површина)	жељезне руде	«Митал»	Сл. гл. општине Приједор 3/82 није у примјени
Томашица	1632	жељезне руде	Рудници жељез. руде «Љубија» Приједор	Сл. гл. општине Приједор 7/80 и 2/83
Централна рудишта	3003 (укупна површина)	жељезне руде, барит	Рудници жељез. руде «Љубија» Приједор	Сл. гл. општине Приједор 2/81 и 3/03
Дреновача	93	технички грађевински камен (кречњак)	«Митал»	Сл. гл. општине Приједор 2/83 није у примјени
Мамићи	9	технички грађевински камен (серпентинит)	Рудници жељез. руде »Љубија» Приједор	
Вукића Мајдан	21	технички грађевински камен (серпентинит)	«Приједорпутеви» Приједор	
Брезичани	305	технички грађевински камен (серпентинит)	«Полис» Приједор	
Букова Коса	22	технички грађевински камен (серпентинит)	«Транскоп» Приједор	
Црна Долина	747	Керамичке и цигларске глине	«Неметали» Приједор	
УКУПНО	8035			

По одредби чл. 46. Закона о уређењу простора, регулациони план се доноси и за привредне зоне, па тиме и за експлоатациона поља.

6. ЕНЕРГЕТСКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

Енергетски потенцијали подручја општине Приједор нису у довољној мјери истражени. За њихово детаљно утврђивање потребно је урадити студију енергетских потенцијала општине Приједор, која за задатак треба да има детаљну квантификацију енергетских потенцијала обухвата Плана.

На подручју општине Приједор нема значајних количина фосилних горива осим неких појава угља сјеверно од градског насеља. Геолошка истраживања нису показала постојање нафтних лежишта, као ни гаса.

Поред тога, у обухвату Плана није утврђено постојање нуклеарних горива.

КЛАСИЧНИ ЕНЕРГЕТСКИ ИЗВОРИ

Дрво

Дрво представља сигурно најзначајнији енергетски извор на подручју општине Приједор. Шуме и шумска земљишта по катастру чине око 35.2 % територије општине, а у садашњем тренутку просјечни годишњи прираст дрвне масе износи око 185000 m³ дрвне масе, док је просјечни годишњи етат око 130000 m³. На огревно дрво отпада дио те дрвне масе.

Хидроенергија

Читава Босна и Херцеговина, а у склопу тога и Република Српска, има значајан неискоришћен хидропотенцијал. Због тога постоји интересовање страног капитала, али и домаћих инвеститора за улагања у ову област, нарочито у изградњу мини хидроелектрана (испод 5 MW).

Генерално, ријеке на подручју општине Приједор не посједују веће падове, тако да овај потенцијал није изражен у таквој мјери као што случај са другим подручјима РС (прије свега источни дио РС). Одређени потенцијал за изградњу мини хидроелектрана присутан је у горњим токовима Мљечанице, Старенице, Ламовичког потока, Грачанице, Голубаче, Јасеноваче, Тисоваче, Лушчице.

АЛТЕРНАТИВНИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

Генерално гледајући, алтернативни извори енергије на подручју обухвата Плана имају потенцијал који се недовољно користи. То се нарочито односи на биомасу и сунчеву енергију. Геотермална енергија би могла представљати потенцијални енергетски извор, али у области геотермалног потенцијала је најмање урађено у смислу геолошких истраживања, тако да не постоје чак ни посредни подаци.

Биомаса

Биомаса као енергетски извор обухвата живу органску материју. Огрјевно дрво представља дио биомасе у ширем смислу који је већ обрађен у оквиру конвенционалних енергетских извора.

На подручју општине Приједор најзначајнији видови биомасе су дрвни отпад и отпад из пољопривредне производње. Ови сегменти биомасе су веома присутни на подручју обухвата Плана. То је, прије свега, посљедица значајне сировинске базе,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

изражене у шумским пространима (преко 26000 ха шуме и шумских земљишта), постојању прераде дрвета (14 предузећа из области дрвне индустрије 2007. год. са капацитетом око 81000 m³) и значајној биљној (око 10000 ха под житарицама у 2006. години, производња 30000 t кукуруза) и анималној пољопривредној производњи (око 11000 говеда у 2008. години). Отпад из пољопривредне производње (првенствено сточарске производње) се може користити за производњу биогаса, док се пољопривредне културе као што су уљана репица, кукуруз и соја могу користити за добијање биодизела и биоетанола. Проблем представља постојање малих површина под индустријским биљем (свега око 30 ха под индустријским биљем у 2006. год.) на подручју општине, иако постоји потенцијал за значајну производњу индустријског биља (уљана репица, соја итд.). Већи дио дрвног отпада се искоришћава за производњу енергије, односно за брикетирање и пелетирање. Поред велике количине биљног и анималног отпада из пољопривредне производње, као и значајне производње кукуруза, на подручју општине није забиљежена производња биогаса, биодизела и биоетанола. Иначе, ова производња у Западној Европи је веома уносна и подржана од државе, тако да пољопривредна газдинства која се баве производњом овог горива већи дио прихода остварују од овог вида активности.

Сунчева енергија

Годишња озраченост водоравне површине укупним сунчевим зрачењем на подручју општине Приједор износи 1250 - 1350 kWh/m². Дневна сума примљеног зрачења у децембру у Приједору износи 0.98 kWh/m² и за око 50 % је нижа него у Требињу. Коришћење сунчеве или соларне енергије на подручју општине Приједор је сведено на појединачне случајеве. Она се превасходно може користити за припрему топле воде. Наравно, већем коришћењу овог алтернативног извора енергије морају претходити детаљнија истраживања у оквиру студије.

Енергија вјетра

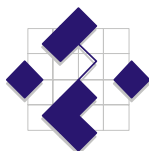
За коришћење вјетра као извора енергије потребни су одређени предуслови у погледу учесталости, брзине, промјене смјера итд. Брзине вјетра неопходне за рационално и економично коришћење вјетра у енергетске сврхе износе у просјеку око 4 m/s. Основни метеоролошки подаци говоре да на подручја општине Приједор не постоји потенцијал за коришћење енергије вјетра због малих брзина вјетра и честих тишина.

Геотермална енергија

Термоминералне и термалне воде као енергенти могу бити интересантне за подручје општине Приједор.

Табела 39: Термоенергетски потенцијал појава термалних и термоминералних вода на подручју општине Приједор (извор: Информационо – документациона основа Просторног плана Републике Српске до 2015. год.)

Локација и врста	И - извор Б-бушотина	Издаш. Q (л/с)	Темп. t (°C.)	Снага MW	Еквивалент (тона нафте/год.)
Чараково (терм. вода)	И	1	23	0,14	100

III. ИНФРАСТРУКТУРА

1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Стање саобраћајно-транспортног система

Територијом општине пролази више магистралних путева – магистрални пут бр. 4 Бањалука – Приједор – Нови Град и магистрални пут бр. 15 Козарска Дубица – Приједор – Сански Мост.

Територијом општине пролази и више регионалних путева: Р475 Сана – Драготиња – Каран, Р405а Омарска (од Петог неплана) – Градина, Р477 Приједор – Мраковица и Р406 Приједор – Љубија – Стара Ријека.

Магистрални пут М 4 и М 15 пролазе кроз централно подручје града што смањује капацитет цијелог магистралног пута, а истовремено увлачењем транзитног саобраћаја у град ствара веће оптерећење на саобраћајницама у центру Приједора.

У ванградском подручју квалитет пута је у неприхватљивој мјери снижен честим укрсним мјестима са локалним путевима, па чак и са појединим домаћинствима.

Локални путеви на територију општине (подаци из 2003. год.) су:

L1-15	Тукови – Волар - Радомировац
L2-406	Доња Љубија – Миска Глава - Агићи
L3-406	Редак – Горња Равска
L4-4	Козарац - Трнопоље
L5	Приједор – Буснови - Кондићи
L6-5	Петрово – Миљаковци – Ракелићи
L7-5	Ракелићи – Марићка - Криваја
L8	Омарска - Нишевићи
L9	Урије – Јапунца – Мало Паланчиште
L10	Стевића Мост – Доњи Гаревци – Трнопоље – Петров Гај – Омарска
L11-15	Велико Паланчиште – Бановићи – Маслин Баир
L12	Камичани – Ламовита – Бистрица
L13-4	Брезичани – Јутрогоста

На територији општине највећа је дефицитарност у путној мрежи у погледу обилазница, путева који пролазе кроз ужу градску зону, мостова преко ријеке Сане и денивелисаних прелаза преко жељезничке пруге. Магистрални пут М 15 Козарска Дубица – Приједор – Сански Мост пролази кроз сам центар града, односно транзитни саобраћај отежава локални саобраћај. Магистрални пут М 4 Бањалука – Приједор – Нови Град на територији општине Приједор је већим дијелом паралелан са жељезничком пругом који заједно дијеле град на сјеверни и јужни дио.

Што се тиче локалних путева, у односу на величину територије и размјештај насеља на њој, добра је повезаност с тим да су путеви уски и већином макадамски. Лоше су повезана насеља на већим географским висинама.

Укупна путна мрежа општине износи 274,56 km, а од чега је 220,16 km асфалтирано.

Магистрални путеви на подручју општине Приједор су асфалтирани цијелом својом дужином, регионални путеви су асфалтирани у дужини од 33,1 km, док су локални путеви асфалтирани у дужини од 117 km.

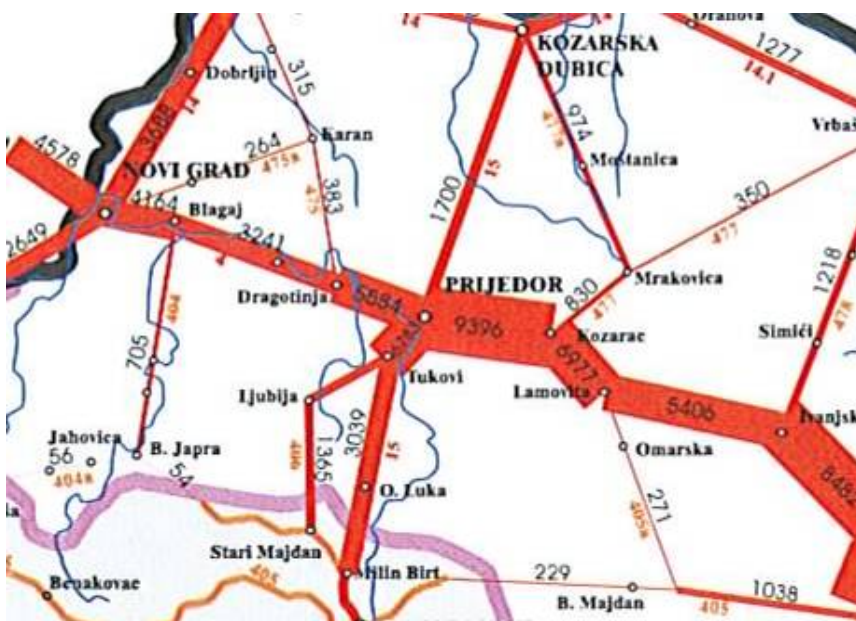
УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

На подручју општине Приједор налази се око 140 km некатегорисаних путева од значаја за функционисање саобраћаја, а општина одржава још око 500 km осталих некатегорисаних путева (извор: Социо-економска анализа општине Приједор).

Сљедећа слика показује саобраћајну оптерећеност основних путних праваца у општини Приједор 2004. год. изражену преко просјечног годишњег дневног саобраћаја (ПГДС).

Слика 7: Саобраћајна оптерећеност магистралних и регионалних путева на територији општине Приједор 2004. године

LEGENDA / LEGEND :

	prosječni godišnji dnevni saobraćaj / annual average daily traffic PGDS / AADT 1 mm - 2000 voz/dan (grafički prikaz) / 1 mm - 2000 veh/day (graphic view)
	granica BH / B&H border
	granica entiteta / entity border
	granica distrikta / district border
	broj magistralnog puta / main road number
	broj regionalnog puta / regional road number
	dionice na kojima nisu brojana vozila / sections without counting
	more / sea
	jezero / lake
	vodotok / water course

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

На територији општине Приједор егзистира предузеће Аутотранспорт које је некад имало добро организован превоз путника и роба, као и ЈГПП. У централној зони града постоји и објекат аутобуске станице са долазним и одлазним перонима. Предузеће АД «Аутотранспорт» је стечајном поступку. Аутобуска станица зависи од судбине поменутог предузећа, с тим да би они морали обављати своју функцију.

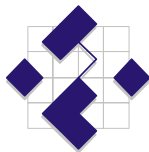
У непосредној близини аутобуске станице лоцирана је и жељезничка станица. Жељезничка мрежа је у функцији на подручју цијеле општине Приједор. Локалне жељезничке линије су Бања Лука – Приједор – Нови Град, Нови Град – Приједор – Бања Лука, Приједор – Омарска, Омарска – Приједор.

Постоји могућност везе са осталим градовима у РС/ФБиХ локалним путничким возовима са пресједањем у станици Добој за станице: Модрича, Шамац, Тузла, Маглај или у станици Нови Град за станицу Бихаћ.

Везе са градовима других држава се остварује међународним возилима за превоз путника. Међународна жељезничка линија је Загреб – Приједор – Сарајево – Плоче.

На подручју општине Приједор постоје и два индустријска колосјека жељезничке пруге: Брезичани – Љубија и Омарска – Томашица. У периоду интензивног рада на коповима жељезне руде на подручју Љубије и Томашице био је интензиван и саобраћај на поменутиим колосјецима. У садашњем тренутку на индустријским колосјецима се не одвија жељезнички саобраћај.

У сјеверном дијелу града постоји спортски аеродром.

2. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Напајање

Основно напајање

Постојеће напајање општине Приједор

Општина Приједор се напаја из ЕЕ система БиХ и то.

- из 220 kV мреже (ДВ 220 kV Какањ – Приједор 2, ДВ 220 kV Јајце – Приједор 2, ДВ 220 kV Приједор 2 – Међурић и Д 220 kV Приједор 2 – Мрацлин (ХЕП) користећи трансформацију 220/110 kV снаге 2x150 MVA,
- из 110 kV мреже (РС) са три ДВ 110 kV која полазе из ТС 400/110 kV/ kV Бањалука 6 и
- из 110 kV мреже (Федерације) са два ДВ 110 kV.

Општина Приједор се напаја из ТС 110/x kV / kV:

- ТС 110/20 kV Приједор 1, инсталисане снаге 2x20 MVA,
- ТС 110/20 kV Приједор 3, инсталисане снаге 1x20 MVA,
- ТС 110/20/6,3 kV Приједор 5, (ТП1 110/6,3 kV 16 MVA; ТП2 110/20/6,3 kV 20/20/14 MVA и ТП3 110/2x10,57; 10,5 kV 20/20/14 MVA).

Укупно инсталисана снага је 116 MVA.

Све ТС су у надлежности Електропреноса БиХ.

У овом моменту напајање општине Приједор може се сматрати задовољавајућим.

Како се из наведеног види, основна концепција мреже на подручју општине Приједор базирана је на четверонапонском систему развођења електричне мреже и то довод 110 kV и средњенапонски развод, 20 и 6,3 kV средњенапонски развод. С обзиром да су наведене ТС укључене преко 110 далековаода у затворену електроенергетску мрежу РС, сигурност у снабдијевању ел. енергијом наведених ТС је на високом нивоу, јер је обезбијеђено двострано напајање свих 110/x kV ТС на подручју Приједора.

Резервно напајање

Све напојне ТС 110/x kV су дупло напајане и директно су зависне о 110 и 220 kV систему РС, док других извора за напајање општинског подручја нема. То значи да на подручју општине Приједор не постоје резервни извори ел. енергије.

Из наведеног разлога резервно напајање углавном се своди на властите изворе ел. енергије које посједују поједини важнији објекти СУП, болница, бензинске пумпе итд. Значи, резервно напајање на подручју града Приједор рјешава се од случаја до случаја.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Концепција мреже

110 kV мрежа

Основна концепција 110 kV мреже на подручју Приједора је да су све три напојне 110/x kV ТС укључене у 110 kV мрежу с једне и 220/110 kV с друге стране, значи да се све три напојне ТС напајају из 110 kV система РС, а резервно напајање је из 220 kV система преко ТС 220/110 kV 2x150 MVA Приједор 2.

Према томе, сигурност у испоруци ел. енергије на улазним сабирницама за све три ТС 110/x је на врло високом нивоу, јер све три трафо-станице могуће је напајати из два правца. Што се тиче сигурности снабдијевања ел. енергијом општинског подручја, није на завидном нивоу, јер сви кварови на ТС 110/20 kV и на средњенапонском постројењима директно утичу на квалитет испоруке ел. енергије, о чему се мора повести рачуна у планском дијелу овог документа. Код изградње постројења није задовољен n-1 критериј, јер кад испадне једна трансформаторска јединица или кабловска веза, остали дио мреже не може преузети оптерећење искључене ТС.

Средњенапонска мрежа

Средњенапонска мрежа на подручју Приједора одређена је на два средњенапонска дистрибутивна напона (20 и 6 kV) што изазива додатне потешкоће код одржавања и испоруке ел. енергије због набавке 6 kV опреме. Средње напонска мрежа дијели се углавном на градску 20 kV и ванградску 20 и 6 kV мрежу. Градска 20 kV кабловска мрежа изведена је у облику затвореног средњенапонског прстена чиме је омогућено да се све дистрибутивне трафо-станице 20/04 kV на ужем подручју Приједора напајају двострано. Сва средњенапонска (20 kV) мрежа у граду изведена је са подземним 20 kV кабловима што обезбјеђује додатну сигурност у испоруци ел. енергије потрошачима.

Кабловска 20 kV мрежа конципирана је тако да се напајање једног дијела индустрије Приједора врши преко 20 kV кабла одвојено од напајања широке и остале потрошње у граду. Ванградска мрежа наведених напонских нивоа наслоњена је на све три трафо-станице 110/x kV и напоном (20 и 6 kV) преноси ел. енергију до дистрибутивних трафо-станица које су размјештене по ванградском подручју (селима). С обзиром да се ради о јако дугим средњенапонским водовима разних напонских нивоа који напајају дистрибутивне ТС руралних подручја једнострану испоруку ел. енергије потрошачима је отежана и са већим губицима.

Надаље, РЈ Електродистрибуција Приједор је изгубила ингеренције над управљањем 20 kV напоном из објекта ТС Приједор 1 (трафо-станица код силоса), ТС Приједор 3 (трафо-станица код «тринаесте») и ТС Приједор 5 (трафо-станица у Омарској) из којих се напаја подручје РЈ Електродистрибуција Приједор. Искључиву надлежност за то има Електропренос БиХ – Оперативно подручје Бањалука.

Објективно стање електроенергетске мреже и постројења на подручју РЈ Електродистрибуција Приједор, није на потребном нивоу, ни у погледу напонских прилика, ни у погледу континуитета испоруке ел. Енергије, јер није испуњен наведени критериј n-1. За то има више разлога:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- велико дистрибутивно подручје које покрива РЈ,
- велика разуђеност мреже са великом просјечном дужином ВН далековода и НН излаза,
- недовољна улагања у електроенергетску инфраструктуру у ранијем периоду,
- недовољан број трафо-станица и мали пресеци напојних водова на НН мрежи,
- техничке потешкоће и неусаглашеност опрема на 20 kV напону између Електропреноса БиХ – Оперативно подручје Бањалука и РЈ Електродистрибуција Приједор,
- «чишћења» дотрајалих и оштећених дијелова мреже и постројења, као последица, напонски двоструко вишег, тј. 20 kV-ног режима експлоатације и др.

Због наведених чињеница испорука ел. енергије потрошачима је у 20 % случајева лоша. Једнострано напајање дистрибутивних трафо-станица на ван градском подручју не обезбјеђују довољну сигурност у испоруци ел. енергије потрошачима, о чему се мора повести рачуна код планирања преноса ел. енергије у планском раздобљу.

НН мрежа

Нисконапонска дистрибутивна мрежа у граду углавном је изведена као надземна (један дио НН мреже изведен је подземним НН кабловима) и као таква је преоптерећена и амортизована, тако да је испорука ел. енергије потрошачима у појединим дијеловима града отежана, а квалитет испоруке није на потребном нивоу.

На ванградском подручју НН мрежа изведена је углавном као надземна са дугим и малог прејека водовима и тренутно је у доста лошем стању, тако да је потрошња ел. енергије већих потрошача отежана, а квалитет испоруке ел. енергије није на потребном нивоу. Укупни губици технички + економски у дистрибутивној ВН и НН мрежи су знатно већи од прописима дозвољених губитака, који су у 2007. години износили чак 22,38 %.

Ако се зна да је на дистрибутивном подручју Приједора укупна дужина НН мреже 3.900 км која се напаја из 540 дистрибутивних ТС, онда је јасно зашто настају велики губици преносним водовима. Нормално је да се наведеном проблему мора посветити посебна пажња, а нарочито код планирања средње напонске мреже и изградње нових ТС.

Трафо-станице

ТС 110/x kV

Главне напојне тачке су ТС 110/x kV Приједор 1,3 и 5. Напојна ТС 110/20 kV Приједор 1 налази се код силоса, док је ТС 110/20 kV Приједор 3 лоцирана на сјеверној периферији града. Напојне ТС лоциране у граду служе за обезбјеђење ел. енергије за град и за сјевероисточни дио општине.

Напојна ТС 110/x kV Приједор 5 лоцирана у Омарској служи за напајање рудника Омарска, јужног и југозападног дијела општине. Због услова напајања у ТС Омарска налазе се три трансформатора и то 110/20, 110/6 и 110/20/6 kV који служе за напајање разних средњенапонских потрошача. 6 kV напон је напон потребан за рудничка постројења.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ТС 20/35 и 20/6 kV

На подручју општине постоје трафо-станице које трансформишу дистрибутивни напон 20 kV на 20/35 kV «Тукови», 20/6 Љубија и 20/6 Томашица. Према подацима са терена дистрибутивни напон 20 kV у ТС Тукови трансформише се на преносни напон од 35 kV који се просљеђује у ТС 35/10 kV Н. Град. У ТС 20/6 kV Љубија и ТС 20/6 kV Томашица дистрибутивни 6 kV напон се просљеђује у 55 дистрибутивне ТС 6/04 kV.

Прелазак на 20 kV напон

РЈ Електродистрибуција Приједор је на свом дистрибутивном подручју извршила прелазак са 10 kV на 20 kV напон за напајање скоро свих дистрибутивних трафо-станица осим Љубије, Козина и Томашице. То је у техничком смислу био врло обиман и захтјеван посао, чиме се постигла упола мања струјна оптерећеност средњенапонске мреже, смањили технички губици, постигла већа дистрибутивна ефикасност и могућност проширивања мреже. Негативна последица овог преласка са 10 на 20 kV напон је повећан број застоја због замјене оштећених дијелова мреже и постројења, који сад раде под вишим напоном.

Дистрибутивне ТС 20/0,4 kV и 6/0,4 kV

У граду су распоређене и постављене дистрибутивне 20/04 kV трафо-станице које се дијеле на индустријске за напајање индустрије и на трафо-станице за широку потрошњу. У садашњим условима у погону се налази један дио индустријских и дистрибутивних трафо-станица. Индустријске трафо-станице напајају углавном индустријске потрошаче, као што су «Митал рудници», «Мира», «Приједорчанка», «ИМПРО» итд.

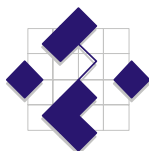
Остала индустрија, домаћинства и службена потрошња напајају се из дистрибутивних трафо-станица, које су распоређене на општинском подручју.

Постојеће дистрибутивне трафо-станице за напајање широке потрошње на ванградском подручју углавном су крајње слободностојеће типске трафо-станице. У већини случајева трафо-станице су стубне са могућношћу замјене трансформаторских јединица са трансформаторима већег капацитета.

Потрошња електричне енергије

Искоришћење постојећих капацитета

Користећи податке са терена о оптерећености појединих дистрибутивних трафо-станица, може се закључити да је укупна инсталисана снага у трансформаторским јединицама око 150.000 kVA, што је више од 3 пута веће од максималне ангазоване снаге у зимском периоду на дистрибутивном подручју РЈ Електродистрибуција Приједор. Проблем је у недовољној заступљености трафо-станица, односно мањој ангазованој снази, малим пресецима и великим дужинама водова у око 20 % дистрибутивног конзума у руралним подручјима. Дакле, изградња трафо-станица и повећање ангазоване снаге на постојећим трафо-станицама у руралном подручју, нису пратили перманентно повећање потрошње.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Електрифицираност насеља и број потрошача

Општинско подручје Приједор обухвата град и приједорска насеља која су електрифицирана, са одређеном врстом потрошача како је то приказано у доњој табели.

Табела 40: Електрифицираност насеља са врстом и бројем потрошача за период 2002 – 2003.

Р. број	Година	Број насеља				Број домаћинстава			% 8/7
		Укупно	Електрифицирано	Неелектрифицирано	Електрифициц. % 4/3	Укупно	Електрифицирано	Неелектрифицирано	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2002	42	37	5	88	28.664	28.364	258	98
2	2003	42	37	5	88	28.644	28.464	200	99,3
3	2004	42	37	5	88	31.263	31.043	220	99
4	2005	42	39	3	92	34.833	31.514	319	99
5	2006	42	40	2	95	34.384	32.749	1635	95
6	2007	42	42	-	100	33.431	33.431	-	100

Према подацима из табеле укупна електрифицираност насеља кретала се око 98 % у 2002. г. до 100 % у 2007. години, тако да се може закључити да су сва насеља на подручју Приједора електрифицирана са укупним бројем домаћинстава од 33431.

Број потрошача

Укупан број потрошача по разним врстама потрошње на подручју општине Приједор приказан је кроз сљедећу табелу.

Табела 41.

Ред. бр.	Година	Број потрошача				Индекс
		Велепотрошачи	Домаћинства	Остали потр.	Укупно	
1	2	3	4	5	6	7
1	2002	25	28.364	1.749	30.138	-
2	2003	25	28.464	1.800	30.289	1.005
3	2004	27	31.480	2.280	33.787	1.115
4	2005	33	31.833	2.531	34.398	1.018
5	2006	37	32.749	3.010	35.796	1.040
6	2007	19	33.431	2.840	36.290	1.013

У горњој табели приказан је укупан број потрошача са порастом броја потрошача по врстама потрошње. Како се види број потрошача раста је по индексу од 1,018 до 1,115. Највећи индекс раста броја потрошача био је у групи остале потрошње који је износио и до 1,266. Како се види, број велепотрошача се смањило, а узрок је затварање појединих фирми.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Преузета и испоручена електрична енергија (потрошња електричне енергије)

Преузета и продана електрична енергија на подручју општине Приједор са оствареним губицима приказана је кроз следећу табелу.

Табела 42: Преузете и продане количине електричне енергије

Ред бр.	Година	Набавка MWh	Продаја MWh								%
			Велепродаја		Домаћинство		Остало		Укупно	Губици MWh	
			Укупно	%	Укупно	%	Укупно	%			
4	5	6	7	8	9	10	11	12			
1	2002	191.549	20.315	18,3	68.806	61	23.579	21	112.700	78.849	41,16
2	2003	196.018	14.568	11,8	84.390	68,4	24.419	19,8	123.380	71.638	37,06
3	2004	205.522	23.060	17,25	84.500	63	26.100	21,15	133.660	71.862	35
4	2005	215.026	33.703,4	23,14	84.986	58	29.002	19,91	145.660	69.366	32,3
5	2006	212.051	35.811,5	22,51	94.737	59,54	28.572	17,95	159.126,5	52.931	25
6	2007	214.431	36.408	21,9	98.591	59,23	31.442	18,87	166.441	47.990	22,38

Из табеле набављене и продане електричне енергије на подручју општине Приједор може се закључити да су се губици кретали од 41,16 % у 2002. години, па до 22,38 % у 2007. години. На велике губитке електричне енергије поред осталог утицало је и стање НН и средњенапонске мреже, гдје је стање описано у претходном поглављу, као и нелегална потрошња електричне енергије. Посматрајући укупну годишњу потрошњу од 1890 kWh по становнику у 2007. години, електрична енергија се троши испод републичког просјека (око 2475 kWh по становнику). На малу потрошњу електричне енергије утицали су разни фактори, као и мала потрошња у индустрији, скупа струја и остали фактори.

Успоредјујући преузету и испоручену електричну енергију на подручју општине дошло се до података да су остварени губици велики и да су се кретали од 41,16 % у 2002. години до 22,38 % у 2007. години. Наведени губици показују колико су постојећа средњенапонска и ниска напонска постројења на општинском подручју Приједора преоптерећена, тј. недовољна за пренос потребних количина електричне енергије, о чему се у планском дијелу овог документа мора повести рачуна.

Вршно оптерећење

Преглед кретања вршних оптерећења на подручју општине Приједор приказан је кроз следећу табелу.

Табела 43: Вршно оптерећење приказано у MW за период 2002 – 2007. године

Година	Вршно оптерећење у MW												Про-сјек
	М Ј Е С Е Ц И												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
2002	38	37	32	30	21	22	21	21,5	24	38	43	44,6	31
2003	34,99	36,88	30,32	26,86	21,91	21,18	20,95	20,91	21,60	26,18	28,88	34,5	27,09
2004	41,5	39,4	38,5	30,6	27,3	25,3	23,1	23,1	25,7	30,9	36,9	38,9	31,77
2005	38,8	29,8	29,2	22,90	21,1	19,3	20,9	20,3	20,3	24,3	26,5	31,4	25,4
2006	34,3	28,2	28,7	22,9	21,4	20,6	21,2	20,7	20,2	22,9	25,6	30,6	24,77
2007	37,8	30,3	31,3	26,3	24,3	22,4	22,6	22,6	24,6	31,3	35,7	39,6	29,07

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Из табеле видљив је податак да је највеће вршно оптерећење од 44,6 MW остварено у децембру 2002. године. Разлог је јасан, јер у зиму 2002. год. није радила градска топлана у Приједору, па се електрична енергија користила за загријавање стамбеног и пословног простора. Стављањем у погон градске топлане у Приједору вршно оптерећење се вратило на нормално стање и оптерећење приједорског подручја се нормализовало. Просјечно вршно оптерећење се мијењало и од 2003. год. је расло у границама нормалног повећања од цца 6 до 7 % или чак смањивало у 2005. год.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ТОПЛИФИКАЦИЈА И ГАСИФИКАЦИЈА

У општини Приједор, у обухвату Плана, налазе се четири већа насељена мјеста и то: Приједор, Козарац, Омарска и Љубија. Сва остала мјеста су мања сеоска средишта. Од ових насеља једино Приједор има изграђен систем цијевне мреже даљинског гријања из градске топлане.

Једини објекат за производњу топлотне енергије у Приједору је градска (централна) топлана. Највећи произвођач топлотне енергије у ранијем периоду - енергана „Целпак“ - више не ради (обезбјеђивала је потребну количину паре технолошких потрошача и један дио за гријање града).

Објекти у индустријској зони (протектирница гума, производња алкохолних и безалкохолних пића, прерада меса и дистрибутивни центар...) који су лоцирани између Приједора и Брезичана имају своје котловнице на угаљ.

У насељу Љубија постоји 5 енергетских извора (не постоји централизована котловница, тј. топлана) који су ван употребе.

На локацији насеља Козарац не постоји цијевна мрежа даљинског гријања, ни централизована топлана - котловница.

Топлана у Приједору као гориво користи тешко лож уље – мазут. Топлана располаже са два котла чији је укупни топлотни конзум 30 MW.

На подручју општине Приједор, урбано подручје има изграђен систем даљинског гријања (вреловодна мрежа дужине 9 km), дјелимично у мањем обиму и насеље Љубија (дужина мреже износи 0,5 km).

Остала насеља у обухвату Плана користе котловнице и/или локалне изворе топлоте за загријавање просторија.

Локални извори топлоте су углавном пећи у којима се као гориво користи дрво, угаљ. Гас као гориво још није у употреби као гориво за загријавање.

3. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

Регулација водотока у сврху одбране од поплава

Када је у питању изградња водозаштитних објеката, односно регулисање водотока, до сада су изведени сљедећи радови:

- обалоутврда на ријеци Сани, узводно од градског моста (насипи и заштитни зид на лијевој и десној обали Сане у зони града);
- насип уз ријеку Гомјеницу;
- регулација водотока Пухарска;
- регулација и чишћење водотока Милошевица;
- изграђене бране на акумулационим језерима у склопу рудника жељезне руде „Љубија“.

Низводно од градског моста ријека Сана није регулисана, тако да долази до плављења изворишта за снабдијевање водом Приједора, што нарушава санитарно – хигијенски режим снабдијевања града питком водом. Стање изграђених водозаштитних објеката није задовољавајуће, нарочито обалоутврда на ријеци Гомјеници који су на више мјеста оштећени, преко којих се прелијевају воде у вријеме високих водостаја, што је последица дугогодишњег некавалитетног одржавања ових објеката од стране надлежних органа.

Атмосферске воде насеља

Атмосферске воде које се прикупе на територији општине Приједор највећим дијелом прихрањују постојеће водотоке и без било каквог третмана завршавају у ријеци Сани (и њеним притокама), док један дио који се прикупи са кровова објеката и градских улица завршава у градском канализационом систему мјешовитог типа, који се такође без третмана улијева у ријеку Сану у насељу Рашковац.

ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА

Водоводна мрежа - снабдијевање питком водом

Највећи дио становника општине Приједор снабдијева се водом путем јавног водоводног система. Јавни водоводни систем воду добија са изворишта „Тукови – Матарушко поље“ и „Приједорчанка“ и изворишта у Козарцу, као и каптираног изворишта Томрци за снабдијевање водом насеља Горња Љубија. Изворишта „Тукови – Матарушко поље“ и „Приједорчанка“ требало би да задовоље око 70000 становника у и око града Приједора и у Љубији, док извори на планини Козари снабдијевају око 10000 становника на подручју мјесне заједнице Козарац. Један дио сеоских насеља користи већи број мањих водовода (властити копани или бушени бунари, локална врела и сл).

За снабдијевање градског подручја питком водом користи се подземни издани на лијевој обали Сане у подручју мјесне заједнице Тукови. Захватање питке воде врши се са изворишта "Тукови - Матарушко поље" путем бунара Б-1, Б-2, Б-3, Б-3/2, Б-4 и Б-5, а планира се укључивање у систем и нових бунара ЕБ-1 и ЕБ-2 до 2011. године.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Такође је значајно поменути чињеницу да је простор изворишта подложен плављењу, гдје је присутна опасност нарушавања хигијенског режима снабдијевања града питком водом. Потенцијална опасност загађивања воде изворишта присутна је и у случају већег степена загађења ријеке Сане (квалитет воде ријеке Сане одражава се на квалитет воде изворишта). Непоштивање санитарног режима прописаног у заштитним зонама - лоцирање производних капацитета, држање домаћих животиња, неконтролисано одлагање отпадних материјала и др. значајно доприноси угрожености изворишта од загађења.

Водоводни систем Приједора се састоји из четири условно независне водоводне мреже: водоводна мрежа за прву висинску зону, водоводна мрежа за другу висинску зону, водоводна мрежа за Љубију и водоводна мрежа за Козарац. Водоводни систем Приједора снабдијева водом град и приградска насеља: Брезичани, Черједи, Пухарска, Паланчиште и Гомјеница као и насеље Љубија. На водоводни систем је прикључено око 60000 потрошача. Остало становништво на подручју општине се снабдијева водом из локалних водовода и индивидуалних бунара.

У првој висинској зони се налази око 70 % потрошача и она се снабдијева директно са изворишта „Тукови“ (највећи дио града се налази у првој висинској зони од 130 – 150 m.n.m).

Са изворишта „Тукови“ водом се снабдијева и насеље Љубија.

Друга висинска зона водоводне мреже Приједора се водом снабдијева са бунара „Приједорчанка“. У другу висинску зону спадају сјеверни и сјеверозападни дио града и приградска насеља Пухарска и Аеродром.

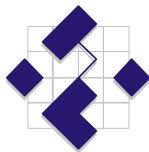
Све више зграде у првој висинској зони имају сопствене бустер станице за повећање притиска (укупно 24 комада). У другој висинској зони нема високих зграда у које је потребно уградити бустер станице. Једна бустер станица „Паланчиште“ постоји на путу за Козарску Дубицу, за снабдијевање једног мањег насеља ове зоне.

У водоводном систему Приједор постоје три резервоара и једна прекидна комора:

- резервоар „Пашинац“ првобитно намијењен за цијелу водоводну мрежу Приједора, сада служи као контрарезервоар друге висинске зоне, запремина 1000 m³, кота дна 185 m.n.m., кота прелива 189 m.n.m.;
- резервоар Доња Љубија за снабдијевање Доње Љубије, запремина 200 m³, кота дна 258 m.n.m., кота прелива 262 m.n.m.;
- резервоар „Горња Љубија“ за снабдијевање Горње Љубије, запремина 200 m³, кота дна 281 m.n.m., кота прелива 285 m.n.m.;
- прекидна комора „Курево“ на транспортном цјевоводу за Љубију, запремина 16 m³, кота дна 305 m.n.m., кота прелива 307 m.n.m.

Дотрајалост водоводне мреже и често пуцање цијеви такође је потенцијална опасност за загађење питке воде.

Што се тиче изворишта питке воде за снабдијевање сеоских подручја може се констатовати да ова изворишта немају заштитних зона, те је присутна стална опасност угрожавања квалитета питке воде у тим извориштима. Такође је присутна потенцијална опасност бактеријског загађења питке воде, јер ни једно извориште, односно сеоски водовод, нема редовно хлорисања питке воде.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Имајући у виду потрошњу воде, може се закључити да постоји знатан дефицит, како у потребним количинама, тако и у изграђеном резервоарском простору. Мрежа је такође малог капацитета, јер има доста цјевовода профила испод 100 mm.

У погледу снабдијевања питком водом осталих насеља на подручју општине Приједор може се констатовати да оно није задовољавајуће. Тако се снабдијевање питком водом насеља Омарска врши углавном путем бунара, те да воду у стану посједује 43,3 % домаћинства, а остали захватају воду путем бунара у дворишту.

Садашње стање снабдијевања водом насеља Козарац такође није задовољавајуће с обзиром на количину и квалитет воде из постојећег изворишта.

Урбано подручје Љубије снабдијева се питком водом из водоводног система града Приједора, а може се констатовати да количине воде које се обезбјеђују за ово насеље из водоводног система Приједора нису задовољавајуће у вријеме повећане потрошње воде. Стога је за побољшање квалитета снабдијевања водом насеља Љубија (Доња и Горња) 2008. године изграђен водовод за допунско обезбјеђење питке воде за насеље Горња Љубија из независног изворишта звано „Томрци“ (капацитета 10,0 l/s).

Стање снабдијевања питком водом насеља Брезичани није задовољавајуће с обзиром на заштиту постојећих изворишта и количина питке воде која се захвата из изворишта.

Што се тиче снабдијевања питком водом насељених мјеста може се констатовати сљедеће :

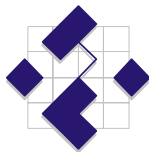
- да постојећи објекти не осигуравају потребан квалитет питке воде,
- да су многи објекти изведени без инвестиционо-техничке документације,
- да су објекти рађени без обезбјеђења минималних зона санитарне заштите,
- у многим случајевима су направљени концептуални промашаји у водоснабдијевању.

Канализациона мрежа

Постојећи канализациони систем на подручју града Приједора је скупни. Отпадне воде града одводе се преко три испуста у ријеку Сану без претходног пречишћавања. Главни испуст је колектор "Целпак" који поред градских отпадних вода прикупља и велики дио индустријских вода. Процјењује се да канализациона мрежа покрива површину од цца 480 ha, а укупна дужина канализационе мреже је цца 30 km. На канализациону мрежу је прикључено око 5500 домаћинства, око 2500 стамбених објеката и око 400 осталих загађивача: хотели, трговине, индустрија, болница, школе итд.

Може се рећи да је постојећи систем канализационе мреже града непотпун. Он покрива само одређени дио града и недовољних је димензија. Један дио становништва нема ријешену диспозицију отпадних вода путем канализационе мреже, јер отпадне воде испуштају путем кућне канализације у септичке јаме. Овај проблем је посебно изражен на подручју насеља Тукови због директне опасности да дође до загађења воде у извориштима питке воде "Тукови - Матарушко поље".

Што се тиче третмана отпадних вода, стање је још лошије. Један дио индустрије има претретман, а други дио директно своје отпадне воде испушта у водоток, без претходног третмана. Такође не постоји ни третман и пречишћавање комуналних отпадних вода које се непречишћене испуштају у ријеку Сану.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Што се тиче диспозиције отпадних вода осталих насељених мјеста на подручју општине Приједор, може се констатовати да је ситуација незадовољавајућа. На подручју Козарца дјелимично постоји јавна кућна канализација, а у засеоцима један дио домаћинстава диспозицију врши путем нужника у дворишту.

У насељу Омарска дјелимично и спорадично постоји кућна канализација, а у засеоцима већина домаћинстава диспозицију врши путем нужника у двориштима.

Насеље Брезичани са својим засеоцима нема ријешену организовану диспозицију отпадних вода. Диспозиција отпадних вода врши се индивидуално.

Диспозиција отпадних вода насеља Љубија није до сада свеобухватно и плански рјешавана, него парцијално и неплански. Постојећи систем је углавном скупни, тј. заједничким колектором се одводе и фекалне и атмосферске воде без претходног пречишћавања у водоток Љубија.

Већи дио атмосферских вода површински се одводи до најближег водотока. Капацитети постојеће мреже су врло скромни и углавном недовољног капацитета да прими атмосферске и фекалне отпадне воде.

Главни пријемник атмосферских и фекалних вода је водоток Љубија који је мањим дијелом регулисан као затворена, а већим дијелом као отворена регулација.

Табела 44: Преглед количина и оптерећења отпадних вода града и индустрије (подаци прије 1992. године)

Извор продукције	Средњодневна потрошња (m ³ /дан)	Органско оптерећење (БПК ₅ /дан)	Еквивалентно загађење (ЕБС)
Становништво	16.250	3.900	65.000
АД "Целпак"	87.936	92.333	1.538.890
Остали индустријски капацитети	2.636	2.786	46.440
Укупно	106.822	98.019	1.650.330

Будући да у садашњој ситуацији предузеће АД „Целпак“ није у функцији, тренутно органско оптерећење (загађење) водотока је мање (знатно повољније за квалитет вода ријеке Сане низводно од Приједора).

4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ

Поштанска мрежа је укупност јединица, објеката, постројења, апарата, затим поштанских и других транспортних средстава и опреме међусобно повезаних у јединствену техничку и технолошку цјелину, који су намијењени за пренос поштанских пошиљака и вршење поштанских услуга на цијелој територији или дијеловима земље као у међународном саобраћају.

У области комуникација један од најважнијих је поштанско-телефонско-телеграфски саобраћај који директно утиче на развој републике, регије и општине.

Данас се поштанско-телефонско-телеграфски саобраћај дијели на:

- поштански који обухвата пријем, обраду и дистрибуцију поштанских пошиљки и
- телефонско-телеграфски саобраћај, који се бави преносом говорних сигнала, односно пријемом и отпремом писаних саопштења.

Поштански саобраћај од телекомуникационог се раздвојио још 1997. године и сада се поштански саобраћај одвија у оквиру акционарског друштва Српске поште, а.д. Бања Лука.

У оквиру Просторног плана Приједора поштанско-телефонско-телеграфски саобраћај се одвија преко 10 јединица поштанске мреже (5 пошта у урбаном подручју Приједора, Омарска, Ламовита, Козарац, Брезичани и Љубија).

Према густини насељености на предметном подручју су распоређени (постављени) поштански сандучићи.

Свака поштанска јединица опслужује у просјеку око 5000 становника. Један поштански шалтер у просјеку опслужује 3000 становника, а то исто се односи и на сваки поштански сандучић. Обрада пошиљака се врши у главном центру Приједора. Међународни поштански саобраћај се обавља преко измјеничне поште у Бањалуци путем пошта у Сарајеву, Мостару и Београду.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Оцјена развоја телекомуникација у друштву доноси се на основу података о кришћењу скупа мрежа, система и уређања за приступ корисника телекомуникационим сервисима као што су: фиксна телефонија, мобилна телефонија, системи кабловске телевизије, заступљеност РС рачунара, Интернета и тд.).

Телекомуникације се изразито динамично развијају и мијењају у времену, због чега се елементи телекомуникационог развоја и предвиђања не могу сагледавати само на основу једног стања, већ на основу анализа у току временског периода од минимално двије до десет година.

Телекомуникациона инфраструктура и промет који се одвија преко ње има релативно мали утицај на простор.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Осим тога, телекомуникациона инфраструктура се у простору релативно брзо санира, поготово ако се користе рјешења полагања кабла под земљу и бежичне комуникације.

Као мјера развијености једне телекомуникационе мреже узима се параметар који дефинише број телефонских прикључака на 100 становника.

Да би се предвидио пораст прикључака у периоду до 2018. године, потребно је уобзирити неколико параметара.

У првом реду мора се узети у обзир предвиђање раста броја домаћинстава, економски ниво развоја, те проценат раста броја прикључака у протеклих 10-так година у РС и ближем окружењу.

На основу тако усвојене методологије у обухвату плана може се направити преглед укупног броја прикључака фиксне телефоније до 2018. године.

У поређењу са развијеним, па и средње развијеним срединама, телекомуникације урбаног подручја Приједора су још увијек на ниском развојном нивоу. Пенетрација, односно број телефонских прикључака на 100 становника, у фиксној телефонији износи око 24 %, у мобилној око 28 %, док је стопа густине Интернет претплатника свега 5 %.

За фиксну телефонију је мала пенетрација, у односу на развијене земље, због рата на овим просторима у периоду експанзије фиксне телефоније и због изузетног брзог развоја мобилне телефоније.

Међутим, у технолошком смислу телекомуникације на предметном подручју не заостају пуно за европским, па ни за свјетским телекомуникацијама.

Развој мобилне телефоније је убрзанији, тако да је број претплатника мобилне телефоније већи од броја претплатника фиксне телефоније.

Степен дигитализације система у преносу саобраћаја је завршен, а дигитализација комутационих система је извршена 100%. И мобилна мрежа је грађена у дигиталној технологији тако да су створене могућности вршења различитих услуга - сервиса путем мобилних телефона.

Транспортну мрежу телекомуникационог саобраћаја чине оптички каблови као преносни медији, опремљени уређајима високе изведбе у SDH технологији, капацитета 2,5 Gbit/s. И приступне мреже се већ граде перспективно као широкопојасне у све три технологије: бакар, са DSL-ом, оптика и радио.

Пружање универзалних услуга зацртано је стратегијом телекомуникација, што представља једно од суштинских питања у рјешавању пружања основних услуга свим становницима.

Уређивањем телекомуникационог простора створени су повољнији услови амбијента за увођење информационо-телекомуникационих технологија и пружања низа услуга корисницима.

Телефонска мрежа предметног обухвата, према хијерархијском нивоу, припада Регионалном Телекому Приједора. Преко оптичких каблова или радио-релејних система преноса локалне централе мрежне групе са претплатничким приступом повезане су са централама регионалног нивоа преко којих се одвија укупан саобраћај унутар и изван мрежне групе, што је дато у графичком приказу.

Главна АТЦ се налази у згради Телекома - згради Поште у центру града. Од АТЦ - а у тротоарима улица положена је кабловска канализација која се даље у више кабловских праваца простиру по урбаном подручју Приједора тако да је изграђеност ТТ канализација доста добра.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

На простору гдје не постоји потреба за ТТ канализацијом телефонски каблови су, углавном, положени директно у земљу – ров.

Укупна телефонска мрежа предметног обухвата је мјешовита тј, изведена је подземним и ваздушним путем.

Захваљујући великим инвестиционим програмима, изградњи нових и реконструкцији старих телефонских мрежа на подручју града у последњих пар година, проценат подземних мрежа се значајно повећао тако да сада износи око 90 %.

На урбаном подручју Приједора документација из области телекомуникација доста добро је усклађена са стањем на терену.

У складу са материјалним могућностима изградња инфраструктуре из области телекомуникација на предметном подручју доста добро прати осталу изградњу.

За новоизграђене ТТ мреже и оптичке спојне путеве, као и за сву раније изведену инфраструктуру из области телекомуникација, урађен је катастар подземне мреже.

У телекомуникационој мрежи Приједора нуде се сљедеће услуге:

- фиксна телефонска мрежа,
- мобилна телефонска мрежа,
- Интернет мрежа,
- информационе технологије – широкопојасне услуге.

Да би се предвидио пораст прикључака до 2018. године потребно је узети у обзир неколико параметара. У првом реду мора се узети предвиђање раста броја домаћинстава, економски ниво развоја, те проценат раста броја прикључака у протеклих 10-так година. На основу тако усвојене методологије може се начинити преглед укупног броја прикључака фиксне телефоније до краја 2018. године.

Што се тиче мреже јавних мобилних веза (покривање сигналом мобилне телефоније), комуникације се обављају преко базних станица постављених на локацијама које су одредиле стручне екипе радиопланера. Ове базне станице увезене су линковским системима преноса преко РР уређаја већег капацитета уз кориштење оптички спојних путева.

Стратешка орјентација развоја мобилне телефоније нуди нове сервисе увођењем интелигентне мреже "prepaid", мобилног приступа Интернету, GPRS (GENERAL PACKET RADIO SERVICE).

Развојем високе технологије оптичких уређаја и изградњом мреже спојних путева оптичким кабловима омогућено је широко повезивање корисника у телекомуникационој мрежи.

Радио-релејни системи преноса у изолованим телефонским компанијама губе ранији значај који су имали. Отуда се ови системи данас највише користе у мобилној телефонији и као алтернатива система преноса по оптичким кабловима. Фреквентно подручје радио-релејних уређаја се креће од 1 GHz до 40 GHz. Како технологија у овој области напредује, они користе све више и више фреквенције чиме се смањују трошкови увођења, како за резиденцијалне кориснике тако и за нову генерацију сервиса бежичног приступа. Бежични систем преноса у фиксној телефонској мрежи

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

неће још дуго бити ексклузивна услуга само за посебне службе и организације, него ће право коришћења добити и остали субјекти.

Интернет је глобална рачунарска мрежа сачињена од појединачних рачунарских мрежа повезаних међусобно у једну логичку мрежу од којих свака користи Интернет протокол IP за међусобно комуницирање. Пошто се ради о јединственој логичкој мрежи сви елементи мреже користе исту шему адресирања.

Међусобно повезане рачунарске мреже се разликују по величини и броју прикључених рачунара и могу се сврстати у два типа:

LAN (Local Area Network) – локалне рачунарске мреже које покривају канцеларије и околне зграде које нису много удаљене,

WAN (Wide Area Network) – рачунарске мреже које повезују рачунаре на удаљеним локацијама тако да повезивање може бити и ван граница једне земље.

Окосницу Интернет мреже Републике Српске чини "Backbone Network" која повезује Интернет чворове у Требињу, Фочи, Палама, Зворнику, Бијељини, Добоју, Брчком и Приједору са главним чвором у Бања Луци. Главни чвор у Бањој Луци поседује рутер за везу са међународним чвором Интернета и управљачки центар за контролу мреже. Сви Интернет чворови се повезују преко чвора у Бања Луци који представља транзитни чвор за остале мрежне чворове.

Интернет мрежа представљаће окосницу будућег развоја пословних мрежа великих корисника и биће заједничка платформа за све будуће е-сервесе, односно електронске сервисе као што су е-пословање, е-трговина, е-образовање, е-медицина и др.

Дугорочни развој инфо-комуникационих система у оквиру просторног плана уређује се у складу са општинским интересима и потребама. Постављање таквих циљева омогућује утврђивање приоритета и даје предност за потребан простор или коридор у систему саобраћаја. У оквиру успостављања нове концепције и стратегије уређења просторног плана, код дефинисања телекомуникационих токова, ове системе проматрамо просторно и функционално да чине једну цјелину.

У средишту тако прихваћеног концепта развоја истиче се Приједор као најважније саобраћајно чвориште, одакле се радијално шире правци и коридори за пренос националног и међународног саобраћаја.

Информативна дјелатност је веома значајна с обзиром да омогућује да информације о догађањима у општини буду благовремено и квалитетно пренесу у јавност.

Радио програм, на подручју општине, реализује се путем 3 радио станице (Радио Приједор, Free радио и Esprit радио). Сигнали ових радио кућа покривају цијелу територију општине, као и шире окружење.

Такођер, на подручју општине постоји локална телевизијска станица (ТВ Приједор).

У информацијоним системима најзначајније мјесто поред корисничких апликација и опреме заузимају базе података. Увођење информацијоних технологија кроз изградњу информационе структуре мора бити усклађено и прихваћено од свих учесника. Зато је разумљиво да се њиховој организацији, успостави и одржавању мора дати примјерна пажња. Садржаји базе података зависе о радним процесима и операцијама над информацијама, те потребама корисника и начина дистрибуције. Ниво приступа информацијама и начину поступања са истима морају бити уређени.

Што се тиче телеграфске мреже пројекција развоја те мреже сада је у стагнацији, јер се поруке шаљу углавном путем телефонских линија, помоћу телефона.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

5. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

ГРОБЉА

На подручју општине Приједор тренутно постоји 168 гробаља. Један дио ових гробаља није у употреби, прије свега већи дио католичких гробаља. Такође и одређени број православних гробаља у удаљеним руралним насељима није у функцији.

Табела 45: Гробља и њихова структура на подручју општине Приједор

ТИП ГРОБЉА	Православна гробља	Исламска гробља	Римакатоличка гробља	Патризанска гробља	Украјинска гробља	Јеврејска гробља	Мултиконфесионална гробља	Укупно
БРОЈ ГРОБЉА	102	43	12	8	1	1	1	168

Поред конфесионалних гробаља постоји и градско мултиконфесионално гробље у атару насеља Чиркин Поље, на локалитету Пашинац. Ово гробље карактерише највећи степен уређености и опремљености неопходним садржајима. Комунално општинско предузеће газдују овим гробљем, као и са још четири гробља у градском насељу (Православно гробље у Рудничкој улици, Католичко гробље на Уријама, Партизанско гробље Урије и Јеврејско гробље). Украјинско гробље се налази у насељу Трнопоље, док је Јеврејско гробље смјештено у градском насељу Приједор.

Специфичност општине Приједор представља постојање 8 партизанских гробаља (Приједор, Брезичани, Горња Драготиња, Козарац, Љескаре, Омарска, Ракелићи, Велико Паланчиште).

Већим дијелом гробаља газдују вјерске заједнице (обично гробља у непосредној близини вјерских објеката) и мјесне заједнице.

На подручју општине Приједор не постоје званична сточна гробља, као ни објекат за сакупљање, прераду и спаљивање животињских остатака.

IV. ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

1. ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ РАЗВОЈА

На економско стање у општини Приједор утицали су бројни спољни и унутрашњи фактори, који су уједно утицали и на стање привреде у држави. У најзначајније спољне факторе спадају: смањење тржишта, транзициона криза, стагнација свјетске привреде. Најважнији унутрашњи фактори су:

- рат, разне санкције и блокаде су изазвали заустављање производње, губитак тржишта и технолошко заостајање;
- привредно-системске грешке из претходног друштвено-економског система (спречавање развоја приватне иницијативе и форсирање индустријализације као јединог метода развоја);
- затим спор и неизвјестан процес приватизације;
- висок ниво сиве економије.

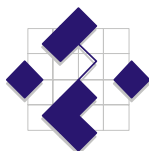
Стање привреде општине сагледаће се анализом основних економских показатеља, као што су: приходи, запосленост и капитал и то за предузећа, трговинске радње и остала правна лица која су предала завршне рачуне у 2006. години. У сљедећој табели приказани су основни економски показатељи општине Приједор.

Табела 46: Основни економски показатељи пословања општине Приједор

Ред. бр.	Параметри	Општина Приједор
1.	Укупан приход	523.136.252
2.	Приход по становнику	6.222
3.	Укупан капитал	364.731.194
4.	Капитал по становнику	4.338
5.	Приход према капиталу (%)	143
6.	Број запослених	16.615
7.	Број становника	84.077
8.	Стопа запослености (у односу на укупно становништво)	20,7
9.	Стопа запослености (у односу на процијењено активно становништво)	51,7

Стопа запослености укупног становништва општине, као један од основних индикатора опште развијености, износи 20,7 % и приближно одговара просјечној стопи Републике Српске.

Међутим, поредећи податке о броју запослених и незапослених који укупно износе 31.098 лица са процијењеним бројем активних становника (приближно 40 % укупног становништва) који приближно износи 33.630 јавља се разлика око 2.500 лица која нису нигдје евидентирана, а претпоставка је да је барем трећина ових лица запослена у неформалном сектору привреде (сива економија). Из овога произлази да је запосленост на подручју општине већа од регистроване.

2. ПРИВРЕДНА СТРУКТУРА

За анализу привредне структуре не постоје подаци о кретању бруто друштвеног производа на општинском нивоу, те је због тога кориштена вриједност прихода који су у 2004. години остварила предузећа, трговинске радње и остала правна лица.

Структура привреде општине Пријedor се у предратном периоду није битно разликовала од структуре привреде тадашње Југославије, која се одликовала наглашеном улогом индустрије и неразвијеношћу терцијарног сектора. У послеријатном периоду економску ситуацију на подручју општине карактерише драстично измијењена привредна структура, нарочито слабљење примарног и секундарног сектора и два пута веће учешће трговине и услужних дјелатности у укупним приходима у односу на предратни период, што показује слjedeћа табела.

Табела 47: Привредна структура општине Пријedor према капиталу, приходима и запослености у 2004. год.

Привредне гране	Капитал (КМ)	%	Приходи (КМ)	%	Број запослених ¹	%
Пољопривреда и шумарство	57.474.115	16,8	13.028.033	2,9	328	1,9
Индустрија, рударство и енергетика	122.985.955	36,0	89.600.783	19,8	3.538	20,8
Саобраћај и телекомуникације	72.061.802	21,1	13.711.279	3,0	992	5,8
Грађевинарство	14.781.331	4,3	20.456.631	4,5	512	3,0
Трговина, угоститељство, занатство и туризам	56.152.184	16,4	302.388.556	66,8	6.288	36,9
Остале дјелатности	18.322.481	5,4	13.331.968	2,9	5.363	31,5
Привреда укупно	341.777.868	100	452.517.250	100	17.021	100

Посматрано по дјелатностима, водећу улогу у остваривању прихода има трговина и туризам са 66,8 % и индустрија са 19,8 %, док све остале привредне дјелатности остварују 13,4 % од укупних прихода општине. У структури запослених општине трговина и туризам су на првом мјесту са 6.288 или 36,9 % радника, а затим долазе остале дјелатности са 5.363 или 31,5% радника и рударство и индустрија са 3.538 или 20,8 % радника.

У слjedeће двије табеле приказана је привредна структура зона секундарних центара према капиталу, приходима и запослености.

¹ Подаци о запосленима по дјелатностима су из 2006.год.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 48: Привредна структура зона секундарних центара² у 2004. год.

Зона секундарног центра	Дјелатности	Капитал (%)	Укупан приход (%)	Учешће у приходима општине (%)	Број запослених
	Индустрија, рударство и енергетика	80,3	47,3	1,5	28
	Саобраћај и телекомуникације	5,4	6,2	1,3	8
	Трговина, угоститељство, занатство и туризам	14,3	46,5	0,4	19
<i>Козарац</i>	<i>Укупно</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>0,6</i>	<i>55</i>
	Индустрија, рударство и енергетика	83,6	35,6	1,6	107
	Саобраћај и телекомуникације	14,4	32,9	9,5	45
	Трговина, угоститељство, занатство и туризам	2,0	31,5	0,4	23
<i>Љубија</i>	<i>Укупно</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>0,9</i>	<i>175</i>
	Пољопривреда и шумарство	1,5	2,7	27,8	148
	Индустрија, рударство и енергетика	75,6	11,0	16,4	1.072
	Трговина, угоститељство, занатство и туризам	18,7	83,8	37,2	196
	Саобраћај и телекомуникације	0,2	0,2	1,6	12
	Остале дјелатности	4,0	2,4	24,6	157
<i>Омарска</i>	<i>Укупно</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>29,7</i>	<i>1.586</i>
	Пољопривреда и шумарство	20,8	3,0	72,2	182
	Индустрија, рударство и енергетика	25,5	23,2	80,5	2.249
	Грађевинарство	5,5	6,6	100,0	284
	Трговина, угоститељство, занатство и туризам	16,2	60,1	61,9	1.365
	Саобраћај и телекомуникације	26,2	3,9	87,6	702
	Остале дјелатности	5,8	3,2	75,4	310
<i>Приједор</i>	<i>Укупно</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>68,8</i>	<i>5.091</i>

² Предузећа која су предала завршне рачуне у 2004.год.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 49: Основни економски показатељи развијености зона секундарних центара општине Приједор

Зона секундарног центра	Капитал по становнику (КМ)	Приход по становнику (КМ)	Стопа запослености (%)
Козарац	201	341	0,7
Љубија	1.399	1.041	4,6
Омарска	4.819	10.165	12,0
Приједор	4.616	5.300	8,7

Основна карактеристика привредног развоја општине Приједор у просторном смислу јесте неравномјеран развој општине.

Концентрација економске активности је у сједишту општине, насељу Приједор, и насељима која му гравитирају - Брезичани, Орловача, Чејреци, Чиркин Поље, Доњи Орловци. Насеље Приједор остварује скоро 70 % укупних прихода општине и запошљава више од 3.000 радника у активним привредним субјектима.

Сљедећа значајна подручја су насеља у којима се налазе вриједни природни ресурси (рудно богатство) и насеља уз магистрални пут и која гравитирају Бања Луци (Ламовита, Омарска, Бистрица, Марићка и Саничани).

ПОЉОПРИВРЕДА И ШУМАРСТВО

Пољопривреда

У табели 45 се види да је на простору општине пољопривредна производња највише развијена у зони Омарска и Приједор.

Од пољопривредних грана издвајају се ратарска производња, воћарство и сточарство и то углавном екстензивног карактера у оквиру индивидуалних пољопривредних газдинстава.

На подручју општине се налази рибњак Саничани који представља посебан сегмент у области сточарства, а бави се производњом и прометом рибе.

На подручју општине Приједор регистровано је 7 пољопривредних задруга (ЗЗ "Приједор" Приједор, ЗЗ "BMW Агроплод" Приједор, ЗЗ "Пољопроект" Омарска, ЗЗ "Развитак" Ракелићи, ЗЗ "Кис Мраковица" Козарац, ЗЗ "Биофуд" Ризвановићи, ЗЗ "Агрофела" Ћела) и 9 удружења (Удружење пољопривредних произвођача Приједор-Тренто, Удружење пчелара "Прва пчела" Приједор, Удружење пчелара "Омарска" Омарска, Удружење пољопривредних произвођача "Фарма" Приједор, Удружење пољопривредних произвођача "Аграрија" Козарац, Удружење фармера Републике Српске – канцеларија Приједор, Удружење пољопривредника БиХ – канцеларија Приједор, Удружење пољопривредних произвођача – Раковчани, Удружење за подршку развоја органске пољопривредне производње – Приједор).

Пољопривредна производња је организована путем индивидуалних газдинстава, пољопривредних фарми и пољопривредних организација. У послеријатном периоду је

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

дошло до прекида сарадње између индивидуалних произвођача и пољопривредних задруга. Задруге су изгубиле функцију организатора пољопривредне производње, због чега је прекинута веза између пољопривредних произвођача и тржишта (прерађивачки капацитети и крајњи потрошачи). Индивидуални произвођачи не знају потребе тржишта и због тога не знају на коју врсту производње се оријентисати и они престају бити робни произвођачи, а све више натурални произвођачи.

Лоше стање у пољопривреди је последица и ратних дејстава и дугогодишње лоше вођене политике према пољопривреди. Република Српска нема посебан аграрни буџет, путем кога би се систематски дјеловало на провођење аграрне стратегије и политике развоја у области пољопривреде. Непостојање бројних и корисних мјера подршке пољопривреди (гарантованих цијена, царинских и пореских олакшица и сл.) које су уобичајене у оквиру тржишта Европске Уније, ставља домаће пољопривредне произвођаче у инфериоран, неконкурентан положај. У последње вријеме се чине одређени напори на успостављању аграрног буџета и увођења дугорочног система подстицајних мјера у пољопривреди, али су и даље неизвјесни извори и обим средстава за провођење планиране подршке произвођачима и прерађивачима.

Шумарство

Шумама на подручју општине Приједор газдује ШГ "Приједор" које се бави узгојем, заштитом и експлоатацијом шума, градњом шумских комуникација и др.

У цјелокупном привредном билансу општине Приједор, шумарство као грана привреде, заузима значајно мјесто. Наиме, само у оквиру ЈП „Шуме Републике Српске“ и ЈП „Национални парк Козара“, је запослено око 100 радника различитих профила. Значајно је нагласити запосленост становништва из руралних подручја општине у приватним предузећима која се баве пословима експлоатације у шумарству, као и велики број запослених у пиланским постројењима, која егзистирају на овој територији. Као највећи капацитет за прераду дрвета неопходно је издвојити „Липа-дрво“, пилану која запошљава око 70 радника, са годишњим извозом резане грађе у иностранство у количини од 7000 m³. Највећи дио сировине ово предузеће добавља управо са територије општине Приједор.

У историјском смислу, је значајно нагласити да је први индустријски капацитет на територији општине Приједор, управо била пилана, која је изграђена 1883. године, изнад Козарца.

ИНДУСТРИЈА, РУДАРСТВО И ЕНЕРГЕТИКА

Захваљујући богатству минералних сировина које се налазе на цијелом подручју општине Приједор, рударство је значајна дјелатност општине. "ArcelorMittal Приједор", а.д. запошљава највећи број радника у производним дјелатностима.

Индустрија се развијала у неколико индустријских грана као што су прехранбена, текстилна, дрвна, металска, неметалска.

Основна одлика просторне структуре индустрије јесте њена територијална неравномјерност, односно концентрација у зони Приједор што је узроковало поларизацију становништва и развој других дјелатности. Од укупно 64 индустријских предузећа на подручју општине, 49 предузећа или 77 % је смјештено у зони Приједор.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Послијератни период је у знаку промјене структуре власништва државног капитала, односно спровођења Закона о приватизацији.

Приватизација, као прва фаза процеса реструктурирања, није успјела да поред измјене власничке структуре покрене производно-програмско реструктурирање предузећа, јер су зато потребни свјеж капитал, нове технологије и знања које могу донијети само страни инвеститори. Успјешна приватизација подразумева стратешко одлучивање о будућности предузећа, нове инвестиције, радикалну реорганизацију производње и примјену нових начина управљања и пословних стратегија.

САОБРАЋАЈ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Због свог геопрометног положаја и пролаза магистралних путева и жељезничке пруге, општина Приједор је развила дјелатност превоза путника и робе. На подручју општине је регистровано 22 предузећа за обављање превоза путника, робе и активности других посредника у саобраћају и они остварују 3,0 % укупних прихода предузећа и запошљавају 5,8 % укупно запослених општине.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

Грађевинарство је у досадашњем периоду била пратећа област привређивања у оквиру које су покриване, првенствено локалне потребе у области стамбене изградње, изградње саобраћајница и производње грађевинског материјала.

Предузећа из области грађевинарства остварују 4,5 % укупних прихода предузећа и запошљавају 3,0 % укупно запослених општине.

ВОДОПРИВРЕДА

Хидромелиорације

Земљиште је ресурс и основни услов пољопривредне производње.

За интензивну пољопривредну производњу земљиште мора бити заштићено од сувишних вода и уређено за примјену савремених агротехничких мјера.

Подручја уз ријеке представљају најквалитетнија пољопривредна земљишта која по својим потенцијалима и производним могућностима представљају базе производње.

На подручју општине Приједор поплавом је угрожено око 16.000 ha. То су углавном површине, односно подручја у долинама ријека Сане и Гомјенице - земљишта III и IV категорије.

Штетно дјеловање вода на подручју општине Приједор условљено је неравномјерношћу и неравнотежом бројних природних фактора (водног режима, климатских, геолошких, топографских фактора и сл.) и људских дјелатности.

Слив ријеке Сане, као основне хидрографске артерије општине Приједор, карактерише развијен рељеф са релативно великом количином падавина, које су изразито неравномјерно распоређене.

Због великог сливног подручја, нарочито у горњим токовима ријека Сане и Гомјенице, у условима великих падавина или наглог топљења снијега, долази до прихватања већих количина воде, што у условима презасићености земљишта влагом има за посљедицу

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

излијевање ријеке Сане и њених притока: Гомјенице, Пухарске, Глибаје, Зуковца, Милошевице, Светиње, Цигануше, Љубијске ријеке из корита угрожавајући становништво, материјална добра, као и пољопривредно земљиште на ширем подручју општине.

При водостају од 420 см и у условима када ријека Уна на ушћу у Новом Граду има већи водостај од ријеке Сане, правећи тако успор, долази до формирања поплавног таласа који се шири по равничарском терену уз ријечне токове, чинећи велику материјалну штету на пољопривредним парцелама.

Основни проблем слабе сјетвене структуре на већини пољопривредних површина јесте у дуготрајним и обимним падавинама са једне стране и неуређене површине за успјешну одбрану од поплава и заштиту земљишта од сувишних вода са друге стране.

Пољопривредне површине се могу успјешно користити за интензивну производњу хране под условом да се уреди водни режим, односно да се заштите површине од плављења до којег долази директним излијевањем водотока или због обилних брдских вода које настају од киша и топлеем снијега и које релативно брзо доспијевају преко притока до главних токова, што има за посљедице честе поплаве дуж доњих токова ријеке Сане и Гомјенице.

У том смислу, знатне количине воде се концентришу на најнижим теренима приједорске котлине и угрожавају пољопривредна земљишта.

Општа оцјена стања на подручју општине Приједор је неповољна кад је у питању изграђеност система заштите од сувишних вода, као и то да мелиорацијама (како наводњавањем, тако и одводњавањем, још нису обухваћене пољопривредне површине).

ТРГОВИНА, УГОСТИТЕЉСТВО, ЗАНАТСТВО И ТУРИЗАМ

Трговина

Трговина је дјелатност која остварује *највеће приходе* (66,8 %) на подручју општине, регистровано је 148 трговачких предузећа или 44 % укупног броја предузећа која су предала завршне рачуне у 2004.год, док је у трговини запослено 4.304 радника или 25,3 %.

Од укупног броја трговачких предузећа, 77,7 % је смјештено у зони Приједор.

Од најзначајнијих предузећа издвајају се "Јањош", д.о.о. са 257 запослених, "Тргопродаја" а.д. са 131 радником и "Јавор-промет" д.о.о. са 83 запослених.

Туризам

На подручју општине се налази низ значајних туристичких локалитета од којих се истичу: планина Козара и Национални парк Козара, ријека Сана, рибњак Саничани и Еко центар "Љекарице" у Лончарима.

Туристички објекти су концентрисани на свега неколико локација. Ријеч је о општинском центру Приједор и Дера (Мраковица), а од осталих насеља туристички објекти постоје у насељима Омарска и Криваја (Љекарице). Неки туристички објекти су током протеклог рата били девастирани (примјер хотела на Мраковици).

Планински и спортски туризам су најразвијеније гране туризма на подручју општине. Носилац развоја ових грана туризма на територији општине Приједор је Спортско - рекреативни центар Козара – Мраковица у атару насеља Дера. У његовом оквиру су,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

поред објеката за смјештај (хотел «Монумент» и др.), и стаза за скијање, као и спортски терени на локалитету Бенковац.

У посљедње вријеме присутна је интезивна изградња објеката у функцији туризма на локалитету Љекарице, недалеко од засеока Лончари, у атару насеља Криваја (Еко центар Љекарице).

У току 2006. год. остварено је укупно 8.065 долазака туриста, што је за 3.398 или 72,8 % више него у 2005. год. Од укупног броја долазака туриста у 2006. год., на стране туристе односи се 2.846 долазака, што је за 609 или 27,2 % више у односу на број долазака туриста у 2005. год. Укупан број долазака домаћих туриста у 2006. год. био је 5.219, што је за 2.779 или 213,8 % више у односу на 2005. год.

Остварени број ноћења у 2006. год. биљежи раст од 5.383 остварена ноћења или 77,5 % више у односу на 2005. год. У оквиру укупно оствареног броја ноћења у 2006. год. на подручју општине Приједор, учешће домаћих гостију износи 63,3 %, а страних 36,7 %, док је у претходној години учешће домаћих туриста износило 46,5 %, а страних 53,5 %. У 2006. години у односу на 2005. год., број долазака туриста је повећан за 22 %, а број остварених ноћења за 18 %.

Иако општина Приједор има многе повољне природне услове за развој различитих видова туризма, туризам није развијен на задовољавајућем нивоу и у планском периоду се посебна пажња треба посветити његовом развоју (формирање туристичког производа и изградња туристичке инфраструктуре), као дјелатности са највећим потенцијалом раста.

ОСТАЛЕ ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У остале привредне дјелатности улазе непроизводне дјелатности као што су: друштвене дјелатности (образовање, здравство), финансијске дјелатности, државна управа, активности у вези са некретнинама и остале комуналне, друштвене дјелатности.

За разлику од 1990. год. у којој је у осталим дјелатностима било запослено 1.740 радника или 13,2 %, у 2003. год. оне се налазе на другом мјесту у општини са 2.383 запослених или 26,2 % укупног броја запослених општине. До овако великог раста је дошло због промјене привредне структуре општине у правцу непроизводних и услужних дјелатности, односно због спорог опоравка индустријског сектора.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

3. ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА ПРИВРЕДЕ

Под просторном организацијом привреде подразумијева се просторни распоред дјелатности из примарног, секундарног и терцијарног сектора привреде (производно – пословне дјелатности) искључујући туризам и угоститељство, као и пољопривредне и шумарске објекте који се не могу користити за потребе секундарних и терцијарних дјелатности. Просторне јединице привреде представљају подручја веће површине (изнад 0.5 ha) на којима се налазе привредни објекти намијењени производњи и пословању. То су преваходно објекти и површине везани за индустрију, грађевинарство, складиштење и трговину.

На основу површине и броја привредних субјеката просторне јединице привреде се дијеле на:

- Привредне погоне,
- Производно – пословне зоне.

Привредни погони имају у већини случајева површину 0.5 - 6 ha и у свом саставу обично имају до 2 привредна субјекта.

Производно – пословне зоне представљају просторне јединице привреде које имају преко 7 ha и у којима се налази више привредних субјеката. У сљедећим табелама је дат преглед зона и погона у обухвату Плана.

Табела 50: Производно – пословне зоне на подручју општине Приједор 2007. год.

ПРОИЗВОДНО - ПОСЛОВНА ЗОНА	НАСЕЉЕ	БРОЈ ПРЕДУЗЕЋА ИЛИ ЊИХОВИХ ДИЈЕЛОВА У САСТАВУ ЗОНА*	ПОВРШИНА (ha)	БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ 2007. ГОДИНЕ*	ГУСТИНА ЗАПОСЛЕНОСТИ 2007. ГОДИНЕ* (запослених / ha)
Југоисток	Приједор, Орловача	13	83.78	956	11.41
Свале	Приједор, Орловача	33	27.04	417	15.42
Приједорка - Ватростална	Приједор	9	14.26	125	8.77
Јавор - Аутотранспорт	Приједор	3	8.94	50	5.59
Козарац	Козарац	3	8.07	117	14.50
Љубија	Љубија, Жуне, Раљаш	4	13.8	63	4.57
Омарска	Омарска	1	27.74	300	10.81
Пети Неплан	Омарска	3	7.49	24	3.20
Липа-дрво - Марић	Омарска, Ламовита	5	9.82	103	10.49
Томашица	Буснови	2	30.47	6	0.20
УКУПНО		76	231.41	2161	9.34

*Процјена УЗ РС

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

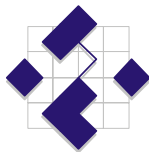
Табела 51: Привредни погони на подручју општине Приједор 2007. год.

ПРИВРЕДНИ ПОГОН	НАСЕЉЕ	БРОЈ ПРЕДУЗЕЋА ИЛИ ЊИХОВИХ ДИЈЕЛОВА У САСТАВУ ПОГОНА*	ПОВРШИНА (ha)	БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ 2007. ГОДИНЕ*	ГУСТИНА ЗАПОСЛЕНОСТИ 2007. ГОДИНЕ* (запослених / ha)
Селена	Приједор	0	0.62	0	0.00
Циглана - стари погон	Приједор	2	1.00	10	10.00
Импро - стари погон	Приједор	1	2.68	2	0.75
Тргопродаја	Приједор	8	1.06	47	44.34
ДЕС	Приједор	5	0.52	20	38.46
Велепромет - Сконт-пром	Приједор	4	5.81	120	20.65
Импро - нови погон	Приједор	1	3.76	73	19.41
Тропик	Приједор	1	1.48	40	27.03
МБ Модул	Приједор	2	1.25	32	25.60
Ганић	Приједор	1	0.90	20	22.22
Робна пијаца	Приједор, Орловача	9	3.51	63	17.95
Гама-трејд	Доњи Орловци	2	2.79	15	5.38
Ауто отпад	Доњи Орловци	2	2.04	5	2.45
Петрол	Брезичани	1	5.08	50	9.84
Протект	Брезичани	1	2.82	24	8.51
Приједорчанка	Брезичани	1	5.06	56	11.07
Предузетнички инкубатор Паланчиште	Чиркин Поље	4	1.78	12	6.74
Биофуд	Ризвановићи	1	2.33	3	1.29
Рибњак	Санчани	1	1.80	80	44.44
Гросист	Козаруша	1	1.31	24	18.32
Палма турс	Козаруша	1	0.84	8	9.52
Марко СРЛ	Јаруге	1	1.41	20	14.18
Асфална база Приједорпутеви	Брђани	1	1.26	40	31.75
Житопрерада	Омарска	1	2.68	20	7.46
Пољопромет	Омарска	1	0.76	40	52.63
Елкер	Љубија	1	2.25	76	33.78
Сана	Љубија	1	1.72	0	0.00
Чајавец	Љубија	1	0.62	0	0.00
Томекс	Жуне	1	1.07	5	4.67
УКУПНО		54	60.21	905	15.03

*Пројена УЗ РС.

Из табела је видљива недовољна искоришћеност просторних јединица привреде, односно привредних погона и производно – пословних зона. Тако просјечна густина запослености (радних мјеста) износи код привредних погона 15.03 запослених/ha, док код производно – пословних зона свега 9.34 запослених / ha. Овако мале густине запослености (радних мјеста) се могу довести у везу са општим падом привредних активности у посљедњих 17 година, које су се рефлектовале у броју запослених, односно броју радних мјеста. Процењује се да је број запослених у погонима и зонама смањен у односу на 1990. год. за 3 – 4 пута. При густини запослености од 50 запослених/ha, која се сматра најминималнијом кад је ријеч о оптималном коришћењу просторних јединица привреде, привредни погони би могли примити још 2110 запослених (радних мјеста). Код производно – пословних зона та бројка је знатно већа и износи око 9410 запослених (радних мјеста). Постојеће

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

производно – пословне зоне и привредни погони би могле примити без већих проблема 4 – 5 пута већи број запослених него што је тренутна ситуација. Међутим, јавља се проблем имовинско – правних односа у постојећим просторним јединицама привреде, који доводи до потребе за другим рјешењима у области просторне организације привреде.

V. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

За јавне службе и друге друштвене дјелатности често се користе и изрази социјална или друштвена инфраструктура. У ранијем периоду, током 80 – их година прошлог вијека, у просторним плановима користили су се и термини урбана опрема, као и објекти друштвеног стандарда. Поред тога, значење и опсег термина јавне службе и друге друштвене дјелатности се временом мијењао. У периоду 80 – их година, под јавним службама су се између осталог подразумевале и комерцијалне дјелатности, као што је трговина, а такође и службе везане за пољопривреду као што су пољопривредне и ветеринарске апотеке. Такво схватање овог појма је потпуно разумљиво, јер су се под јавним службама, односно урбаном опремом подразумевале све врсте услуга које је обезбјеђивало друштво, односно држава. Трговина, као и услуге у области пољопривреде и ветеринарства, су били у том периоду готово потпуно у друштвеном или државном власништву, тако да је било посве логично да се просторним планом дефинише њихова просторна алокација као сегмента укупне урбане опреме.

Обухват јавних служби присутан у Правилнику о садржају планова је пуно ближи савременим схватањима појма јавних служби. У Правилнику, јавне службе и друге друштвене дјелатности обухватају сљедеће:

1. образовање и наука
2. Култура
3. Здравство
4. Социјално старање
5. Комуналне дјелатности
6. Управа, финансијске и сличне дјелатности
7. Спорт
8. Остале друштвене службе и дјелатности

Ово значење је блиско модерном тумачењу јавних служби, гдје се оне дефинишу као службе које власт обезбјеђује за своје грађане, било директно, било финансирањем приватног обезбјеђивања служби (услуга).

Међу горенаведеним дјелатностима, једино финансијске и сличне дјелатности се не би могле уклопити у ову дефиницију. Банке, финансијске организације и осигуравајућа друштва у РС сигурно не спадају у такав тип дјелатности.

Јавним службама припадају и оне дјелатности што се код нас популарно називају невладин или трећи сектор, односно непрофитне организације.

На крају би се јавне службе могле дефинисати као службе или услуге које су намијењене јавности, које су непрофитног карактера и које власт директно или индиректно финансира.

Површна анализа садашњег просторног распореда, нивоа и структуре јавних служби и других друштвених дјелатности, указује на одређене разлике између предратног периода и садашњег стања. На то су утицала ратна дешавања у периоду 1992 – 1995, депопулација, као и промјена ранга општинског центра у систему центара РС и БиХ.

Најизраженије промјене у погледу јавних служби у протеклих 15 година су везане за основно образовање, тачније подручна одјељења централних основних школа. Седам подручних одјељења је престало са радом од 1992. године и то у сљедећим насељима: Бистрица (Доња Бистица), Бишћани, Бришево, Горња Јутрогшта, Хрнићи, Козаруша и Расавци (Горњи Расавци).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Једина ентитетска служба која има сједиште на територији општине Приједор је Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида Републике Српске и то је једна од нових служби које од 1992. год. егзистирају на подручју општине. Од институција БиХ на подручју општине Приједор, тачније у насељу Приједор, егзистира Царинска испостава Приједор као организациона јединица Управе за индиректно опорезивање БиХ.

Густина насељености испод 40 ст/км² на одређеним подручјима у обухвату Плана представља чињеницу која се мора узети у обзир приликом дефинисања концепта развоја мреже јавних служби, јер таква густина насељености условљава проблеме приликом опремања простора објектима јавних служби. Један од начина превазилажења такве ситуације јесте успостављање мобилних јавних служби.

1. ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКА

Јавне службе из области образовања и науке се могу подијелити на:

- основно образовање,
- средње образовање,
- више и високо образовање,
- ђачки и студентски домови (ђачки и студентски стандард) и
- наука и истраживање.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ

Основно школство (обичне основне и музичке школе) представља најраспрострањенији облик образовања на територији општине Приједор. Генерално, основне школе су најбројнији и најраспрострањенији објекти јавних служби у обухвату Плана. Заједно са поштама и амбулантама представљају најраспрострањеније јавне службе. Поред овога, однос централних школа и подручних одјељења указује на међусобне везе насеља у простору (гравитациона подручја центара).

У периоду 1992 – 2007. год. затворено је 7 подручних одјељења, што је последица миграционих кретања на подручју општине, као и укупне депопулације на сеоском подручју. Затварање подручних одјељења у саставу централних школа на сеоском подручју је један од индикатора негативних демографских кретања. Тако нпр. у општини је од завршетка II свјетског рата затворено укупно 10 сеоских школа, а од тога броја 7 подручних одјељења у посљедњих 15 година. Овај процес смањења броја школских објеката прати и пад броја ученика у већини централних основних школа, као и у готово свим подручним одјељењима.

Године 2007. на подручју општине Приједор егзистирало је укупно 12 централних основних школа (деветогодишње) – четири у насељу Приједор, по једна у насељима Брезичани, Буснови, Ћела (Петрово), Козарац, Ламовита, Љубија, Омарска и Трнопоље. Број подручних одјељења износи укупно 40. Налазе су у насељима Бабићи, Бистрица, Цикоте, Чараково, Чејреци, Доња Драготиња, Доњи Гаревци, Доњи Волар, Гомјеница, Горња Драготиња, Горња Пухарска, Горња Равска, Горњи Гаревци, Горњи Јеловац, Горњи Орловци, Градина, Хамбарине (деветогодишње подручне одјељење), Јаруге, Јелићка, Камичани, Кевљани, Криваја, Ламовита, Љескаре, Љубија, Мало Паланчиште, Марићка (2 подручна одјељења), Миљаковци, Миска Глава, Нишевићи, Пејићи, Петров Гај, Ракелићи (2 подручна одјељења), Расавци, Ризвановићи, Шурковац, Томашица и Зецови. Подручно одјељење у насељу Хамбарине је деветогодишње, док су подручна одјељења у осталим насељима петогодишња одјељења. У градском насељу Приједор постоје и двије посебне основне школе: Основна музичка школа и Основна специјална школа «Ђорђе Натошевић». Обје ове школе се налазе у заједничким објектима са средњим школама истог типа.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 52: Основно образовање (без посебних школа) у општини Приједор 2007. године

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ У ОПШТИНИ ПРИЈЕДОР 2007. ГОД.	
КОРИСНА ПОВРШИНА (m²)	БРОЈ УЧЕНИКА НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ 2006/07 ГОДИНЕ
31966	7377

Најлошије стање у погледу односа нето површине објеката основног образовања и броја ученика је у градском насељу Приједор (површина свих централних основних школа и подручног одјељења у Туковима је испод норматива и за двосмјенски рад). У осталом дијелу општине испод норматива за двосмјенски рад је централна основна школа у Омарској, као и неколико подручних одјељења (Бистрица, Доњи Гаревци, Гомјеница, Горњи Орловци и Петров Гај). Школе у Бистрици и Горњим Орловцима су у веома лошем грађевинском стању. Већина осталих централних основних школа и подручних одјељења испуњава нормативе и за једносмјенски рад. Најбоље стање у погледу школског простора (значајно изнад норматива) је присутно код централних основних школа у насељима Брезичани, Хамбарине, Козарац и Трнопоље.

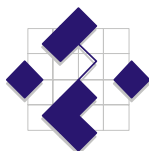
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

На подручју општине Приједор у 2007. години егзистирало је осам средњих школа: Гимназија «Свети Сава», Угоститељско - економска школа, Електротехничка школа, Машинска школа, Медицинско – технолошка и грађевинска школа, Пољопривредно – прехранбена школа, Средња музичка школа и Средња специјална школа «Ђорђе Натошевић». Осим средње музичке школе, све средње школе су концентрисане у централној градској зони Приједора око спортске дворане.

Табела 53: Средње образовање у општини Приједор 2007. године

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ У ОПШТИНИ ПРИЈЕДОР 2007. ГОД.	
КОРИСНА ПОВРШИНА (m²)	БРОЈ УЧЕНИКА НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ 2006/07 ГОДИНЕ
12454	3788

Упоредивање нето површине објеката средњих школа и броја ученика показује да су објекти средњих школа у општини Приједор нешто испод норматива. Највећи недостатак школског простора карактерише Медицинско – технолошку и Грађевинску школу, Угоститељско - економску школу и Средњу музичку школу.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

На подручју општине Приједор 2007. године постојале су четири високошколске институције. Двије институције су државне (јавне) високошколске институције: Рударски одсјек Технолошког факултета Универзитета у Бања Луци и Висока медицинска школа. У насељу Приједор су присутне и двије приватне високошколске институције. Ријеч је Високој школи за предузетништво и бизнис Приједор и Колеџу за информатику и менаџмент «Јањош». Све ове институције су лоциране у насељу Приједор. Поуздани подаци о овим институцијама у погледу површине објеката и броја студената не постоје.

ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ ЛИЦА

У општини Приједор нема институције која се намјенски бави образовањем одраслих лица.

ЂАЧКИ И СТУДЕНТСКИ ДОМОВИ

Ђачки и студентски домови нису присутни на подручју општине Приједор.

НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ

Најзначајнија научно – истраживачка институција на подручју општине Приједор јесте Рударски институт Приједор који се налази у градском насељу Приједор.

2. КУЛТУРА И РЕЛИГИЈА

КУЛТУРА

Под објектима и установама културе подразумјевају се домови и центри културе, народне библиотеке, кина (бископи), разне врсте омладинских клубова и клубова за одрасле, као и позоришта, музеји и галерије. Готово сви набројени садржаји егзистирају на простору општине Приједор (музеј, позориште, галерија, кино, домови културе).

Потребно је нагласити да у општини Приједор не постоји централна културна институција попут Центра за културу или Народног универзитета.

Најважније културне установе на подручју општине су Музеј Козаре, Позориште Приједор и Народна библиотека «Ћирило и Методије». Спомен музеј на Мраковици дјелује у оквиру Јавног предузећа «Национални парк Козара». Од осталих објеката културе у градском насељу егзистирају мања умјетничка галерија - Галерија «96» и кино «Мраковица». Најзначајнија културна – умјетничка друштва у општини Приједор су СКУД «Младен Стојановић», КУД «Осман Џафић» и СПЦПД «Вила» која посједују своје просторије у градском насељу Приједор.

На подручју општине постоји већи број домована културе или друштвених домована којима обично газдују мјесне заједнице. Ријеч је о вишенамјенским објектима културе, односно о универзалним дворанама. Објекти сеоских домована културе односно друштвени домови се налазе у насељима Бишћани, Буснови, Чараково, Чејреци, Чиркин Поље, Гомјеница, Горња Драготиња, Горња Пухарска, Горњи Гаревци, Горњи Волар, Хамбарине, Љескаре, Љубија, Марићка, Миска Глава, Омарска, Орловача, Петров Гај, Ракелићи, Саничани, Шурковац и Трнопоље. Највећи дио ових објеката се не користи за праве културне сврхе, већ прије свега за различите врсте окупљања. Њихов распоред је доста квалитетан и покривају готово све дијелове општине.

Одређени број сеоских домована културе је изван функције и у лошем грађевинском стању (Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Горња Равска, Јаруге, Јелићка, Козарац, Ламовита и Расавци). Од друштвених домована изван функције треба да се посебно истакне Раднички дом у насељу Љубија у коме су раније постојали рударски музеј, кино и музичка сала.

Укупна нето површина свих објеката културе износи око 6160 м². То је значајно мање од нето површине која би требала да постоји по нормативима за културу. На подручју општине се одржава више културних манифестација као што су: Љето на Сани, фестивал позоришта «Кочићева српска сцена», Књижевни сусрети на Козари, Ликовна колонија «Сретен Стојановић», манифестација «Драготињске вечери» итд.

ВЈЕРСКИ ОБЈЕКТИ

Године 2007. год. од вјерских објеката на подручју општине Приједор егзистира 25 цркви и капела (19 православних цркви, 5 католичких цркви и једна гркокатоличка црква), као и 20 џамија и месџида. Готово сви вјерски објекти, који су током рата порушени, у послеријатном периоду су обновљени.

3. ЗДРАВСТВО

На подручју општине Приједор у садашњем тренутку (2008.) постоје два нивоа здравствене заштите - примарни и секундарни. Примарни ниво здравствене заштите изражен је кроз постојање дома здравља, здравствених станица и амбуланти, а секундарни ниво кроз постојање опште болнице у насељу Приједор. Градско насеље Приједор са својим здравственим капацитетима представља регионални центар, а територију које покрива општа болница, поред општине Приједор, чине и општине Козарска Дубица, Костајница, Крупа на Уни, Оштра Лука и Нови Град.

Општа болница Приједор у насељу Приједор по подацима из 2007. год. има нето површину од око 25000 m², са капацитетом за болничко лијечење од 322 кревета (податак из 2002. године).

Дом здравља Приједор са сједиштем у насељу Приједор по подацима из 2007. год. има нето површину од око 3800 m² (са здравственим станицама и амбулантама).

На подручју обухвата Плана постоје двије здравствене станице, у Љубији и Омарској и 4 амбулante са локацијама у насељима Брезичани, Хамбарине, Козарац и Ламовита.

У насељима Доњи Орловци, Горњи Орловци, Марићка, Приједор (градски квартави Тукови и Урије) и Ракелићи постоје објекти амбуланти, али који су тренутно ван функције.

Здравствене станице у Љубији и Омарској имају већу површину и већи број стално запослених љекара и другог медицинског особља, те се због величине често називају домовима здравља.

Укупна нето површина здравствених објеката на подручју општине Приједор износи око 28800 m². На ванболничке капацитете отпада око 13.9 % укупне нето површине здравствених објеката.

У општини Приједор постоји 17 апотека изван објеката Дома здравља Приједор. Од тог броја, 14 апотека је у градском насељу Приједор, 2 апотеке у насељу Омарска и једна апотека у насељу Козарац. Најважнија апотекарска институција на простору општине Приједор је ЗУ «Градска апотека» Приједор са 5 апотека (једна апотека у насељу Омарска).

4. СОЦИЈАЛНО СТАРАЊЕ

Социјално старање обухвата дјечију заштиту и заштиту одраслих. Као најчешћи облик дјечије заштите истичу се установе за предшколско васпитање и образовање (вртићи и јаслице). Социјална заштита одраслих у простору се најчешће испољава преко центара за социјални рад. Центри за социјални рад и установе за предшколско васпитање и образовање (вртићи и јаслице) су у надлежности локалне самоуправе. Виши облици социјалне заштите су у надлежности Републике Српске.

Од виших нивоа социјалне заштите на подручју општине Приједор егзистирају Дом за пензионере и стара лица Приједор у градском насељу Приједор, као и Дом за дјецу и омладину ометену у развоју (дом «Чиркин Поље») у истом насељу.

Дом за пензионере и стара лица пружа услуге у свом централном објекту и старом објекту болнице. Капацитет овог дома износи 330 мјеста.

Дом за дјецу и омладину ометену у развоју има капацитет од 300 мјеста.

Основни носилац социјалне заштите одраслих у општини је Центар за социјални рад Приједор. У сегменту дјечије заштите основна институција у општини је Јавна установа за предшколско васпитање и образовање «Дјечији вртић Радост».

У саставу ове јавне установе дјелује пет објеката вртића. Четири објекта се налазе у градском насељу Приједор (један у припреми), док једини објекат у функцији изван градског насеља је објекат вртића у Омарској. Објекат вртића у насељу Љубија није у функцији због лошег материјалног статуса родитеља.

Генерално, нето површина објеката социјалног старања је у садашњем тренутку нешто испод прописаних норматива.

5. КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У комуналне дјелатности се по дефиницији убрајају:

- производња и испорука воде,
- пречишћавање и одвођење отпадних вода,
- производња и испорука топлоте,
- испорука гаса,
- одвожење и депоновање отпадака,
- јавни превоз лица у градском и приградском саобраћају,
- чишћење јавних површина,
- одржавање, уређивање и опремање јавних зелених површина, паркова и дрвореда,
- одржавање гробаља као јавних површина,
- погребне услуге (услуге сахрањивања),
- јавна паркиралишта (паркиралишта са слободним приступом),
- пијачне услуге,
- одржавање мостова и ријечних корита у насељеним мјестима,
- димњачарске услуге,
- јавна расвјета у насељима,
- јавна купатила и WC,
- хватање и збрињавање незбринутих животиња (кафилерија и шинтерај),
- дезинсекција и дератизација.

Појам комуналних дјелатности биће проширен и на дјелатност снабдијевања енергијом, поштанске и телекомуникационе услуге.

У поглављу о комуналним дјелатностима биће ријечи о комуналним дјелатностима у смислу комуналних услуга, односно о објектима комуналних дјелатности (што не укључује објекте и мреже комуналне инфраструктуре попут цјевовода, резервоара итд). Објекти комуналних дјелатности представљају објекте од општег интереса и имају јавну намјену.

У неким од комуналних дјелатности још увијек постоји државни монопол, док су у другим присутна и приватна предузећа као што су јавни превоз лица у градском и приградском саобраћају, хватање и збрињавање незбринутих животиња (кафилерија и шинтерај), дезинсекција и дератизација итд.

На подручју општине Приједор 2007. год. су присутна четири три јавна комунална предузећа: «Водовод» а.д. Приједор, «Комуналне услуге» а.д. Приједор, «Градска тржница» а.д. Приједор и «Топлана» а.д. Приједор.

Комунално предузеће «Водовод» а.д. Приједор се бави производњом и испоруком воде и пречишћавањем и одвођењем отпадних вода.

Комунално предузеће «Комуналне услуге» а.д. Приједор се бави широким спектром комуналних дјелатности: од одвожења и депоновања отпадака, преко чишћења јавних површина, одржавања, уређивања и опремања јавних зелених површина, паркова и дрвореда, до одржавање гробаља као јавних површина и погребних услуга (услуга сахрањивања).

Централна пијаца, као и реонске пијаце у насељу Приједор су у надлежности комуналног предузећа - «Градска тржница» а.д. Приједор. Остале пијаце се налазе у Козарцу, Љубији и Омарској.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Четврто комунално предузеће «Топлана» а.д. Приједор, као што само име каже, бави се производњом и испоруком топлоте.

Код јавног превоза више не постоји државни монопол и у овој области је 2004. год. егзистирало 10 предузећа која су се бавила овом дјелатношћу.

Главна пошта за општину Приједор се налази у насељу Приједор. У градском насељу се налазе још 3 мање поште. У самој општини постоји још 5 пошта, које су лоциране у насељима Брезичани, Козарац, Ламовита, Љубија и Омарска.

Главно предузеће за снабдијевање електричном енергијом на подручју општине Приједор је ЗП «Електрокрајина» а.д. Бања Лука. Подручје општине Приједор покрива Радна јединица «Електродистрибуција Приједор».

Подручје општине Приједор телекомуникационим услугама у фиксној телефонији покрива организациона јединица Регионални телеком Приједор у саставу предузећа «Телеком Српске» а.д. Бања Лука. Укупна нето површина објеката јавних комуналних предузећа (заједно са пијацама), објеката предузећа која се баве јавним превозом, дистрибуцијом електричне енергије и телекомуникацијама, као и објеката пошта износи око 8500 m².

6. УПРАВА

Област управе представља сигурно најсложенију тему када се говори о јавним службама и другим друштвеним дјелатностима. То је резултат чињенице да на подручју БиХ и РС постоји мноштво нивоа и институција из области управе.

Под службама и установама из области управе подразумевају се институције БиХ (Управа за индиректно опорезивање), ентитетске институције (републичке управе, републичке управне организације, остале ентитетске институције – фондови и заводи, јавна безбједност и ватрогасне службе, судови) и локална самоуправа (општинска управа).

Од служби и установа на нивоу БиХ у оквиру обухвата Плана се налази царинска испостава у насељу Приједор (организациона јединица у оквиру Управе за индиректно опорезивање БиХ).

На подручју општине Приједор су смјештене локалне јединице - испоставе институција Републике Српске, и то републичких управа, републичких управних организација и осталих ентитетских институција – фондова и завода.

Републичке управе, као и републичке управне организације имају типичну организацију: ентитетски, регионални и локални ниво.

Републичка управа цивилне заштите има своју подручну јединицу у насељу Приједор за подручје општине Приједор.

Републичка управа за геодетске и имовинско – правне послове такође има своју подручну јединицу за подручје општине Приједор у градском насељу Приједор. Подручна јединица Пореске управе РС налази се у насељу Приједор.

Од осталих ентитетских институција на територији обухвата Плана, тачније у насељу Приједор егзистирају регионалне и локалне јединице сљедећих институција:

- Републички завод за запошљавање (филијала и биро Приједор),
- Фонд за пензијско – инвалидско осигурање РС (филијала и пословница Приједор),
- Фонд здравственог осигурања РС (филијала и пословница Приједор).

Једина ентитетска институција са сједиштем на подручју општине Приједор јесте Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида Републике Српске.

На подручју општине Приједор постоје четири полицијске станице: Козарац, Љубија, Омарска и Приједор. Цјелокупно подручје општине покрива Полицијска станица за безбједност саобраћаја Приједор.

Ватрогасна служба има своју јединицу у насељу Приједор (Територијална ватрогасна јединица Приједор) која покрива територију општине Приједор и сусједну општину Оштра Лука. На територији општине дјелују још три добровољна ватрогасна друштва (Козарац, Љубија и Омарска).

У градском насељу се налази Основни суд који покрива осим општине Приједор и општине Козарска Дубица и Оштра Лука.

Општинска управа је смјештена у насељу Приједор.

Мјесне канцеларије на подручју општине Приједор функционишу у насељима Козарац, Љубија, Омарска, Ракелићи и Приједор. У још неким насељима постоје просторије мјесних канцеларија (Бишћани, Раковчани, Шурковац итд.) које нису у функцији.

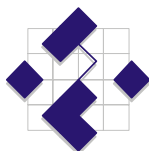

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Друштвено – политичке организације на подручју општине Приједор претежно су смјештене у намјенски изграђене просторе.

Укупна нето површина објеката управе и сличних дјелатности износила је 2007. год. око 7500 m². Видљива је потпуна концентрација садржаја и објеката управе у општинском центру, док су у осталим насељима присутне практично само мјесне канцеларије.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

7. СПОРТ

Под спортским објектима подразумевају се затворени спортски терени (спортске сале и дворане), отворени спортски терени (у надлежности спортских друштава), отворени спортски терени (рекреативни), терени за зимске спортове, као и базени (отворени и затворени).

На подручју општине Приједор ни до 1992. год. нису постојала установе или предузећа која су се бавила управљањем спортским објектима, а не постоје ни у садашњем тренутку. Спортске сале се налазе у склопу основних школа или средњошколских центара (средњих школа). Отвореним спортским теренима управљају спортска друштва (нпр. ФК «Рудар» Приједор, ТК «Др Младен Стојановић» Приједор), док отвореним спортским теренима рекреативног типа газдују школе (школски терени, највећи број) или мјесне заједнице.

Спортско - рекреативни центар Козара – Мраковица у атару насеља Дера представља спортски центар од општег значаја за Републику Српску по евиденцији ресорног министарства. Поред тога, спортски аеродром Приједор у атару насеља Приједор представља спортски објекат од општег значаја за Републику Српску.

Што се тиче објеката на територији општине Приједор који потпуно или дјелимично испуњавају међународна стандарде, по евиденцији Министарства за породицу, омладину и спорт РС, ријеч је о спортској дворани «Младост» у насељу Приједор, тениским теренима у истом насељу, као и спортском аеродрому Приједор.

Од специфичних спортских објеката у градском насељу Приједор се налази куглана.

Табела 54: Спортски објекти на подручју општине Приједор 2007. год.

ТИП СПОРТСКИХ ОБЈЕКТА	КОРИСНА ПОВРШИНА (m ²)
ЗАТВОРЕНИ СПОРТСКИ ТЕРЕНИ (спортске сале и дворане)	9200
ОТВОРЕНИ СПОРТСКИ ТЕРЕНИ (спортска друштва)	39200
ОТВОРЕНИ СПОРТСКИ ТЕРЕНИ (рекреација)	33500
ТЕРЕНИ ЗА ЗИМСКЕ СПОРТОВЕ	20000
АЕРОДРОМ	60000
БАЗЕНИ	900
УКУПНО	162800

У посљедњих неколико година је изграђен базенски комплекс у Козарцу (главни дио - базен за спортска такмичења). Поред тога, у изградњи су још један базенски комплекс у Козарцу, као и базенски комплекс у Омарској (Пети неплан). Изградњом

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ових базена укупна површина базена на територији општине биће изнад тражених норматива. Еко центар Љекарице у насељу Криваја посједује базенске објекте, али су они искључиво у функцији купалишта, тако да нису узети у обзир у овој анализи. На територији општине нема затворених базена стандардних димензија.

Генерално гледајући, на општинском нивоу има довољно површина свих категорија спортских објеката (чак и више од норматива), а и распоред спортских објеката је повољан (нису концентрисани само у општинском сједишту). Међутим, анализа њиховог просторног распореда и површина указује да у неким насељима (локалним центрима и примарним насељима) и њиховим гравитационим зонама нема довољно спортских објеката укупно, односно појединих категорија спортских објеката у односу на прописане нормативе. У том погледу, најлошије стање је у зонама локалних центара Буснови, Ламовита и Приједор.

8. ОСТАЛЕ ДРУШТВЕНЕ СЛУЖБЕ И ДЈЕЛАТНОСТИ

У остале друштвене службе и дјелатности убрајају се хуманитарне и остале невладине организације и удружења грађана.

Од хуманитарних организација најзначајнију улогу на подручју општине Приједор има општинска организација Црвеног крста Републике Српске.

VI. ЖИВОТНА СРЕДИНА

1. ВОДА, ТЛО И ВАЗДУХ

УВОД

Процес планирања и израде планске документације је један од најбитнијих фактора развоја друштва. Анализирајући постојеће стање и сагледавајући потребе а у складу са највишим критеријумима, Просторни план општине Приједор је документ дугорочног развоја у функцији интегралног третирања проблематике уређења простора и унапређења животне средине.

Иако планови развоја, како појединачно, тако и синтетско сами по себи садрже мјере заштите животне средине, ипак је овај комплекс питања неопходно посматрати издвојено као концепт средине који мора бити уграђена у концепт цјелокупног развоја друштва.

Издвајање ове материје у посебан план, између осталог, има за циљ да у ширем разматрању појединачних компоненти средине експлицитно презентира и објасни појаву угрожености природе и урбане средине на конкретном подручју и у конкретним случајевима у сврху стицања општег сазнања о потреби и значају заштите и унапређења животне средине.

Приликом израде овог просторног плана кориштена методологија је усклађена са важећим законским актима. У току израде су примјењивани критеријуми, препоруке, нормативи, услови и други чиниоци планерских поступака који су резултат стручног и научног истраживања, а чија је основна тежња усклађивање животне средине, друштвене заједнице и материјалних резултата њеног рада изражена управо кроз обликовање средине за човјека.

Проведена анализа постојећег стања на подручју општине дала је општу слику стања животне средине посматрајући поједине сегменте, њихову међусобну повезаност и условљеност као што су вода, тло, ваздух. Важно је напоменути да се приликом израде овог документа није располагало довољним бројем адекватних података из разлога непостојања система мониторинга на цијелом подручју општине.

Општине Приједор посједује Локални акциони план заштите животне средине (ЛЕАП) на основу којег су утврђене приоритетне области, мјере и активности, те дефинисана стратегија за усклађивање друштвено – економског развоја и заштите животне средине.

ВОДЕ

На подручју општине Приједор се налази већи број водотока различитих по величини, положају, дужини тока, утицају који остварују на животну средину, начину кориштења. У односу на наведене различитости, основно хидрографско обиљежје представља ријека Сана са припадајућим сливним подручјем чија површина износи око 3191 km². Значајније притоке ријеке Сане су: Гомјеница, Пухарска, Милошевица, Светиња, Цигануша и Љубијска ријека.

Осим површинских водотока идентификоване су сљедеће значајне водене површине:

- Рибњак Саничани,
- Вјештачко језеро Градина – акумулација Међеђа (муљна акумулација),
- Муљне акумулације Жуна и Шикићи (Љубија),
- Акумулације у напуштеним коповима рудника Томашица.

На подручју општине Приједор је присутна појава плављења одређених површина. Најизраженије плављење се дешава око ријека Сане и Гомјенице, односно најугроженија подручја (око 10000 ha) су насеља уз водотоке (Тукови, Гомјеница, Рашковац, Приједор – центар, Брезичани, Омарска, Градина, Марићка, Доња Љубија и Орловача).

Канализациони систем за прикупљање и одводњу отпадних вода је дјелимично изграђен у насељима Приједор и Љубија. На простору других насеља са урбаним одликама (Козарац и Омарска), као и осталих мањих сеоских насеља не постоји изграђен систем за прикупљање и одводњу отпадних вода. На наведеном простору одводња се врши путем неадекватно изграђених септичких јама или испуштањем директно у тло.

На подручју општине Приједор не постоји изграђен систем за пречишћавање отпадних вода, те су реципијенти ријека Сана (Приједор) и Љубијска ријека (Љубија). Мањи број индустријских погона посједује уређаје за предtretман индустријских отпадних вода.

Према доступним подацима (ЛЕАП општине Приједор, април 2005. године) оптерећење ријеке Сане износи 98019 БПК₅/дан што представља еквивалентно загађење (ЕБС) од 1650330.

Према Уредби о категоризацији водотока, ријека Сана је сврстана у другу категорију. Према подацима датим у Водопривредној основи Босне и Херцеговине, односно мјерењима параметара квалитета на профилу S-1, Приједор узводно (период 1985 до 1989 године) квалитет воде ријеке Сане је одговарао утврђеној класи водотока (друга класа, повремено и прва). У истом периоду квалитет ријеке Сане на профилу S-2, ушће квалитет воде није одговарао прописаној другој категорији, већ је био ван класе (1985 - 1988. године, 1989. године).

Негативни утицаји на подземне и површинске водотоке, на подручју општине Приједор, као и негативан утицај водотока могу се идентификовати у сљедећем:

- Одвођење санитарних и индустријских отпадних вода у водотоке, без претходног третмана.
- Одвођење санитарних и индустријских отпадних вода у земљиште, без претходног третмана.
- Неадекватно изграђене септичке јаме у објектима једнопородичног становања.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Неадекватно одлагање чврстог отпада у непосредној близини водотока и у водотке, као и настанак процједних отпадних вода и дренажање у земљиште.
- Неизграђеност система за прикупљање и одводњу отпадних вода комуналног и индустријског поријекла.
- Неизграђеност уређаја за пречишћавање отпадних вода прије упуштања у реципијент.
- Неконтролисано кориштење заштитних средстава у пољопривреди услед чега се штетне материје дренажањем и атмосферским падавинама транспортују директно у тло и посредно у подземне водотоке.
- Неадекватна рекултивација вјештачких водених површина – муљних акумулација Градина, Жуна, Шикићи
- Угроженост водозахватног изворишта "Тукови - Матарушко поље" услед плављења и неизграђене комуналне инфраструктуре.
- Плављење површина.

ТЛО (ЗЕМЉИШТЕ)

Кориштење земљишних ресурса на простору општине Приједор се одвија кроз пољопривредну производњу (ратарство, сточарство, воћарство) на око 50000 хектара, а истовремено је дефинисана кроз географске и климатске услове. Наведене активности које се одвијају на већим површинама у оквиру већих привредних субјеката у области пољопривреде (веће површине под разним културама, сточарске и перадарске фарме, индустријски воћњаци), као и активности на мањим приватним парцелама показују одређен степен утицаја на животну средину.

Примјена вјештачких ђубрива, пестицида и хербицида, неадекватно уклањање амбалаже хемијских препарата, неријешени системи за одвођење отпадних вода са фарми и сл. непосредно утичу на квалитет тла, а посредно заједно са другим факторима (атмосферске падавине, геолошки састав тла) на квалитет подземних вода, биолошку вриједност произведених сировина за прехранбenu индустрију и друге чиниоце животне средине.

Девастација тла се огледа у дјеловању директних и индиректних антропогених фактора. Најзначајније површине које су изложене дјеловању антропогених фактора представљају површине намијењене експлоатацији минералних ресурса.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 55: Преглед експлоатационих поља на подручју општине Приједор 2007. год.

Локација	Површина (ha)	Сировина
Брезичани	747.4	Технички грађевински камен – доломит, серпентит
Букова коса	21	Технички грађевински камен – доломит, серпентит
Вукића мајдан	22	Технички грађевински камен – доломит, серпентит
Дреновача	93	Технички грађевински камен – кречњак
Мамићи	9	Технички грађевински камен – перидотит
Црна долина	305	Глина
Томашица	1632	Жељезна руда – лимонит, брант
Љубија	1583	Жељезна руда – сидерит, лимонит
Омарска	2196	Жељезна руда – лимонит, сидерит
УКУПНО	6608.4	

Неадекватна експлоатација шљунка (на подручју мјесних заједница Гомјеница, Тукови, Брезичани, Хамбарине, Ћела – Петрово), непровођење фазе рекултивације терена након завршетка експлоатације шљунка, као и грађевинског камена, те неадекватно и недозвољено депоновање отпада различитог поријекла су појединачни ефекти таквог дјеловања.

Остале појавне облике девастације тла представљају:

- Депонија Курево (3.4 ha),
- Плавне површине у контактним зонама површинских водотока (око 10000 ha),
- Простор загађен са минско - експлозивним убојним средствима (сумњиве минске површине – 12.08 ha на локацији Љубија и 0.8 ha на локацији Хамбарине),
- Простор чија је намјена пословање – индустријске зоне (зоне Југоисток, Свале, Приједорка – Ватростална, Јавор – Аутотранспорт, Козарац, Љубија, Омарска, Пети неплан, Липа–дрво - Марић, Томашица заузимају укупно 231.4 ha, те више расутих погона дуж саобраћајнице Приједор – Брезичани – Протект, Петрол, Приједорчанка, Импро итд.),
- Коридори саобраћајница које се налазе на предметном простору (девастација тла услед аероседиментације продуката сагоријевања моторних горива),
- Девастације земљишта настале услед непланске и неодговарајуће сјече шума (појава ерозије, нарушавање карактеристика станишта).

ВАЗДУХ

Ниво квалитета ваздуха на подручју општине Приједор детерминишу различити географски, климатски, метеоролошки и други фактори. Из разлога непостојања

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

система праћења квалитета ваздуха није могуће дати прецизније податке о квалитету ваздуха на подручју цијеле општине.

Извори емисија полутаната у ваздух, односно извори загађења могу се у најширем смислу подијелити на:

- Линијски загађивачи
- Површински загађивачи
- Тачкасти загађивачи

Загађивачи могу имати различите квалитативне и квантитативне карактеристике у зависности од намјене, кориштеног горива, интензитета кориштења, временског периода кориштења и сл.

Карактеристичне линијске загађиваче на подручју општине Приједор представљају магистралне, регионалне, локалне саобраћајнице, те жељезничка саобраћајница (пруга). Утицај наведених линијских загађивача се огледа у просторном смислу на контактну зону око саобраћајница (у зависности од интензитета и врсте саобраћаја, рељефа, климатских услова и сл. величина зоне се креће од 50 до 300 m од осе саобраћајнице у оба смјера), као и емисији полутаната сагоријевања моторних горива у атмосферу.

Утицај на квалитет животне средине се огледа у повећаној концентрацији продуката сагоријевања моторних горива и емисији насталих полутаната у непосредној зони саобраћајница, повишеном нивоу буке, неадекватном начину одвођења контаминираних атмосферских падавина са коловоза (различита уља и масти), те одлагању комуналног отпада уз саму саобраћајницу.

Идентификовани линијски извори загађења са најинтензивнијим негативним утицајем на предметном простору су :

- Магистрални пут М - 4 Бања Лука – Приједор – Нови Град,
- Магистрални пут М – 15 Козарска Дубица – Приједор – Сански Мост,
- Регионални пут Р – 405 Стари Мајдан – граница РС (Разбој),
- Регионални пут Р – 405а Ламовита - Стари Мајдан,
- Регионални пут Р – 406 Приједор – Љубија – Стара Ријека,
- Регионални пут Р – 475 Драготиња – Каран – Костајница,
- Регионални пут Р – 475а Каран – Нови Град,
- Регионални пут Р – 477 Козарац – Водице,
- Регионални пут Р – 477а Водице – Козарска Дубица,
- Жељезничка пруга нормалног колосијека Бања Лука – Приједор – Нови Град.

Површинске загађиваче представља више мањих, појединачних извора емисије полутаната као што су уређаји за загријавање објеката једнопородичног становања.

Тачкасти загађивачи се огледају у појединачним изворима негативних емисија у ваздух са значајнијим количинама емитованих полутаната као што су:

- АД Топлана (инсталисани капацитет 60 MW, предвиђена потрошња мазута за 2008. годину износи 5000 тона),
- Већи индустријски погони (АД Мира, АД Целпак, АД Приједорчанка, АД Боснамонтажа, АД Импро).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

С обзиром да на подручју општине Приједор не постоји успостављен систем праћења квалитета ваздуха, на основу доступних података из претходног временског периода могуће је у ширим границама посматрати квалитет ваздуха на предметном подручју.

Табела 56: Преглед максималних мјесечних концентрација сумпор диоксида и дима (mg/m^3) на подручју општине Приједор у периоду 1981 – 1985. година

Мјесец	Октобар		Новембар		Децембар		Јануар		Фебруар		Март	
	SO ₂	дим	SO ₂	дим	SO ₂	дим	SO ₂	Дим	SO ₂	дим	SO ₂	дим
81/82	0.108	0.060	0.202	0.209	0.897	0.283	0.464	0.152	0.315	0.125	0.249	0.067
82/83	0.105	0.093	0.486	0.104	0.296	0.139	0.413	0.494	0.401	0.214	0.386	0.340
83/84	0.065	0.076	0.260	0.142	0.251	0.130	0.372	0.250	0.384	0.210	0.265	0.155
84/85	0.040	0.068	0.155	0.146	0.242	0.124	0.541	0.209	0.387	0.120	0.068	0.088

ОТПАД

Процент становништва које користи услуге прикупљања, превозења и депоновања различитог отпада износи 75 % на подручју градског насеља Приједора и насеља Омарска. Прикупљање и одвожење чврстог отпада са подручја урбаних средина Љубије и Козарца се дјеломично врши, док се на преосталом простору општине Приједор не врши организовано и адекватно збрињавање чврстог отпада.

Коначно депоновање прикупљеног чврстог отпада се врши на депонију Курево на локацији насеља Љескаре. Процијењена количина прикупљеног и депонованог отпада на депонију Курево износи 14025 тона на годишњем нивоу.

Појава неконтролисаног и неадекватног одлагања чврстог отпада - тзв. дивље депоније - је присутна на подручју општине Приједор. На појединим локацијама је извршена рекултивација простора након чега је дошло до поновног недозвољеног одлагања отпада.

Идентификоване су 24 локације на подручју општине Приједор које заузимају укупну површину од око 5500 m^2 .

БУКА

Појава буке, нарочито у урбаним срединама, је проблем коме се у задње вријеме посвећује све већа пажња. Непостојање адекватног система праћења и мјерења не омогућује приказ стања животне средине са становишта буке.

2. УРБАНИ СТАНДАРД

Урбани стандард преставља једну од синтезних категорија у просторном и урбанистичком планирању која се базира на постојању низа показатеља. Показатељи урбаног стандарда произлазе већим дијелом из званичне статистике и мултидисциплинарног су карактера. Проблематика података, информација и показатеља је у сегменту урбаног стандарда највише изражена.

По архитекти Браниславу Крстићу, под урбаним стандардом се подразумевају следеће категорије:

- форма и структура насеља / града,
- проблем бесправне изградње,
- субстандардна насеља,
- еколошког минимум,
- комунална опремљеност и комуналне услуге на цјелини територије града/насеља,
- јавни градски простори и функције,
- простори са изразитом социјалном функцијом,
- амбијент, сентимент и слика насеља,
- коефицијента заузетости и коефицијента изграђености парцела,
- саобраћај у градским насељима,
- одстрањивање отпадака,
- бука.

Из оваквог обухвата појма „урбани стандард“ види се сва његова комплексност, као и да претежно обухвата урбанистичке и еколошке критеријуме који су добрим дијелом већ обрађени у другим дијеловима овог плана. Неки аспекти овако дефинисаног урбаног стандарда могу се обрадити једино на нижим нивоима планирања, као што су урбанистички план итд.

Проблем представља чињеница да се због оскудице званичних статистичких података, као и осталих података не могу добити показатељи који би омогућили квалитетно сагледавање стања урбаног стандарда. Због свега тога, о категоријама урбаног стандарда на подручју обухвата Плана је могуће говорити само у виду квалитативних оцјена или их уопште не обрађивати због непостојања чак и оквирне квалитативне оцјене.

ФОРМА И СТРУКТУРА НАСЕЉА (ГРАДА)

Овај аспект урбаног стандарда је већ највећим дијелом обрађен у сегменту текста који се бави физиономијом и морфологијом насеља на подручју општине Приједор.

Већина урбаних насеља на подручју општине Приједор нема компактан и правилан облик. Нешто правилнији облик и структуру имају једино насеља Приједор, Чиркин Поље, Козарац и Љубија. На тај закључак указује карта коришћења земљишта, као и густине насељености добијене на класичан начин или густине насељености компактно изграђеног дијела урбаних насеља. Насеље Приједор има највећу густину насељености компактно изграђеног дијела насеља (око 35 ст/ха), што је у значајно испод стандарда. Примјетна је урбанизација дуж саобраћајница, тако да поједина насеља имају издужени облик или облик медузе.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

БЕСПРАВНА ИЗГРАДЊА

Тачни подаци о размјерама бесправне изградње на подручју обухвата Плана нису доступни. Одјељење за просторно уређење Општине Приједор број бесправно изграђених објеката на територији општине у 2008. години оквирно процјењује на око 4500 објеката. Највећи број објеката без грађевинске дозволе се налази у избјегличким насељима.

СУБСТАНДАРДНА НАСЕЉА

Као субстандардна насеља на подручју општине Приједор могу се на основу теренског обиласка преваходно идентификовати избјегличка насеља изван градског насеља Приједор која од потребних комуналних садржаја не посједују канализацију и фиксну телефонију. Ријеч је о насељима Целпак, Нова Орловача, Врбица, Тополик, Гаревци, Главице и Орловци.

Стање у погледу опремљености објектима јавних служби у овим насељима је крајње лоше, пошто не постоје основни објекти.

КОМУНАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ И КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ

Комунална опремљеност такође представља категорију о којој се мора говорити на основу општих података и теренских обилазака терена. Стање је незадовољавајуће и само централни дио градског насеља Приједор (јужно од железничке пруге) посједује сву или готово сву комуналну опрему (укључујући мрежу даљинског гријања). Под комуналном опремљеношћу подразумијева се постојање саобраћајница, снабдијевања електричном енергијом, расвјете, водоснабдијевања, одвођења отпадних вода, фиксне телефонија, даљинског гријања и гаса, зеленила и простора за сахрањивање.

АМБИЈЕНТ, СЕНТИМЕНТ И СЛИКА НАСЕЉА

Већина насеља на подручју општине Приједор су релативно историјски млада. Изузетак представљају насеље Приједор и нарочито насеље Козарац која имају знатно дужи историјски континуитет. До 1992. год, поред градског насеља Приједор, карактеристичан амбијент и слику насеља у погледу урбанитета имали су у одређеној мјери и насеља Љубија и Козарац, као и централни дио насеља Омарска.

Градско насеље Приједор је до посљедњег рата представљало развијени градски центар на подручју Босне и Херцеговине са нешто израженијом саобраћајном и индустријском функцијом. Његови историјски почаци сежу око 300 година у историју, у касни период турске владавине над овим просторима. Због тога, као и чињенице да се Приједор налазио у пограничној зони, уз честе ратове, оријентално и турско градитељско наслеђе није нарочито присутно у данашњем градском насељу. Значајнији развој Приједора као градског насеља почиње тек крајем 19. вијека, са почетком аустро – угарске владавине над овим просторима. Тада кроз Приједор пролази железничка пруга која води долином Сане. Поред тога, у овом периоду јача и трговачка и занатска функција. Велики пожар у Приједору из 1882. године је узроковао губитак обилежја оријенталне касабе. Израдом урбанистичког плана (1901. године) почетком 20. вијека Приједор добија савремену урбану матрицу. Тих година почиње развој просвјетне и културне функције у градском насељу, а Приједор постаје

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

средиште истоименог котара (површина 804 km²) чије су границе у највећем дијелу одговарале данашњим границама општине. У периоду између два свјетска рата граде се нови индустријски објекти чији су данашњи насљедници фирме попут предузећа Мира, Јавор, Приједорка итд. У том периоду, у Приједору је доминирала индивидуална градња која је била присутна на периферији заједно са појединачним индустријским капацитетима, док је у централним дијеловима градског насеља уз стамбену функцију преовлађивала трговачка и занатска функција. Претпоставља се да се значајан дио тадашњег градског становништва бавио пољопривредом као основном дјелатношћу. Приједор је представљао управно, трговачко, занатско и саобраћајно средиште, са све израженијом просвјетном, културном и индустријском функцијом. Послије II свјетског рата почиње убрзана индустријализација подручја градског насеља и промјена амбијента и слике насеља. Почиње градња већег броја индустријских објеката и зона, а интензивира се вишепородична (колективна) стамбена изградња. Све то прати изградња инфраструктуре и објеката јавних служби (почиње развој спорта). У свему томе доминира савремена архитектура, тако да Приједор поприма изглед урбаног насеља, нарочито у центру. Међутим, Приједор као градско насеље никад није изградило карактеристичан амбијент и слику насеља по којем би се препознавало и у СФРЈ и у СР БиХ. Посљедња ратна дешавања су у мањој мјери измијенила амбијент и слику градског насеља. У сјеверном дијелу градског насеља је дошло до изградње два стамбена насеља индивидуалног типа (Расадник и Аеродром), насељених претежно избјегличком популацијом, док је у централном дијелу изграђен већи број појединачних стамбено – пословних објеката. У околини Приједора изграђено је више субстандардних избјегличких насеља, која су се првенствено развила на некадашњем пољопривредном земљишту и која значајно наружују слику градског насеља Приједора.

Насеље Козарац је најстарије насеље на подручју општине Приједор, пошто се спомиње још у средњем вијеку. Ово насеље је првенствено имало одбрамбену функцију (тврђава) током турске владавине. Растом значаја Приједора од средине 19. вијека опада улога насеља Козарац на просторима данашње општине Приједор. Значајније промјене амбијента и слике насеља Козарац везане су за период након II свјетског рата, када се изградњом јавних и привредних објеката, као и неколико вишепородичних стамбених објеката мијења дотадашњи изглед насеља (касаба).

Насеље Љубија се почело убрзано развијати и трансформисати у варошицу са отварањем рудника жељезне руде у непосредној близини, 1916. године. До тада, на простору данашњег насеља Љубија су егзистирала два насеља руралног карактера. Највећи развој насеље Љубија доживљава послје II свјетског рата када добија многе урбане карактеристике које су оличене у вишепородичним и јавним зградама, индустријским капацитетима и инфраструктурним објектима, али и начину живота. Тада се Љубија конституише као рударски градић - варошица. Након престанка рада рудника 70 – их година, почиње стагнација и опадање значаја овог насеља у регионалним и општинским оквирима. У садашњем тренутку Љубија је запуштена варошица са великим бројем руинираних вишепородичних стамбених и јавних објеката коју карактерише и веома лоша социјална ситуација становништва (високо учешће избјегличке популације).

Центар насеља Омарска са урбаним карактеристикама почео се развијати око жељезничке станице. Његов најинтезивнији развој везан је за 70 - е и 80 - е године прошлог вијека и почетак површинске рударске експлоатације у близини насеља, као и изградњу индустријске зоне у којој се врши концентрација жељезне руде. Тада је изграђено више вишепородичних стамбених и јавних објеката који заједно са осталим

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

дијелом насеља стварају амбијент и слику равничарске варошице са израженом сабраћајном, индустријском и рударском функцијом.

САОБРАЋАЈ У ГРАДСКИМ НАСЕЉИМА

Проблем саобраћаја у градским насељима општине Приједор је прије свега везан за градско насеље Приједор. Кроз градско насеље Приједор пролази магистрални пут Бања Лука – Приједор – Нови Град и при томе га дјели на два готово подједнака дијела. Уз овај магистрални пут кроз градско насеље паралелно пролази и жељезничка пруга, тако да ове комуникације представљају значајну просторну препреку између двије градске цјелине. Ова препрека је успјешно «пређена» само подвожњаком у реону ужег градског центра, док су остали прелази у нивоу, што угрожава безбједност учесника у саобраћају.

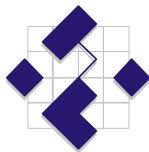
Проблеми саобраћаја у градском насељу Приједор су и еколошке природе (издувни гасови).

ОДСТРАЊИВАЊЕ ОТПАДА И БУКА У ГРАДСКИМ НАСЕЉИМА

Градско насеље, приградска насеља и насеља Козарац, Љубија и Омарска су покривена дјелатношћу комуналног предузећа која се бави одношењем отпада и одржавањем комуналне хигијене. Одвозом отпада је покривено око 14000 домаћинстава, 900 радњи и 200 предузећа. Подаци о нивоу буке не постоје за градска насеља, а претпоставља се да су највећи извори транзитни саобраћај и постојеће индустријске зоне.

Генерално, урбани стандард је незадовољавајући на подручју обухвата Плана.

Остали аспекти урбаног стандарда, претежно урбанистичког карактера као што су јавни градски простори, простори са изразитом социјалном функцијом, параметри уређења грађевинске парцеле (који су поменути као дио значења појма, а остали необрађени), не могу бити предмет просторног плана овог ранга и превасходно треба да буду предмет урбанистичких планова. Категорија еколошког минимума је такође остала необрађена, зато што је нејасно њено значење (у Плану је видљив недостатак података, информација и показатеља из области екологије).

3. ПРИРОДНЕ ВРИЈЕДНОСТИ И КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКА ДОБРА

ПРИРОДНЕ ВРИЈЕДНОСТИ

У процесу планирања, брига о културном и природном наслеђу припада врло важном сегменту даљег унапређења посматраног простора у домену туризма, заштите, рекреације и планирања других уско везаних акција.

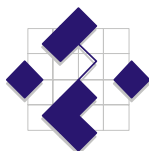
На простору општине Приједор, у евиденцији Завода за заштиту културно - историјског и природног наслеђа РС налази се Национални парк Козара, који представља спрегу културно - историјског и природног наслеђа овога краја.

Национални парк Козара је основан 6.4.1967. године са укупном површином од 3494.5 ha, које се задржала и до данас.

Првобитне особине подручја по којима је и уврштено у категорију заштите су:

1. Заштита културно – историјског наслеђа Козаре са посебним освртом на Други свјетски рат и Козарачку епопеју (Меморијални комплекс на Мраковици).
2. Природне карактеристике Националног парка Козара.

Међутим, подручје општине Приједор обилује великим природним богатствима која се огледају у разноврсности флоре и фауне, као и специфичностима у погледу геологије и хидрологије, због чега је неопходан детаљан и свеобухватан приступ на идентификацији ових подручја и њихово стављање под заштиту.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКА ДОБРА

Културно – историјска добра представљају свједочанства егзистирања човјека и његових цивилизација у времену и простору и веома су важан дио укупног човјековог наслеђа.

У оквиру самих културно – историјских добара разликују се археолошка добра и остала културно – историјска добра (градитељско наслеђе).

Споменици културе Босне и Херцеговине прије 1992. године

У СР БиХ до 1992. год. постојао је регистар споменика културе који је обухватао и археолошке локалитете и остала културно – историјска добра (градитељско наслеђе). Ратна дешавања на територији БиХ су учинила да један дио споменика културе буде уништен, а други дио не буде више сматран споменицима културе (прије свега споменици из II свјетског рата - НОБ-а).

Табела 57: Споменици културе (културна добра) из регистра споменика културе СР БиХ на територији општине Приједор

СПОМЕНИК КУЛТУРЕ	ИСТОРИЈСКИ ПЕРИОД	ВРСТА СПОМЕНИКА	НАСЕЉЕ
Градина Зецови	Праисторија	Праисторијско насеље	Зецови
Градина Јанковића главица	Праисторија	Праисторијско насеље	Дера (засеок Јанковићи)
Клисина	Средњи вијек	Средњовјековна црква	Ништавци
Стари град Козарац	Средњи вијек	Тврђава	Козарац
Црква брвнара Омарска	Турски период	Православна црква	Омарска
Радионица оружја у руднику Љубија	Аустроугарски период	Индустријски објекат	Љубија

Црква брвнара која се у регистру споменика културе води у насељу Јелићка, у ствари не припада овом насељу, већ се налази у атару насељу Славићка на подручју града Бања Лука.

Национални споменици Босне и Херцеговине

Као резултат Дејтонског споразума (Анекс 8.) на нивоу Босне и Херцеговине је утемељена Комисија за очување националних споменика, које је ставила на своју привремену листу националних споменика извјестан број споменика, од којих су неки већ били у регистру СР БиХ, али највећи број проглашених споменика никада није био у регистрима споменика културе. Национални споменици са привремене листе националних споменика БиХ на подручју обухвата Плана су:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Историјске грађевине и споменици са привремене листе

1. Дера - Гробљанска капела св. Јурја
2. Приједор - Црква св. Тројице
3. Алишићи - Клисина
4. Буснови - Црква Вазнесења Христовог
5. Равска - Филијална црква
6. Козарац - Црква св. Петра и Павла
7. Марићка - Црква брвнара
8. Ракелићи - Црква брвнара
9. Шурковац - Жупна црква Пресветог Срца Исусова
10. Бришево – Филијална црква

Градитељске цјелине са привремене листе

1. Тврђава Козарац
2. Алишићи - Клисина
3. Зецови (град)

Комисија за очување националних споменика је за два споменика са територије општине Приједор донијела одлуке о проглашењу националним споменицима БиХ. Ти споменици су:

- Чаршијска џамија у Приједору, мјесто и остаци градитељске цјелине,
- Мјесто Градске (Султан Ахмедове) џамије са харемом и нишанима у насељу Стари Град у Приједору.

Православна црква брвнара (црква посвећена преносу моштију св. Николе), градитељска цјелина се налази у атару насеља Славичка на подручју града Бања Лука.

Као угрожени споменик на подручју обухвата Плана Комисија за очување националних споменика је идентификовала тврђаву у Козарцу. Као разлози су наведени неадекватна изградња, радова који угрожавају споменик и неодржавање. Комисија је препоручила израду регулационог плана Старог града у Козарцу. У међувремену за централни дио насеља Козарац је донесен регулациони план, чиме је ова препорука реализована.

Иначе, одређени број споменика са привремене листе националних споменика је оштећен, док је црква у Шурковцу уништена и још увијек није почела њена обнова.

Градитељско наслеђе на терену углавном је у почетном стадијуму процеса санације и заштите. Незнатан број споменика је заштитарски третиран у оквирима најнужнијих захвата, док су остали у веома неповољном стању.

Споменици Другог свјетског рата (споменици Народноослободилачког рата – НОР-а)

На подручју општине Приједор постоји велики број споменика посвећених Другом свјетском рату, односно НОР-у, што је резултат значајне улоге Козарске регије у периоду 1941 – 1945. Међутим, и поред значајне културно – историјске вриједности неких од ових споменика, ниједан од њих није био у регистрима споменика културе Босне и Херцеговине прије 1992. године, а то је случај и данас (ниједан споменик НОР-

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

а није проглашен националним спомеником БиХ, а није ни на привременој листи националних споменика БиХ).

У евиденцији Музеја Козаре на подручју општине Приједор споменици НОР-а су подијељени на више категорија: 39 спомен – плоча, 10 спомен обиљежја функционалног карактера, 23 споменика, 21 спомен – биста и 23 партизанска гробља и гробница жртава фашистичког терора. Неки од ових споменика су током посљедњег рата претрпели оштећења.

Међу споменицима НОР-а својом вриједношћу се истиче Спомен – комплекс на Мраковици.

Археолошки локалитети

Нека од археолошких добара су већ наведена у горепоменутих регистрима и листама (Клисина, градина у Зецовима, тврђава Козарац). У наредном дијелу текста су наведени евидентирани археолошки локалитети из регистра Републичког завода за заштиту природног и културно – историјског наслеђа на подручју обухвата Плана.

Праисторија:

ЧАРАКОВО, Чараково. праисторијска некропола равних гробова.

Рим:

БРДО, Љубија. римско култно мјесто и рудник.
ЉУБИЈА, Љубија. римски царски новац преко 100 комада.
ПРИЈЕДОР, Приједор. случајни римски налаз.

Средњи вијек:

БАЛТИНЕ БАРЕ, Гомјеница. средњовјековна некропола.
ОКРУТИ, Гомјеница-Балтине баре. средњовјековни коњанички гробови.
БОШЊИЋА ВОЋЕ, Раковчани. средњовјековна некропола равних гробова на редове.
ТВРЂАВА КОЗАРАЦ, Козарац. средњовјековно утврђење.
ТОПРКАЛА, Чараково. средњовјековно градишно насеље.

Праисторија, Рим и средњи вијек:

ЦРКВИНА, Чиркин Поље. Римска зграда, средњовјековна црква на темељима римске зграде у коју су укупани гробови са прилозима керамике 12. од 13. стољећа.
КЛИСИНА, Алишићи. Античка грађевина, средњовјековна црква и гробље. (На привременој листи националних споменика Босне и Херцеговине).
ЗЕЦОВИ, (ГРАД), Зецови. праисторијска градина, римско и средњовјековно налазиште. (На привременој листи националних споменика Босне и Херцеговине).

У евиденцији Музеја Козаре постоји још неколико археолошких локалитета локалног значаја. Ријеч је прије свега о праисторијским локалитетима (праисторијска насеља и некрополе) у Козарцу и његовој околини (Бабићи, Брђани, Дера, Јаруге), као и атару насеља Гаћани. Постоје назнаке да су развалине у атару насеља Марини остаци средњовјековног манастира Ђурђевац, а да се на локалитету Црквина у Чиркин Пољу некад налазио манастир Милошевац.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Конзервација археолошких локалитета није вршена, а такође нису утврђене њихове заштитне зоне.

Највећи број археолошких локалитета је концентрисан у широј долини Сане и сусједним мањим узвишењима. Остали археолошки локалитети се налазе у околини Љубије (претежно везани за рударство) и Козарца.

Градитељско наслеђе је равномјерније распоређено по подручју општине Приједор и једино није присутно у сјеверозападном дијелу општине. Објекти градитељског наслеђа су претежно лоцирани у руралном подручју (римокатоличке цркве и цркве брвнаре) и свега по два објекта се налазе у Приједору и Козарцу, у оквиру компактно изграђених насеља урбаних одлика.

Неколико археолошких локалитета (првенствено градине) се налазе на узвишењима, тако да би на тим локалитетима могло доћи до просторног сукоба са телекомуникационом намјеном (постављање различитих телекомуникационих уређаја), што би требало по сваку цијену избјећи.

Генерално, највећи број културних добара је смјештен у руралном подручју, гдје није у већој мјери угрожен људском дјелатношћу (пољопривреда и шумарство). Најугроженија добра су лоцирана у урбаним срединама (Приједор и Козарац), гдје је највећи степен антропогене промјене средине и највећи притисак на ова добра.

4. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, ТЕХНИЧКИХ ОПАСНОСТИ И РАТНИХ ДЕЈСТАВА

ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

Заштита од земљотреса и клизања тла

Област сеизмологије је обрађена у дијелу текста који се бави геолошким карактеристикама простора општине Приједор. Максимално очекивани сеизмички интензитет потреса за повратни период од 500 година износи за читав простор општине VIII° МСК скале. Одговарајући ниво заштите од земљотреса у смислу умањења рушилачких посљедица може се постићи кроз начин градње и строго придржавање прописа у градњи стамбених и других објеката.

Највећи дио територије општине Приједор представља подручје без хазарда или ниским хазардом од клизишта. Терени са средњим хазардом се јављају у сјеверном козарском дијелу општине – Витловска и простор сјевероисточно од Лисине.

Заштита од вода

Опасност од плављења је присутна у низијским дијеловима општине Приједор, првенствено у долинама Сане и Гомјенице.

Мањи водотоци, притоке Сане и Гомјенице као што су Враголовача, Милошевац, Мајчевац, Гаревача, Козаруша, Козарачка ријека, Ламовички поток су углавном бујичног карактера и они најчешћи нагло повећавају проток.

Површина територије најугроженије поплавама на подручју општине износи око 10000 ha. Најугроженија насеља у погледу угрожености стамбених објеката су Брезичани, Гомјеница, Градина, Јелићка, Љубија, Марићка, Омарска, Орловача, Приједор (Пухарска, Рашковац, Тукови), Раковчани и Ризвановићи. Насеља Бишћани, Цикоте, Ламовита, Нишевићи и Петров Гај карактерише плављење само пољопривредних површина.

Узроком поплава може у одређеним условима бити систем високих брана и акумулација. Конкретну опасност на подручју општине Приједор могло би представљати рушење брана Шикићи и Жуне у атару насеља Жуне (најугроженије подручје дио насеља Љубија – Доња Љубија и дио насеља Љескаре) и бране Међеђа (најугроженије подручје дијелови насеља Градина и Марићка) у атару насеља Градина.

Заштита од временских непогода

Подручје општине Приједор, као и читав сјеверозападни дио РС су током прољећа и љета (највише у мају и јулу) изложени временским непогодама које су праћене олујним вјетром, градом и великом количином падавина. У садашњем тренутку читаво подручје општине Приједор је покривено системом за противградну заштиту у склопу којег је постављено 10 противградних станица у свим дијеловима општине (насеља Бабићи, Брезичани, Буснови, Горњи Орловци, Ламовита, Љескаре, Козаруша, Марини, Миљаковци и Трнопоље), што у значајној мјери смањује штете од временских непогода.

Заштита од пожара

Заштита и спашавање од пожара обухвата: припрему и спровођење превентивних мјера у свим срединама, објектима, мјестима и просторијама гдје постоји могућност настанка пожара; организовање и припремање снага за гашење пожара; организацију осматрања и обавјештавања о појавама пожара; гашење и локализовање пожара; спашавање људи, материјалних и других добара из објеката и подручја угрожених пожаром.

Иначе, највећи број пожара у Републици Српској заузимају шумски пожари.

Шуме и шумска земљишта по катастру на простору обухвата Плана чине око 35.2 % укупне површине (по катастру).

Шумско газдинство Приједор врши организовано осматрање шума у циљу раног откривања шумских пожара и генерално прати метеоролошке параметре који погодују настанку шумских пожара. Поред тога, шумско газдинство има обезбјеђена средства и организовану јединицу за гашење пожара која дјелује на основу годишњих планова заштите од пожара.

Због недовољне отворености шумских комплекса на територији општине Приједор повећан је ризик од ширења шумских пожара.

Поред непажње, удара грома, непланске експлоатације, намјерног изазивања пожара, као узрок појаве шумских пожара може се навести и неконтролисано одлагање смећа. Оно се често одлаже ван депонија. Чишћењем пољопривредних имања, пале се отпаци у близини шуме без контроле, што се обично преноси на шуму и представља велику опасност за појаву шумских пожара.

Градско насеље Приједор и секундарни општински центри због начина градње, густине градње, великог броја топлотних извора, могу представљати погодну територију за настанак пожара. Грађевински недостаци нису непосредни узрочници пожара, али зато могу бити узрочници наглог ширења пожара и рушења, тако да се повећавају штете и опасности за људе.

Типични примјери непосредних узрочника пожара су: неисправни и оштећени димњаци, ложишта, електричне и плинске инсталације, преношење пожара са објекта на објекат, велика густина изграђености, коришћење лако запаљивих грађевинских материјала приликом градње објеката и слично. Овим недостацима могу се додати и неадекватно спроведене урбанистичке мјере заштите (неправилан распоред објеката и недовољна међусобна растојања објеката осјетљивих на пожар).

У градском насељима и секундарним општинским центрима је концентрисан одређен број индустријских објеката у којима постоје повећане пожарне опасности које захтијевају стални надзор и систематско спровођење превентивних мјера заштите. Највећа пожарна опасност у погледу индустријских објеката односи се на објекте дрвне индустрије попут предузећа «Јавор, а.д.» у насељу Приједор, ДИ «Јела, а.д.» у насељу Козарац, «Липа-дрво, д.о.о.» у насељу Омарска и «Марић, д.о.о.» у насељу Ламовита.

Највећи извор ризика од пожара у погледу складишта запаљивих течности представља складиште предузећа «Петрол, а.д.» у насељу Брезичани.

Поред тога у градском насељу Приједор се налазе резервоари топлане, док су неке бензинске пумпне станице лоциране и у стамбеним дијеловима градског насеља. У атару насељу Омарска налази се жељезнички терминал за нафтне деривате.

Узроци појаве пожара (посредни и непосредни) у градовима произилазе углавном из слиједећих разлога: неповољне локације објеката, карактера технологије система изградње објеката и њихових грађевинских карактеристика, дотрајалих електричних и плинских инсталација, недостатка воде за гашење пожара и слично.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ЗАШТИТА И СПАШАВАЊЕ ОД НЕЕКСПЛОДИРАНИХ УБОЈНИХ СРЕДСТАВА И МИНА

Заштита од неексплодираних убојних средстава (у даљем тексту НУС) и мина је мјера цивилне заштите која се састоји од њиховог проналажења, откривања, обилжежавања, ископавања, дезактивирања, преношења, утовара, превозења, привременог ускладиштења и уништавања без обзира на просторни размјештај и обим НУС-а.

Процењује се да у Републици Српској има око 250.000 заосталих мина из предходног рата према ВиН МАС – у (Антимински центар БиХ), а према слободној процјени најмање око милион комада НУС-а и мина и 4.592 регистрована минска поља. Према подацима МАС - а контаминирана површина од мина у РС износи око 700 km², што је око 2.8 % површине РС.

Територија општине Приједор је занемарљиво контаминирана минама. Површина контаминирана од мина (сумњиве минске површине) по подацима из 2006. године на подручју општине Приједор износи свега 12.89 ha или 0.015 % површине општине (локације у насељима Хамбарине, Љубија и Жуне).

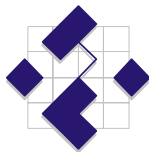
Највећи проблем у овом сегменту заштите представља постојање одбачених минскоексплозивних средстава на територији општине која угрожавају становништво и материјална добра.

ЗАШТИТА И СПАШАВАЊЕ ОД ТЕХНИЧКИХ ОПАСНОСТИ

На подручју општине Приједор постоји више могућих извора техничких акцидентата. Најзначајнији могући извори су дати у сљедећој табели.

Табела 58: Извори техничких акцидентата на подручју општине Приједор

Редни број	НАЗИВ ПРЕДУЗЕЋА И ЛОКАЦИЈА	ОПИС МОГУЋЕГ АКЦИДЕНТА
1	"Петрол, а.д." Брезичани	Хаварије у складишту течних горива и мазива у кругу предузећа
2	"Мира, а.д." Орловача и Приједор	Хаварије на складишту пропан-бутан гаса, пожар у погону са пећима и у складишту готових производа
3	"Целпак, а.д." Приједор	Хаварије у складишту хлора, сумпор диоксида, сумпорне, солне, азотне киселине и др.
4	"Творница експлозива ТВЕК, д.о.о." Љубија	Могућност експлозије у складишту индустријског експлозива и приликом транспорта експлозива
5	"Приједорчанка, а.д." Брезичани	Хаварије на резервоарима амонијака и пожари у складиштима чврстог горива за процес производње
6	"Импро, а.д." Приједор	Хаварије на постројењима амонијака, који се користи у расхладним системима у процесу производње
7	"Протект, а.д." Брезичани	Могућност појаве пожара на вањској депонији, на којој се привремено складиште аутомобилске гуме
8	"Топлана, а.д." Приједор	Хаварије на резервоарима за складиштење мазута, који се користи као гориво за производњу паре

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ЗАШТИТА ОД РАТНИХ ДЕЈСТАВА

Један од основних начина заштите становништва од ратних дејстава представља склањање становништва у различите врсте склоништа. Она се могу подијелити на склоништа основне заштите и склоништа допунске заштите. У овој другој групи склоништа се нарочито истичу природна склоништа попут пећина и других подземних облика рељефа.

Једино намјенско склониште у функцији на подручју општине Приједор јесте склониште у централној зони градског насеља Приједор (површина 500 m², капацитет 500 лица). Из претходног податка је видљив недостатак склоништа основне заштите.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

VII. БИЛАНС КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА

У погледу биланса коришћења површина присутни су различити методолошки приступи, што условљава и одређене разлике у погледу података о учешћу различитих категорија земљишта, односно површина у укупној површини општине Приједор.

У овом поглављу биће приказани, између осталог, подаци добијени од Републичке управе за геодетске и имовинско – правне послове (РГУ), тачније из њиховог катастарског оператера и као други извор података – подаци добијени обрадом дигиталног картографског материјала из пројекта који је радила European Environment Agency (Европска агенција за животну средину) под називом CORINE land cover (CORINE земљишни покривач).

Разлике између ових података су последица различитих методолошких приступа издвајању појединих категорија земљишта (површина), као и нивоа детаљности (разматрања). Катастарске податке карактерише највећа детаљност, јер је катастарска парцела основна јединица прикупљања података и анализе, тако да се може ићи до прецизности од свега неколико m^2 . Њихов највећи недостатак је неажурност и због тога се приступило коришћењу других извора података. С друге стране, подаци из пројекта «CORINE land cover» су најопштији, пошто су основа за њих били сателитски снимци, а јединица посматрања је била ћелија димензија 28.5 са 28.5 m, али њихова предност је већа ажураност, пошто потичу из 2000. год.

Иначе, укупна површина општине Приједор по катастру је 834.06 km^2 или 84306 ha. Међутим, као полазна површина на којој се базирају сви подаци плана узета је површина која је добијена картометријским поступком у AUTO CAD програму и која износи **834.05 km^2 или 83405 ha**. Разлика износи свега 1 ha, што је занемарљива површина. Ипак је као референтна површина узета површина добијена картометријским методом у AUTO CAD програму.

Табела 59: Структура коришћења земљишта на подручју општине Приједор (катастарски подаци из 2007. год.) – ha

СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР (катастарски подаци из 2007. год.) - ha			
Пољопривредно земљиште	Шумско земљиште	Неплодно земљиште	УКУПНО
50045.8	29386.2	3974.6	83406.6

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 60: Структура коришћења земљишта на подручју општине Приједор (катастарски подаци из 2007. год.) – %

СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР (катастарски подаци из 2007. год.) - %			
Пољопривредно земљиште	Шумско земљиште	Неплодно земљиште	УКУПНО
60.00	35.23	4.77	100

Подаци из катастра су доста уопштени, па није могуће дати детаљнију структуру површину (водене површине, грађевинско – изграђено земљиште, рудно земљиште, остало неплодно земљиште).

Ако се упореди ова структура коришћења земљишта са структуром коришћења земљишта у Републици Српској (по катастру), уочљиве су разлике. На подручју општине Приједор присутно је више пољопривредног земљишта, а мање шумског земљишта у односу на просјек РС, што је у корелацији са наслеђеним физичко – географским карактеристикама и нивоом антропогене активности у простору општине Приједор.

Табела 61: Структура коришћења земљишта на подручју општине Приједор (CORINE) – ha

СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР (CORINE) - ha					
Пољопривредно земљиште	Шумско земљиште	Грађевинско земљиште	Рудно земљиште	Водене* површине	УКУПНО
53515.96	26309.33	1200.42	879.13	1500.16	83405

*Укључујући рибњак

Табела 62: Структура коришћења земљишта на подручју општине Приједор (CORINE) – %

СТРУКТУРА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР (CORINE) - %					
Пољопривредно земљиште	Шумско земљиште	Грађевинско земљиште	Рудно земљиште	Водене* површине	УКУПНО
64.16	31.54	1.44	1.05	1.80	100

*Укључујући рибњак

Структура коришћења земљишта по CORINE пројекту се разликује од структуре коришћења земљишта по катастру, што је потпуно разумљиво због разлика у методолошком приступу. Тако нпр. методологија CORINE пројекта у пољопривредно земљиште укључује и распршена сеоска насеља односно грађевинско земљиште мањих насеља. По тој истој методологији шумско земљиште обухвата првенствено обрасло шумско земљиште, при чему се искључују шумске голети и остала необрасла шумска земљишта, тако да је то објашњење мање површине под шумским земљиштем на подручју општине Приједор по CORINE пројекту.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Поређење структуре коришћења земљишта по CORINE пројекту на нивоу општине Приједор и РС показује да је удио пољопривредног земљишта, грађевинског земљишта, рудног земљишта и водених површина већи од просјека РС.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

VIII. БИЛАНС КОРИШЋЕЊА РЕСУРСА

Дефинисање биланса коришћења свих ресурса наведених у Правилнику о садржају планова није могуће због недостатка одговарајућих података. У дијелу Плана који се бави стањем електротехничке инфраструктуре дат је биланс коришћења електричне енергије, док за остале видове енергије, као и за остале врсте ресурса (вода, сировине и итд.) то није могуће.

IX. БИЛАНС КОРИШЋЕЊА ОБЈЕКТА

Данашња методологија израде просторних планова у ужем смислу подразумијева једино дефинисање биланса коришћења површина, односно креирање биланса основних категорија коришћења и намјене простора. Сам биланс коришћења објеката представља уобичајан садржај нижих просторно – планских докумената (прије свега регулационог плана и урбанистичког пројекта), а не просторних планова у ужем смислу. Исто објашњење вриједи и за биланс планираног коришћења објеката.

Х. ОЦЈЕНА СТАЊА ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Простор представља изузетно сложену категорију којој треба приступити са највећом пажњом. Карактерише га анизотропност и у себи садржава потпуно различите компоненте (природна, социо – економска, техничка). Промјене у једној компоненти повлаче промјене у осталим компонентима. Узајамност и интеракција су основна обиљежја простора и његових компоненти.

Најзначајнија карактеристика простора општине Приједор је његова хетерогеност и разноврсност. Та хетерогеност и разноврсност је везана не само за природне карактеристике простора општине Приједор, већ и за социо – економске и техничке карактеристике.

Сам обухват Плана, тј. територија општине Приједор има површину од 834.05 km² (шеста по површини у РС). У периоду 1991 – 2008. промијењена је и позиција и улога општине Приједор у ширим просторним оквирима. Прије 17 година општина Приједор се налазила у централном дијелу Социјалистичке Федеративне Републике Југославије која је представљала јединствени политички и економски простор и у сјеверном дијелу СР Босне и Херцеговине као њене државотворне чланице. Тренутно, подручје општине Приједор представља централни дио мезорегије Приједор у Републици Српској и Босни и Херцеговини, односно може се рећи да је дошло до велике промјене у геополитичком положају општине. Сљедствено томе, промијењен је и ранг насеља у мрежи насеља РС и БиХ. Општински центар Приједор сада има ранг мезорегионалног центра у РС и БиХ, док је раније имао ранг субрегионалног центра у СФРЈ и СР БиХ.

У оквиру простора обухвата, односно општине Приједор егзистирају комуникационо добро повезан низијски простор Приједорског поља са више насеља урбаних одлика, затим брдовито и планинско подручје Козаре са екстезивнијом пољопривредом у којој се истиче воћарство, са нешто развијенијим шумарством и прерадом дрвета и на крају слабије насељена и пасивна територија на обронцима Мајданске планине и Кумбаруше на југу општине са некадашњом развијеном рударском активношћу.

Веома се лако може издвојити примарна осовина развоја општине Приједор коју чини подручје дуж магистралне друмске и жељезничке саобраћајнице Бања Лука – Приједор - Нови Град у централном низијском подручју општине гдје су смјештени градско насеље Приједор и два насеља урбаних одлика – Козарац и Омарска. Као нарочито неразвијена периферија обухвата Плана могу се издвојити југозападни дио општине (зона секундарног центра Љубија), као и сјеверозападни (зона локалног центра Брезичани) и југоисточни дио општине Приједор (зона локалног центра Буснови).

По подацима о нивоу развијености општина у РС из 2007. год. (који се односе на 2007. и 2008. годину), а који су добијени коришћењем 10 социо - економских критеријума, општина Приједор се убраја у групу развијених општина РС (заједно са Бања Луком, Бијељином, Градишком, Лакташима, Прњавором итд.).

Просјечна густина насељености на простору обухвата износи (по процјени из 2006. год.) 100.81 ст/km² што је готово двоструко изнад просјека РС (седма по густини насељености у РС). Најгушће насељени дијелови општине Приједор су градско насеље са најближим приградским насељима, као и насеља дуж магистралног пута Бања Лука – Приједор - Нови Град, као и насеље Љубија. Просторе са највећом

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

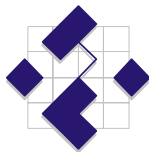
концентрацијом становништва дуж магистралног пута Бања Лука – Приједор - Нови Град карактерише и највећа концентрација индустријских и привредних објеката, најразвијенија инфраструктура (техничка и друштвена). Већина овог подручја представља оно што се у литератури о регионализацији назива развијеним центром (око 220 km², тј. око 26.5 % површине обухвата), док се остали, већи дио обухвата плана, генерално може назвати неразвијеном периферијом овог простора.

Поређење са 1991. год. у погледу становништва даје кључни податак за израду Плана. Тај податак се односи на чињеницу да је број становника на подручју општине Приједор 2006. год. (трећа по броју становника у РС) пао за око 22500 становника (ако се говори о становништву у земљи) или 21.4 %, што је првенствено посљедица ратних миграција. Процењује се да је на подручје општине Приједор доселило око 17000 становника претежно српске националности из других дијелова Босне и Херцеговине и Хрватске, а да се са подручја обухвата Плана одселило око 40000 становника претежно бошњачке и хрватске националности. То најбоље говори о интензитету демографских промјена на простору обухвата. Резултат тога је и потпуно промијењена национална структура становништва (доминација српског становништва). Уз миграције, ратни губици у периоду 1991 – 1995 и негативан природни прираштај у периоду 1996 – 2004 довеле су до претежно негативних промјена и у осталим структурама становништва. Тако је нпр. дошло до старења становништва, повећања учешћа жена у укупној популацији...

Стамбени фонд је 2006. год. бројао 31412 станова, што је 1618 стамбених јединица мање него 1991. год. Најзначајнија карактеристика стамбеног фонда на подручју општине Приједор у пријератном периоду је било постојање стамбеног дефицита који се данас трансформисао у изразит стамбени суфицит. Смањење стамбеног фонда у периоду 1991 – 2006. је првенствено посљедица значајних ратних разарања стамбеног фонда у периоду 1992 – 1995. година.

Адекватна процјена о степену промјене природних услова (климатски услови, рељеф итд.) у периоду 1991 – 2008. у већини случајева не постоје. Подручје општине Приједор битно одређује чињеница да је готово 3/4 територије испод 300 m надморске висине, тако да општина Приједор представља претежно низијско и брежуљкасто подручје. Процес глобалног затопљавања осјећа се и на подручју општине Приједор, што се испољава у порасту средње годишње температуре ваздуха у посљедњих 13 година.

Што се тиче стања природних ресурса (пољопривредно земљиште, шумско земљиште, водни ресурси, руде и други минерални ресурси, енергетски ресурси), ону су у периоду 1991 – 2008. претрпили одређене промјене (оквирна процјена на основу просторних анализа - података из катастра, анализе орто – фото снимка и пројекта CORINA, обиласка терена), али не у таквој мјери као нпр. стамбени фонд. Због недостатка детаљнијих анализа, тешко се може рећи у којој мјери је дошло до промјене стања природних ресурса. Подаци добијени анализом орто – фото снимка (односе се на 2007. годину) говоре да су површине под шумама и шумским земљиштима повећане у односу на предратно стање (подаци из катастра су због своје неажурности узети као приближни подацима из 1991. год. у погледу шума и шумског земљишта). Упоредивањем података из катастра и података добијених анализом орто – фото снимка, та разлика износи 751 ha или око 0.9 % укупне површине обухвата, што није велика разлика. Повећање површина под шумама и шумским земљиштем је објашњиво податком да је број становника у појединим руралним подручјима општине значајно смањен (зона секундарног центра Љубија – југозападни дио општине, зона локалног центра Брезичани - сјеверозападни дио општине, зона локалног центра

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Буснови – југоисточни дио општине). Управо на овим подручјима, услед непостојања значајније људске активности, процјењује се да је дошло до претварања пољопривредног земљишта (раније искрчене шуме) у шуме и шумско земљиште. Пољопривредно земљиште није само угрожено ширењем шума (ријеч о природном процесу), већ прије свега ширењем вјештачких, антропогених површина и то нарочито грађевинског земљишта. У послеријатном периоду је изграђено око 4500 нових станова, који су већим дијелом изграђени на ранијем пољопривредном земљишту. Томе говори у прилог чињеница да су бројна избјегличка насеља на подручју општине Приједор (као и у читавој РС) подигнута на земљишту која су била власништво пољопривредних добара, земљорадничких задруга, економија и других врста пољопривредних предузећа (примјери избјегличких насеља Целпак, Нова Орловача, Врбица, Тополик, Гаревци, Главице и Орловци). Подаци о промјенама везаним за водне ресурсе у периоду 1991 – 2008. нису доступни, јер не постоје подаци о њиховом стању 1991. год. Сличан закључак се може извести и за стање минералних и енергетских ресурса. Генерално, кад се говори о природним ресурсима, може се рећи да је дошло до мањег побољшања у погледу шума и шумских земљишта (повећање површина), али с друге стране пољопривредно земљиште је доживјело смањење својих површина, нарочито квалитетно пољопривредно земљиште, највише услед стамбене изградње. Пољопривредно земљиште је засигурно претрпело највећу негативну промјену на подручју обухвата Плана од свих природних ресурса.

Техничка инфраструктура вишег нивоа на подручју општине Приједор је генерално доживјела побољшања у односу на предратни период, што се не би могло рећи за целокупну техничку инфраструктуру нижег нивоа, као што су сеоски путеви, електро мрежа и водоводи, која је у једном дијелу општине запуштена и у лошем стању, а што је највећим дијелом посљедица ратних догађања. То се првенствено односи на подручја насеља у југозападном дијелу општине која су остала без већег дијела свог становништва.

У области саобраћајне инфраструктуре у периоду 1991 – 2008. је било присутно асфалтирање многих мањих дионица локалних путева (примјер локални пут према Бусновима) и регионалних путева (нпр. пут Омарска – Јелићка – Бронзани Мајдан, као и реконструкција коловоза на главним магистралним правцима). У погледу техничке инфраструктуре вишег нивоа највеће побољшање је забиљежено код телекомуникационе инфраструктуре. То се односи на изградњу мреже мобилне телефоније, као и полагање оптичких каблова за фиксну телефонију. Код хидротехничке инфраструктуре вишег нивоа присутно је одређено побољшање у односу на предратно стање услед увођења новог бунара (бунар „Приједорчанка“) у водоводни систем Приједора и напретка у ширењу градског водоводног система на околину.

Привредни капацитети представљају ону врсту ресурса на подручју општине Приједор који су у несумњиво лошијој ситуацији него прије рата. То се види на основу свих економских показатеља и њиховим поређењем са пријератним вриједностима. Тако је на простору обухвата Плана 2004. год. (мора се у обзир узети и пад броја становника) било око 6000 запослених мање него 1991. год. (око 28 % мање запослених). Остали економски показатељи попут националног дохотка или прихода по становнику показују смањене вриједности у односу на 1991. год. Тако је нпр. општина Приједор 1990. год. била на око 78 % националног дохотка по становнику БиХ, док 2003. год. приход по становнику општине износио око 67 % просјека РС. У међувремену је дошло до позитивних помака у привредној активности општине Приједор који се односе на улагање компаније «Митал» у рудник жељезне руде, што је

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

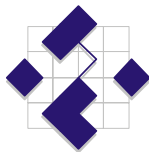
довело до повећања производње и прихода, а такође је дошло до подизања привредне активности у бројним другим предузећима у општини као што су «Мира», «Приједорчанка», «Импро» итд. Такође су забиљежене веће инвестиције у трговачку дјелатност («Тропик», «Виса»), а и сектор малих и средњих предузећа је доживио значајан напредак. Све је то условило раст запослености за око 2000 радника (преко 17000 запослених у 2007. години). Тиме су се економски параметри општине Приједор 2007. године приближили вриједностима ових параметара из 1990. године.

За јавне службе се може рећи да је у овој области дошло до мањег погоршања у односу 1992. годину. У овом периоду је изграђен само један објекат јавних служби који би имао мезорегионални и ентитетски значај (Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида РС), а са друге стране дошло је до престанка функционисања неких јавних служби у појединим насељима (подручна одјељења основних школа, домови културе, амбуланте). То се несумњиво може повезати са демографским кретањима на подручју општине, односно пражњењем појединих простора општине. Једини напредак је забиљежен код објеката спорта.

Животна средина представља област чије је стање такође тешко оцијенити услед непостојања мониторинга и недоступности ранијих података. Међутим, могу се дати неке оквирне процјене на основу индиректних показатеља. Оно што се на основу ових показатеља може закључити јесте да је ниво индустријског загађења смањен у насељеним подручјима, али да су неки други облици загађења повећани, као што је загађење од стране линијских извора (саобраћајнице – веће саобраћајно оптерећење на већини главних праваца) и антропогено загађење (пораст броја становника у приградским насељима). Позитивне тенденције су забиљежене у области чврстог отпада, пошто се ради на претварању постојеће депоније на локацији Курево у регионалну санитарну депонију и уклањању дивљих депонија. Минираност терена не представља већи проблем за животну средину на подручју општине Приједор.

У односу на 1991. годину примјетно је лошије стање неких споменика културе, што је последица генералног неодржавања ове категорије споменика (примјер Стари град Козарац).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

В. ПОТРЕБЕ, МОГУЋНОСТИ И ЦИЉЕВИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

I. ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Основни циљ организације, уређења и коришћења простора општине Приједор је: **Активирање просторних потенцијала општине Приједор на принципима одрживог развоја, повећање инвестиционе атрактивности општине, побољшање саобраћајне приступачности и интеграције у окружење, као и унапређење укупног животног стандарда становништва и заштита животне средине.**

Посебни циљеви Плана су сљедећи:

- Дефинисање и позиционирање градског насеља Приједор као мезорегионалног центра у Републици Српској и Босни и Херцеговини, а такође и дефинисање мјеста општине у регионалном окружењу и европском контексту.
- Већа кохезија простора, путем развоја и побољшања инфраструктурних мрежа, као и повећање доступности друштвеној инфраструктури, посебно за становнике сеоских насеља.
- Повећање економске конкурентности општине Приједор кроз реструктурирање и унапређење економских структура, активирање природних ресурса и развој туризма.
- Стварање услова за интезивне привредне активности базирани на природним ресурсима, прије свега на минералним ресурсима.
- Утврђивање нове стамбене и земљишне политике у складу са циљевима плана.
- Заштита и унапријеђење животне средине, чување и побољшање стања природних и културних вриједности, јачање идентитета општине Приједор.

Задачи Плана који из ових циљева произилазе су:

- ❖ саобраћајна интеграција са окружењем (везе са Новим Градом и Републиком Хрватском – аутопут и Козарском Дубицом и Републиком Хрватском – брзи пут; везе са сусједним општинама (Бања Лука, Козарска Дубица, Нови Град и Оштра Лука) и унутар саме општине;
- ❖ изградња обилазнице око градског насеља Приједор;
- ❖ омогућавање пловности Саном у дугорочном периоду;
- ❖ активирање природних ресурса у економске сврхе попут квалитетног пољопривредног земљишта у централном дијелу општине и нарочито минералних ресурса (жељезна руда, барит, глина, технички грађевински камен) у оквиру дефинисаних експлоатационих поља;
- ❖ стварање рационалне мреже насеља којој ће на врху бити мезорегионални и општински центар Приједор;
- ❖ смањивање развојних разлика између центра и периферије општине подстицањем развојних иницијатива на сеоском подручју општине, првенствено на подручју зоне секундарног општинског центра Љубија и зона локалних центара Брезичани и Буснови;
- ❖ сарадња са сусједним општинама у РС и ФБиХ и локалним заједницама у сусједној Републици Хрватској (Сисачко – мославачка жупанија) на заједничким

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- развојним иницијативама у правцу стварања потенцијалног трансграничног региона;
- ❖ заустављање негативних демографских трендова (депопулација, старење становништва, негативан природни прираштај);
  - ❖ довођење других енергената (гас) на подручје општине из правца Бања Луке и активирање алтернативних и обновљивих енергетских извора (биомаса, биогориво, сунчева енергија, мини хидроелектране итд);
  - ❖ изградња акумулације на Мљечаници, довођење воде са изворишта на подручју града Бањалучке (Црно врело) за снабдијевање источног дијела општине, као и изградња постројења за пречишћавање отпадних вода за градско насеље Приједор и секундарне општинске центре, уз ширење градског водоводног система;
  - ❖ стварање нових производних зона (Приједор - исток) и проширење постојећих производно - пословних зона и привредних погона у општинском центру и секундарним општинским центрима;
  - ❖ идентификација простора са потенцијалима за развој различитих грана туризма, као што су планински, сеоски и еко туризам, ловни и риболовни, излетнички, ескурзиони, дјечији и омладински, културни, транзитни и гео туризам (Козара и Мраковица, долина Сане, рибњак Саничани, Кумбаруша, еко – центар Љекарице и горњи ток Гомјенице, Горња Драготиња, горњи ток Равске и Копривице, зона уз планирани аутопут);
  - ❖ побољшање доступности и просторних стандарда објеката јавних служби, прије свега у области образовања (објекат за јавне високошколске установе, студентски и ђачки дом, нове школе у градском насељу Приједор и Доњи Орловцима), културе (мултимедијални културни центар и омладински клуб у Приједору, активирање сеоских домова културе), здравства (изградња и враћање у функцију сеоских амбуланти), дјечије и социјалне заштите (изградња вртића и старачког дома у Приједору, враћање у функцију вртића у Козарцу и Љубији), спорта (спортска дворана у насељу Приједор и спортске сале уз основне школе, базени у градском насељу);
  - ❖ побољшање квалитета стамбеног фонда и изградња преко 6000 нових станова;
  - ❖ рјешавање проблема депоновања отпада према Стратегији управљања отпадом у БиХ функционисањем регионалне депоније Курево;
  - ❖ заштита и унапређење подручја природних вриједности као што су планирани парк природе Поткозарје; планирани заштићени природни предјели Саничани, ријека Гомјеница, острво Стари град; планирани меморијални парк Витловска итд.;
  - ❖ идентификација и заштита културно – историјског наслеђа, као што су сакрални објекти (цркве брвнаре, џамије); археолошки локалитети у атару насеља Зецови, Чаракаво, Гомјеница и Ништавци; спомен комплекс Мраковица.

Испуњавањем циљева и задатака овог плана, општина Приједор ће 2018. год. бити инвестиционо атрактиван, инфраструктурно приступачан и еколошки очуван простор у чијој привредној структури ће доминирати индустрија и рударство, са значајним удјелом трговине и туризма, уз напредну пољопривреду и шумарство.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

II. ТЕРИТОРИЈА И ВЕЗЕ СА СУСЈЕДНИМ ПРОСТОРИМА

Циљеви у погледу веза са сусједним просторима територије општине Приједор су:

- Интезивирање свих врста веза (прије свега у области инфраструктуре, туризма и заштите животне средине) са сусједним просторима РС (град Бања Лука и општине Градишка, Козарска Дубица, Костајница, Крупа на Уни, Нови Град и Оштра Лука) и ФБиХ (Сански Мост, Кључ и Босанска Крупа);
- Трансгранична сарадња са Сисачко – мославачком жупанијом у Републици Хрватској и/или пограничним општинама/градовима у њеном саставу (Двор, Доњи Курузари, Глина, Јасеновац, Мајур, Хрватска Дубица, Хрватска Костајница) на заједничким развојним иницијативама.

III. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ

1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Подручје општине Приједор са аспекта пољопривредног земљишта располаже за изузетним потенцијалима. Из табеле број 20 је видљиво да је огроман потенцијал у ораницама и да се све оранице које имају мањи нагиб потенцијално могу искористити за интензиван развој ратарско-повртларске производње.

Највећи дио општине са аспекта нагиба је погодан за интензивну ратарску, повртларску и воћарску производњу. У долинама ријека терен је раван и погодан за ратарску и повртларску производњу.

У општини је изражена зоналност земљишта са аспекта надморске висине и нагиба терена. Условно речено можемо говорити о низијском, равном подручју у долини ријеке Сане и Гомјенице које је погодно за ратарску и повртларску производњу. На овом земљишту је реална могућност наводњавања.

Друга зона је брежуљкасто подручје у подножје Козаре, које је изузетно повољно за развој воћарства.

Општи циљеви у области заштите и коришћења пољопривредног земљишта у планском периоду су сљедећи :

- Рационално коришћење расположивог пољопривредног земљишта, очување пољопривредног земљишта III, IV и V бонитетне класе само за пољопривредне сврхе, тј. за производњу хране, а задовољавање осталих потреба за земљиштем претежно само са земљиштем VI од VIII.
- Уређење и култивисање пољопривредног земљишта примјеном савремених агротехничких мјера.
- Наводњавање пољопривредног земљишта у равничарском ратарско – сточарском реону.
- Подстицање процеса укрупњавања, специјализације и интензификације породичних пољопривредних газдинства.
- Стварање услова за опстанак, обнову и развој породичних пољопривредних газдинства на просторима општине која су захваћена процесима депопулације.
- Повећање пољопривредне производње у свим областима, које би створило услове за успјешније очување и побољшање пољопривредног земљишта.
- Обнова и развој задругарства или других облика организовања простора општине Приједор.

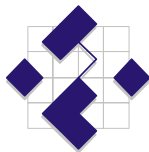
2. ШУМЕ И ШУМСКА ЗЕМЉИШТА

На основу стања шума и шумског земљишта, еколошких специфичности подручја, али и потреба општине Приједор, дефинишу се основни плански циљеви у области шумарства, којима ће се повећати допринос сектора шумарства у укупном друштвено - економском развоју општине и Републике.

Наведени циљеви су усклађени са другим плановима и програмима (дугорочни програм газдовања шумама, шумскопривредне основе, ловне основе, водопривредни планови, и др.), што је и прописано Законом о шумама.

То су:

- Газдовање шумама по критеријумима и принципима одрживог газдовања
- Одржавање и одговарајуће побољшање шумских екосистема и њихов допринос глобалног циклусу угљеника
- Одржавање здравља и виталности шумских екосистема
- Одржавање и подстицање производних функција шуме
- Одржавање, чување и одговарајуће побољшање биолошке разноврсности у шумском екосистему
- Одржавање и одговарајуће побољшање заштитних функција у управљању шумом (посебно земљишта и вода)
- Одржавање других социјално-економских функција шума
- Газдовање у складу са одредбама законских докумената
- Забране:
  - смањења површина под шумом (крчење шума)
  - забрана индустријских сјеча у заштићеним подручјима и потенцијално ерозионим зонама
  - забрана сјече ријетких и угрожених врста дрвећа
- Цертификација шума
- Веће коришћење производних потенцијала станишта (прираст и стање шумског фонда је далеко испод производних потенцијала станишта)
- Већи степен коришћења споредних шумских производа
- Реконструкција деградираних станишта и њихово претварање у виши узгојни облик
- Активности у циљу унапређења стања шумског фонда у приватном власништву
- Проширење Националног парка „Козара“
- Израда просторно - планске документације националног парка
- Функционално зонирање заштите Националног парка „Козара“
- Санација дивљих депонија у шумама
- Пошумљавање голети и пољопривредног земљишта лошијих бонитетних класа
- Повећање степена отворености шумских комуникација
- Очување постојећих и издвајање нових сјеменских састојина
- Унапређење стања ловишта и ловне дивљачи
- Издвајање дијела ловишта у границама Националног парка „Козара“ у сврху огледног добра Шумарског факултета из Бања Луке са организацијом посебног лова
- Задржавање постојећег расадника са унапређењем производње

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

3. ЕНЕРГЕТСКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

Основни циљеви у области енергетских потенцијала јесу сљедећи:

- Већи степен коришћења енергетских извора који се налазе на територији општине Приједор;
- Коришћење у већем степену обновљивих енергетских извора као што су биомаса, хидроенергија (мале акумулације) и сунчева енергија;
- Израда студије енергетских потенцијала општине Приједор.

IV. СТАНОВНИШТВО

Пројекција броја становника и домаћинстава одређене територије представља веома важан полазни елемент у процесу просторног планирања. Према броју становника димензионишу се и остале компоненте простора као што су стамбени фонд, привредни капацитети, техничка и друштвена инфраструктура итд.

Пројекција може бити дата једино до нивоа општине, односно зона секундарних и локалних центара, пошто не постоји довољно елемената за пројекцију по насељима.

Основне двије компоненте које утичу на пројекцију су природно и механичко кретање.

ПРОЈЕКЦИЈА БРОЈА СТАНОВНИКА

У случају општине Приједор предвиђа се да ће механичко кретање играти главну улогу у будућем кретању броја становника. Природни прираштај на почетку временског хоризонта ће бити негативан, да би се идући према крају временског хоризонта постепено повећавао и достигао вриједност од 2.9 ‰ на нивоу општине.

Просјечна годишња стопа раста на нивоу општине износиће 4.2 ‰.

Иначе, пројекција броја становника Републичког завода за статистику РС до 2015. год. за општину Приједор одступа од ове пројекције за 0.9 ‰.

Дијаграм 8: Пројекција броја становника општине Приједор за период 2006 – 2018. година

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 63: Пројекција броја становника општине Приједор у периоду до 2018. године

ПРОЈЕКЦИЈА БРОЈА СТАНОВНИКА ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР ДО 2018. год.						
ГОДИНА	2006	2007	2010	2012	2015	2018
БРОЈ СТАНОВНИКА	84077	84177	85127	85877	87077	88427
СТОПЕ РАСТА (‰)		1.1	3.7	4.4	4.6	5.1

На нивоу насеља до 2018. год. претпоставља се да ће доћи до нешто већег апсолутног раста броја становника у општинском центру Приједор и његовим приградским насељима. Нешто мањи апсолутни раст забиљежиће секундарни општински центри Козарац, Љубија и Омарска, као и локални центри. Код примарних сеоских насеља доћиће до стагнације или пада броја становника.

ПРОЈЕКЦИЈА БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА

За пројекцију броја домаћинства, као основни елемент поред пројекције броја становника узима се пројектована просјечна величина домаћинства до 2015. године.

Иначе, пројектовани број домаћинства на крају временског хоризонта 2018. године износиће 27895 домаћинства и биће за 2417 домаћинства већи од броја истих 2006. год. Просјечна годишња стопа раста износиће 7.5 ‰ и већа је него код пројекције броја становника због претпостављеног смањења просјечне величине домаћинства.

Табела 64: Пројекција броја домаћинства општине Приједор до 2018. године

ПРОЈЕКЦИЈА БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР ДО 2018. год.						
ГОДИНА	2006	2007	2010	2012	2015	2018
БРОЈ ДОМАЋИНСТАВА	25478	25586	26193	26670	27212	27895

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табела 65: Пројекција просјечне величине домаћинства у општини Приједор до 2018. године

ПРОЈЕКЦИЈА ПРОСЈЕЧНЕ ВЕЛИЧИНЕ ДОМАЋИНСТВА У ОПШТИНИ ПРИЈЕДОР ДО 2018. год.						
ГОДИНА	2006	2007	2010	2012	2015	2018
БРОЈ СТАНОВНИКА	3.3	3.29	3.25	3.22	3.2	3.17

V. СТАНОВАЊЕ

Основни циљеви у области становања су:

- Побољшање квалитета стамбеног фонда (структура стамбених јединица, просјечна величина стана, опремљеност инсталацијама, старост стамбеног фонда итд.).
- Повећање учешћа стамбених јединица у вишепородичним стамбеним објектима у укупном стамбеном фонду.
- Креирање нове стамбене политике.

Пројекција броја станова је условљена трима основним компонентама: природним и механичким кретањем становништва и амортизацијом стамбеног фонда. Претпоставља се да ће повратак ранијег становништва у будућности највише утицати на пораст броја становника, али тај сегмент становништва ће се највећим дијелом враћати у стамбене јединице које су тренутно ненастањене, а постоје на територији општине Приједор. Због тога ће главни фактори који ће утицати на пораст броја стамбених јединица прије свега бити кретање становништва (треба да се узме у обзир и пројектовано смањење величине домаћинства у обухвату Плана), као и амортизација стамбеног фонда.

Уколико се хипотеза о пројекцији броја становника и домаћинстава дословно пренесе на пројекцију стамбеног фонда, долази се до бројке од 1370 стамбених јединица које ће се изградити у периоду 2006 - 2018. на подручју општине Приједор као посљедица компоненте кретања становништва. Такође би било потребно замијенити 4712 стамбених јединица у склопу амортизације стамбеног фонда, што укупно даје 6082 нове стамбене јединице.

На овај начин пројектована величина укупног стамбеног фонда на подручју општине Приједор износила би 32782 стамбених јединица у 2018. години. У односу на 2006. год. дошло би до благог раста броја станова.

Погодна подручја за становање на подручју општине Приједор у временском хоризонту биће општински центар и његова приградска насеља, као и секундарни општински и локални центри.

Изградња објеката за повремено становање (викенд изградња) треба да се искључиво усмјери према урбаним подручјима у поткозарском дијелу општине, као и ка приобаљу Сане.

VI. ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Главне материјалне снаге и вриједности општине Приједор су:

- Повољан геопрометни положај захваљујући магистралним путевима Бања Лука - Нови Град и Козарска Дубица - Сански Мост;
- Пољопривредно земљиште које омогућава развој сточарства, воћарства, повртларства и прехранбених прерађивачких капацитета;
- Постојећи индустријски капацитети и традиција у развоју појединих индустријских грана;
- Богатство минералних ресурса;
- Природне вриједности које омогућавају развој туризма;
- Расположена радна снага.

Спорији темпо приватизације државних предузећа у односу на очекивања, као и спор прилив страних средстава без којих није могуће активирање развојних потенцијала су детерминанте које утичу на опредељивање циљева развоја у планском периоду. Сходно томе, очекује се да ће развој привреде ићи у два правца. С једне стране одвијаће се у правцу реструктурирања постојеће производње, а с друге тећи ће процес бржег развоја малих и средњих предузећа.

С обзиром на природне ресурсе, геопрометни положај и остварену привредну структуру општине, основни циљеви привредног развоја у планском периоду треба да буду:

а) Интегрални рурални развој - последњих деценија у Европи се дошло до закључка да се рурална насељеност (а тиме и задржавање пољопривредног становништва у неопходном броју) не може одржавати само путем развоја пољопривреде као привредне дјелатности. Због тога је потребно извршити усмјеравање локационо флексибилних индустријских грана (мањи капацитети металопрерађивачке, текстилне, прехранбене, дрвне индустрије) у сеоска подручја, а посебно у зону Козарац и Љубија. На тај начин би се обезбиједила запосленост сеоском становништву и равномјеран развој општине.

б) Јачање примарне пољопривредне производње (сточарство, воћарство, повртларство, производња органске хране) у индивидуалном сектору, чији су циљеви развоја:

- снабдијевање прехранбене индустрије сировинама,
- извоз пољопривредних производа.

в) Трансформација постојећег пољопривредног газдинства у породичну фарму, која организовано производи за тржиште и која је радно мјесто за пољопривредног произвођача.

г) Повећање отворености према свјетској привреди и стварање извозно оријентисане привреде, као и организованији наступ у односима са иностранством.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

д) Ревитализација и обнова производних и услужних капацитета који се недовољно користе и за које још нису дефинисани адекватни програми (програмске и технолошке иновације, увођење европских стандарда и норматива, побољшање стратешког менаџмента и офанзивног маркетинга, власничка трансформација и сл.), како би постали атрактивни за улагање домаћег и страног капитала.

ђ) Развој рударства заснован на природним предусловима и то у складу са концептом одрживог развоја.

ж) Ускладити привредни развој са заштитом животне средине сходно економској моћи привреде.

з) До 2020.год. остварити стопу запослености активног становништва од 70%, те до краја планског периода повећати број радних мјеста за приближно 7.000 (с тим да око 2.000 лица запослених у незваничном сектору пређе у званични сектор).

Главни циљеви у области просторне организације привреде јесу:

- Рационално коришћење простора за потребе привреде (искориштавање постојећих просторних јединица привреде).
- Проширивање постојећих производно – пословних зона и привредних погона и изградња нових у складу са динамиком привредног развоја.

Проблем имовинско – правних односа у постојећим просторним јединицама привреде доводи до потребе за другим рјешењима у области просторне организације привреде.

VII. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Циљеви који се намећу у погледу јавних служби и других друштвених дјелатности су:

- Побољшање просторног распореда објеката јавних служби ради повећања њихове доступности становништву.
- Успостављање мобилних јавних служби и њихово практично функционисање.
- Омогућавање приватним актерима конкурисање са програмима у сектору стандардних јавних служби и у складу са тим обезбјеђивање коришћења намјенских јавних фондова.
- Усклађивање са просторним нормативима који важе за јавне службе, што значи изградњу нових објеката, проширење постојећих, као и санацију и адаптацију објеката који нису у функцији или су имали сличну функцију.
- Подизање квалитета услуга јавних служби.

1. ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКА

Потребе у сектору образовања и науке дефинисане су на основу општих циљева у области јавних служби, уз увођење једног посебног циља, и то:

- Организовање рада у једној смјени у основном и средњем образовању (достизање стручних стандарда).

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ

Укупно гледајући, нето површина објеката основног образовања на територији општине Приједор је близу норматива у садашњем тренутку.

Анализа стања и потреба показује да је најлошије стање у погледу просторних норматива присутно код објеката основног образовања у насељу Приједор, а одређени недостатак школског простора карактерише и централну основну школу у насељу Омарска и неколико подручних одјељења.

Побољшање доступности објектима основног образовања захтијева враћање у функцију одређеног броја напуштених школа, као и изградњу нових објеката умјесто садашњих неусловних објеката.

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

Стање у погледу односа нето површине објеката средњег образовања и површине по прописаним нормативима је знатно лошије него код основног образовања (недостатак око 7000 m² простора на подручју читаве општине, односно градског насеља). Будући раст броја становника ће додатно повећати потребну површину.

Средња специјална школа захтијева нови објекат због садашњег смјештаја у неусловном монтажном објекту.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

Садашњи смјештај јавних високошколских институција у неусловне објекте, односно у објекте у закупу, захтијева изградњу намјенског објекта у насељу Приједор.

ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ ЛИЦА

У општини Приједор постоји потреба за институцијом која би се намјенски бавила образовањем одраслих лица.

ЂАЧКИ И СТУДЕНТСКИ ДОМОВИ

На подручју општине Приједор не постоји ниједан ђачки и студентски дом, а за то постоји потреба, прије свега у општинском центру Приједор.

2. КУЛТУРА И РЕЛИГИЈА

КУЛТУРА

Генерално, нето површина објеката културе на територији општине Приједор је значајно испод потребних норматива.

Доступности објеката и установа културе на подручју општине је задовољавајућа и захтијева мања побољшања, али је проблем што бројни сеоски објекти културе нису у правој културној функцији или уопште нису у функцији. Потребно је да они служе за своју примарну сврху - разне културне и умјетничке садржаје (претежно гостовања позоришних представа, изложбе, музички наступи). Поред културних садржаја, такви простори би се могли користити и даље за различите врсте окупљања становништва (друштвено – политичка функција), као и за потребе мобилних јавних служби.

Доступност се може додатно побољшати не само изградњом неопходних културних објеката и установа, већ и санацијом објеката који су некада били у функцији културе (прије свега, сеоских домова културе).

До 2018. год. би требало да се повећа број и површина културних садржаја изградњом клубова за омладину, као изградњом и враћањем у функцију сеоских објеката културе. Као кључни приоритет се намеће изградња културних објеката вишег ранга у градском насељу, попут мултимедијалног културног центра и нове јавне библиотеке (садашња библиотека има мањак простора).

ВЈЕРСКИ ОБЈЕКТИ

Анализом просторног распореда православних цркава може се доћи до закључка да градско насеље има недовољан број православних цркава. Сличан закључак вриједи и за зону локалног центра Доњи Орловци.

У планском периоду се претпоставља да ће као резултат повратка предратних становника исламске вјероисповјести на подручје обухвата Плана доћи до обнове и изградње одређеног броја џамија.

3. ЗДРАВСТВО

Генерално, нето површине објеката примарне здравствене заштите су испод потребних површина према нормативима. Значајан мањак у површини објеката здравствене заштите је присутан у зони секундарног општинског центра Козарац. У погледу доступности објеката примарне здравствене заштите проблеми се јављају у појединим дијеловима општине: зона локалног центра Буснови и рубна насеља у сјеверном и југозападном дијелу општине.

Што се тиче секундарне здравствене заштите, нема потребе за проширењем површине објеката.

4. СОЦИЈАЛНО СТАРАЊЕ

Доступност објеката и установа социјалног старања би се значајно повећала њиховим дисперзним размјештајем. Ту се првенствено мисли на неке секундарне општинске и локалне центре у којима се очекује раст потреба за дјечијом заштитом (вртићи и јаслице).

Упоређујући стање и будуће потребе, највећа диспропорција је присутна код дјечије заштите и центра за социјални рад. То је мање случај код социјалне заштите старих особа.

5. КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Као и код осталих јавних служби, највећи недостатак простора за комуналне дјелатности је видљив у ванградским насељима општине Приједор са вишим централитетом. У тим насељима треба да се планира изградња нових објеката или проширење постојећих објеката.

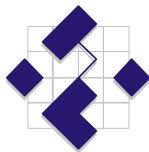
6. УПРАВА

Као и код већине јавних служби на подручју општине Приједор, и код управе и сличних дјелатности се тешко могу достићи нето површине прописане нормативима за објекте управе. У периоду до 2018. год. нето површина објеката управе и сличних дјелатности се може приближити нормативу.

7. СПОРТ

Упоређујући стање и потребе у погледу објеката спорта и рекреације, нормативи у великој мјери нису достигнути у три зоне локалних центара: Буснови, Доњи Орловци, Ламовита и Приједор. Површине спортских објеката су нешто испод норматива у зонама Брезичани, Омарска и Расавци.

У дијелу руралног подручја општине, прије свега у зонама Буснови, Доњи Орловци и Ламовита примјетан је недостатак отворених спортских терена за рекреацију. То исто важи и за приградска насеља Приједора. У насељима Омарска и Расавци недостају затворени спортски објекти - спортске сале. У општинском центру

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

не постоји ниједан отворени базен, као и затворени базен, иако постоји потреба за таквим објектом. Статус мезорегионалног центра имплицира потребу за изградњом намјенске спортске дворане у насељу Приједор, као и спортског центра уз дворану.

VIII. ИНФРАСТРУКТУРА

1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Општи циљеви у формирању путне мреже су:

- добра повезаност територије општине, њеног центра и свих њених дијелова, са сусједним територијама, а тиме и са ширим просторима,
- добра повезаност свих дијелова територије, прецизно: сваког насељеног мјеста са општинским центром,
- добра међусобна повезаност зона локалних центара на територији општине.

Путна мрежа представља основ привредног и социјалног живота становништва. Путна мрежа задовољавајућег квалитета је услов за коришћење територије и њених ресурса. Стога је генерални циљ који се поставља у Просторном плану општине Приједор, у организацији путне мреже (планирања, а затим сукцесивног пројектовања и грађења), да се формира таква мрежа да омогући привредно коришћење свих потенцијала територије (пољопривреда, шумарство, туризам и др.). Начином формирања путне мреже мора се створити основа за материјално рентабилан и социјално квалитетан живот становника у мјестима која они настањују. Овај се захтјев нарочито оштро поставља имајући у виду постојеће стање. То је услов да се аутохтоно становништво задржи у својим мјестима, те да не прибјегава миграцији (миграција доводи на једној страни до напуштања и пропадања потенцијала и ресурса територије, а на другој страни до великих материјалних издатака који су без покрића и социјалних проблема). Према томе, генерални циљ би био покривеност територије путевима који задовољавају критеријуме коришћења у привреди и социјалне сврхе. Конкретно, то за сваку поједину саобраћајницу значи да саобраћајнице треба да буду планиране, а затим пројектоване и изграђене тако да се њима могу нормално кретати привредна и путничка возила, укључујући и аутобусе.

2. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Основни циљ овог планског документа је прилагођавање постојећих и изградња нових електроенергетских капацитета у циљу обезбјеђења и сигурности напајања постојећих и нових потрошача на подручју општине Приједор. Наведено се односи нарочито на подручје Козарца, Љубије, Градине и Мраковице, гдје потрошачи због честих испада средњенапонских постројења остају без струје, што се одразило и на потрошњу ел. енергије. Према томе, у план се мора ући са сљедећим циљевима.

110 kV постројења

Да би се обезбједила квалитетнија испорука електричне енергије потрошачима и да би се напојни извори приближили потрошачима потребно је планирати изградњу 110 kV постројења по наведеном редосљеду.

- У постојећој ТС 220/110 kV Приједор 2 довршити започету изградњу ТС 110/20 kV 20 MVA.
- Изградити 110/20 kV 20 MVA трафо-станицу Приједор 6 на подручју Козарца и на исту по систему улаз – излаз свести постојећи 110 kV далековод ТС Бањалука 6 – ТС Приједор 1.

Напред наведеном изградњом приједорско подручје снабдијевало би се електричном енергијом из пет (5) напојних тачака чиме би се смањиле дужине средње напонских водова, а тиме би се смањила преоптерећеност 20 kV мреже те смањили и губици електричне енергије у средњенапонској мрежи.

Средњенапонска постројења

У циљу приближавања напојних дистрибутивних ТС, те средње напонске мреже потрошачима на подручју општине Приједор потребно је планирати:

- реконструкцију и новоизградњу сеоских СН водова и НН мрежа, са повећањем броја трафо-станица и тенденцијом смањења просјечне дужине НН излаза за 50%,
- реконструкцију и новоизградњу СН и НН мрежа и трафостаница у избјегличким и повратничким насељима,
- реконструкцију 20 kV кабловске мреже на градском подручју уз новоизградњу више дионица кабловских водова, који ће допринијети квалитетнијем снабдијевању градског подручја у складу са регулационим плановима града,
- реконструкцију, модернизацију постојећих ТС и изградњу одређеног броја нових трафо-станица 20/04 kV на градском подручју,
- реконструкцију и модернизацију постојећих ТС 20 kV расплопница Тукови, Козарац, Пухарска, Брезичани, Козин, Лисина, Омарска, Ракелићи, Трнопоље, Градина, Љубија и изградња нове расплопне ТС Оштра Лука.

С обзиром да се на локалитету Доњих Орловаца планира нова индустријска зона, потребно је повести рачуна о планирању нових преносних 20 kV водова од ТС 110/20 kV Приједор 1 до локалитета планиране индустријске зоне.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- изградњу свих електроенергетских објеката утврђених регулационим планом града Приједор,
- новоизградњу СН 20 kV магистралних далековаода: ТС Приједор 1 – РС Козарца, ТС Тукови – Брдо Југовци, Коњевићи - Дринићи итд,
- смањење губитака у електроенергетским дистрибутивним мрежама и приближавањем републичком просјеку од 14 % губитака.

С обзиром да се подручје Љубије, Козина и Томашице снабдијева електричном енергијом преко 6 kV далековаода и ТС 6/0,4 kV потребно је планирати прелаз на средњенапонски 20 kV напон.

Плански циљеви потрошње електричне енергије

Посматрајући утрошену електричну енергију у времену 2002 – 2007. год. може се закључити да је потрошња на подручју општине Приједор расла у просјеку 5,3 % протеклих 6 година.

Наведени подаци говоре да је потрошња расла са малим процентом, због малих капацитета, па је потребно више пажње посветити изградњи преносних водова, што ће проузроковати и већу потрошњу електричне енергије и мање губитке у водовима. Имајући наведено у виду у план ће се ући са порастом потрошње и до 2,3 % на годишњем нивоу, иако је на нивоу РС планиран пораст потрошње 1,2 %.

На основу програмских елемената развоја општине (који су обухваћени овим просторним планом и регулационим плановима подручја Приједор, Козарца, Љубије и Брезичана итд.), те услова за димензионисање електроенергетских мрежа процијениће се потрошња енергије и планирати изградња нових електро-енергетских постројења за плански период. Према условима планских потреба одредиће се услови и планови обезбјеђења ел. енергије у границама општине Приједор.

Планирање потрошње електричне енергије као и преносних система углавном ће овисити о плановима развоја индустрије, пораста броја становника услова живљења и осталих планских елемената које садржи Просторни план општине Приједор.

Код планирања нових електроенергетских капацитета нарочиту пажњу посветити подручју Приједора, Козарца, Томашице, Љубије, Брезичана итд.

Плански циљеви оптерећења

У поглављу о вршном оптерећењу овог планског документа приказано је вршно оптерећење које се појавило у протеклом периоду. Имајући у виду повећање планираних индустријских капацитета како у граду, тако и ван града (подручје Љубије, Омарске и Козарца), те планирањем нових радних зона као што су Доњи Орловци. У план се мора ући са знатно већим процентом, повећања вршног оптерећења на подручју општине, од процента по коме је оптерећење расло у протеклом периоду. Из наведеног разлога а на основу стратегије развоја енергетике РС у планирани пораст вршног оптерећења за плански период треба ући са порастом од 4,0 % на годишњем нивоу.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ТС 400/110 kV

У циљу бољег снабдевања електричном енергијом општинског подручја Приједор, а на основу ПП 1985 – 2005. год. планира се изградња 400 kV далековода од Бањалука 6 до нове ТС 400/110 kV на ужем локалитету ТС 220/110 kV Ћела. Напајање планиране ТС 400/110 kV Приједор планирано је из ТС 400/110 kV станице Бањалука 6.

ТС 110/20 kV

Имајући у виду планирани простор пословања на подручју Доњих Орловаца, те за квалитетније обезбјеђење електричне енергије и смањење губитака у мрежи, као и квалитетнију изиспоруку на простору Козарца са окружењем потребно је планирати изградњу 110/x kV трафо-станице са прикључним 110 kV далеководом. Изградњу нове ТС 110/x kV планирати у сјеверозападном дијелу насеља Козарац. Напајање нове ТС планирати свођењем по систему улаз – излаз постојећег 110 kV далековода Бањалука 6 – ТС 110/20 kV Приједор.

ТОПЛИФИКАЦИЈА И ГАСИФИКАЦИЈА

Циљеви у овој области су:

1. Довођење природног гаса и изградња гасовода на подручју општине Приједор;
2. Већа употреба алтернативних извора енергије (био гас, дрвени отпад, сунчева енергија);
3. Изградња реонских котловница на локацијама, гдје за то постоји економска и техничка оправданост.

3. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

У оквиру обухвата Просторног плана општине Приједор, разматрана је и анализирана следећа хидротехничка проблематика:

- *хидролошки ресурси* (површинске воде – приказ водотока и језера са основним карактеристикама, водомјерне станице, просјечни годишњи протицаји, екстремни дневни минимални и максимални протицаји; подземне воде – истраженост подземних вода, локалитети сталних врела и расположиви подаци о њиховој издашности; квалитет вода – класификација вода и категоризација водотока, образложење стања квалитета површинских вода, испитивања подземних вода и стање њиховог квалитета);
- *заштита вода и уређење водотока*: (стање и проблеми заштите од поплава, садашње и предвиђене мјере за заштиту од вода – поплава и уређење водотока, степен заштите, везе са општинским плановима одбране од поплава, и слично), објекти заштите од вода (пумпне станице, ободни канали и попратни насипи, главни насипи, инундациона подручја);
- *мелиорације и рибњаџи* (пољопривредне површине потребне за одводњавање и наводњавање, могући извори наводњавања, водни режим на пољопривредним површинама, проблеми на постојећим и пројектованим хидромелиорационим системима, границе и површине система, начин одводњавања и наводњавања), приказ постојећих и могућности изградње нових рибњаџа (локалитети, величине, начини снабдијевања водом, врсте рибњаџа, постојања мрестилишта и сл.);
- *ерозије и бујице* (садашње стање ерозија, интензитет и обухват подручја, планиране мјере за спречавање ерозија, стање ерозија код водотока равнишарских или брдских бујица, преглед значајних бујичних токова и заштита објеката у ерозионим подручјима);
- *снабдијевање водом* (за санитарне, пожарне, индустријске и друге потребе), број и просторни распоред становништва и индустрије као потрошача воде, начини снабдијевања - локални или регионални, процјена количина воде које се сада користе и процјене за будуће потребе и њихови односи према расположивим ресурсима, локације водозахвата – главне трасе цјевовода, резервоари, уређаји за кондиционирање, оцјена уклапања у регионални систем снабдијевања водом, разматрана и изведена техничка рјешења (односи према регионалном снабдијевању, резервације главних коридора и простора за објекте), зоне заштите изворишта (врела, отворени водотоци, аквифери подземних вода, језера, акумулације и сл.);
- *канализација*: стање одвођења отпадних вода насеља и индустрије, системи одвођења (сепаратни, мјешовити), биланси количина, изграђеност канализационе мреже, пумпне станице, постројења за пречишћавање (резервисање потребног простора везано за степен загађености, и категорију водотока у коју ће се испуштати), разматрање евентуалних рјешења на регионалном нивоу;
- *заштита вода*: категоризација водотока, преглед (локације, величина и терет) најзначајнијих загађивача, капацитети реципијента за пријем загађене воде, стање заштите вода, потребне мјере заштите, локалитети заштите, везе са регионалним системима, планови заштите површинских и подземних вода од загађивања;

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- *водне акумулације*: прегледи изучаваних и изграђених акумулација, планирани водотоци за акумулације (запремина, максимална површина водног огледала, максимална кота успора), намјене акумулација постигнути или очекивани ефекти, и значај акумулације, мјере заштите акумулације, регионалне, међуопштинске и остале везе према просторно - планској документацији;
- *пловидба*: могућности пловидбе на ријекама, језерима и акумулацијама, луке и пристаништа на пловним путевима, планиране и остварене мјере пловидбе, везе са међудржавним и међународним пловним путевима;
- *експлоатација шљунка, пијеска и камена* са обала и корита водотока, расположиви ресурси за експлоатацију пијеска и шљунка, утицаји на пловидбу и одржавање пловног пута, утицаји на режим течења у водотоку и заштиту простора и сл.;
- *рекреација на води* (водотокови, акумулације и језера), спортови на води (пливање, једрење, веслање, роњење и спортски риболов);
- *депоније чврстог отпада*: постојеће локације депонија, предвиђени локалитети сакупљања отпада на регионалном принципу, врсте отпада, штетно дејство по околину садашњег начина одлагања отпада из градова, насеља и индустрије, мјере заштите депонија и околине;
- *закључна разматрања* као завршни дио обраде водопривредних елемената и њихово систематизовање и уклапање у односу на цјелокупно уређење простора насеља на подручју општине Приједор;
- *коришћена документација и извори података* за обраду хидротехничке проблематике у Просторном плану општина Приједор.

Општа оцјена по претходно анализираној проблематици се може подвести као недовољно или никако изграђена инфраструктура по већем броју сегмената:

О расположивим хидролошким ресурсима (изворишта воде за пиће, површинске и подземне воде и остало) у будућности треба поклањати већу пажњу при њиховим коришћењу (очување водотока у прописаним категоријама, формирање и спровођење мјера заштите актуелних и потенцијалних будућих изворишта воде за пиће, предузимање потребних мјера санације на подручјима склоним ерозији). Зоне санитарне заштите на многим извориштима нису успостављене према прописима, нити се спроводе прописане мјере заштите у пуном обиму.

Снабдијевање водом како урбаних дијелова насеља тако и осталих (сеоских) се може оцијенити као дјелимично (условно) задовољавајуће. У градском урбаном подручју је потребно у првом реду дистрибуциону мрежу прилагодити садашњим и будућим планираним потребама са становишта обезбијеђивања повећаних количина воде, обзиром на интензитет изградње, повећан број становника, дотрајалост постојеће водоводне мреже, смањење водних губитака и сл. Зонама санитарне заштите изворишта воде за пиће се мора посветити далеко већа пажња, те стално проводити прописане (превентивне) мјере. Велик број сеоских насеља се још увијек снабдијева водом из властитих изворишта (каптирање локалних изворишта, захват кишнице, копани или бушени бунари). Овакав начин често не гарантује санитарну исправност воде, нити довољне количине ни притиске.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Када је у питању водоснабдијевање Приједора, основни стратешки циљ је да се грађани са подручја општине Приједор снабдију квалитетном питком водом, а привреда довољном количином воде. За то је потребно обезбиједити:

- Одржавање одговарајућег квалитета воде на извориштим;
- Стално снабдијевање свих грађана и привреде квалитетном водом уз одговарајући притисак, све обезбијеђено на дужи временски период по разумној цијени која покрива трошкове;
- Ефикасно успостављено управљање и надзор над свим системима снабдијевања водом;

Такође је потребно повећати ниво *коришћења вода за остале потребе* (рибарство, рекреација на води, евентуално енергетика и остало).

Инфраструктура за *сакупљање, одвођење и диспозицију фекалних, технолошких и кишних вода* се може оцијенити као недовољно изграђена за постојећи степен изграђености урбаних дијелова насеља, док у осталим дијеловима (сеоских) насеља садашњи начин са неодговарајућим септичким јамама (па чак и пољским нужницима) такође на пружа задовољавајућа рјешења у погледу санитарне заштите околине (локалних водотока, тла, подземних вода и сл.).

Може се констатовати да је постојећи канализациони систем Приједора непотпун. Покрива само одређени дио града, и недовољних је димензија. Такође не постоји ни третман и пречишћавање комуналних отпадних вода, које се непречишћене испуштају у ријеку Сану, па се рјешење овог проблема намеће као један од циљева - уградња одговарајућег постројења за пречишћавање отпадних вода Приједора, као и приградских насеља Тукови и Гомјеница. За већа насеља - Љубија, Омарска, Козарац је потребно градити посебна постројења за пречишћавање отпадних вода.

Када је у питању одвођење и пречишћавање отпадних вода са подручја општине Приједор, може се дефинисати као основни стратешки циљ унапређење система одводње и пречишћавања отпадних вода. За реализацију овог циља потребно је:

- Провести реконструкцију и модернизацију постојећег канализационог система;
- Модернизацију и изградњу нових дијелова канализационог система;
- Унапређење надзора и контроле изградње канализационе мреже;
- Подизање еколошке свијести и развој људских ресурса.

Постојећа изграђеност и одржавање објеката у *сврху одбране од поплава* се може оцијенити као недовољна и недовољно ефикасна за квалитетно рјешавање ове проблематике и смањење штета које проузрокују честе поплаве.

У градском подручју Приједора изведени су минимални радови на заштити од вода: обалоутврда на десној обали узводно од моста, као и насипи уз ријеку Гомјеницу, насип и парапетни зид на десној и лијевој обали ријеке Сане.

На већем дијелу водотока који пролазе кроз урбана, односно насељена подручја општина, извршена је дјелимична регулација водотока, односно постоји потреба да се то уради тамо гдје још није, да се потези регулације продуже (узводно и низводно обично од централног дијела насеља у којима су водотоци у већини случајева

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

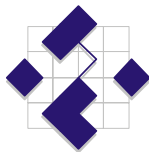
Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

регулисани). Регулисани водотоци трајно рјешавају проблеме плављења од површинских и подземних вода, те омогућавају увођење канализационог система кишних вода и њихову ефикасну евакуацију. Регулисане (а и нерегулисане) водотоке је потребно прописно одржавати: чистити корита од ријечног наноса, смећа и слично, сјећи израсло шибље, дрвеће и остало.

Када је у питању одбрана од поплава Приједора, основни стратешки циљ је унапређење система одводње површинских вода и заштите од вода. За то је потребно обезбиједити:

- Унапријеђен систем одводње површинских вода и заштите од поплава,
- Унапријеђен систем прихвата и одводње површинских и атмосферских вода.

4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ

Ради превазилажења постојећих диспропорција у развоју између привредног развоја и поштанског саобраћаја потребно је:

- постојећу поштанску мрежу реконструисати и доградити тако да се изграде нове поштанске јединице,
- повећати број поштанских шалтера,
- планирати увођење савремених електронских система у процес поштанског саобраћаја.

Пошто се класични поштански сервис орјентисан на писмо непрестано смањује, пошта се мора орјентисати на стратегију развоја других дјелатности. Ово је посебно постало актуелно након раздвајања поштанских и телекомуникационих услуга и стварањем двије независне компаније.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Пројекција капацитета аутоматских телефонских централа (АТЦ), које ће бити изграђене, одредиће се на основу процјене потенцијалних телефонских претплатника заокружујући капацитете на пуну вриједност конструктивних јединица. Као норматив је да се на 100 становника планира око 36, а на 30 m² пословног простора (администрација) 1 телефонски прикључак.

У наредном планском периоду доћи ће до повећања броја телефонских претплатника и повећања капацитета телефонске централе. Капацитети телефонске централе повећаће се у складу са потребама за новим телефонским прикључцима.

На основу планираног броја телефонских прикључака и на основу исказаних потреба на општинском подручју у плану је постављање додатних истурених степена (RSS – ова). Повезивање ових RSS – ова са главном АТЦ извело би се кабловски, односно повезивањем оптичким каблом.

За побољшање јавних мобилних веза потребно је инсталисање додатних базних станица, што ће да одреди "Телеком Српске".

Број потенцијалних корисника мреже за пренос података зависиће од привредног развоја, важности и улоге општине у Републици. Може се претпоставити да ће бити изграђена мрежа за пренос података и да ће бити прикључено укупно 50 терминала.

И поред тога што је на подручју општине пријем радио и ТВ сигнала доста доброг квалитета и даље ће се радити на изградњи радио-мреже на републичком, регионалном и општинском нивоу. Тиме ће се осигурати потпуно функционално кориштење радиодифузног система у редовним и ванредним условима.

Међутим, основни циљ је да се, поред увођења нових технологија у РТВ-мрежу, иста прошири и обухвати што веће подручје.

Са порастом броја становника и са модернизацијом у свим областима живота на овом подручју, као императив се намеће потреба за стварање и развој јединственог

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

телекомуникацијског саобраћаја. Данашње вријеме доноси са собом значајан пораст захтјева за преносом нових услуга до корисника као што су истовремени пренос говора и података, брзи Интернет, дигитална кабловска телевизија, видео на захтјев и сл.

Да би се прилагодили овим потребама, оператори јавних телефонских мрежа са комутираним услугама морају бити флексибилни тј. мрежа мора да прихвата хибридна рјешења, чији су путеви засновани на технологији која нпр. по једном оптичком каблу преноси податке из различитих извора, различитим битским брзинама и различитим протоколима (WDM).

Уградњом нпр. опреме за оптичку инфраструктуру која подржава различите топологије мреже (линијску, прстенасту, мјешовиту) и лаган прелаз са једне архитектуре на другу, као и интегрисано управљање мрежом, поред већег капацитета и сигурности, може се постићи смањење неискоришћених капацитета и отклањање уских грла у јавним телефонским мрежама.

Осим тога, телекомуникациона мрежа треба да има могућност кориштења ISDN (Integrated Services Digital Network). Дигитални приступ обезбјеђује брзо успостављање квалитетне везе, мало грешака у преносу, а сам говорни сигнал је без сметњи и шума. У зависности од тога да ли се ради о базном или примарном ISDN прикључку може се имати двије или тридесет веза у истом тренутку по различитим уређајима.

Инсталисањем савремених дигиталних централа на ширем подручју Републике Српске стварају се широке могућности у говорној комуникацији, преносу података великом брзином, те преносу звука за аудиофреквенцију, радио и ТВ пренос.

При планирању, пројектовању и извођењу телефонских инсталација потребно је створити могућност проширења капацитета, како у телефонским кабловима, тако и у кабловима за кабловску телевизију, кабловима за информациони систем и сл.

Другим ријечима, градска мрежа мора прихватати кориснике са различитим саобраћајним захтјевима, омогућити им чак привремене капацитете, нпр. за посебне догађаје, као и подешавање капацитета према добу дана и сл.

За квалитетније покривање предметног подручја сигналом мобилне телефоније потребно је планирати постављање додатних базних станица, а све према мјерењима која изврше овлаштени радиопланери.

За обезбјеђење што квалитетнијег пријема РТВ сигнала у предметном обухвату потребно је проширити постојећу мрежу кабловске телевизије. Мрежу планирати тако да се створе могућности прикључења и на ванградска подручја.

С обзиром да се претпоставља пораст становника и да је на предметном обухвату предвиђена изградња нових стамбених, пословно-стамбених и пословних објеката, као и изградња пратећих садржаја, то се изградња инфраструктуре из области телекомуникација намеће као неминовност.

Према планираним параметрима - подацима, потребно је одредити капацитете инфраструктуре и телекомуникационих уређаја, тј. на основу свега одредиће се и поједини елементи телекомуникационе инфраструктуре.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

5. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

ГРОБЉА

Основни циљеви везани за гробља су:

- Проширење градског мултиконфесионалног гробља на Пашинцу,
- Стављање што већег броја гробаља под газдовање комуналног предузећа,
- Рјешавање статуса активних гробаља којима не газдују мјесне заједнице и вјерске заједнице,
- Затварање неактивних гробаља у удаљеним руралним подручјима и мањих гробаља у градском насељу Приједор,
- Изградња објекта за сакупљање, прераду и спаљивање животињских остатака.

IX. ЖИВОТНА СРЕДИНА

1. ВОДА, ТЛО И ВАЗДУХ

Савремени концепт заштите животне средине захтјева континуирано праћење степена аерозагађења, хидрозагађења, педозагађења, биљног покривача, фауне, хигијенског стања средине, здравственог стања људи, буке, вибрација, штетних зрачења и других појава и показатеља стања животне средине. Општи критеријуми за заштиту животне средине од производних објеката полазе од међународно утврђених еколошких принципа који се могу свести на сљедеће:

- Најбоља политика заштите животне средине заснована је на превентивним мјерама, што подразумијева благовремено спречавање еколошки негативних утицаја на животну средину, умјесто уклањања њихових посљедица;
- У процесу доношења одлука о изградњи привредних и инфраструктурних објеката мора се анализирати и јасно утврдити утицај њихове изградње и рада на квалитет животне средине.

Заштита животне средине на простору општине Приједор постићи ће се остваривањем више општих и појединачних циљева:

- заштита необновљивих ресурса,
- штедњу енергија и кориштење “најчистијих могућих технологија,
- смањење количине отпада и његова рециклажа,
- флексибилност процеса одлучивања да би се омогућила већа подршка локалним заједницама,
- разматрање тла као пуноправног ресурса,
- заштита вода од загађења (свеобухватно каналисање и пречишћавање отпадних вода из насеља и индустријских погона, заштита подземних и геотермалних вода, заштита тока ријеке Сане),
- заштита земљишта од загађења (кроз заштиту пољопривредног и грађевинског земљишта у будућим насељима и њиховој ивичној зони, заштиту земљишта од загађења аероседиментима, од депоновања отпадака на свим за то неподвижним мјестима итд.),
- рекултивација рудног земљишта,
- заштита ваздуха од загађења (кроз обезбјеђење јединственог система топлификације, контролисање аерозагађења од саобраћаја, као и поштовање мезо и микро климатских услова при избору локација за потенцијалне загађиваче, активацијом већ предвиђених постројења, тј. система и уређаја за пречишћавање у оквиру индустријских процеса, кориштењем алтернативних горива итд.),
- заштита од буке (кроз адекватно планирање саобраћајница, саобраћајних токова и контролисање саобраћајне буке, као и различите мјере заштите). Планиране мјере заштите огледају се у правилном лоцирању извора буке у односу на пријемник, смањењу стварања буке, правилном пројектовању заштитних зона, спречавању њеног ширења у околину итд.),

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- заштита вегетације, при чему се прије свега мисли на планирану вегетацију (заштита од сјече, различитих болести и елементарних непогода, као и од угрожавања пејзажних вриједности вегетације).

Основне потребе заштите се заснивају на заштити природних елемената животне средине и радом створених човјекових вриједности који могу битно да утичу на квалитет човјековог живота у њој при чему проистичу из потреба стварања комодитета тј, комфора у једној урбаној цјелини са једне стране, а са друге стране ради заштите животне средине и општих природних добара које су дате човјеку на располагање.

У том смислу неопходно је максималном заштитом, постојећих природних ресурса унутар обухвата плана, поштујући биодиверзитет као суштинску компоненту урбанизма, правилном диспозицијом загађивача, обезбиједити такве услове који ће обезбиједити заштиту еко система, континуитет између урбане територије и територије која је опслужује те битно утицати на унапређење квалитета живљења и амбијенталних вриједности простора обухвата.

2. УРБАНИ СТАНДАРД

Циљеву у области урбаног стандарда су:

- стварање компактне форме и структуре градских насеља погушћавањем постојећих грађевинских реона и рационалним ширењем истих,
- спречавање бесправне изградње као неусмјерене и неконтролисане урбанизације контролом земљишта у контактним и приградским зонама,
- асанација субстандардних насеља (првенствено избјегличка насеља),
- обезбјеђење комуналне опремљености и минимума комуналних услуга на цјелини територије градског насеља, али и осталих насеља са вишим централитетом, као и избјегличких насеља у околини Приједора,
- креирање препознатљивог (у складу са новим околностима) амбијента, сентимента и слике насеља Приједор, као и секундарних општинских центара, а првенствено насеља Љубија,
- смањивање саобраћајне подијелености градског насеља Приједор,
- заштита од буке.

3. ПРИРОДНЕ ВРИЈЕДНОСТИ И КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКА ДОБРА

ПРИРОДНЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Основни циљеви који се односе на цјелокупно посматрано подручје су:

- Очување природних добара у највећој могућој мери и задржавање свих вриједности - почев од биотопа, биодиверзитета, до глобалне заштите пејзажа и предјела.
- Развијање функционалног информативног система у области заштите културно - историјског и природног наслеђа (глобални приступ) и успостављање ефикасног система мониторинга на нивоу читавог подручја обухвата Плана.
- Едукација стручног кадра, управљача, власника и корисника културних добара у природно вриједним амбијенталним целинама у циљу постизања степена заштите и одрживог коришћења заштићеног подручја.
- Уређење и коришћење подручја која су препозната и описана као природне вриједности, осим у зонама тоталне заштите.
- Стављање под заштиту најмање 15 % територије, у складу са препорукама из Просторног плана Републике Српске.

Посебни циљеви се односе на проширење Националног парка Козара:

- Усклађивање са међународном СИС класификацијом заштићених зона. Сама разноликост геолошке подлоге у комбинацији са специфичним климатским, едафским и орографским условима резултирала је разноврсношћу флоре и фауне, која се огледа у постојању различитих типова биљних заједница са свим својим особеностима. Оне не могу бити цјеловито обухваћене на овако малом простору (3494.5 ha), тј. у оквиру садашњих граница националног парка.
- Заштита, очување и обогаћење биодиверзитета планине Козаре.
- Обогаћивање туристичке понуде Националног парка Козара.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Коришћење ресурса националног парка у духовне, научне, образовне, рекреативне, туристичке, а у складу са заштитом животне средине и културним наслеђем.
- Проширење постојећих граница парка на 7 000 ha.

КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКА ДОБРА

Основни циљеви који се намећу у погледу културно – историјских добара су:

- предлагање и утврђивање археолошких локалитета као културних добара,
- утврђивање систематске евиденције свих објеката културно - историјског наслеђа (укључујући и археолошка добра),
- прикупљање података о уништеним археолошким локалитетима и отуђеном покретном археолошком материјалу,
- предлагање и провођење мјера техничке и физичке заштите свих објеката културно - историјског наслеђа (првенствено утврђивањем заштитних зона),
- стављање под заштиту на нивоу РС и БиХ значајних споменика НОР-а на подручју општине Приједор (Спомен – комплекс Мраковица, Спомен – комплекс Витловска, споменик на Карану);
- санација зидова на угроженом националном споменику БиХ – тврђава у Козарцу,
- обезбјеђење мониторинга укупног културно - историјског наслеђа,
- укључивање културних добара у планове развоја подручја обухвата Плана (прије свега, туризам - сеоски, еко туризам, излетнички, ескурзиони, дјечији и омладински, културно – манифестациони и транзитни).

4. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, ТЕХНИЧКИХ ОПАСНОСТИ И РАТНИХ ДЕЈСТАВА

Основни циљ у сфери заштите од елементарних непогода, техничких опасности и ратних дејстава је слjedeћи:

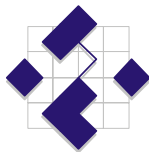
- Повећана заштита људи и материјалних добара предузимањем, прије свега, превентивних мјера.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Г. ПЛАН ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

I. ТЕРИТОРИЈА И ВЕЗЕ СА СУСЈЕДНИМ ПРОСТОРИМА

У временском хоризонту Плана неопходно је интезивирати везе са сусједним јединицама локалне самоуправе у РС (град Бања Лука и општине Градишка, Козарска Дубица, Нови Град и Оштра Лука) и ФБиХ (општине Сански Мост, Кључ и Босанска Крупа).

Ове планиране везе би требале да буду првенствено присутне у сљедећим областима:

- Инфраструктура,
- Туризам,
- Заштита животне средине.

Планиране инфраструктурне везе са сусједним општинама односе се прије свега на планирано повезивање саобраћајницама вишег реда са градом Бања Лука и општином Нови Град (аутопут), односно општином Козарска Дубица (брзи пут).

Планиране везе у погледу хидротехничке инфраструктуре у временском хоризонту Плана биће присутне са општином Козарска Дубица (акумулација Бокани на ријеци Мљечаници у атару насеља Горњи Јеловац) и градом Бања Лука (систем водоснабдијевања источног дијела општине са изворишта Црно врело), а такође и са општином Сански Мост у ФБиХ кроз потенцијални пројекат «Регионални сански водовод».

Туристичке везе планирају се у зонама са постојећом и планираном туристичком функцијом, првенствено на ширем подручју планине Козаре са сусједним општинама Градишка и Козарска Дубица (потез Мраковица – Горњи Подградци и Мраковица - Моштаница).

У области заштите животне средине, будуће проглашење заштићених природних подручја наметнуће потребу уске сарадње, прије свега, са општинама Градишка, Козарска Дубица и Бања Лука (проширење Националног парка Козара и Парка природе Поткозарје). Заштита ријека Сане и Гомјенице захтијеваће сарадњу са општинама Нови Град, Оштра Лука, Сански Мост, Кључ и Рибник, односно градом Бања Лука.

Трансгранична сарадња

Један од основних инструмената европске интеграције који користе институције Европске Уније, представља трансгранична сарадња (cross border cooperation). Европска комисија за екстерну трансграничну сарадња (покрива и простор Босне и Херцеговине и читавог окружења) издваја годишње суму од око 15 милиона евра.

Подручје општине Приједор треба да планира улазак у разне облике трансграничне сарадње. Стварање Еврорегиона Доње Поуње би требао да буде императив у периоду до 2018. године. Овај трансгранични регион би чинили, поред општине Приједор, и сусједне општине РС (Козарска Дубица, Костајница, Крупа на Уни, Нови Град, Оштра Лука) и ФБиХ (Босанска Крупа), а на другој страни границе пограничне општине/градови Хрватске у Сисачко – мославачкој жупанији (Двор, Доњи Курузари, Глина, Јасеновац, Мајур, Хрватска Дубица, Хрватска Костајница).

Еврорегион Доње Поуње би функционисао као невладина организација у којем би чланице – локалне самоуправе имале равноправан положај. Додатни мотив за

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

оснивање овакве регионалне заједнице на овим просторима би био и превазилажење ратних подјела и бржа интеграција у ЕУ. Потенцијално сједиште овог еврорегиона би могао бити Приједор. Примјер за организацију овог региона је већ успостављени Еврорегион Дрина – Сава – Мајевица.

II. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ

1. КЛИМА

Процјене климатских промјена

Према резултатима истраживања климе Републике Српске и процјене могућих климатских промјена као последице глобалних промјена климе, уочава се да ће на анализираном подручју у периоду до 2030. године бити настављен тренд раста температуре ваздуха, при чему би брзина раста средње годишње температуре износила око 0,6⁰ С по деценији.

У погледу падавина, промјене подразумевају смањење годишњих количина у овом крају за око 10% у периоду до 2020 - 2030. године, и то првенствено у вегетационој сезони.

Када је у питању промјена фреквенције и интензитета климатских екстрема, статистичке анализе показују да се на овом подручју може очекивати већи пораст горњих екстрема климатских елемената. То у случају ова два климатска елемента значи да би максималне дневне температуре ваздуха све чешће превазилазиле досадашње климатске екстреме, уз повећану учестаност и дуже трајање таласа топлот времена у љетњем периоду, док се код падавина могу очекивати учесталије непогоде са већим интензитетом киша кратког трајања или пак, већа учесталост олујних непогода праћених грмљавином и орканским вјетровима разорног дејства. Треба напоменути да је управо у току 2000. и 2003. године забиљежен талас екстремно високих температура на читавом Балканском полуострву.

Из наведених разлога неопходно је да се већ при планирању, пројектовању и изградњи инфраструктурних и других објеката узму у обзир и климатски фактори како би се повећала сигурност у случају елементарних непогода и спровеле мјере заштите материјалних добара, здравља становништва и животне средине.

Мјере за праћење и сузбијање негативних утицаја

У циљу очувања природних ресурса на подручју општине Приједор и обезбјеђивања повољнијих услова за живот и активности у простору, неопходно је при планирању, пројектовању и изградњи зграда и насеља и индустријских објеката узети у обзир не само опште климатске елементе, већ и наведене процјене промјене локалне климе, као и аспекте загађивања ваздуха, који у синергетском дејству, у знатној мјери могу допринијети погоршању квалитета животне средине, а тиме нарушити здравље становништва и комфорност становања, и то:

- Повећану учестаност падавина јаког интензитета и појаву суфицита падавина током већег броја мјесеци, што треба узети у обзир при димензионисању хидротехничких објеката и система заштите од поплава;
- Повећану учестаност високих температура ваздуха, због чега је неопходно посебну пажњу посветити планирању и унапређењу паркова и других видова зелених површина којима би се знатно побољшао квалитет ваздуха и ублажиле љетње спарине;

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

У будућности је значајно искористити постојеће повољне услове за коришћење обновљивих извора енергије, а прије свега биомасе, што би допринијело како економском развоју општине Приједор и Републике Српске у цјелини, тако и побољшању квалитета животне средине са аспекта смањивања емисија гасова са ефектом стаклене баште и других загађујућих материја које су предмет бројних међународних конвенција и протокола.

Поред тога треба узети у обзир већ постојећи ниво загађења животне средине услед локалних извора и атмосферског транспорта знатних количина киселих талога, тешких метала и других загађујућих материја из удаљених региона и других држава, што захтјева контролу локалних емисија (укључујући контролу примјене пестицида и других средстава за заштиту биља) како би се обезбиједили услови за производњу здраве хране у широј регији Приједора, заштитило здравље становништва, ресурси подземних вода и друге природне и створене вриједности.

Развој мреже метеоролошких станица

На подручју општине Приједор у наредном периоду треба планирати унапређење рада постојећих метеоролошких станица у смислу увођења нових програма осматрања.

Синоптичка станица Приједор би требала у временском хоризонту плана да добије још један програм осматрања, и то програм осматрања квалитета ваздуха, уз комплетирање постојећих програма осматрања.

Такође, у овом периоду, постојећа обична климатолошка станица на Мраковици би требала добити комплетан климатолошки програм осматрања, као и програм осматрања квалитета ваздуха.

У насељу Омарска се због еколошких захтјева планира обична климатолошка станица са свим програмима осматрања ваздуха: синоптичким, климатолошким, агрометеоролошким програмом, као и програмом квалитета ваздуха.

Развој мреже хидролошких станица

Главна хидролошка станица за површинске воде Приједор (тренутно аутоматски мјери водостај и температуру воде) би требала у временском хоризонту плана да добије скоро све програме осматрања: протицај, нанос, карактеристике леда и квалитет воде.

На подручју општине Приједор се у планском хоризонту плана планирају чак 4 нове хидролошка станица за површинске воде другог реда – Алишићи на ријеци Сани, Урије на ријеци Пухарска, Омарска (враћање у поновну функцију) и Гомјеница на ријеци Гомјеница. Станице Омарска и Гомјеница би због еколошких захтјева требале имати готово све програме осматрања (водостај, протицај, температура воде, нанос, квалитет воде и карактеристике леда).

Такође, на подручју општине се планира стављање у функцију двије хидролошке станице за подземне воде. Ријеч је о главној хидролошкој станици за подземне воде прве издани Приједор и хидролошкој станици за подземне воде прве издани другог реда Ризвановићи.

На овај начин добиће се квалитетан мониторинг хидролошких карактеристика општине Приједор.

2. ШУМЕ И ШУМСКА ЗЕМЉИШТА

Шумарска привреда општине Приједор, производно је ограничена квалитетом и квантитетом постојећег шумског фонда, тако да се основна планска поставка заснива на повећању квалитета шума, као једне од основних претпоставки дугорочног повећања приходне стопе. Функције шума и могућност њиховог коришћења у привредне сврхе су бројне како у директном тако и индиректном смислу.

У односу на задате циљеве Плана, рјешења за њихову реализацију заснивају се на следећим поставкама:

- Промјена приступа коришћења шума и шумских земљишта са монофункционалног на полифункционални, при чему се може постићи максимално коришћење укупних шумских потенцијала
- Формирање централних механизованих стоваришта на саобраћајно најоптималнијим локацијама за произвођаче, гдје би се вршило класирање и израда дрвних сортимената по принципима максималног квалитативног искоришћења
- Склапање дугорочних уговора са прерађивачима вишег степена прераде и лиценцијона продаја

У контексту наведеног, коришћењем шумских комплекса у туристичко-рекреативне сврхе, нарочито у реону Националног парка Козара, могуће је остваривање значајног прихода, при чему је неопходно усаглашавање просторно – планске и гранске документације.

Повећано коришћење споредних шумских производа може да допринесе повећању удјела шумарства у укупном привредном развоју општине Приједор.

Такође, на подручју обухвата налазе се и изузетно квалитетна ловишта, чијим уређењем и унапређењем стања дивљачи се може привући велики број богатих страних туриста. Квалитетном пропагандом на међународним сајмовима могуће је доћи до константног прилива оваквих гостију, чиме се могу обезбиједити додатна средства за квалитетно газдовање са дивљачи.

У контексту производне функције шума, отварање нових шумских путева представља један од приоритета, како на основу редовних инвестиција, проширене репродукције шума или заједничких инвестиција са сектором искоришћавања шума и дрвне индустрије, па чак и кредитних линија.

У циљу повећања коришћења потенцијала станишта примјењивати технике гајења које одговарају конкретним састојинама и стаништима, односно прелазак на састојински концепт газдовања. Такође, мелиорација деградираних станишта представља један од приоритета Плана.

Укупна површина предвиђена за пошумљавање износи око 1400 ha.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Етат је потребно дефинисати у односу на такву концепцију и у односу на реално могућ степен искоришћења у односу на степен постојеће и планиране отворености шума, а према стању залиха на таквим површинама.

Са аспекта заштитних функција шума, иницирати склапање дугорочних уговора са водопривредом у смислу газдовања шумама у циљу максималног равномјерног дотока вода у акумулације уз ренту или неки други вид накнаде.

Са аспекта социјалне функције шума потребно је организовати туристичку понуду у сектору шумарства која би подржала задовољење рекреативних, туристичких, научних и др. потреба, истовремено остварујући приход који је до сада недостајао.

У приватном сектору потребно је иницирати формирање удружења приватних власника шума. Цертификацијом шума омогућити добијање производа са значајно већом вриједности него сада, гдје најмањи дио профита остварују сами власници. Поред тога, потребно је преусмјеравање дијела средстава проширене репродукције шума у приватни сектор у смислу субвенција приватних власника земљишта за оснивање шумских култура и плантажа.

Значајно је подржати старе занате, као и традиционална коришћења земљишта у смислу подршке сектору туризма.

У сарадњи са сектором пољопривреде потребно је усагласити заједничку земљишну политику, а у складу са затеченим стањем коришћења земљишта, демографској структури и пројекцијама развоја и др.

Коришћење цертификованих споредних шумских производа на вишем степену обраде и организован пласман на страна тржишта представља потребу у будућности.

Такође, потребно је подржати у значајнијој мјери научно – истраживачки рад у области шумарства, струковна удруживања и лиценцирања, увођење информационих технологија као средства планирања, евиденције и контроле у сектору, нарочито ГИС подршку и сл.

Шумарство у наредном периоду мора остварити и значајнији маркетиншки искорак, као средства за побољшање пословних резултата, али и враћања позитивног имиџа струци која је у прошлости била један од најзначајнијих носилаца физичког и технолошког развоја Босне и Херцеговине.

Национални парк Козара

Планским рјешењем је предвиђено проширење Националног парка Козара са садашњих 3.500,00 ха на око 7.000,00 ха, како је и приказано на графичком прилогу. У оквиру парка је неопходно извршити функционално зонирање заштићеног подручја, и то у три зоне, као што је и прописано Законом о националним парковима:

- I зона заштите, зона резервата, у којој је циљ газдовања заштита екосистема, одржавање и побољшање општекорисних функција шума, те трајно и непрекидно газдовање и коришћења шума на начин и у таквој

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

мјери да се одржава његова биолошка разноврсност и способност обнављања

- II зона заштите, у којој није дозвољена градња никаквих објеката, нити коришћење природних ресурса, али је потпуно слободна за туристичке посјете
- III зона заштите, меморијална зона, у којој је дозвољена градња туристичких и културно - историјских објеката са пратећом инфраструктуром и свих пратећих објеката неопходних за масовне посјете и боравак туриста и других посјетилаца

Утврђивање детаљних граница наведених функционалних зона Националног парка, неопходно је спровести кроз израду просторно - планске документације.

3. ЕНЕРГЕТСКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

У временском хоризонту Плана, један од императива јесте постизање већег коришћења домаћих енергетских извора, прије свега обновљивих енергетских извора, чије је коришћење у досадашњем периоду није било на задовољавајућем нивоу, нарочито биомасе (дрвни отпад и отпад из пољопривредне производње) и сунчеве енергије (занемарљива употреба).

С тим у вези, потребно је истражити могућности изградње мини хидроелектрана у горњим токовима Мљечанице, Старенице, Ламовичког потока, Грачанице, Голубаче, Јасеноваче, Тисоваче, Лушчице.

У погледу коришћења биомасе потребно је покренути активности на изградњи постројења (привлачењем приватног капитала) за брикетирање и пелетирање дрвног отпада и то у насељима са највећом продукцијом овог отпада (насеља у зони Козарца и Брезичана), као и добијање био – гаса, био – дизела и био - етанола на фармама.

Временски хоризонт Плана код соларне енергије представља, такође, оквир не само за детаљна истраживања, већ и за конкретну примјену овог типа енергије, нарочито за потребе припреме топле воде.

Што се тиче енергије вјетра, потребно је извршити испитивања могућности коришћења вјетра на подручју Мраковице.

Израда студије енергетских потенцијала општине Приједор се намеће као један од највећих приоритета у овој области.

Реализацијом ових планских рјешења постигнути ће се децентрализација енергетских извора, што је изузетно значајно за просторе са ниском густином насељености и планинског карактера као што је сам обухват Плана. На оваквим просторима присутне су велике тешкоће и трошкови у централизованом снабдијевању електричном енергијом. Због тога децентрализовани извори енергије, у првом реду обновљиви извори енергије попут мини хидроцентрали, имају велики значај у квалитетном снабдијевању енергијом, нарочито руралних подручја општине Приједор, а тиме и у њиховом укупном развоју.

III. СТАНОВНИШТВО

МЈЕРЕ ЛОКАЛНЕ ПОПУЛАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ

1. Мјере за смањење трошкова родитељства:

- Беби пакет (за новорођену бебу или за треће и четврто дијете);
- Додатак породици са једним родитељем (ако је материјални положај породице испод минимума);
- Додатак за посебну бригу (помоћ дјечи са посебним потребама);
- Посебан додатак за породице са троје и четворо дјеце;
- Поклон пакет (поклон за празнике дјечи из социјално угрожених породица, дјечи трећег и четвртог рођења, дјечи самохраних родитеља);
- Школски прибор и књиге (исте категорије наведене претходно);
- Помоћ за набавку одјеће и обуће;
- Помоћ за лијечење стерилитета;
- Помоћ за школовање дјеце у средњим школама;
- Награде најуспјешнијим ученицима и студентима;
- Надокнада трошкова путовања до мјеста школовања.

2. Мјере информативног и промотивног карактера;

3. Мјере организационог карактера (оснивање комисија за популациону политику Скупштине општине Приједор, одређивање професионалног лица у Административној служби Општине које ће се бавити пословима везаним за локалну популациону политику, оснивање фондације или клуба донатора за ванбуџетско финансирање мјера популационе политике);

4. Мјере у области комуналних услуга:

- Олакшице у цијенама комуналних услуга за породице са троје и четворо дјеце;
- Олакшице у коришћењу грађевинског земљишта за породице са троје и четворо дјеце;
- Изградња и уређивање дјечијих игралишта и осталих слободних површина.

IV. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА, ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ, НАСЕЉСКА СТРУКТУРА, СИСТЕМ ЦЕНТАРА И УРБАНИЗАЦИЈА

НАСЕЉСКА СТРУКТУРА

Генерално, у периоду до 2018. год не предвиђа се смањење броја насеља на подручју општине Приједор.

У погледу популационе дистрибуције насеља, до краја временског хоризонта Плана не предвиђа се њена значајнија промјена у односу на постојеће стање.

У градском насељу 2018. год. становаће око 33000 становника или 37.32 % укупног становништва. То значи да ће процес урбане концентрације остати на готово истом нивоу као што је досад био случај. Пораст броја становника би се у наредном периоду требао очекивати и у повратничким насељима, приградским насељима, насељима са централитетом и демографски већим насељима.

До краја временског хоризонта Плана не очекују се никакве промјене у погледу урбано – руралне типологије на NUTS 5 нивоу. Подручје општине ће остати карактеристично по високом урбаном утицају и великој људској интервенцији у простору.

У наредном периоду десиће се мање промјене у морфолошко – физиономској структури насеља на подручју општине Приједор. Промјене ће се састојати у погушћавању грађевинских реона насеља, као и повећању броја вишеспратних објеката (апсолутно и релативно).

СИСТЕМ ЦЕНТАРА

Просторни план општине Приједор 1985 – 2005 је у планском дијелу дефинисао сљедећу концепцију система насеља:

- Субрегионални центар, општински центар, центар зоне и зоналног подручја - Приједор;
- Центри зона и зоналних подручја - Козарац, Љубија, Омарска, Томашица и Брезичани;
- Центри зоналних подручја - Велико Паланчиште, Ћела, Хамбарине, Расавци, Трнопоље, Козаруша, Ламовита, Марићка и Миска Глава;
- Центри четвртог ранга: сва остала насеља уређеног руралног карактера као центри насељених мјеста са неопходним објектима друштвене инфраструктуре;
- Центри петог ранга: засеоци.

Нажалост, ова концепција из претходног плана није заживјела на терену општине. У периоду од утврђивања ове концепције (1990. године) до данас је дошло до одређених промјена. Ратна дешавања на територији општине и са тим повезане велике миграције становништва, уз промјену друштвено – економског система (транзиција) условиле су да се концепција система насеља из 1990. године не оствари у значајном дијелу. То одступање се прије свега односи на неостварење планираног централитета насеља Томашица и Брезичани као центара другог ранга, односно насеља Велико Паланчиште, Козаруша, Марићка и Миска Глава као центара трећег ранга. Нарочито је концепција „оманула“ у случају насеља Томашица и Велико Паланчиште.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

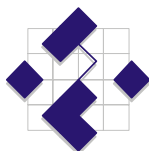
Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

За дефинисање планиране мреже насеља, односно система центара у овом плану је коришћено више индикатора, поред оних за утврђивање стања мреже насеља и то:

- Планирана опремљеност насеља техничком и друштвеном инфраструктуром (јавне службе),
- Планирана саобраћајна мрежа,
- Пројектовани број становника у насељу и гравитационом подручју,
- Будућа морфологија насеља и густина изграђености насеља,
- Потенцијали у привредној области,
- Смјернице и визије развоја локалне самоуправе.

На основу ових критеријума на подручју општине Приједор планирају се идентичне категорије центара, а такође и иста насеља која припадају појединим категоријама центара као код постојеће мреже насеља, односно система центара.

- **Мезорегионални центар и општински центар** – насеље Приједор;
- **Секундарни општински центар** – насеља Козарац, Љубија и Омарска;
- **Локални центар** – насеља Брезичани, Буснови, Ћела (Петрово), Доњи Орловци, Хамбарине, Ламовита и Расавци;
- **Примарно насеље** – преостала насеља;
- **Приградско насеље** - Чејреци, Чиркин Поље, Гомјеница, Горња Пухарска и Орловача.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ

У погледу просторних цјелина, Просторни план општине Приједор 1985 – 2005 је у планском дијелу дефинисао концепцију која се заснива на постојању шест зона: Западна зона са центром у насељу Брезичани, Централна зона са центром у насељу Приједор, Сјевероисточна зона са центром у насељу Козарац, Источна зона са центром у насељу Омарска, Југоисточна зона са центром у насељу Томашица и Југозападна зона са центром у насељу Љубија.

Вријеме је показало да овако планирана концепција просторних цјелина није профункционисала на замишљени начин. То се прије свега догодило зато што се одређени центри нису формирали са планираним централитетом (Брезичани и Томашица), док су поједина насеља изгубила свој ранији централитет (нпр. Козаруша). Такође, нека насеља су усмјерена ка центрима према којима нису стварно гравитирала (примјер усмјеравања насеља Доњи Волар и Југовци према Љубији, односно насеља Градина и Криваја према Маришки и Томашици).

Планиране просторне цјелине на подручју општине Приједор су дефинисане на основу планиране мреже насеља, односно на основу гравитационих зона планираних секундарних општинских и локалних центара.

Табела 66: Зоне секундарних општинских центара и зоне локалних центара на подручју општине Приједор 2018. године

ЗОНА СЕКУНДАРНОГ ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА	ЗОНА ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА	ПРИГРАДСКА НАСЕЉА	НАСЕЉА У САСТАВУ	ПОВРШИНА ЗОНЕ ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА (km ²)	БРОЈ СТАНОВНИКА 2018. ГОД. У ЗОНИ ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА	ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ 2018. ГОД. У ЗОНИ ЛОКАЛНОГ ЦЕНТРА (ст/км ²)
КОЗАРАЦ	Козарац		Брђани, Дера, Хрњићи, Јаруге, Камичани, Козарац, Козаруша, Трнопоље	106.90	8828	82.58
ЉУБИЈА	Љубија		Бришево, Доња Равска, Горња Равска, Горњи Волар, Калајево, Љескаре, Љубија, Миска Глава, Раљаш, Шурковац, Тисова, Жуне	107.32	4000	37.27
ОМАРСКА	Буснови		Буснови, Криваја, Маришка, Томашица	92.03	3607	39.19
	Ламовита		Бабихи, Бистрица, Кевљани (дио), Ламовита (дио), Омарска (дио)	90.68	3330	36.72
	Омарска		Градина, Јелишка, Кевљани (дио), Ламовита (дио), Нишевићи, Омарска (дио), Петров Гај	81.41	6859	84.25
ПРИЈЕДОР	Брезичани		Брезичани, Цикоте, Доња Драгогиња, Доњи Волар, Горња Драгогиња, Горња Јутрогшта, Југовци, Марини	94.70	3596	37.97
	Ђела (Петрово)		Ђела (Петрово), Миљаковци, Ракелићи, Санџани	40.95	3050	74.48
	Доњи Орловци		Божићи, Доњи Гаревци, Доњи Орловци, Горњи Гаревци, Горњи Орловци	48.20	4448	92.28
	Хамбарине		Бишћани, Чараково, Хамбарине, Раковчани, Ризвановићи	27.88	3177	113.95
	Приједор	Чејреци, Чиркин Поље, Гомјеница, Горња Пухарска, Орловача	Црна Долина, Чејреци, Чиркин Поље, Гомјеница, Горња Пухарска, Горњи Јеловац, Мало Паланчиште, Орловача, Приједор, Велико Паланчиште	92.19	45303	491.41
	Расавци		Алишићи, Гађани, Ништавци, Пејићи, Расавци, Зецови	51.79	2229	43.04
УКУПНО				834.05	88427	106.02

Код планираних зона секундарних општинских и локалних центара неће доћи до значајнијих промјена у густини насељености у односу на постојеће стање, односно

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

промјене у густини насељености одговараће стопи раста броја становника по зонама у временском хоризонту Плана.

УРБАНИЗАЦИЈА

У временском хоризонту Плана демографска компонента урбанизације неће више бити толико изражена, на шта указује пројектована стопа урбанизације од око 37.3 %, а што је незнатно више од садашње стопе урбанизације. То ће бити резултат пројектованог кретања становништва по типовима насеља до 2018. године. Раст становништва оствариће, поред градских насеља, сви секундарни општински центри, као и локални центри.

Остале двије компоненте процеса урбанизације – физиономска и функционална - биће у планском периоду израженије него у садашњем тренутку.

ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА – НЕРАЗВИЈЕНА ПОДРУЧЈА

Концепт развоја ових подручја, који мора бити детаљније разрађен у оквиру једне стратегије, треба да се заснива на потенцијалима изразито неразвијених подручја општине Приједор. Ти потенцијали се првенствено налазе у области природних ресурса. Људски ресурси не представљају значајнији потенцијал због неповољних демографских кретања ових подручја, док су створени ресурси присутни у мањем обиму. Очуваност животне средине представља велику предност ових крајева.

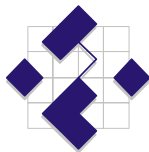
Приоритетне развојне активности на овом подручју у временском хоризонту Плана треба да буду туризам, индустрија, пољопривреда, шумарство и енергетика. Туризам се мора заснивати на коришћењу изузетних природних вриједности, значајног културно - историјских наслеђа и повољних физичко – географских карактеристика. То значи развој излетничког туризма, сеоског и еко туризма, културног, ловног туризма и гео туризма, односно изградњу туристичких капацитета у виду туристичких објеката и кампова у склопу дефинисаних урбаних подручја и зона туризма и рекреације.

Индустрија на посебним подручјима општине Приједор треба да се заснива на значајним природним ресурсима као што су првенствено дрво, споредни шумски производи, вода, пољопривредни производи (воће, поврће, житарице, месо). Познато је да ове индустријске гране немају већи негативан утицај на животну средину. Индустријски објекти би требали да буду лоцирани у оквиру урбаних подручја која посједују одређену елементарну опремљеност инфраструктуром (техничком и друштвеном).

Пољопривреда и шумарство у временском хоризонту Плана ће представљати у првом реду сировинску основу за индустрију на овом подручју, али и извор квалитетне хране (пољопривреда) за туристичку привреду која треба да доживи значајан раст. Све то условљава промјене, нарочито у оквиру пољопривреде, која мора претрпiti промјене у правцу производње органске хране и креирања производа са заштићеним географским поријеклом. У овим подручјима главна пољопривредна грана би требало да буде воћарство.

Горњи токови водотока у изразито неразвијеним подручјима општине Приједор су погодна мјеста за изградњу рибњака. Такође, посебна подручја представљају потенцијалне локације и за производњу енергије засноване и на осталим обновљивим изворима енергије као што су енергија сунца, биомаса итд.

Као допунска активност може се развијати услужно занатство. Народне рукотворине као готови производи и сувенири могу се уклопити у туристичку понуду.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Изградња планираних саобраћајница и осталих објеката техничке инфраструктуре, као и недостајућих објеката јавних служби (уз увођење мобилних јавних служби) довешће до подизања доступност и привлачност посебних подручја у оквиру општине Приједор и тиме омогућити њихов бржи развој и напуштање овог статуса.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

V. СТАНОВАЊЕ

Пројектовани број станова у 2018. год. од 32782 станова се реално може достићи у временском хоризонту Плана. Због тога се планира изградња 6082 нових станова у периоду 2006 – 2018. У овај број планираних станова су урачунати и станови које треба замијенити у склопу амортизације стамбеног фонда (4712 стамбених јединица).

Планирани број од 6082 стамбених јединица које је потребно направити у периоду 2006 - 2018. на подручју општине Приједор да би се достигао пројектовани број станова од 32782 јединица не односи се само на нову стамбену изградњу на неизграђеном земљишту, већ и на замјену дотрајалог стамбеног фонда и обнову оштећених и порушених стамбених објеката (сада ван функције) на изграђеном простору (земљишту).

Погушћавање грађевинских реона би требало да представља један од приоритета Плана. То се може постићи већим удјелом вишепородичне стамбене изградње у укупној стамбеној изградњи него што је досад био случај.

СТАМБЕНА ПОЛИТИКА

Стамбена политика представља једну од најзначајнијих државних политика која има јасне посљедице на развој једног простора и свих његових компоненти (природна, социо – економска, техничка компонента).

Нажалост, Република Српска и Босна и Херцеговина не посједују службено стамбену политику. Та чињеница се негативно одражава на бројне области друштвеног живота и простор у цјелини. Стамбена област је готово потпуно препуштена тржишту и његовим механизмима.

Једине категорије становништва према којима се потпуно не примјењују тржишни механизми у стамбеној области су породице погинулих и несталих припадника оружаних снага РС, избјеглице и повратници. Проблем представља чињеница да не постоји званични стратешки документ који регулише рјешавање стамбеног питања према овим категоријама становништва. Од ове три категорије најповољнији положај имају породице погинулих и несталих припадника оружаних снага РС којима се обезбјеђују стамбене јединице финансирањем из средстава ентитетског и локалних буџета. Повратницима (претежно бошњачке националности) средства за обнову и поновну изградњу уништених стамбених објеката издвајају се из ентитетског буџета, те из донација међународних хуманитарних организација. Избјеглице, које су се одлучиле за останак у својим новим пребивалиштима, представљају трећу категорију којој се помаже у рјешавању стамбеног питања, али степен интервенције од стране органа власти је најмањи у односу на остале двије категорије. Интервенција се састоји у бесплатном додјељивању грађевинских парцела од стране локалне управе, уз ограничавање промета земљишта за извјесно вријеме. У неким случајевима, припадници ове категорије добијају од локалних и ентитетских власти грађевински материјал. Земљиште које се додјељивало припадницима ове категорије, у највећем броју случајева представља бивше пољопривредно земљиште у саставу државних пољопривредних добара или економија, односно задруга које је регулационим плановима или плановима парцелације претворено у грађевинско земљиште. Из тих разлога већина тзв. избјегличких насеља на подручју општине Приједор је изграђена на бившем пољопривредном земљишту пољопривредних предузећа (добра, економије, фарме, задруге). На тај начин су избјегнути трошкови експропријације приватног земљишта, али су се појавили други озбиљни проблеми у тим насељима (превасходно високи трошкови комуналног опремања).

Утврђивање нове стамбене политике представља један од основних циљева Плана. Нова стамбена политика представља ургентну потребу не само општине Приједор, већ и читаве Републике Српске. Велики проблем представља чињеница да значајан дио становништва преко тржишних услова не може доћи до стана. Због тога нова стамбена политика мора имати изразито социјално усмјерење.

Ипак, приоритет у рјешавању стамбених потреба требале би да имају сљедеће циљне групе:

- млади, квалификовани и радно способни грађани који заснивају сопствено домаћинство и настоје да се осамостале од родитеља;
- породице са малом дјецом;
- стручњаци за које треба да се обезбједе намјенски станови;
- избјегличка популација;
- породице погинулих и несталих припадника оружаних снага РС и ратних инвалида;

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- повратничка популација.

У сљедећих 2 – 3 године требало би да се у потпуности ријеша проблем породица погинулих и несталих припадника оружаних снага РС и ратних инвалида на досадашњи начин (обезбјеђење стамбених јединица финансирањем из буџета).

Према прве четири приоритетне категорије треба да се примјењује систем субвенција као облик интервенције ентитетских и локалних власти и то у сљедећим сегментима:

- повољни хипотекарни кредити за изградњу или куповину стана;
- понуда парцела и локација различитог нивоа опремљености и стандарда становања;
- подстицање приватне изградње станова за закуп са контролисаном закупнином;
- регулисања дугорочног закупа;
- давања субвенција за станове закупљене на тржишту.

Значајан проблем у наредном периоду ће представљати категорија становништва (осјетљиве друштвене групе) која неће моћи ни уз помоћ субвенција ријешити своју стамбену потребу. Према тој категорији треба усмјерити програм јавне локалне станоградње, која би се финансирала из ентитетског и општинског буџета. Тако добијени станови би се давали на коришћење припадницима ове категорије по заштићеној ренти.

Интервенција локалне власти општине Приједор састојала би се прије свега у давању субвенција из локалног буџета за станове закупљене на тржишту и то за најугроженије породице. То би се радило на основу јасно успостављених критеријума.

Задругарство и стамбена штедња представљају механизме који се морају развијати да би се побољшало стање у стамбеној области општине Приједор.

Нова стамбена политика на подручју општине Приједор не би смјела занемарити ни тржишни аспект у становању. Томе би требале допринијети порески и фискални механизми, дерегулација урбанистичких планова, приватизација градског грађевинског земљишта, рационализација бирократског механизма. Изградња објеката за повремено становање (викенд изградња) у потпуности припада овом сегменту становања.

У временском хоризонту Плана потребно је интезивирати коришћење монтажних стамбених објеката и стамбених објеката краћег амортизационог периода, нарочито у подручјима са нижом густином становања (равничарски дио општине).

Реконструкција и обнова стамбеног фонда је један од важних задатака у стамбеној области. Подручје обухвата Плана представља једно од подручја РС које карактерише значајна оштећеност и уништеност стамбеног фонда (2006. год. око 18.5 % стамбених јединица из 1991. год. ван функције). Повратак предратних становника је основни услов обнове ових стамбених јединица. Према повратничкој популацији треба усмјерити средства из донација и повољних кредита са ентитетског нивоа.

Одржавање вишепородичних стамбених зграда је регулисано новим Законом о одржавању стамбених зграда и овај закон би се требао стриктно примјењивати како би дошло до побољшања квалитета становања. Енергетска ефикасност свих стамбених објеката се мора значајно повећати у периоду до 2018. год. Адаптација и

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

модернизација ће бити основни облици урбане обнове у обухвату Плана. За подручје насеља Љубија је потребно израдити програм урбане обнове.

Међутим, без системских промјена на нивоу БиХ и РС у законској сфери, као и без утврђене стамбене политике на нивоу РС, локална управа нема могућности да значајније утиче на рјешавање проблема у стамбеној области.

Кључни инструменти нове стамбене политике на подручју општине Приједор би требали бити сљедећи:

- дерегулација урбанистичких планова (смањење крутости пропозиција и већа флексибилност показатеља за планирање стамбених зона);
- опремање простора са предиспозицијама за стамбену изградњу техничком инфраструктуром (саобраћајнице) и јавним службама (примарна здравствена заштита, предшколска заштита дјете, основно образовање);
- прединвестирање у комуналну инфраструктуру;
- ослобађање плаћања појединих врста накнада/ренте за социјално усмјерене програме стамбене изградња;
- давање субвенција из локалних буџета најугроженијим породицама за станове закупљене на тржишту;
- издвајање буџетских средстава из трансформисаног Фонда становања РС (потенцијални Фонд за јавну стамбену изградњу РС) за изградњу јавних станове, као из ентитетског буџета за различите врсте субвенција (кредити, ренте, изградња станова за рентирање);
- тражење промјене пореских инструмената на нивоу ентитета и државе у сврху подстицања стамбене изградње (нпр. порези на некоришћене станове, увођење пореских механизма уместо накнаде за коришћење грађевинског земљишта, пореске олакшице за рентирање станова са контролисаном закупнином итд.);
- тражење оснивања на ентитетском нивоу агенције за осигурање стамбених кредита (што ће довести до пада каматне стопе на банкарске кредите) и трансформисање Фонда становања РС у Фонд за јавну стамбену изградњу РС;
- оснивање стамбене агенције општине Приједор која би водила инвестиције у јавној станоградњи и бавила се осталим активностима у подстицању и олакшавању стамбене активности;
- тражење промјене законске регулативе на нивоу ентитета и државе у сврху подстицања закупа станова – гарантована рента (у бројним развијеним земљама закуп станова је присутнији од власништва над становима).

Погодна подручја за становање на подручју општине Приједор у временском хоризонту биће општински центар и његова приградска насеља, као и секундарни општински и локални центри.

Изградњу објеката за повремено становање (викенд изградња) треба искључиво усмјерити према урбаним подручјима у поткозарском дијелу општине, као и у приобаљу Сане (викенд зона у Гаћанима).

VI. ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

1. ПРАВЦИ РАЗВОЈА ПРИВРЕДНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

У планском периоду Босна и Херцеговина и Република Српска ће пролазити кроз фазе прикључења Европској Унији и добиће приступ средствима путем структурног фонда IPA, што општина треба да искористи.

Основни правац развоја привредних дјелатности дефинисаће тржиште и предузетнички интереси, тако да је реално очекивати нове, досад незаступљене привредне гране, иако ће се привредни развој заснивати на развоју традиционално важних и тржишно потврђених дјелатности – пољопривреде, индустрије и туризма.

ПОЉОПРИВРЕДА

Једна од дјелатности која има највећи потенцијал за развој је пољопривреда и то посебно у сљедећим областима: ратарство, сточарство и прерада меса и млијека, повртларство, воћарство, производња љековитог биља и прикупљање шумских плодова, производња органске хране. Активности које треба предузети за развој пољопривреде су, прије свега, у надлежности ентитета, односно државе.

Економско-финансијске мјере које се већином дефинишу на нивоу надлежних државних институција, али које општина треба да искористи су:

- формирање посебног фонда за подржавање пројеката дефинисаних Стратегијом развоја општине;
- искориштавање структурних мјера аграрне политике;
- пореске олакшице и ослобађања, гарантоване цијене, субвенције, премије;
- инвестициони кредити;
- приступ средствима ЕУ у рјешавању проблема у пољопривреди и руралном развоју;
- придобијање стратешких партнера, донатора и других инвеститора.

Организационе мјере или инструменти:

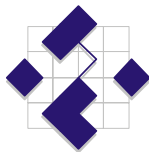
- трансформација индивидуалних газдинстава у породичну фарму;
- унапређење технологије пољопривредне производње;
- јачање постојећих земљорадничких задруга и оснивање специјалистичких задруга (мљекарска, перадарска, говедарска);
- образовање пољопривредних произвођача, посебно младих;
- повећање продуктивности и ефикасности;
- успостављање везе између пољопривредних произвођача и прерађивачких капацитета.

ИНДУСТРИЈА И РУДАРСТВО

Индустрија

У планском периоду се очекује убрзани развој производних дјелатности, прије свега индустрије, због стварања повољнијег и стимулативнијег пословног окружења. Очекује

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

се активирање капацитета у пропулзивним дјелатностима, као што су прехранбена, металопрерађивачка, неметалска индустрија, производња папира и графичка дјелатност, рециклажа сировина. Реално је и очекивати промјену индустријске структуре и прилагођавање захтјевима тржишта и због тога је на простору општине потребна нова производно-пословна зона.

Један од основних праваца за развој општине јесте формирање малих и средњих предузећа која не захтијевају велика финансијска улагања, а брзо дају економске ефекте. Она су флексибилна и прилагодљива брзим промјенама које долазе из окружења (тржишне и технолошке промјене), а такође су и локационо флексибилне. Мала и средња предузећа се могу оснивати у разним производним и услужним дјелатностима. Дисперзан развој малих и средњих предузећа на ширем подручју општине ће омогућити: равномјеран развој општине, задржавање становништва на селу приближавајући им радна мјеста, инфраструктурне објекте.

Дугорочан привредни развој општине Приједор треба заснивати и на формирању великих прерађивачких капацитета, прије свега у области прераде минерала и на тај начин заокружити један производни циклус. То су капацитети у којима се може запослити више од 250 радника и за чије оснивање и развој треба обезбједити подстицајне економско-финансијске и организационе мјере. Велика предузећа, између осталог, требају бити носиоци техничко-технолошког прогреса. У овом плану ће се предвидјети простор за смјештај великих предузећа и то у складу са концептом заштите животне средине.

Економско-финансијске мјере које се требају искористити у планском периоду, а које су у домену надлежних државних институција су:

- пореска политика која стимулативно дјелује на привлачење капитала;
- инструменти спољнотрговинске политике у функцији повећања извоза;
- кредитна политика у функцији подстицаја развоја малих, средњих и великих предузећа.

Организационе мјере или инструменти:

- стварање услова за привлачење страних инвестиција кроз активност надлежних министарстава и институција;
- стварање предуслова за формирање нових производних и пословних зона (ослобађање општинских дајбина, додјела земљишта, укидање административних препрека итд.).

Рударство

Разноврсне минералне сировине присутне на подручју општине Приједор пружају изванредне услове у планском периоду за развој рударства и на њему заснованом развоју прерађивачких капацитета. Да би дошло до још интензивнијег развоја рударства неопходно је извршити примјену нових технологија које ће омогућити боље искориштавање постојећих и потенцијалних лежишта минералних сировина, као и повећање економске ефикасности, односно постизање највећих економских ефеката уз најнижа улагања.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

САОБРАЋАЈ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Повољан саобраћајни положај с обзиром на постојеће и планиране саобраћајнице треба искористити да се ојача саобраћајна привреда и то развојем и ширењем саобраћајних, дистрибутивних и прометних функција.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

Грађевинарство ће се и у планском периоду наставити специјализовати у правцу пружања специфичних услуга, као што је реконструкција, модернизација, послови одржавања и сл., а њени носиоци ће углавном бити мала и средња предузећа.

ВОДОПРИВРЕДА

Мелиорације

Овим планом се утврђују површине на којима је потребно провести хидромелиорационе радове у циљу стварања услова за интензивније кориштење пољопривредног земљишта, као и настојања да се што више земљишта оспособи за производњу хране.

Уређење водног режима је један од предуслова за експлоатацију земљишта. С обзиром да је ово подручје веома често поплављено, те да су материјалне штете велике, рјешавању комплексне водопривредне проблематике мора се прићи студиозно.

У сврху уређења земљишта за пољопривредну намјену потребно је провести хидромелиорационе радове, заштиту земљишта од вањских вода, заштиту земљишта од унутрашњих вода - основна одводња, као и детаљну одводњу цијевном дренажом, те регулацију појединих водотока.

Хидропедолошке карактеристике мелиоративног подручја

Од укупне површине општине Приједор на обрадиво земљиште (оранице) отпада око 45% што указује на доста значајан фонд пољопривредног земљишта.

Међутим, велики дио ове површине узурпиран је изградњом објеката различите намјене. Осим тога, интензивна експлоатација минералних сировина на подручју општине која се одвија методом површинског копа има значајан утицај на модификацију земљишта и на његово искључивање из његове примарне функције.

Како су ове тенденције у порасту процеси уништења и оштећења земљишта ће се и даље наставити што ће довести до повећања површина деградираног земљишта.

Осим тога, пољопривредно земљиште је углавном у власништву индивидуалног сектора што има за посљедицу велику уситњеност посједа и екстензивно кориштење пољопривредног земљишта.

Због свега наведеног пришло се уређењу земљишта у приједорској котлини.

Посматрано мелиорационо подручје захвата површину од око 13900 ha и карактерише се неуређеношћу простора која се јавља као посљедица неуређеног водног режима као и нерационалног кориштења пољопривредног земљишта.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

На овом простору је заступљена изузетно комплексна водопривредна проблематика која се очитује кроз редовне поплаве (различитог интензитета и посљедица) водотока који пролазе кроз ово подручје.

Такви водотоци су бројни, а њихова корита су дјелимично регулисана или уопште нису регулисана. Нпр. десна обала ријеке Сане је регулисана и уређена на потезу од ушћа ријеке Гомјенице до Приједора, док је лијева обала најугроженији дио подручја општине. Од притока регулисане су само ријеке Гомјеница и Пухарска у доњем току, док остале притоке плаве пољопривредне површине и наносе огромне штете.

Осим поплавних вода ово подручје трпи велике штете и од властитих вода.

Наиме, тешка и неуређена земљишта нису у стању да, поред поплавних вода у краћим критичним периодима, приме читаву количину падавина тако да се вода дужи временски период концентрише на површини земљишта.

Све ово има за посљедицу онемогућавање благовремене обраде и припреме земљишта што се све одражава на пољопривредну производњу.

За уређење ових површина, односно за њихово увођење у интензивну пољопривредну производњу потребно је:

- заштита од поплавних вода водотока изградњом ободних канала и регулацијом водотока
- заштита од унутрашњих вода спровођењем мјера основне одводње (каналска мрежа I, II и III реда, црпним станицама, главним каналима и детаљном одводњом (цијевна дренажа) и одговарајућих мјера агротехничких мелиорација.

Потреба одводње и подјела земљишта на зоне одводње

На основу педолошких особина, механички састав, физичке и хемијске особине и резултат бонитета земљишта извршено је груписање земљишта мелиорационог подручја у одговарајуће категорије одводне зоне:

- Ia зона: подзоласто-псеудоглејна долинска земљишта (дио који спада у IVa бонитетну класу), минерално-мочварна земљишта - 3970 ha

Ову зону чине врло тешка земљишта која су по механичком саставу глиновита земљишта читавом дубином профила.

За уређење ових површина и њихово оспособљавање за стабилну високоприносну пољопривредну производњу неопходно је спровести одговарајуће хидромелиорационе захвате, а то су:

- основна одводња (канални I, II и III реда) са растојањем канала III реда 300-350 m
- детаљна одводња цијевном дренажом у комбинацији са вибрационим подривањем. Обзиром да се не располаже са подацима о хоризонталној филтрацији предлаже се да растојања између дренажа буду 30 m и примјена филтарског материјала у сваки дренажни јарак.

- Ib зона: подзоласто-псеудоглејна терасна земљишта - 1170 ha

Ову зону чине земљишта која су по механичком саставу скоро истих карактеристика као претходна зона, с тим што ова земљишта имају повољнију околност што су се развила на теренима са повољним нагибом који омогућава боље отицање тока тако да су ове површине изложене краћем дјеловању сувишних вода.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

За уређење ових површина неопходно је спровести одговарајуће хидромелиорационе захвате, а то су:

- основна одводња (каналска мрежа I, II и III реда) са растојањем канала III реда 300-350 m
- детаљна одводња цијевном дренажом у комбинацији са вибрационим подривањем као секундарном мјером. Растојања између дренажа су различита и зависе од нагиба терена.
- Препоручује се примјена филтарског материјала у сваки дренажни јарак.
- II зона: група смеђих земљишта, подзоласто-псеудоглејна долињска земљишта (дио који спада у III бонитетну класу) - 5260 ha

II зону чине земљишта велике потенцијалне плодности и најбоља земљишта овог подручја. Претежно су дубока, тежег су механичког састава па их карактерише неуређен водно-ваздушни режим.

За уређење водно-ваздушног режима ових земљишта потребна је основна одводња (каналска мрежа I, II и III реда).

Растојање између канала III реда обзиром на педолошке и хидропедолошке особине земљишта и конфигурацију терена требало би да износи 300 – 400 m.

У овој зони нису потребне мјере детаљне одводње.

- III зона: група алувијалних земљишта _____ 3500 ha
Укупно: 13900 ha

Ова земљишта су се развила у долини водотока и углавном су лакшег механичког састава. За уређење њиховог водно-ваздушног режима потребно их је заштитити од поплава вода водотока у чијим долинама су се развиле.

Мјере основне и детаљне одводње нису потребне.

Заштита од вањских вода

Заштита од вањских вода до ранга појаве стогодишњих водостаја ријешена је изградњом обалоутврда на ријеци Сани, изградњом насипа узводно од градског моста и заштитни зид на десној обали ријеке Сане у зони града, изградњом насипа уз ријеку Гомјеницу, регулацијом водотока Пухарске, регулацијом и чишћењем водотока ријеке Милошевице.

Хидромелиорациони канали у подручју изворишта "Тукови - Матарушко поље" су предвиђени само за одводњу сувишних вањских и унутрашњих вода обзиром да се поменуто извориште налази у зони плављења ријеком Саном.

Заштита од унутрашњих вода

Заштита од унутрашњих вода на мелиоративном подручју општине Приједор условљено је претходним рјешењима заштите подручја од вањских вода.

Заштита земљишта од сувишних унутрашњих вода рјешава се главном каналском мрежом, црпним станицама и секундарном каналском мрежом.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Основни фактори који утичу на формирање каналске мреже су топографски услови, хидропедолошке карактеристике земљишта, захтјеви пољопривредне производње за хидромелиорацијама као и одводњавање табли.

Пољопривредна земљишта предвиђена за одводњу се зонирају према хидропедолошким карактеристикама земљишта тако да су и међуразмаци отворене каналске мреже различити за сваку зону.

Најтежа земљишта уз ријеку Гомјеницу захтијевају међуразмак канала од 300-350 m са размаком дренова од 30 m.

Тешка земљишта која су у нагибу захтијевају међуразмаке отворене каналске мреже III реда од 300-350 m али без потребе за дренажом.

Лакша земљишта на вишим котама захтијевају унутрашњу одводњу са међуразмацима канала III реда до 400 m. Цијевна дренажа на тим земљиштима није потребна.

Лака земљишта која се простиру уз притоке ријеке Гомјенице не захтијевају унутрашњу одводњу.

На читавом мелиоративном подручју општине Приједор мали је дио површина гдје није потребна унутрашња одводња. То су уски коридори уз притоке ријеке Гомјенице и дио површина уз ријеку Сану.

Сви канали за унутрашњу одводњу су трапезног попречног пресека са ширином у дну од 0.50 m и нагибом у покосима 1:2.

Канали су земљани са затрављеним покосима. Дубина канала је условљена са постављањем цијевне дренаже и величином парцеле. Минималне дубине су од 1.70 m до 1.90 m. Канали по својим габаритима могу да приме далеко веће воде од вода појаве 1/20 на што се димензионишу мелиоративни канали.

Канали се ситуативно постављају тако да се добију што правилније табле одводње.

Главни канали су постављени у већини случајева најнижим тачкама терена уз настојање да и транзитни канали имају што правилнију трасу.

Доток воде у каналску мрежу је рачунат на бази хидромодула одводње и припадајуће сливне површине. Специфични отицаји су мало повећани у односу на слична подручја обзиром да се одводне површине мелиоративног подручја налазе у мало већем нагибу што условљава повећано и концентрисано отицање са мелиоративних табли.

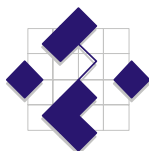
Сви канали I реда су прорачунати на велике воде појаве 1/20. Средње брзине вода у каналима се крећу у распону од 0.36 до 2.26 m/s. Максималне брзине и вучени напони дозвољавају травнату подлогу у покосима.

Земљиште од рибњака Саничани дуж лијеве обале ријеке Гомјенице у смјеру рудника Омарска површине око 664 ha штити се од вањских вода лијевим одбрамбеним насипима дуж ријеке Гомјенице.

Рјешавањем унутрашње одводње попутни насипи чине препреку гравитационом отицању унутрашњих вода при великим водама реципијената.

У циљу обезбјеђења нормалног отицања у оваквим условима предвиђена је пумпна станица на коју се транспортују унутрашње воде транзитним каналом.

Објекти унутрашње одводње представљају једну цјелину у систему комплетне одводње са свим потребним објектима.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Наводњавање

Интензивирање производње хране у будућности неће се заснивати на повећању површина обрадивог пољопривредног земљишта већ на интензивнијем коришћењу постојећих површина.

У томе се огледа примарни значај коришћења наводњавања у пољопривредној производњи. На тај начин ће се обезбиједити високи приноси и стабилна пољопривредна производња без обзира на временске услове.

Сврха наводњавања није само повећање и стабилизација приноса што је неспорно већ и стварање еколошких услова за примјену и пуни ефекат агротехничких мјера.

Пресудни фактори који одлучују о потреби и количини воде која се треба довести биљци су варијације временских прилика и климе.

Наводњавање се примјењује када падавине не могу задовољити потребе биљака за водом. Дакле, климатске прилике су темељни разлози распрострањености примјене наводњавања која је пропорционална температури ваздуха а обрнуто пропорционална распореду и количини падавина у току вегетационог периода.

За наводњавање као дијела хидротехничких мелиорација и значајног потрошача воде је карактеристично сљедеће:

1. наводњавање се врши у неколико љетних мјесеци са највећим интензитетом у јулу и августу мјесецу
2. зависно од расположивих пољопривредних површина, потребне количине воде могу бити и веће него за остале кориснике (према "ВО Врбас" за наводњавање површина у Лијевче пољу у износу од 30.74 ха потребно је око 11.8 m³/s док је за све остале потрошаче у сливу потребно око 11 m³/s
3. постоји негативна корелација између потребних и расположивих количина воде

За наводњавање, поред квантитета, вода мора задовољавати и квалитет који мора одговарати најмање условима III класе што наводњавање додатно чини комплексним и студиозним у рјешавању присутних проблема.

На подручју територије општине Приједор влажност земљишта је смањена у периодима кад је вода најпотребнија пољопривредним културама за постизање високих приноса. Стога је на тим подручјима потребно увести системе за наводњавање. Организована система наводњавања на подручју општине нема.

Натапни системи

У склопу уређења земљишта на подручју Приједора површине око 16000 ха програмом радова је предвиђено да се изанализирају потребе за наводњавањем пољопривредних површина, а у циљу високе и стабилне пољопривредне производње.

Хидролошко-педолошки и климатски фактори на овим локалитетима кроз билансирања вода указују на дефиците влажности у земљишту у вегетационом периоду.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Анализе су показале потребу за наводњавањем око 12000 ха. Ове површине уз гајење култура које имају најоптималније услове за развој у климатима приједорске регије изискују потребе за водом у екстремним условима.

На подручју приједорске регије изанализиране су све могућности обезбјеђења потребних количина воде за наводњавање. Дио вода је могуће обезбједити из акумулација лоцираних у сливу мелиорационог система.

Други вид обезбјеђења потребних количина воде је из водотока ријеке Сане. Захват воде из ријеке Сане је ограничен биолошким минимумом.

На основу анализа минималних годишњих протицаја у вегетационом периоду дошло се до закључка да је могуће обезбједити максимално 1.20 m³/sec из ријеке Сане за потребе наводњавања у вегетационом периоду.

Црпљење воде из ријеке Сане било би могуће једино узводно од улива канала Целпак у ријеку Сану обзиром на постојеће односно планиране локалитете индустријских зона у општини Приједор. Воде ријеке Сане узводно од Целпака по својим бактериолошким и другим карактеристикама задовољавају за потребе кориштења у наводњавању. (Према студијским и истражним радовима на изворишту - "Тукови - Матарушко поље" приједорског водоводног система.)

Обезбјеђење одређених количина воде из ријеке Гомјенице није могуће јер су у периодима потреба за водом протицаји минимални и испод биолошког минимума.

Рибњак Саничани захвата воду из ријеке Гомјенице и у периоду минималних протицаја нема довољних количина воде па према томе отпада могућност захвата било каквих количина воде ријеке Гомјенице за потребе наводњавања.

На основу претходно изложеног може се констатовати да су расположиве количине воде које износе 2.90 m³/sec за потребе наводњавања знатно мање од потребних количина које износе око m³/sec.

Недостајуће количине воде треба да се обезбједи изван подручја регије.

Ограничењем у обезбјеђењу потребних количина воде за наводњавање редуковане су и површине. На основу обезбјеђених количина воде одређене су и приоритетне површине за наводњавање.

Укупне површине су 2930 ха распоређене на шест одвојених локалитета који чине независне системе за наводњавање гдје се водило рачуна о локацијама изворишта и обезбјеђеним количинама воде.

Табела 67.

Редни број	Натапни систем	F(ха)	Q(l/s)	Обезбјеђење воде
1	Прпоши	880	779	Акумулација Бистрица и Ламовита
2	Градињача	400	354	Акумулација Градињача
3	Сана I	580	513	Ријека Сана
4	Сана II	380	337	Ријека Сана
5	Враголовача	690	616	Акумулација Враголовача
Укупно		2930	2599	

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Табеларно су приказане главне карактеристике натапних система подијељених у шест независних локалитета са припадајућим површинама, потребне количине воде као и начин обезбјеђења потребних количина воде.

За све натапне системе осим потребних количина воде потребно је обезбједити и одговарајуће радне притиске на подручју експлоатације.

За све системе предвиђена је јединствена технологија натапања површина-кишењем путем тифона. За нормалан рад ове опреме потребно је обезбједити минимални радни притисак у прикључку од 70-75 метара. То је уједно и контурни услов при прорачуну основне мреже.

На појединим системима потребно је обезбјеђивати радни притисак путем пумпних станица зависно од локација натапних система, изворишта и укупних губитака у мрежи. Потребне количине воде дате табеларно представљају максималне протицаје који се могу јавити у периоду експлоатације а и мрежа је димензионисана на те величине.

Редослијед извођења односно реализације наведених натапних система је условљен претходним рјешењима заштите од вањских и унутрашњих вода, као и акумулација потребних за обезбјеђење воде за наводњавање.

Акумулације

У склопу уређења земљишта на подручју општине Приједор планирана је могућност изградње акумулација у сливу које би у принципу требале бити вишенамјенске али првенствено за потребе наводњавања пољопривредних површина.

На основу сагледавања сливног подручја мелиоративног система и теренских перспекција могућих локација акумулација у ужи избор су ушле четири локације које задовољавају по више критеријума.

- То су:
- акумулација Новаковићи на ријеци Враголовачи
  - акумулација Жабићи на ријеци Градињачи
  - акумулација Ломница-Прпоши на Ламовичкој ријеци
  - акумулације Бистрица I и Бистрица II - Стојнићи на ријеци Бистрици

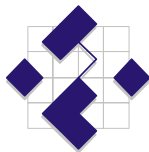
При избору локација водило се рачуна о

- величини слива узводно од преградног мјеста
- величини акумулационог простора
- повољности морфолошких карактеристика преградног мјеста
- вододрживости акумулационог базена
- насељености акумулационог простора и изграђености објеката инфраструктуре
- близина потрошача воде ради повољнијег транспорта воде

Хидролошке подлоге за преградна мјеста су рађене преко јединичног синтетског хидрограма кориштењем падавина са кишомјерне станице Приједор за повратне периоде 1/5, 1/10, 1/20, 1/100.

За прорачун вода које је могуће акумулирати са слива који гравитира на преградна мјеста узете су средње годишњи протицаји редуковани за 50 %.

Локације преградних мјеста су на најужим дијеловима због повољнијих односа запремине бране и акумулационог простора. Акумулациони простори обухватају подручја која нису насељена. Изгубљена земљишта су дијелом оранице и пашњаци а

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

дијелом деградиране шуме и шикаре. Процјењује се да је квалитет акумулиране воде на задовољавајућем нивоу обзиром да у сливу нема насеља а тиме ни могућих загађивача.

Коте круне и максималне коте нивоа пуњења акумулација су сљедеће:

Табела 68.

Акумулације	Н круне m.n.m.	Н акумулације m.n.m.
Враголовача	194.00	191.50
Градињача	193.00	191.00
Ламовита	337.50	335.00
Бистрица I	322.50	320.00
Бистрица II	311.50	309.00

ТУРИЗАМ

Просторни план РС до 2015. године је на ширем простору мезорегије Приједор издвојио једну туристичку зону републичког значаја. Ријеч је о Козарско - поунској туристичкој зони која између осталог обухвата и сјеверни козарски дио општине Приједор. На овом простору ПП РС потенцира развој планинског, спортско-рекреативног, омладинског и климатског туризма. У градском насељу Приједор у истом планском документу се планира развој манифестационог туризма. Да би се на простору општине туризам развио потребно је: изградити смјештајне капацитете, инфраструктурне објекте, обезбједити неопходна финансијска средства, високообразован и стручан кадар итд.

Зоне посебних туристичких предиспозиција (туристичка реонизација)

Зоне посебних туристичких предиспозиција у општини Приједор се издвајају на основу више критеријума и то:

- Садашња и планирана заштићена природна подручја и природни објекти (национални паркови, регионални паркови, споменици природе, заштићени пејзажи),
- Културно – историјска добра (археолошки локалитети, градитељско наслеђе),
- Насељеност простора и процјена повратка предратног становништва,
- Постојећи туристички капацитети,
- Саобраћајнице и њихова оптерећеност (постојеће и планиране).

Издвојене зоне посебних туристичких предиспозиција су сљедеће:

1. Козарска зона

Потенцијал у овој зони је присутан у сљедећим гранама туризма:

- планински и здравствено - климатски туризам (Национални парк Козара, локалитети Мраковица и Превија, планирани парк природе Поткозарје),
- излетнички, омладински и екскурзиони туризам (Мраковица и Пашини конаци),
- спортски туризам (Мраковица и Бенковац),
- сеоски и еко туризам (планирани парк природе Поткозарје, насеља Бистрица, Божићи, Мало Паланчиште, Горња Драгоштиња, Горња Јутрогшта, Горњи Јеловац, Марини),
- ловни туризам (Козара),
- културни туризам (спомен комплекс Мраковица, планирани меморијални парк Витловска, спомен -обилјежја из НОР - а),
- туризам на водама (акумулација Бокани, ретензије на Козари).

2. Кумбарушко – гомјеничка зона

Потенцијал у овој зони је присутан у сљедећим гранама туризма:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- излетнички и омладински туризам (Еко центар Љекарице)
- културни туризам (цркве брвнаре у Јелићи и Марићи, црква у Бусновима),
- сеоски и еко туризам (Јелићка и Криваја, планина Кумбаруша),
- гео туризам (површински копови Омарска и Томашица).

3. Југозападна зона

Потенцијал у овој зони је присутан у сљедећим гранама туризма:

- сеоски и еко туризам (Доњи Волар, Доња Равска, Горња Равска, Миска Глава, Шурковац, Тисова),
- гео туризам (рудник Љубија).
- културни туризам (археолошки локалитети везани за рударство, обновљена Рударска збирка у Љубији, католичке цркве),
- ловни туризам,
- излетнички туризам (долине рјечица Копривица, Равска, Тисова, Волар).

4. Централно – санска зона

Потенцијал у овој зони је присутан у сљедећим гранама туризма:

- транзитни туризам (Омарска, Приједор, Брезичани),
- туризам на водама (ријека Сана – заштићени природни предео),
- манифестациони туризам (Приједор),
- ловни и риболовни туризам (рибњак Санчани – заштићени природни предео),
- сеоски туризам (Ракелићи, Санчани, Расавци),
- културни туризам (градско градитељско наслеђе, археолошки локалитети у долини Сане, црква брвнара у Ракелићима, манастир Клисина).

Од набројаних зона посебних туристичких предиспозиција, могу се издвојити двије зоне са нешто већим потенцијалом за развој туризма, а то су првенствено зона Козарска зона и Централно – санска зона. Потенцијал прве зоне се састоји у постојању Националног парка Козара са својом постојећом туристичком и спортско – рекреативном инфраструктуром. Ту су још и значајни културно – историјски споменици из НОР-а, у чему се нарочито истиче спомен - комплекс Мраковица. Поред тога, као туристичке мотиве треба издвојити сеоска насеља разбијеног типа, уклопљена у своју природну средину.

Потенцијал Централно – санске зоне је првенствено везан за добар саобраћајни положај централног дијела општине и градског насеља Приједор и наравно, за ријеку Сану као највећи водени ток на подручју општине. Пратећи туристички мотиви су културно наслеђе у градском насељу и долини Сане, рибњак Санчани као ловни ревер и живописна сеоска насеља.

Концепт просторног развоја туризма

Подручје општине Приједор посједује потенцијале за развој неколико грана туризма, а нарочито слjedeћих грана:

- планински туризам,
- здравствено - климатски туризам,
- спортски туризам,
- сеоски и еко туризам,
- излетнички, омладински и ескурзиони туризам,
- транзитни туризам,
- туризам на водама,
- ловни и риболовни туризам,
- културни туризам,
- манифестациони туризам,
- гео туризам.

Као туристичке гране са највећим потенцијалом на подручју општине Приједор могу се издвојити планински туризам са пратећим гранама (здравствено - климатски, спортски), сеоски и еко туризам и транзитни туризам.

Планински туризам са пратећим гранама (здравствено – климатски и спортски) има најбоље предиспозиције у Козарској зони. Одређени туристички и спортски објекти су већ изграђени у овој зони.

Сеоски и еко туризам се могу развијати у све четири зона, осим кад је у питању еко туризам у Централно – санској зони, док се сеоски туризам у овој зони може развијати у подручјима који су нешто удаљенији од планираних саобраћајница вишег ранга.

Транзитни туризам има највећи потенцијал у Централно – санској зони, посебно у насељима у близини потенцијалних петљи (Омарска, Приједор, Брезичани). Ипак, најзначајнији потенцијал у овој грани посједује само градско насеље које у садашњем тренутку посједује одређене смјештајне капацитете (хотел «Приједор»). Овај потенцијал произлази из погодног положаја градског насеља у средишту између постојећих и будућих саобраћајница и инфраструктурних објеката (магистрални пут, жељезничка пруга, аутопут, брзи пут.).

Потенцијални туристички објекти требали би се градити у урбаним подручјима насеља и зонама туризма и рекреације, у оквиру датих зона посебних туристичких предиспозиција.

Сви ови потенцијални туристички објекти би се требали користити за потребе туризма у што дужем периоду током читаве године. Пројектовани број нових хотелских лежајева у потенцијалним туристичким центрима и објектима на подручју општине Приједор 2018. год. износи око 1200 лежајева.

Рекреација

Област рекреације је уско повезана са областима спорта и туризма. Активна рекреација је тако нпр. тијесно повезана са спортом, тачније спортским објектима разних врста. У садашњем тренутку спортски објекти су концентрисани у урбаним насељима, а Планом је предвиђена изградња недостајућих спортских објеката у

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

општинском сједишту и неким секундарним и локалним центрима (видјети Спорт у Јавним службама). Уз будуће хотеле и друге туристичке објекте треба планирати спортске објекте (отворени и затворени терени). Као потенцијални специјализовани спортски терени на отвореном простору за потребе активне рекреације на подручју општине Приједор могу се издвојити:

- Стрелишта,
- Ловишта,
- Локалитети за спортски риболов.

Локација за стрелиште се може реализовати у оквиру неког од урбаних подручја.

Подручје општине Приједор посједује бројна ловишта, која ће детаљније бити обрађена у дијелу о шумама и шумским земљиштима.

Обале готово свих ријека на подручју обухвата плана представљају потенцијалне локалитете за спортски риболов, а прије свега то су обале Сане, Гомјенице, Мљечанице, Љубије и већих притока Гомјенице. Обале акумулација изграђених за потребе рударске експлоатације могу се користити за спортски риболов све док се те акумулације не буду интезивније користиле за рударску дјелатност (нпр. испуштање муља).

Готово читав простор општине Приједор (осим интезивно изграђених дијелова урбаних подручја) је погодан за пасивну рекреацију. Нарочито се као подручја погодна за пасивну рекреацију истичу зоне посебних туристичких предиспозиција и то:

1. Козарска зона,
2. Кумбарушко – гомјеничка зона
3. Југозападна зона.

Важан елемент у укупној концепцији развоја рекреације представља концепт «зелених стаза». Зелене стазе представљају коридоре заштићеног отвореног простора, ширине 9 – 300 м, уређеног ради очувања разноврсности живог свијета, рекреације и немоторизованог саобраћаја. Намјењене су за пјешачење, бициклизам, јахање, веслање. Већина зелених стаза представља постојеће слабо коришћене путеве.

На подручју општине Приједор планирано је више зелених стаза и то на правцима који повезују зоне посебних туристичких и рекреативних предиспозиција које су већ поменуте. Значајно је нагласити да је ријеч о стазама које пролазе поред значајних природних и културно – историјских вриједности. Планиране зелене стазе су:

- Стеванова коса – Мраковица – Разбој – Раскршће – Превија – Велики вис – Јаворник – Цвијићи – Марића глава – Дукићи – Рубини – Секулићи – Гајићи – Старчевићи – Нишевићи – Ограде – Милетићи – Росићи – Вишићи – Вученовићи – Марковићи – Мајсторовићи – Максимовићи – Љекарице;
- Долина Мљечанице – Витловска коса – Мраковица;
- Мраковица – Бешића пољана – Митровићи – Ритени – Парипова коса – Маслин баир – Брљуг – Пољанице – Личани – Чулићи – Колари – Црна Долина (школа) – Асина стража – Дошанско брдо – Горња Јутрогшта (центар) – Драгојевићи – Шипке – Букве – Каран;

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Букве – Милановићи – Згоњани – Томићи – Саничани – Бешири – Мачков редак – Прлине – Филиповићи – Станојевићи – Адамовићи – Грбићи – Панићи – Превија – Топаловића брдо – Гајићи – Миска Глава (школа) – Гаврановићи – Горња Равска (црква) – Тисова коса;
- Бузуци – Пранићи – Љубија (католичка црква) – Раљаш – Расавци (напуштена школа) – Грујичићи – Ћорићи – Чекићи – Крагуљи – Пузигаће – Кнежевићи – Маријићи – Мишковићи – Музичка – Рендићи – Вученовићи.

Укупна дужина планираних зелених стаза износи око 151 km. Кључну улогу у њиховом успостављању би требало да има Туристичка организација општине Приједор.

Кампови

Важне просторе за развој туризма и рекреације на сваком подручју представљају кампови.

На простору општине Приједор нема уређених кампова, иако за оваквим видом туристичке и рекреативне понуде има мјеста.

Анализом простора обухвата плана утврђене су потенцијалне локације за кампове на подручју општине Приједор. Критеријуми су били: постојање природних и културно – историјских вриједности, естетски квалитет пејзажа, надморска висина, климатски услови, морфологија терена, опремљеност основном техничком и друштвеном инфраструктуром. На основу свега издвојене су сљедеће локације:

- Зона туризма и рекреације Пашини конаци,
- Урбано подручје Миска Глава,
- Урбано подручје Горња Јутрогоста,
- Зона туризма и рекреације Љекарице.

ОСТАЛЕ ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Развој услужних дјелатности треба битно утицати на формирање привлачног пословног окружења. Зато је неопходно подстицати развој финансијских, интелектуалних и сличних услуга.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

2. ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА ПРИВРЕДЕ

Анализа и оцјена стања, као и потребе, могућности и циљеви указују на четири генерална планска приступа у области просторне организације привреде.

Ријеч је о сљедећим планским приступима:

- Повећање степена искоришћености постојећих производно – пословних зона и привредних погона.
- Измјештање постојећих производно – пословних зона и привредних погона или њихових дијелова из еколошких разлога.
- Проширење постојећих производно – пословних зона и привредних погона.
- Оснивање нових производно – пословних зона на погодним локалитетима.

Зависно од конкретних услова на самом терену, примјењиваће се неко од ова четири генерална планска приступа, или сва четири приступа заједно. Могуће су све комбинације ових планских приступа.

На основу сљедећих фактора издвојене су планиране производно - пословне зоне на подручју општине Приједор:

- Нодалне тачке у простору (спојне тачке постојећих комуникација, спојне тачке постојећих и планираних комуникација, као и планираних комуникација, мјеста концентрације становништва и радних мјеста),
- Инфраструктурна опремљеност,
- Постојање заштићених природних подручја (постојећих и планираних) и других заштитних зона (изворишта),
- Постојање значајних културно – историјских добара,
- Приједлози из просторно – планске документације нижег реда,
- Приједлози из општинских стратегија развоја.

Табела 69. Планиране производно – пословне зоне у општини Приједор

ПРОИЗВОДНО - ПОСЛОВНА ЗОНА	НАСЕЉЕ	ПОВРШИНА (ха)	ПОТЕНЦИЈАЛНИ БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ 2018. ГОДИНЕ	ГУСТИНА ЗАПОСЛЕНОСТИ 2018. ГОДИНЕ (запослених / ха)
Приједор - исток	Доњи Орловци, Чиркин Поље	36.18	5427	150
Јужна обилазница	Миљаковци, Ћела (Петрово)	58.03	8705	150
Органико	Камичани	13.29	1994	150
Паљуге	Ламовита	74.08	3704	50
УКУПНО		181.58	19829	109.20

Планирана производно – пословна зона «Приједор – исток» се налази сјеверно од магистралног пута Приједор – Нови Град, на источном улазу у градско насеље

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Приједор (дио насеља Чиркин Поље и Доњи Орловци). Њена површина износи 36.18 ha, са капацитетом од 5427 запослених при густини запослености од 150 запослених/ha. У овој планираној производно – пословној зони би се требали смјестити локационо флексибилни индустријски капацитети (металопрерађивачка, електронска, прехранбена индустрија, прерада хемијских производа итд.) који имају средњи до велики утицај на животну средину општинског нивоа, као и пословни објекти (тржни центри и складишта) са истим утицајем на животну средину.

Производно – пословна зона «Јужна обилазница» се планира првенствено као пословна зона у којој би се лоцирали пословни објекти везани за трговину (тржни центри и већа складишта), грађевинарство (складишта) и саобраћај. Од производних капацитета (као мањински садржај) планира се лоцирање само капацитета који имају низак утицај на животну средину општинског нивоа (веће електро - механичарске радионице, израда производа од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила и слично). Активирање производно – пословне зоне на сусједној локацији Балтине Баре (површине око 53 ha) у атару насеља Гомјеница условљена је провођењем детаљних истражних радова (хидрогеолошких и геомеханичких) ради отклањања сумњи у погледу могућности угрожавања изворишта питке воде за снабдјевање градског насеља Приједор и околине, као и утврђивања стабилности терена за изградњу привредних објеката. У овој условној зони могу се лоцирати само пословни објекти и производни објекти са ниским утицајем на животну средину општинског нивоа, слично као и код сусједне зоне «Јужна обилазница».

Планирана производно – пословна зона «Органико» у атару насеља Камичани се налази у непосредној близини постојећег магистралног пута М-4 Бања Лука - Приједор и у њој би се требале лоцирати локационо флексибилни индустријски капацитети и пословни објекти са највише средњим утицајем на животну средину општинског нивоа.

У планираној производно – пословној зони «Паљуге» би се требали лоцирати локационо нефлексибилни индустријски капацитети (металургија, енергетика, прерада минералних сировина, производња грађевинских материјала) који могу имати велики утицај на животну средину општинског и регионалног нивоа. Уз све претходно могли би се лоцирати и складишни капацитети.

Постојећи бизнис инкубатор у насељу Чиркин Поље може и у будућности задовољити потребе смјештаја предузећа која почињу са својом активностима.

VII. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Планска рјешења у области јавних служби и осталих друштвених дјелатности омогућавају изградњу нових објеката јавних служби, проширење постојећих, као и санацију и адаптацију објеката јавних служби који нису у функцији, или су имали сличну функцију. На тај начин биће побољшана доступност објектима јавних служби кроз њихов квалитетнији просторни распоред.

Квалитет услуга јавних служби може се подићи примјеном сљедећих планских смјерница:

- финансирање различитих програма из области јавних служби као додатни садржај поред финансирања различитих установа из локалних буџета,
- подстицање сарадње јавног и приватног сектора,
- подржавање развоја невладиног сектора (нарочито организација које су усмјерене на програме којима се подиже квалитет живљења у локалној средини),
- дефинисање основних циљних група према којима су усмјерени програми из области јавних служби (увођење алтернативних програма за ученике као што су нови програми у пољопривреди, екологија, предузетништво, учење страних језика итд., укључивање и стипендирање средњошколаца и студената у редовне и алтернативне образовне програме),
- формирање задужбина и фондација.

1. ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКА

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ

У временском хоризонту плана потребно је изградити по један нови објекат централне основне школе у насељу Приједор (сјеверни дио) и у Доњим Орловцима. Све ове основне школе морају имати школске сале.

Враћање у функцију основних школа у насељима Хрнићи и Козаруша омогућиће побољшану доступност објектима основног образовања. Нови објекти подручних одјељења замјениће садашње безусловне објекте у насељима Бистрица и Горњи Орловци.

Проширење нето површине објеката централних основних школа је потребно планирати у насељима Доњи Гаревци, Гомјеница и Петров Гај.

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

До краја временског хоризонта плана изградњом нове спортске дворане, садашња дворана би се требала у потпуности ставити у функцију средњих школа, чиме ће се повећати укупни простор објеката средњег образовања.

Изградњом новог заједничког објекта основне и средње специјалне школе замјениће се садашњи безусловни објекат ових школа (монтажни објекат).

Код свих објеката средњих школа постоји потреба за мањим повећањем школског простора са циљем достизања потребних норматива, а нарочито се то односи на Медицинско – технолошку и грађевинску школу и Угоститељско - економску школу.

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

Изградња намјенског објекта за смјештај јавних високошколских институција планира се у насељу Приједор у временском хоризонту плана.

ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ ЛИЦА

У временском хоризонту плана у насељу Приједор треба основати намјенску институцију за образовање одраслих која би се могла смјестити у оквиру планираног мултимедијалног културног центра.

ЂАЧКИ И СТУДЕНТСКИ ДОМОВИ

Објекте ђачког и студентског дома треба планирати у насељу Приједор.

2. КУЛТУРА И РЕЛИГИЈА

У периоду до 2018. године неће се моћи достићи оптимална нето површина објеката културе, али је могуће поправити садашњи неповољни однос површине објеката културе и оптимума. То ће се постићи првенствено изградњом нових објеката

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

културе и враћањем у функцију (санација) објеката који су некада били у функцији културе.

Нагласак у временском хоризонту плана треба бити на изградњи мултимедијалног културног центра у градском насељу Приједор који би функционисао као општински културни центар (сале за представе и кино пројекције, изложбени простор, просторије за културна удружења итд.), као и новог објекта народне библиотеке.

Поред тога треба изградити и вратити у функцију сеоске домове културе у насељима са вишим централитетом - Брезичани, Ћела (Петрово), Доњи Орловци, Козарац и Ламовита. У сјеверном дијелу градског насеља треба планирати објекат друштвеног дома. Веома важно је да репрезентативни објекат Радничког дома у Љубији поново добије своју културну функцију (са Рударским музејем). Уз то је потребно вратити у функцију културе и остале домове културе у мањим насељима. У сеоским домовима културе организоване би се кино пројекције, гостовања позоришних група, изложбе, музичке манифестације, као и друштвено – политички скупови.

Омладински клубови и центри би у периоду до 2018. год. требали представљати нове културне садржаје, а били би лоцирани у општинском сједишту, као и у секундарним општинским центрима – Козарац, Љубија и Омарска.

Рад постојећих објеката културе на сеоском подручју општине (који немају стално запослене ни програм рада) могао би се подићи на квалитетнији ниво увођењем услуга сталне мобилне библиотеке (једном седмично), мобилних радионица и атељеа (једном мјесечно).

У временском хоризонту плана треба планирати изградњу двије православне цркве у Приједору и једне православне цркве у насељу Доњи Орловци.

Што се тиче исламских вјерских објеката, треба планирати обнову свих предратних исламских вјерских објеката и изградњу нових објеката.

3. ЗДРАВСТВО

Ради рјешавања проблема доступности примарне здравствене заштите, Дом здравља Приједор планира поновно враћање у функцију (санација) амбуланти у локалном центру Доњи Орловци, те насељима Горњи Орловци, Марићка и Ракелићи, као и амбуланти у градским квартовима Тукови и Урије. Поред тога, ова институција планира изградњу нове амбуланте у Великом Паланчишту.

У љето 2008. године је почела реконструкција старог објекта здравствене станице у Козарцу. Прерастањем садашње амбуланте у здравствену станицу биће готово достигнути потребни нормативи за здравство у зони секундарног општинског центра Козарац. Изградњом нових, обновом и доградњом постојећих објеката примарне здравствене заштите биће побољшани просторни нормативи на овом нивоу здравствене заштите.

4. СОЦИЈАЛНО СТАРАЊЕ

Норматив за центар за социјални рад говори да је до 2018. год. потребно повећање његове нето површине. До тога ће се доћи проширењем површине

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

постојећег центра за социјални рад, при чему би се та нова површина могла користити као прихватна станица и центар за услуге и дневно збрињавање корисника.

Нето површина објеката за дјечију заштиту (вртићи и јаслице) би се до краја планског хоризонта требала приближити потребној површини према нормативима. У насељима Приједор (Аеродромско насеље), Доњи Орловци и Козарац треба планирати изградњу по једног објекта вртића. Такође, планира се враћање у функцију вртића у Љубији.

Старење становништва у временском хоризонту плана условљава потребу за новим старачким домом капацитета од око 100 мјеста у насељу Приједор.

Унапређење дјечије заштите на осталом руралном подручју захтјева увођење мобилних дјечијих установа које бу радиле са предшколском дјецом минимално једном седмично у постојећим објектима јавних служби (подручна одјељења основних школа, друштвени домови и слично).

5. КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Изградња нових објеката комуналних дјелатности у периоду до 2018. год. (краја временског хоризонта плана) утицаће на приближавање укупној потребној површини по нормативима.

Објекат за погребне услуге се планира на постојећем гробљу у насељу Омарска.

Објекти јавног превоза (мања аутобуска станица) требају се планирати у насељима Козарац и Омарска.

Поштански објекти (поштански шалтери) се планирају у насељима Буснови, Ћела (Петрово), Доњи Орловци, Хамбарине и Расавци.

Шалтери електродистрибуције се планирају у насељима Козарац, Љубија и Омарска.

6. УПРАВА

Основна намјера овог плана је између осталог и приближавање јавних служби становништву. То се односи и на објекте управе и сличних дјелатности.

Мјесне канцеларије морају егзистирати у сваком насељу са вишим централитетом. Планира се изградња или враћање у функцију по једног објекта мјесне канцеларије у насељима Брезичани, Буснови, Ћела (Петрово), Доњи Орловци, Хамбарине, Ламовита и Расавци. У Приједору се планира враћање у функцију три градске мјесне канцеларије.

7. СПОРТ

У временском хоризонту плана у погледу спортских садржаја, нагласак би требао бити на изградњи спортских објеката који недостају у појединим дијеловима општине, односно насељима, а чиме ће доћи и до побољшања доступности ових објеката околном становништву. Ријеч је о спортским салама и дворани, отвореним спортским теренима рекреативног типа, затвореном и отвореном базену.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

У периоду до 2018. год. планира се изградња спортске дворане у насељу Приједор, пошто је постојећа спортска дворана првенствено у функцији средњих школа. Спортске сале се планирају у насељима Доњи Орловци, Омарска (могућност изградње спортске дворане), Приједор и Расавци (све уз основне школе), а отворени спортски терени рекреативног типа у насељима Бабићи, Бистрица, Брезичани, Чараково, Чејреци, Чиркин Поље (2), Доњи Гаревци, Доњи Волар, Гомјеница, Горњи Гаревци, Камичани, Кевљани, Криваја, Марићка, Миска Глава, Нишевићи, Омарска, Орловача, Приједор (4), Ризвановићи, Томашица, Велико Паланчиште и Зецови.

Изградњом пратећих спортских садржаја уз спортску дворану у Приједору - отвореног и затвореног базена, као и отворених спортских терена - оформиће се градски спортски центар.

VIII. ИНФРАСТРУКТУРА

1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Путну мрежу општине Приједор сачињавају саобраћајнице пет рангова:

- аутопут
- брзи пут
- магистрални путеви,
- регионални путеви,
- локални путеви повезују групу села, поједино село или издвојени дио села са регионалним путем или са другим локалним путем, изузетно са магистралним путем.

Планирана је изградња аутопута у правцу исток – запад, која треба да представља везу аутопута коридора 5Ц са планираним аутопутем Добој – Бањалука – Приједор – Нови Град. Планирана траса брзог пута правац сјевер – југ, односно, Приједор – Козарска Дубица је веза на постојећи аутопут Београд – Загреб са Републиком Хрватском. У систему планираних аутопутева, а на нивоу Просторног плана Републике Српске, ова мрежа је добро осмишљена. Планирана траса аутопута и брзог пута одређује се на основу слједећих докумената: генерални пројект, идејни пројект и регулациони план. На графичком прилогу који се односи на саобраћајну инфраструктуру приказане су трасе и аутопута и брзог пута на основу просторних могућности, а коначне трасе дефинисаће се приликом израде генералног и идејног пројекта.

У мрежи магистралних путева неопходна је изградња обилазница око централног подручја насеља Приједор. Планирана је источна, западна и сјеверна обилазница, које се повезују на постојеће магистралне правце.

Планирани су и регионални путни правци који би повезали насељена мјеста на територији општине Приједор са општинама Нови Град и Бања Лука (Бронзани Мајдан). Према Новом Граду регионални путни правац – са западне обилазнице – Бишћани – Југовци – Доњи Волар – Радомировци и Агићи (Нови Град). Према Бронзаном Мајдану – са источне обилазнице – Петрово – Саничани – Буснови (веза на регионални путни правац Р405 – Бронзани Мајдан – Сански Мост). По поменутих планираних регионалних правцима постоје локални путеви које треба реконструисати да би техничке карактеристике пута биле у складу са Законом о јавним путевима.

За израду ПП општине Приједор требала је да се уради саобраћајна студија. Бројање саобраћаја је урађено почетком октобра мјесеца 2008. године. Добијени подаци нису достављени с тим да ће до елаборирања овог документа све смјернице из саобраћајне студије бити саставни дио овог документа.

На територији општине Приједор је Просторним планом Републике Српске планиран ремонт цијеле трасе жељезничке пруге Бања Лука – Приједор – Нови Град (која је једноколосјечна) до 2020. године. Сем значаја за путнички саобраћај, пруга ће одиграти и велику улогу у превозу терета у ширем региону.

Просторним планом Републике Српске на територији општине Приједор планирано је да ријека Сана буде пловна од Приједора до Новог Града гдје је предвиђено пристаниште.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Просторним планом Републике Српске на територији општине Приједор планиран је робно транспортни центар. Централни елементи логистичке мреже града су робно транспортни центри и робни терминали у којима се врши сакупљање, прерада, дорада и дистрибуција робних токова.

Ефикасна реализација робних токова макро и микро дистрибуције није могућа без једне компактно развијене логистичке мреже града. Централни елементи те мреже су робно транспортни центри и робни терминали у којима се робни токови сучељавају, преламају и трансформишу.

Робно транспортни терминал планиран је у Брезичанима због близине свих видова транспорта жељезнички, друмски и водни, што представља добар избор локације за интермодални центар којим би био покривен шири регион. За потребе робно транспортног центра планиран је простор од око 20 ha.

Постојећи спортски аеродром није планиран за проширење.

Сви путеви утврђени овим планом су јавни путеви. Морају се пројектовати по прописима за јавне путеве и уз примјену важећих стандарда. То се нарочито односи на попречни профил пута, ситуационе и вертикалне елементе трасе, елементе за одводњавање и неопходну саобраћајну опрему и сигнализацију. Како су у питању путеви различитих рангова и различитог значаја – параметри из прописа који се имају примијенити одређиваће се у сваком појединачном случају пројектним задатком.

Израда програма и пројеката за путеве мора бити усаглашена са:

- програмима развоја привредних активности,
- програмима развоја садржаја друштвеног стандарда, и
- програмима развоја јавног превоза,

Смјерница плана је, да се у свим случајевима гдје је то могуће, обједињавају акције на пројектовању и грађењу путева, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотока.

2. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Полазни елементи

Према зацртаним циљевима и програмским елементима намјене површина које су обухваћене просторним планом укупне површине 834 km² планиран је укупан број становника на општинском подручју Приједора од 88427 који ће се смјестити у 27895 домаћинстава.

Наведени плански показатељи поред заданих циљева пораста потрошње од 4 % на годишњем нивоу послужиће као основа за планирање електроенергетских капацитета за плански период.

Планирано вршно оптерећење

Полазећи од зацртаних циљева за општинско подручје са планираним цца 90000 становника, односно цца 27895 домаћинстава, а на основу подлога за димензионирање електроенергетских мрежа и зацртаног циља пораста потрошње и вршног оптерећења од 4 % на крају планског раздобља, очекивати је на подручју општине просјечно вршно оптерећење од 66 MW и укупну потрошњу од цца 277 Gwh/год.

Обезбјеђење енергије

Да би се обезбиједила ел. енергија за очекивано вршно оптерећење од 66 до 70 MW и очекивану потрошњу ел. енергије од 277 Gwh планирано је проширење постојећих и изградња нових електроенергетских постројења на општинском подручју Приједора.

Проширење постојећих капацитета наручито се односи на постојећу ТС 220/110 kV Ћела гдје је планирана и започета доградња ТС 110/20 kV за напајање потрошача на јужном дијелу општине.

400/220 kV постројења

Напајање ТС 110/x kV Приједор из електроенергетског 110 kV система БиХ не може се сматрати квалитетним све док се не изгради 400 kV веза (далековод) Бањалука 6 – Приједор – Бихаћ – Загреб и трафо-станица 400/220 kV 2x400 MVA у ТС 220/110 kV Приједор 2, што значи да ТС 400/220 kV Приједор 2 мора бити напајана двострано, тако да се у наредном периоду планира изградња 400 kV постројења и далековода на подручју Приједора.

Планирана изградња трафо-станица и далековода у општини Приједор

Електропренос БиХ оперативно подручје Бањалука планира у планском периоду 2008 - 2018 год. проширења и изградњу, као и резервацију локација трафо-станица и коридора далековода сљедећих ЕЕ објеката:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

1. Резервација коридора - трасе ДВ 400 kV Бањалука 6 – Приједор 2 и ДВ 400 kV Приједор – Бихаћ.
2. Резервација простора за проширење ТС Приједор 2 непосредно до постојеће ТС иза 220 kV постројења са 400 kV постројењем на локацији Гомјеница – Ћела (2 трансформатора 400/200 kV – 300 MVA, два трафо-поља 400/220 kV, три ДВ поља 400 kV и мјерно поље 400 kV, спојно поље 400 kV и мјерно поље 400 kV).
3. За изградњу нове ТС 400/220 kV 300 MVA потребно је резервисати простор од 15000 m², уз постојећу ТС 220/110 kV Приједор.

На основу изложеног потребно је у кругу постојеће ТС 220/110 kV Приједор 2 опремити 110 kV трафо-поље и уградити трансформатор 110/20 kV на који би се прикључило постојеће 20 kV постројење и омогућило напајање западног дијела општине Приједор, чиме би се скратили 20 kV далеководи и смањили губици у 20 kV водовима.

110 kV објекти

1. ТС 220/110 kV/ kV Приједор 2 - проширење ТС за два трансформатора 110/20 kV 2x20 MVA.
2. ТС 110/20 kV / kV Приједор 3 - проширење ТС за један трансформатор 110/20 kV снаге 2x20 MVA.
3. ТС 110/20 kV, 2x20 MVA Приједор 4 (Пухарска) неопходно је задржати локацију за изградњу у неком наредном периоду. ТС ће се напајати са ДВ 110 kV Приједор 3 – Козарска Дубица (резервисати плац од 5000 m²).
4. ТС 110/20 kV, 2x20 MVA Приједор 6 (Козарац) неопходно је планирати локацију ТС у реону Деумића, између Козаруше и Козарца. ТС Приједор 6 ће се напајати са ДВ 2x110 kV улаз-излаз и то са ДВ-а Бањалука – Козарска Дубица, а не са ДВ 110 kV, Бањалука 6 – Приједор 2. За ТС 110/x kV Козарац потребно је резервисати простор од 5000 m².

Средњенапонска мрежа и ТС

Посматрајући напојну градску и ванградску мрежу, а на основу показатеља електроенергетских губитака у мрежи, може се закључити да су нека подручја недовољно покривена са напојним дистрибутивним трафо-станицама. Трафо-станице су тако распоређене да су нисконапонске мреже дуге. Напојни 20 kV водови су такође дуги и малих пресека. Мали број дистрибутивних ТС, дуги 20 kV водови, велика дужина НН водова и мали пресеци имају за посљедицу велике укупне губитке (технички + економски) који се крећу и до 23 % (технички + економски губици).

Да би се предње превазишло потребно је приближити напојне тачке потрошачима и на тај начин повећати сигурност у испоруци и квалитету ел. енергије. Значи, по граду и ван града потребно је полагати нове ВН каблове и изградити нове далеководе, изградити нове дистрибутивне ТС. Ово се нарочито односи на ванградско подручје гдје су преносни 20 kV водови дуги и до 30 km, па се планира изградња нових напојних капацитета и скраћивање 20 kV далековода.

На дијеловима обухвата гдје је планирано ширење града и за наведене радне зоне планира се изградња нових електроенергетских средњенапонских водова, каблова и

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

далековода, те дистрибутивних ТС, преко којих ће се обезбиједити довољне количине ел. енергије за постојеће и за планиране капацитете.

На подручју Љубије гдје је цца 50 дистрибутивних ТС прикључено на индустријски напон од 6 kV потребно је изградити нове прикључне 20 kV далековода и замјенити постојеће ТС 6/04 kV са трафо-станицама 20/04 kV. Осим тога, на подручју Љубије и Козина потребно је изградити нове ТС 20/04 kV са прикључним 20 kV далеководима. За побољшање услова обезбјеђења ел. енергије потрошачима, тј. скраћивање НН мреже и смањење губитака у преносној мрежи.

И на подручју Томашице гдје су дистрибутивне трафо-станице прикључене на индустријски 6 kV напон, потребно је изградити нову 20 kV мрежу и замјенити постојеће 6/04 kV трафо-станице са новим дистрибутивним трафо-станицама 20/04 kV. Такође је потребно изградити и више нових ТС 20/04 kV са прикључним 20 kV далеководима, а све у циљу приближавања извора ел. енергије потрошачима тј. побољшања и испоруке ел. енергије и смањење губитака.

У циљу скраћивања 20 kV далековода на јужном дијелу општине потребно је свести постојеће далековода који излазе из ТС Орловача, изградити нове 20 kV далековода који ће се прикључити на 20 kV постројења напојне ТС Ђела.

Након изградње нове ТС 110/20 kV Козарац (Приједор 6) потребно је обезбједити резервно напајање РТС Козарац из ТС Приједор 6, као и постојеће 20 kV далековода који излазе из РТС Козарац за Мраковицу и Лисину, додатно, у виду петље, напојити из 20 kV расклопног постројења ТС Приједор 6 (Козарац), ради сигурности напајања. Такође је потребно у циљу напајања нових дистрибутивних ТС изградити ове 20 kV далековода који ће се полагати од ТС 110/20 kV Приједор 6 (Козарац).

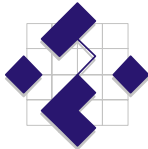
У циљу већег ангажовања ел. енергије потребна је изградња нових трафо-станица и прикључних 20 kV каблова на подручју Приједора, Љубије, Козарца, Омарске итд., а на основу постојећих регулационих планова који су урађени за наведена насеља.

Потребно је на приградским дијеловима града изградити нове МБТС и замјенити постојеће СТС, те замјенити постојеће 20 kV далековода са 20 kV кабловима који ће се укључити у градску затворену 20 kV мрежу.

За дијелове града гдје су урађени РП и планиране нове трафо-станице потребно је исте изградити за напајање нових ТС, положити нове 20 kV каблове и исте свести на напојне ТС 110/20 kV.

На цијелом ванградском подручју гдје су далеководи изграђени са дрвеним стубовима, потребно је дрвене стубове замјенити са АБ стубовима. У циљу напајања нових ТС потребно је изградити нове 20 kV далековода који ће се свести на најближе напојне ТС 110/20 kV.

У циљу побољшања испоруке ел. енергије потрошачима потребно је све постојеће БТС-Р 20/04 kV замјенити са новим слободностојећим трафо-станицама, типа МБТС 20/04 kV.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Све оне стубне трафо-станице које су преоптерећене потребно је замјенити новим трафо-станицама већег капацитета. Такође је потребно на сеоским подручјима општине изградити нове стубне трафо-станице већег капацитета, а све у циљу приближавања напојних тачака потрошачима тј. скраћивања НН мрежа и смањење губитака.

НН мрежа

С обзиром да су сеоске мреже јако дуге, рађене са врло малим пресјецима на дрвеним стубовима, потребно је исте реконструисати, АИ/Се водове замјенити са већим пресјецима самоносивих каблова и смањити дужине. Дрвене стубове замјенити са одговарајућим АБ стубовима.

Код реконструкције НН мрежа потребно је НН мрежу радити на АБ стубовима уз услов да се АБ стубови уграђују у зони путева, а све у циљу накнадне израде расвјете сеоских путева.

У граду је потребно замјенити надземне НН мреже са подземним кабловским НН мрежама већег капацитета. Нове кабловске мреже градити према новим регулационим плановима који су урађени за градско подручје.

Улично освјетљење

Како је јавна расвјета у Приједору, Љубији, Козарцу и Омарској те на дијеловима, те на дијеловима магистралног пута дјеломично изведена са разним типовима свјетилки уз недовољну освјетљеност улица овим планским документом планирана је типизација свјетилки уз побољшање карактеристика освјетљености постојећих и планираних саобраћајница.

За освјетљење улица предвиђено је типизирање свјетилки и расвјетних стубова како за главне тако и за споредне улице. Код прорачуна освјетљености улица потребно је извршити категоризацију исти и на основу категорије улице одредити јачину освјетљености улица у граду и ван града. Напајање свјетилки уличног освјетљења извести са подземним НН кабловима који ће се полагати између асфалтних површина и регулационих линија, а у приградским улицама на АБ стубове положити напојне самоносиве каблове, у циљу напајања расвјете споредних улица.

Нове технологије

У циљу увођења нових технологија и аутоматизације потребно је развити даљинско управљање у расклопницама и са новим линијским растављачима. Потребно је такође ријешити проблем даљинског читања мјерних мјеста.

Нови електроенергетски извори

Већи дио општине распоређен је по обронцима Козаре и по сјеверозападним дијеловима Мајдан планине, из којих извиру мањи и већи потоци. Осим тога кроз централни дио општинског подручја протиче ријека Сана и Гомјеница, па је потребно извршити одређена испитивања о могућности изградње малих хидроелектрана. Такође

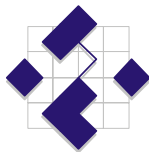
УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

је потребно извршити испитивања могућности коришћења вјетра у производњи ел. енергије на подручју општине Приједор – подручје Мраковице.

С обзиром да се соларна енергија све више користи за производњу топле воде, предлаже се испитивање коришћења соларне енергије, за производњу топле воде и то нарочито у будућим пословним центрима.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ТОПЛИФИКАЦИЈА И ГАСИФИКАЦИЈА

У наредном периоду није потребно повећати капацитет топлане у Приједору. Такође је потребно санирати или замијенити постојеће котлове којим је радни вијек при крају. Котлови у топлани су на течном гориву и лако се могу прилагодити за сагоревање природног гаса када исти буде доведен до Приједора.

Развојем цијевне мреже даљинског гријања објекти у широј градској зони моћи ће се прикључити на даљински систем гријања.

Плановима нижег реда инсистирати на проширењу цијевне мреже даљинског гријања (вреловодне и топловодне до жељезничке пруге), а као алтернативу преко пруге, тј. на одређеним локацијама планирати изградњу рејонских котловница и то у насељима: Урије, Чиркин Поље, Пухарска, Гашића насеље и Аеродромско насеље.

На осталим мјестима се препоручује кориштење локалних и централних извора топлоте за загријавање просторија у објектима у зимском периоду.

При томе би требало плановима нижег реда инсистирати на изградњи котловница за централно гријање за све веће објекте као што су објекти за становање са више стамбених јединица, школе, амбуланте и слично.

Сеоским домаћинствима би требало помоћи стручно и финансијски да у употребу уведу што више кориштење био-гаса. Исто је могуће и за загријавање објеката у саставу пољопривредних и сточарских фарми. Кориштење био-гаса је могуће и пожељно и за загријавање пластеника који се све више развијају у овом подручју. Кориштење сунчеве енергије је погодно за припрему топле потрошне воде у домаћинствима што би такођер требало бити предмет стимулације изградње инсталација за кориштење овог вида енергије како за породичне стамбене објекте тако и за стамбене зграде са више станова.

Снабдијевање ове општине природним гасом је предвиђено Просторним планом Републике и то за Приједор из правца Бања Луке огранком гасовода који се гради од Прњавора Мачванског до Новог Града. Изградња цијевне мреже за транспорт гаса до осталих мањих мјеста у овом тренутку економске моћи је нерентабилна због релативно мале потрошње.

Код Пухарске главице је предвиђено одвајање гасовода према Козарској Дубици и Новом Граду што је такође видљиво у графичком прилогу.

Довод природног гаса из правца Републике Хрватске је такође могућ уколико је на магистралном цјевоводу предвиђено одвајање за Босну и Херцеговину, односно ако је билансом капацитета цјевовода таква могућност предвиђена. Ова траса се не може дефинисати на терену док се међудржавним споразумом не предвиди мјесто прикључења на магистрални цјевовод, локација мјерно регулационе станице и мјесто преласка границе.

3. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

Обзиром да се у постојећој ситуацији расположиви водни ресурси у највећој мјери не користе на најбољи начин, те да су изложени интензивном загађивању, чињеница је да одрживи развој у области водопривреде могуће остварити једино уз примјену принципа интегралног управљања водним ресурсима, јединствено дјелујући у сва три водопривредна сектора: кориштењу вода, заштити вода и заштити од штетног дејства вода.

Основни плански циљеви хидротехничке инфраструктуре су обезбјеђење довољних количина питке воде за потребе становништва и индустрије, унапређење заштите квалитета воде, интегрално и интерсекторско планирање експлоатације водних ресурса.

Снабдијевање санитарном водом

Дугорочно снабдијевање градског подручја Приједора (и сусједних насеља) ће се базирати на истраживању нових изворишта и изградњи нових бунара на постојећим извориштима Тукови – Матарушко поље, Рапића поље и Приједорчанка. Према досадашњим сазнањима на овом подручју је могуће захватити још 250 – 300 l/сек, што би било довољно за водоснабдијевање у наредних 30 – 40 година.

Снабдијевање водом већих општинских субцентара Козарац и Томашица ће се ријешити реконструкцијом и доградњом система водоснабдијевања Приједора.

Омарска (и сусједна насеља) ће се прикључити на планирани водоводни систем изворишта Црно врело (на територији Бања Луке) изградњом регионалног водовода Доњи Перван – Петров Гај.

Један од проблема водоводне мреже на подручју општине је старост значајног дијела водоводног система (20 - 30 година) и њена недовољна развијеност која би пратила ширење урбаног насеља и потребе за водом.

Концепт будућег водоснабдијевања Приједора би се базирао на сљедећем:

- Повећање капацитета постојећих изворишта које би могло да задовољи потребе Приједора, Љубије и Козарца до 2035. године;
- Формирање двије зоне снабдијевања водом;
- Повезивање нових бунара цјевоводом, те транспорт воде до будућег резервоара прве висинске зоне (прелаз преко Сане и кружни прстен);
- Санација губитака на подручјима са највећим цурењима;
- Изградња резервоара прве висинске зоне капацитета 8000 m³;
- Санација и проширење дистрибутивне мреже;
- Прикључивање насеља Козарац на водоводни систем Приједора са претходним испитивањем изградње примарног цјевовода Ø 500 и 400 mm;
- Санација изворишних подручја (зоне санитарне заштите);
- Обезбјеђење квалитетног напајања електричном енергијом;
- Увођење даљинског надзора и управљање водоводним системом (успостављање мониторинга над водоводним системом).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Канализација употребљених вода

Код сагледавања укупне проблематике прикупљања, транспорта и пречишћавања отпадних вода на ширем подручју насеља општине Приједор, треба поћи од даље доградње, употпуњавања и проширивања постојећих централних канализационих система. Отпадне воде у граду Приједору ће се и у будуће одводити мјешовитим системом. Мјешовити систем би требао бити прилагођен хидрауличким захтјевима и саниран. Такође је потребно на подесним мјестима предвидјети одговарајуће водове за растеређење од кишних вода. Отпадне воде са градског подручја Приједора се воде на централно градско постројење за пречишћавање отпадних вода у Брезичанима.

За насеље Козарац, Трнопоље, Козаруша, Кевљани, Камичани и Петров Гај се планира изградња засебног канализационог система са постројењем за пречишћавање отпадних вода.

Насеље Љубија и Доња Љубије ће имати засебан канализациони систем и постројење за пречишћавање отпадних вода.

Засебан канализациони систем са постројењем за пречишћавање отпадних вода ће имати и Омарска.

Остала насеља на подручју општине Приједор (са мањим бројем становника, односно мањом густином насељености, ће проблематику отпадних вода рјешавати према условима који су прописани по Правилнику о одводњи и третману отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема јавне канализације (Сл. гласник РС 68/01) изградњом одговарајућих септичких јама, сабирних јама или префабрикованих септичких уређаја (у овисности од количине отпадних вода, односно броја становника).

Канализација оборинске воде

Канализацију оборинске воде је потребно водити посебним каналима и упуштати у природне реципијенте. На дијеловима терена гдје су изражена већа загађења (паркинзи за теретна возила, платои бензинских пумпи, саобраћајнице са великим интензитетом саобраћаја и сл.) сакупљене воде од падавина ће бити потребно претходно "третирати" на одговарајућим сепараторима уља и слично, прије прикључивања на главне одводне колекторе, односно прије коначног упуштања у реципијенте.

Регулација водотока

На подручју општине треба извршити дјелимичну регулацију водотока Сане, односно лијеву и десну обалу низводно и узводно од градског моста у Приједору. Сана на лијевој страни плави подручје изворишта за снабдијевање водом. Потребно је штитити и лијеву страну и узводно од моста у дужини од око 3 km. На десној страни Сана плави широко подручје све до жељезничке пруге, тако да заштиту од поплава треба провести све до жељезничке пруге Суња – Љубија, а исто тако и десни обалоутврдни насип према граду и творници целулозе, мора се надвисити изградом насипа као на лијевој етажи. Такође у градском подручју треба извршити регулацију Пухарске у горњем току (доњи ток је регулисан).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Такође је потребно регулисати водотоке у градском и приградском подручју: Гомјеницу, Милошевицу (само једним дијелом, један дио је регулисан), Мајчевац (јер плави пољопривредно земљиште), Гаревачу, Зукиновац, Глибају, Светину, Циганушу и Трешњевац. Регулацију појединих водотока треба урадити и у сврху уређења земљишта за пољопривредне намјене.

Стање одбране од поплава би се знатно поправило изградњом акумулација (ретензија) у функцији контроле протицаја, заштите од поплава и наводњавања: Градињаче, Враголоваче, Ламовите, Бистрице 1, Бистрице 2. Планским документима из области водопривреде, планирана је и вишенамјенска акумулација „Бокани“ на ријеци Мљечаници, прије свега у функцији водоснабдијевања Козарске Дубице и евентуално Приједора.

Заштита од поплава

Поједина угрожена подручја Приједора са околином (Брезичани – Жегар – Јелићка) је потребно штитити од поплава.

Потребно је приступити изградњи нових објеката одбране од поплава на угроженим подручјима:

- Регулација водотока Милошевица у три фазе (продубљивање корита и изградња насипа);
- Изградња заштитног парапетног зида у насељу Тукови у дужини од 400 m;
- Изградња насипа на ријеци Сани низводно од градског моста и продубљивање корита;
- Изградња пумпног постројења за пребацавање плавних вода у Гомјеницу;
- Регулација горњег тока ријеке Пухарске.

Јако је значајно редово одржавати постојеће објекте за заштиту од поплава, као што су:

- Продубљавање корита и санација и подизање насипа на ријеци Гомјеници;
- Санација и одржавање насипа на ријеци Сани узводно од градског моста;
- Одржавање бране на рибаку Саничани;
- Чишћење и одржавање уређеног корита потока Пухарска кроз насеље Пећани;
- Одржавање брана на муљним акумулацијама Жуне, Шикићи и Међеђа и оспособљавање система за јавно узбуњивање грађана у тим зонама;
- Снимање стања постојећих сабирних канала, сливника и ригола на подручју насељених мјеста Омарске, Козарца, Љубије и Брезичана;
- Чишћење и поправка постојеће мреже одводних канала на подручју града и насељених мјеста;
- Уређење сабирних и одводних канала, таложника и испуста површинске мреже одводних канала;
- Продубљавање и санација одводног канала Јаруга дуж цијелог тока.

Заштита од ерозија и уређење бујица

Заштиту од ерозионих поцеса треба свеобухватно спровести на стрмим и огољелим падинама сливних подручја сљедећих бујица: Јаруга, Мајчевац, Гаревача, Зукиновац,

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Глибаја, Светиња, Цигануша и Трешњевац. Осим директних радова на регулацијама у грађевинском смислу, потребно је систематски проводити заштитне мјере као: забрана сјече шума и воћњака, пошумљавање, забрана крчења стабала, пањева и жила дрвећа, забрана или ограничење испаше, забрана преоравања земљишта на стрмим падинама, забрана вађења земље, пијеска, шљунка и стијена на мјестима гдје би то угрозило или погоршало стање тла.

Хидромелорације

Неопходно је провести хидромелиорационе радове на подручју општине, у долинама ријека Сане и Гомјенице, што ће се учинити у склопу уређења земљишта за пољопривредне намјене. Овај сегмент је детаљније обрађен у дијелу текста који се бави водопривредом као привредном дјелатношћу.

Уређење водотока за потребе рекреације и купања

На подручју града треба уредити обале Сане и прилагодити за непосреднији контакт са водом, односно изградити купалишта (и одржавати) у склопу уређења лијеве обале на потезу до градског моста.

Закључна разматрања

За простор подручја општина Приједор, везано за област хидротехнике, као приоритет се намеће даље побољшање у квалитету снабдијевања и обезбјеђење довољних количина воде за пиће.

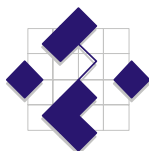
Изградња канализационе мреже и одговарајућих постројења за пречишћавање отпадних вода, треба да се реализује паралелно са изградњом водоводне мреже, односно са изградњом насеља.

Као један од изузетно важних приоритета се намеће очување квалитета вода у водотоцима, поготово ријеке Сане, чије приобаље представља основу за снабдијевање водом Приједора, као и спровођење одговарајућих мјера заштите постојећих и будућих изворишта воде, уз константно праћење квалитета питке воде.

Заштита од вањских и унутрашњих вода је изузетно битна активност која такође представља приоритет за просторни развој општине Приједор.

Коришћење вода за остале потребе (изградња малих хидроелектрана за производњу електричне енергије, спортови на води, риболов, узгој рибе у рибњацима и сл.) се намеће као врло важан сегмент у цјелокупном развоју простора општине.

Заштита квалитета вода ријека на подручју општине Приједор ће се моћи правилно спроводити само ако се рационално користе и третирају отпадне воде насеља и индустрије, и ако се отпад одлаже на санитарну депонију.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ

Даљи развој поштанског саобраћаја мора се огледати у његовом успјешнијем функционисању кроз увођење нових технологија и у овој области тако да се омогући:

- пренос физичког терета,
- пренос докумената електронским путем,
- пружање услуга путем јавних говорница,
- у условима либерализованог тржишта створање услова за пружање телекомуникационих услуга (Интернет и др.),
- формирање поштанске штедионице за депоновање новца и кредитирање становника кроз тржиште банкарско-финансијских услуга,
- реализација пројекта: хибридна пошта, сортинг центар, Интернет киоск, трезорно пословање и каталожка продаја.

Примјена нових технологија захтјеваће модернизацију свих шалтерских терминала и њихово увезивање у аутоматску обраду података.

У циљу рентабилнијег пословања број поштанских јединица се не би повећавао, док би се број шалтерских мјеста мијењао у зависности од повећања броја услуга.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Преглед раста броја прикључака фиксне телефоније са очекиваном пенетрацијом мобилне пенетрације у планском периоду дат је у сљедећој табели.

Табела 70.

Фиксна телефонија		2002. год.		2006. год.		2010. год.		2018. год.	
Мрежна група	Радна јединица	Број становника	Број претплат.	Број становника	Број претплат.	Број становника	Број претплат.	Број становника	Број претплат.
052	Приједор	83000	15770	84 077	17 656	85 127	21282	88 427	23875
Мобилна телефонија			Претпла т. на 100 становн.		Претпла т. на 100 становн.		Претпла т. на 100 становн.		Претпла т. на 100 становн.
			22,20		26,9		46,25		68,50

Уважавајући раније наведено, на подручју обухвата предвиђа се:

- Изградња нових телефонских централа на ванградском подручју;
- Проширење капацитета телефонских централа;

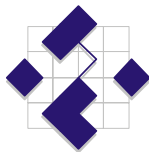

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Извођење ТТ мреже на подручју општине у зависности од динамике изградње;
- Либерализовано тржиште прилагођавати новим условима тржишта инфо-комуникационих технологија;
- Развој кичме дигиталне инфраструктуре која ће подржати захтјеве за новим сервисима, оријентисаним на пренос података и других услуга,
- Креирање нових сервиса;
- Бржа понуда нових сервиса и сервиса додатних вриједности;
- Изградња нових приступних мрежа које подржавају нове широкопојасне сервисе;
- Осигурање принципа универзалног сервиса према постављеној регулативи;
- Даљи развој услуга мобилне телефоније
- Обезбједити мобилни приступ Интернету увођењем нових технологија обезбједити понуду нових сервиса;
- Изградња главног чворишта у Бања Луци за информационо-комуникационе токове и са излазима према међународном чвору;
- Развијати широко-појасну кабловску дистрибутивну мрежу за сервисе: видео, брзи Интернет и IP/MPLS мреже;
- У приступне мреже одмах поред бакарних увести и оптичке каблове;
- Да се уреди и убрза приступ информацијама код претраживања и анализе података;
- Да се омогући приступ и кориштење информација које се односе на саобраћај, привреду и енергетику;
- Да се задовоље интереси за информацијама, како државних, управних, тако и других јавних служби.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

5. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

ГРОБЉА

У временском хоризонту плана планира се проширење градског мултиконфесионалног гробља на Пашинцу, пошто је у градском насељу Приједор присутна највећа потреба за простором за сахрањивање.

Одређен број гробаља у удаљеним руралним насељима и мањих гробаља у градском насељу Приједор ће до 2018. год. постати потпуно неактиван и планира се њихово затварање.

Гробља у секундарним општинским центрима и локалним центрима могу задовољити потребе за сахрањивањем тих насеља до 2018. год. уз одређена проширења у појединим случајевима.

У некој од постојећих производно – пословних зона на источном и југоисточном дијелу градског насеља Приједор потребно је планирати изградњу објекта за сакупљање, прераду и спаљивање животињских остатака (према Уредби ЕУ сточна гробља су забрањена).

IX. ЖИВОТНА СРЕДИНА

1. ВОДА, ТЛО И ВАЗДУХ

Свака привредна експанзија и урбанизација неминовно са собом носе опасности по животну средину и њену деградацију.

Да би се обезбиједио адекватан квалитет животне средине у једној урбаној цјелини неопходно је спровести низ конкретних мјера заштите како би се већ постојећи квалитет одржао или да би се постојећа деградација довела на ниво одрживог.

Мјере се могу подјелити на правно - нормативне мјере, техничко -технолошке, просторно - планске, економске итд.

Генералне мјере у области заштите животне средине су:

- Доношење општих нормативно - правних аката Скупштина општине о заштити и унапређењу животне средине (општински програм заштите животне средине; општински план заштите природе; општински програм заштите ваздуха; план заштите ријечног слива Сане; општински план управљања чврстим отпадом);
- Израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних, при чему је нарочито важно установљивање мјерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања;
- Забрана и ограничење градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, друштвених, туристичко-рекреативних, просвјетних и других центара активности;
- Прилагођавање техничких и производних процеса у индустрији и производњи енергије захтјевима и условима заштите од загађења животне средине, како се штетни утицаји не би ширили на околину;
- Изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода за потребе градског насеља Приједор, као и насеља са урбаним одликама Козарац, Љубија и Омарска;
- Уградња, контрола употребе и одржавање инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова;
- Правилан избор локације (нарочито производних објеката) уз поштовање мезо и микроклиматских карактеристика простора;
- Формирање санитарних заштитних зона око енергана и главних саобраћајница, при чему ширина заштитних зона зависи од степена могућег загађења;
- Рекултивација рудног земљишта (површински копови, депоније јаловине – откривке, каменоломи итд.);
- Спречавање недозвољене и неконтролисане експлоатације шљунка и камена и вршење санације напуштених експлоатационих мјеста;
- Спречавање недозвољене и неконтролисане експлоатације шума и вршење санације девастираних подручја;
- Вршење регулације водотока у смислу спречавања плављења;
- Довођење употребе пестицида, хербицида и вјештачких ђубрива, примјеном савремених агротехничких мјера, на ниво потрошње који ће задовољавати како потребе у пољопривреди, тако и стандарде у заштити животне средине;

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Успостављање ефикасног система прикупљања чврстог отпада који би функционисао на што већем простору општине Приједор, а самим тим опслуживао већи број становника;
- Мјере фискалне политике, издвајања доприноса из цијене производа и услуга, накнада за кориштење грађевинског земљишта, као и финансирања из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко или у животну средину (из ових извора ће се обезбиједити прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине);

Спровођење ових и других мјера утицаће на смањење ризика и спречавање загађивања и деградације животне средине, као и на подизање постојећег квалитета животне средине, што ће се одразити и на подизање квалитета живљења уопште.

ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА

Деградација земљишта може бити последица природних и антропогених чинилаца. Узроци антропогене деградације земљишта овога подручја су: биолошки, хемијски и механички утицаји.

Хемијска деградација настаје услед хемијских загађивача који доспјевају у земљиште као резултат загађивања ваздуха и ацидификације земљишта, индустријског загађивања водотока, комуналних и пољопривредних отпадних вода, као и неадекватног одлагања чврстог отпада.

Деградација и загађивање земљишта највише је изражена код пољопривредног и грађевинског земљишта и то при таложењу аероседимената и депоновању отпадака.

Заштита пољопривредног, шумског, грађевинског и осталог неплодног земљишта ће се постићи спровођењем сљедећих мјера:

- Законско регулисање и заустављање процеса бесправне градње објеката и са тим повезаног процеса заузимање пољопривредног земљишта;
- Стручна примјена пестицида и минералних ђубрива и строга контрола њихове употребе од стране стручних служби (умањивање њиховог штетног дејства на измјене хемијског састава тла);
- Регулисање септичких јама градитељским захватима (смањивање опасности од потенцијалног загађивања тла и подземних вода);
- Регулисање отпадних вода свих загађивача у циљу спречавања промјене хемизма тла и продирања загађивача у подземље;
- Примјена одговарајућих техничко-технолошких рјешења у котларницама и топланама (уградња пречистача отпадних гасова и чађи), реконструкција саобраћајне мреже и регулација транзитног саобраћаја (утицај на смањивање аерозагађење, као и таложење чврстих материја из ваздуха на тло);
- Рекултивација рудног земљишта (Омарска, Дреновача итд.);
- Спречавање нелегалне експлоатације шљунка у долини Сане;
- Регулација водотока ради спречавања плављења.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

ОТПАД

У циљу збрињавања чврстог отпада из индустрије и као и из становништва битно је да се у складу са одговарајућим општим и градским прописима уреде све депоније чврстог материјала (угља, пијеска, различитог индустријског отпада, кућног смећа и друго), а нарочито треба да постоји посебан третман опасних материја и анималних остатака.

У складу са "PHARE" пројектом – Стратегија управљања чврстим отпадом у БиХ, рађеним под покровитељством Европске Уније, предложени су одређени макролокалитети, као и смјернице управљања чврстим отпадом на нивоу регија у оквиру којих би се организовале санитарне регионалне међуопштинске депоније, те је потребно у складу са Просторним планом РС до 2015. године депонију Курево превести у санитарну регионалну депонију.

Истим документом је предвиђено формирање регионалног центра за третман медицинског отпада на подручју општине Приједор (локалитет Курево).

Такође је потребно извршити санацију дивљих депонија, као и спријечити настајање нових дивљих депонија.

ЗАШТИТА ВАЗДУХА

На подручју обухвата углавном може се констатовати да су присутни линијски и тачкасти загађивачи. С обзиром на просторни распоред насеља, осим мреже постојећих локалних, регионалних и магистралних путева у оквиру општине Приједор, новопланиране саобраћајнице ће додатно оптеретити предметни простор.

У циљу заштите ваздуха неопходно је спровести сљедеће мјере:

- Прикључење што већег броја објеката на постојећу топлану и планиране топлане уз развој гасификационог система. Планирати централизовано загријевање стамбеног простора, индустријских предузећа, јавних установа путем топлана.
- Коришћење као горива за загријевање природног гаса или мазута са специфицираним садржајем сумпора или геотермалне енергије (нови обновљиви извор енергије), која у односу на конвенционална фосилна горива не загађује атмосферу емисионим гасовима.
- Изналажење и реализација архитектонских, грађевинских и хортикултурних рјешења између саобраћајница, стамбених и радних зона и објеката у плановима нижег реда.
- Вршење контроле возила на техничком прегледу сагласно прописима о безбједности саобраћаја у односу на дозвољене количине издувних гасова.
- Стварање катастра загађивача подручја у циљу боље контроле квалитета ваздуха (имисија), који треба динамички обнављати.
- Успостављење мониторинга квалитета ваздуха за праћење основних загађујућих материја (SO и чађ, таложне материје, суспендоване честице, NOx и CO) на подручју цијеле општине.
- Повремено мјерење карактеристичних загађујућих материја из саобраћаја.
- Повремено мјерење специфичних загађујућих материја из индустријских и других производних објеката који угрожавају квалитет ваздуха.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Предвиђање максималног озелењавања слободних површина, како јавних површина, тако окућница индивидуалних стамбених објеката у плановима нижег реда.
- Успостављење заштитних дрвореда и других видова чврстих баријера приликом пројектовања и извођења саобраћајница за заштиту од индивидуалних гасова, прашине и буке из саобраћаја.
- Условљавање дозволе за рад приликом изградње нових или реконструкције постојећих производних погона који могу да угрозе ваздух насеља, прилагањем одређене документације о мјерама њене заштите и то прије опрједјељења за одређену локацију.
- Ономогућавање третмана чврстог отпада спаљивањем (долази до емисије штетних гасова).
- Обезбјеђење комуналне хигијене.

ЗАШТИТА ВОДА

Вода је један од основних природних елемената без којег је не могуће замислити живот на земљи. Учествује у процесу кружења материје у природи, биолошки је активна, односно добар је растварач, има велику способност апсорпције како хемијских супстанци тако и различитих прашкастих неорганских материја.

Управо на основу ових физичких особина може се донијети и закључак да је такву материју као што је вода тешко и заштитити.

С обзиром да су на подручју општине регистрована значајна изворишта, на основу којих је предвиђена експлоатација воде за пиће која по свом квантитету и квалитету има велики значај, неопходно је посветити посебну пажњу очувању квалитета подземних вода, те смањењу и елиминисању утицаја постојећих и потенцијалних извора негативних утицаја на квалитет вода.

У циљу заштите вода неопходно је спровести сљедеће мјере:

- Увођење сепарационог комуналног система, који подразумјева одвајање отпадних од оборинских вода, пречишћавање и контролу и који би функционисао на простору општинског центра и секундарних општинских центара.
- Доградња постојеће и изградња нове канализационе мреже у општинском центру, односно у секундарним општинским центрима (Љубија, Козарац, Омарска).
- Изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода за потребе градског насеља Приједора (атар насеља Брезичани), насеља Козарац (атар насеља Трнопоље), насеља Љубија (атар насеља Љескаре) и насеља Омарска (атар насеља Петров Гај).
- Успостављање заштитних зона (првенствено зоне санитарне заштите) око изворишта градског водовода, али и осталих изворишта.
- Изградња санитарно исправних септичких јама у осталим насељима.
- Планска и организована експлоатација шљунка у приобаљу водотокова (прије свега ријеке Сане).
- Спречавање одлагања отпада у саме водотокове и акумулације.
- Санација постојећих дивљих депонија уз водотокове и акумулације.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Успостављење мониторинга квалитета површинских вода (Сана) и подземних вода.

Извориште водоснабдијевања (бунари) градског насеља Приједор се налази у урбаном подручју Приједора и поред дефинисаних заштитних зона угрожено је због просторног конфликта са становањем и и пољопривредом у окружењу.

Све претходно наведене мјере имају за циљ постизање и задржавање прописане категорије водотока Сане (друга категорија) на подручју општине Приједор, а према Уредби о класификацији вода и категоризацији водотока (Сл. гласник РС 42/01).

2. УРБАНИ СТАНДАРД

ФОРМА И СТРУКТУРА НАСЕЉА (ГРАДА)

У периоду до 2018. год. треба ићи на погушћавање грађевинских реона градског насеља и насеља у цјелини и њихово рационално ширење. Овакав концепт треба заснивати на изради просторно – планске документације нижег ранга (урбанистички и регулациони планови) која ће форсирати урбану обнову, а такође и на новој земљишној политици. Међутим, рјешења у земљишној политици у великој мјери се заснивају на ентитетским и државним законима, тако да утицај локалне самоуправе у домену земљишне политике није значајан. Закон о пољопривредном земљишту такође представља механизам који може довести до заустављања нерационалног ширења грађевинских реона.

СУБСТАНДАРДНА НАСЕЉА И КОМУНАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ

Асанација субстандардних насеља се намеће као императив до 2018. године. Ова насеља морају добити приоритет у комуналном опремању (канализација и фиксна телефонија), као и у опремању објектима јавних служби. Највећи приоритет треба дати избјегличким насељима Целпак, Нова Орловача, Врбица, Тополик, Гаревци, Главице и Орловци.

КОМУНАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ И КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ

Комунална опремљеност у свим насељима са вишим централитетом у временском хоризонту плана треба подићи на виши ниво. То се прије свега односи на изградњу канализационих система, полагање фиксне телефоније, гасификацију и топлификацију. Приоритет би требала имати изградња и проширење канализационих система и гасификација.

До 2018. год. требало би покривеност градског насеља системом одвођења отпадних вода подићи на 100 %. Централни дијелови секундарних општинских центара би такође требали добити основне канализационе системе.

До краја временског хоризонта плана потребно је читаво градско подручје покрити, било системом за даљинско гријање, било гасном мрежом. Дијелове насеља уз трасу гасовода као што су Омарска, Камичани, Козарац, Хрнићи, Трнопоље, Козаруша, Доњи Орловци, Орловача, Брезичани потребно је, такође, прикључити на гас односно извршити њихову гасификацију.

АМБИЈЕНТ, СЕНТИМЕНТ И СЛИКА НАСЕЉА

Стварање нових амбијената насеља у смислу урбанитета на подручју општине Приједор би требало да буде задатак до краја временског хоризонта плана.

Локални центри у општини као што су Брезичани, Буснови, Ћела (Петрово), Доњи Орловци, Ламовита и Расавци би коначно морали да добију свој препознатљиви центар у коме би налазили објекти јавних служби, као и понеки производни и туристички објекат. Тиме би у одређеној мјери изгубили свој претежно рурални амбијент и слику насеља.

Насеље Љубија мора у временском хоризонту плана добити препознатљиви амбијент и слику насеља (напредна варошица са израженом индустријском и

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

рударском функцијом у брдском крајолику), прије свега утемељену на раније присутном амбијенту и слици овог насеља. То захтјева свеобухватан програм урбане обнове, а предуслов тога је економски напредак овог насеља заснован на индустрији и реактивираним рударству у околини.

Насеље Козарац би у периоду до 2018. године требало да претрпи одређену урбану обнову, која би више истакла његове урбане карактеристике и историјско наслеђе, односно створила слику историјске варошице на значајном путном правцу и са растућом индустријском функцијом, окружене атрактивним природним предјелима.

Центар насеља Омарска би се у будућности требао још више профилисати у смислу равничарске варошице са израженом саобраћајном, индустријском и рударском функцијом и свим неопходним урбаним садржајима.

Градско насеље Приједор мора у временском хоризонту створити карактеристичан урбани амбијент и слику насеља. Тај амбијент би се заснивао на мезорегионалном рангу насеља и снажној индустријско - саобраћајној функцији Приједора. Планска вишепородична изградња у центру, уз погушћавање грађевинског реона насеља би требало да допринесе стварању карактеристичног урбаног амбијента и слике насеља. Повећање парковских површина у централним дијеловима требаће бити један од основних задатака у даљем планирању градског насеља. Одређени дијелови града мораће претрпити урбану обнову. Оријентациона спратност у градском насељу би максимално требала бити до нивоа П+6.

3. ПРИРОДНЕ ВРИЈЕДНОСТИ И КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКА ДОБРА

ПРИРОДНЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Приједлог планског решења базиран је на предлагању нових локација и унапређењу већ заштићених подручја. У оквиру графичког прилога приказане су основне активности које се планирају на пољу природног наслеђа.

- Са циљем заштите културно - историјског и природног наслеђа планине Козаре, а у складу са потребама очувања биодиверзитета флоре и фауне, затим потребама за цијеловитим очувањем геоморфолошких и хидролошких вриједности, овим Просторним планом је предвиђено проширење Националног парка Козара са садашњих 3 494.5 ха на 7000 ха.
- Шире подручје Козаре, као простор вриједан са становишта ареала животињских врста, како ловне дивљачи, тако и разноврсности фауне, овим планом се ставља под заштиту, и то у категорију парк природе. Поред тога, ово подручје карактерише и разноврсност екосистема који се могу наћи на релативно малом простору, што чини богатство читаве регије. Површина овог заштићеног подручја износи 7.551,25 ха.
- У оквиру националног парка, у његовом сјеверном делу, означен је простор меморијалног парка (ВИТЛОВСКА - 7.6 km²), који се односи на историјско наслеђе овог краја, те га је неопходно развијати и уређивати у складу са таквим потребама.
- Од елемената геонаслеђа, на простору националног парка налазе се висови и видиковци: Мраковица (804 m), Крива Страна (723 m), В. Вис (899 m), Витловска Коса са врхом од 589 m, Маслин Баир (691 m), Жујића Вис (502 m). Ове разгледне тачке представљају и позиције пружања доминантних визура у оквиру обухвата предметног плана, те их је потребно заштитити и у будућности користити у туристичке, образовне, научне и спортско - рекреативне сврхе.

У низијском и брдском дијелу општине Приједор, у домену природног наслеђа, предложени су природни предјели који због својих квалитета завређују заштиту.

- Долина ријеке Сане, унутар територије цијеле општине Приједор и даље према Новом Граду, са површином која износи 1132 ха.
- Долина ријеке Гомјенице, јужно од обухвата експлатационог поља, са укупном површином од 437.74 ха (у општини Приједор 231.74 ха).
- Окружење рибњака Саничани, како је наглашено у графичком прилогу, које је постало значајно станиште ријетких врста птица. Читав овај предео се налази у периоду настајања мочварног пејзажа, са свим својим карактеристичним екосистемима и биотопима, и као такав се ставља под заштиту са површином од око 1722 ха.
- Комплекс старог града са речицом Берек.
- Градски дрвореди који датирају из прошлог вијека и чине основу урбанистичког развоја града.
- Стари дрвореди у насељу Љубија, који потичу из времена оснивања тог рударског насеља и осликавају основне карактеристике урбанитета насеља.

Из домена геонаслеђа у осталом дијелу обухвата налазе се:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Висови: у залеђу насеља Љубија (368 m), Раљаш (498 m), Топићи (387 m).
- Налазишта минерала руде гвожђа, олова, цинка, флуорита и барита: Љубија, Томашица, Омарска.
- У оквиру планине Козаре значајне су и наслаге кречњака са становишта:
  - Седиментологије,
  - Палеонтологије,
  - Минералологије,
  - Стратиграфије и
  - Петрографије и петрологије.
- Поред кречњачких значајни су и еруптивни системи са становишта:
  - Стратиграфије,
  - Минералологије и
  - Петрографије и петрологије.

У категорији «споменици природе» под заштиту се ставља парк у Марићкој код цркве св. Илије (храст лужњак *Quercus robur*), као тачкаста позиција вредног наслеђа из домена дендрологије.

Узимајући у обзир укупну површину заштићених подручја (17996 ha) која се овим планом стављају под заштиту, и површину општине Приједор, добије се биланс од око 22 % заштићене територије, што у потпуности задовољава препоручене нормативе.

4. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, ТЕХНИЧКИХ ОПАСНОСТИ И РАТНИХ ДЕЈСТАВА

ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

У области заштите од елементарних непогода потребно је предузети сљедеће мјере:

- Стриктна примјена прописа о асеизмичкој градњи;
- Регулација дијелова водотокова Сане и Гомјенице, као и доњих токова одређених притока ових ријека;
- Изградња акумулације Бокани и мањих акумулација на притокама Сане и Гомјенице за контролу протицаја;
- Стриктна примјена противпожарних прописа са нарочитим нагласком на урбанистичку регулацију (урбанистичке мјере заштите);
- Изградња противпожарних путева.

ЗАШТИТА И СПАШАВАЊЕ ОД НЕЕКСПЛОДИРАНИХ УБОЈНИХ СРЕДСТАВА И МИНА

У области заштите од неексплодираних убојних средстава и мина потребно је предузети сљедеће мјере:

- У координацији са ВиН МАС – ом до краја временског хоризонта плана превести све сумњиве минске површине у мински неконтаминирани површине на територији општине Приједор;
- Израдити планове транспорта експлозивних и запаљивих материја, као и планове заштите од удеса.

ЗАШТИТА ОД РАТНИХ ДЕЈСТАВА

У области заштите од ратних дејстава потребно је предузети сљедеће мјере:

- Враћање у функцију намјенских склоништа основне заштите у градском насељу Приједор;
- Изградња нових намјенских склоништа основне заштите у насељима Приједор (4 објекта), Козарац, Љубија и Омарска са капацитетом од 300 – 1000 лица;
- Уклонити недостатке и оштећења у постојећем склоништу;
- Одредити склоништа допунске заштите, првенствено у објектима предузећа, као и у адекватним природним објектима;
- Израдити планове за склањање људи и материјалних добара.

Х. ОПШТА СТРАТЕГИЈА ОРГАНИЗАЦИЈЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Општа стратегија организације, уређења и коришћења простора општине Приједор у периоду до 2018. године базира се на планираној мрежи насеља (модел полицентричног развоја) на подручју општине, затим на концепту развоја индустрије, рударства, трговине, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, грађевинарства и водопривреде на истом простору, као и на планским рјешењима у сфери заштите природе и екологије.

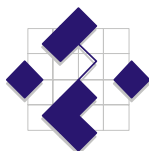
Будућа просторна организација општине Приједор требала би се заснивати на полицентричном моделу просторне организације који прије свега произилази из концепта планиране мреже насеља.

У садашњем тренутку на простору обухвата плана издваја се примарна општинска осовина развоја (линијски системи концентрације становништва, инфраструктуре, привредних капацитета) на правцу Брезичани - Приједор – Доњи Орловци – Козаруша – Козарац – Омарска (Пети неплан) са огранцима Ламовита (центар) – Омарска (центар) и Приједор – Гомјеница – Ћела (Петрово). Као терцијарне општинске осовине развоја издвајају се правци Приједор – Чараково – Зецови – Расавци и Приједор – Хамбарине – Љескаре – Љубија са огранком Хамбарине – Бишћани.

Остала подручја концентрације становништва, инфраструктуре, привредних капацитета су у виду нодова, тачака из којих се шире одређени развојни импулси према околном простору (Буснови).

У периоду до 2018. године планира се профилисање насеља која имају одређени централитет (општински центар, секундарни општински и локални центри) и из којих ће се ширити развојни импулси. Остала насеља имаће специфичну пољопривредну или туристичку функцију. Урбана подручја свих насеља треба максимално искористити за стамбену и осталу изградњу, нарочито њихове централне дијелове, што намеће потребу за погушћавањем урбаних подручја. На тај начин ће се до 2018. год. грађевински реони насеља минимално повећати.

У дугорочном временском хоризонту (до 2028. године) терцијарне осовине развоја требала би се трансформисати у секундарне осовине развоја.

Слика 8: Правци просторног развоја подручја општине Приједор 2028. године

Генерално, правци просторног развоја општине Приједор до 2018. год. биће везани за већ поменуте осовине развоја и нодове у простору, односно насеља која имају виши централитет.

Два најзначајнија инфраструктурна пројекта на подручју општине Приједор у временском хоризонту плану су аутопут Бања Лука – Приједор – Нови Град - Хрватска и брзи пут Приједор – Козарска Дубица – Доња Градина. Ови саобраћајни правци ће имати велики утицај на просторну организацију општине до 2018. год, прије свега стварањем мултимодалног саобраћајног чвора (друмски, жељезнички, ријечни) на подручју градског насеља Приједор и најближе околине. Овакав развој догађаја у будућности ће вјероватно довести до значајних инвестиција на подручју општине, јер ће сама општина постати једно од конкурентнијих подручја Босне и Херцеговине и РС. Свему томе додатно иде у прилог чињеница да ће сусједна Република Хрватска до 2012. године вјероватно постати члан Европске уније, тако да ће општина Приједор у ширем смислу постати погранично подручје према ЕУ. Због тога је једна већа производна зона планирана у близини стјецања постојећих и планираних саобраћајница.

Пројекција кретања броја становника до 2018. год., као и стамбеног фонда указују на лагани пораст, на опоравак демографских ресурса општине, уз сразмјеран раст броја стамбених јединица. Времена динамичког раста броја становника, домаћинстава и станова су остала у периоду прије 1992. год. Будућа кретања у области демографије и стамбене изградње биће мирнија и стабилнија.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Привредни развој општине би се у временском хоризонту плана требао заснивати на сљедећим привредним гранама - прерађивачкој индустрији, рударству, трговини, саобраћају, туризму и угоститељству, пољопривреди и шумарству.

Прерађивачка индустрија би требала бити замајац развоја општине и привредна грана са највећим бројем запослених. Индустрије које имају традиционално упориште у општини, као и индустрије које се заснивају на природним ресурсима општине морале би имати приоритет. Јефтина радна снага и добра саобраћајна повезаност условиће лоцирање индустријских погона који „напуштају“ Европску унију у потрази за просторима са јефтиним и квалификованом радном снагом и добром саобраћајном повезаношћу.

Богатство минералних сировина и традиција су подлога за будући развој рударства у општини Приједор. Активирање новог копа жељезне руде „Видрењак“, проширење експлоатације на коповима жељезне руде у Омарској, експлоатација неметаличних минералних сировина на постојећим коповима жељезне руде условиће динамичнији развој рударске активности у општини Приједор.

Развој трговине и саобраћајне привреде произилазиће из будућег повољног саобраћајно – географског положаја простора општине Приједор (мултимодални чвор) који ће се темељити на планираним саобраћајним правцима - аутопут и брзи пут, као и пловност Сане у дугорочном периоду, а ту је и постојећа жељезничка пруга. Помјерање границе ЕУ у близину општине имаће веома позитиван учинак на трговачки промет на овом подручју.

Туризам и угоститељство би у планском хоризонту требали имати далеко већи значај него у досадашњем периоду. Томе доприносе садашњи и будући туристички производ. Планина Козара, садашња и планирана заштићена природна подручја (паркови природе, заштићени предјели, меморијални паркови), културно наслеђе (археолошки локалитети, градитељско наслеђе), ријека Сана и инфраструктурни коридори биће подлога за развој грана туризма попут планинског туризма, здравствено – климатског, спортског, излетничког, сеоског и еко туризма, транзитног туризма, културног туризма, туризма на водама.

Значај и улога пољопривреде и шумарства произилази из природних услова за њен развој (пољопривредно земљиште и шуме), али и из традиције и чињенице да највећи број становника општине директно и индиректно живи од пољопривреде и шумарства (у нешто мањем обиму).

Гранични положај у ширем смислу општине Приједор према Републици Хрватској представља такође значајан потенцијал овог простора. Трансгранична сарадња и планирање (потенцијални еврорегион) би у планском периоду требале добити на интезитету.

Посебна пажња у будућем просторном развоју општине Приједор требала би се посветити развоју неразвијених подручја општине (зона Љубија и Буснови), како би се барем садашње становништво задржало на тим подручјима, чиме би се постигло веће уравнотежење просторних компоненти. То захтјева додатно ангажовање општинских и ентитетских власти у инвестирање у техничку и друштвену инфраструктуру. На тај начин ће се створити услови за улагање у мање прерађивачке индустријске погоне засноване на природним ресурсима, као и у пољопривреду (органиска храна и производи са заштићеним географским поријеклом), шумарство, туристичке објекте и алтернативне енергетске изворе.

XI. БИЛАНС ПЛАНИРАНОГ КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА

1. КАТЕГОРИЈЕ НАМЈЕНЕ ПРОСТОРА И ГЕНЕРАЛНИ РЕЖИМИ ПЛАНИРАНОГ КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА ПО КАТЕГОРИЈАМА

Код утврђивања категорија намјене простора коришћена је комбинација два принципа: принцип доминантне намјене простора и принцип искључиве намјене простора (рудно земљиште, водене површине).

- Обухват Урбанистичког плана Приједор (шире урбано подручје)
- Урбана подручја изван обухвата УП Приједор,
- Производно – пословне зоне,
- Викенд зоне,
- Зоне туризма и рекреације,
- Зоне специјалне намјене,
- Рудно земљиште,
- Пољопривредно земљиште,
- Шумско земљиште,
- Водене површине.

Обухват Урбанистичког плана Приједор (шире урбано подручје) је подручје за које је планирана израда Урбанистичког плана Приједор (градско насеље и приградска насеља). Садржи све категорије коришћења земљишта. Урбана подручја, грађевинско земљиште и градско грађевинско земљиште биће дефинисани Урбанистичким планом Приједор.

Под урбаним подручјима изван обухвата УП Приједор се подразумјевају урбана подручја осталих насеља или дијелова насеља изван обухвата Урбанистичког плана Приједора. Урбана подручја обухватају изграђене и неизграђене површине намијењене за становање, рад и одмор, објекте друштвеног стандарда, инфраструктуре и површине посебне намјене, зелене површине, као и површине резервисане за будући развој. Урбано подручје може да обухвати поред грађевинског и друга земљишта. (Члан 8. Закона о уређењу простора). Поред површина које су покривене урбаном и руралном изградњом (грађевинско земљиште) у саставу урбаних подручја налазе се све остале категорије коришћења земљишта (укључујући пољопривредно и шумско земљиште).

Производно – пословне зоне су подручја изван обухвата Урбанистичког плана Приједор намјењена производним и пословним дјелатностима. У овим подручјима објекти инфраструктуре се граде у складу са планом.

Викенд зоне су подручја намјењена за изградњу објеката за повремено становање (викенд објекти).

Зоне туризма и рекреације су подручја намјењена за изградњу туристичких објеката (хотели, мотели, апартмани, бунгалови, кампови итд.). У овим зонама није дозвољена изградња објеката за стално становање.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Зоне специјалне намјене представљају подручја намијењена посебним намјенама (првенствено војној намјени).

Рудно земљиште је подручје изван урбаних подручја намијењено за рударску експлоатацију (експлоатацију минералних сировина).

Пољопривредно земљиште представља подручје које је најмање 90 % покривено пољопривредним површинама.

Шумско земљиште представља подручје које је најмање 90 % покривено шумом.

Водене површине су веће површине (преко 2 ха) под водом или намијењене акумулацији.

Табела 71: Структура планираног коришћења земљишта (намјена простора) на подручју општине Приједор

СТРУКТУРА ПЛАНИРАНОГ КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА (НАМЈЕНА ПРОСТОРА) НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ПРИЈЕДОР		
КАТЕГОРИЈА	ПОВРШИНА (ha)	УЧЕШЋЕ (%)
Обухват Урбанистичког плана Приједор (шире урбано подручје Приједора)	7154.51	8.58
Урбана подручја изван обухвата УП Приједор	3578.89	4.29
Производно - пословне зоне	87.36	0.10
Викенд зоне	8.48	0.01
Зоне туризма и рекреације	44.54	0.05
Зоне специјалне намјене	4.53	0.01
Рудно земљиште	1005.92	1.21
Пољопривредно земљиште	40664	48.75
Шумско земљиште	29351	35.19
Водене површине	1505.77	1.81
УКУПНО	83405	100.00

Површина пољопривредног земљишта планира се ефективно смањити до 2018. год. за око 488 ha. На будуће смањење површине пољопривредног земљишта највише ће утицати планирано проширење рудног земљишта (прије свега у оквиру експлоатационог поља жељезне руде «Омарска»), као и планирана изградња акумулације Бокани на ријеци Мљечаници и ретензија на Козари.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

РЕЖИМИ ПЛАНИРАНОГ КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Принципи и правила грађења служиће за:

- регулисање грађења на пољопривредном и шумском земљишту;
- регулисање грађења у урбаним подручјима за које се не предвиђа израда урбанистичких и регулационих планова за дио или цјелину урбаног подручја;
- и као оријентација код израде регулационих планова за дио или цјелину урбаног подручја сеоских насеља;
- викенд зоне.

Принципи и правила ће бити основ за израду и издавање Акта о урбанистичким условима.

Пољопривредно земљиште

На пољопривредном земљишту је забрањена изградња и друго непољопривредно коришћење земљишта, осим у сљедећим случајевима:

- изградње, адаптације или реконструкције породичне стамбене зграде пољопривредног домаћинства, у циљу побољшања услова становања чланова тог домаћинства или у случају природног раздвајања пољопривредног домаћинства и изградње економских објеката који се користе за примарну пољопривредну производњу, односно који су у функцији примарне пољопривредне производње;
- одређивање локације за гробље или проширење гробља, као и за изградњу вјерских објеката;
- изградње објеката који служе за одбрану од поплава, за одводњавање и наводњавање земљишта или за уређење бујица;
- регулације водотока у функцији уређења пољопривредног земљишта;
- изградње и проширења пољских путева који доприносе рационалнијем коришћењу пољопривредног земљишта;
- пошумљавања обрадивог пољопривредног земљишта VI, VIII, и VIII катастарске класе, ако је утврђено да ће се ово земљиште рационалније користити ако се пошуми;
- подизања пољозаштитних појасева;
- изградње инфраструктуре у складу са планом.

Шумско земљиште

На шумском земљишту је забрањена изградња, осим у сљедећим случајевима:

- изградња објеката у функцији шумске привреде,
- изградња објеката инфраструктуре у складу са планом.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Урбана подручја изван обухвата УП Приједор за које се не предвиђа израда урбанистичких и регулационих планова за дио или цјелину урбаног подручја

Правила грађења

Врста и намјена објеката који се могу градити:

1. Породични стамбени објекти (који могу имати пословни простор површине максимално до 1/3 бруто површине објекта);
2. Економски објекти;
3. Пословни објекти – трговина, занатство, угоститељство и друге дјелатности (еколошки и функционално могуће према свим важећим прописима који регулишу заштиту животне средине од загађења).

Ако су индекс изграђености и индекс искоришћености на парцели мањи од максималних предвиђених, на истој парцели се могу изградити:

а/ уз стамбени објекат:

- помоћни објекат (који је у функцији стамбеног)
- пословни објекат

б/ уз економски објекат – помоћни објекат (који је у функцији економског)

б/ уз пословни објекат:

- помоћни објекат (који је у функцији пословног)
- гараже

Правила за изградњу стамбених објеката

1. Минимална површина грађевинске парцеле:

- за непољопривредна домаћинства – 400 m²
- за мјешовита домаћинства – 600 m²
- за пољопривредна домаћинства – 800 m²

2. Ширина фронта грађевинске парцеле за све врсте изградње – минимално 15,0 m.

На грађевинској парцели чија је површина или ширина мања од најмањих дозвољених вриједности може се Актом о урбанистичким условима утврдити изградња или реконструкција објекта спратности до П+1, коефицијента изграђености до 0,6 и степена искоришћености до 0,4.

3. Коефицијент изграђености – максимално 0,6.

4. Степен искоришћености – максимално 0,3.

5. Спратност објекта – максимално П+1+Пк (приземље, спрат и поткровље).

Правила за изградњу економских објеката

Економски објекти јесу:

1. Сточне стаје (живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници), испусти за стоку, ђубришне јаме – ђубришта, пољски клозети и др.

2. Уз стамбени објекат: љетња кухиња, мљекара, санитарни пропусник, магацин хране за сопствену употребу и др.

3. Пушнице, сушнице, кошеви, амбари, надстрешнице за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и др.

- Међусобно растојање стамбеног објекта од сточне стаје је минимално 15 m.
- Растојање ђубришта и пољског клозета од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде је минимално 20m, и то само на нижој коти.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Међусобна растојања економских објеката различите врсте зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте.
- Позиција економских објеката у односу на грађевинску линију утврђује се Актом о урбанистичким условима, применом најмањих дозвољених растојања утврђених општим урбанистичким правилима.
- Ако се економски делови сусједних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле је – минимално 1m.
- Ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним дијелом друге парцеле, растојање нових економских објеката у односу на стамбени објекат на другој парцели се утврђује: за сточну стају – минимално 15 m, за ђубриште и пољски клозет – минимално 20 m и то само на нижој коти.
- На парцели са нагибом терена, у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти.
- Најмања ширина приступног економског пута на парцели је 3 m, а приступног стамбеног пута 2,5 m.
- Економско двориште се може постављати уз јавни пут, а економски објекти на грађевинској линији чије се растојање од регулационе линије утврђује општим правилима урбанистичке регулације, увећаним за најмање 3 m зеленог појаса.

Правила за изградњу пословних објеката

1. Минимална површина грађевинске парцеле – 400 m²
2. Ширина фронта грађевинске парцеле – минимално 10 m.
На грађевинској парцели чија је површина или ширина мања од најмањих дозвољених вриједности може се Актом о урбанистичким условима утврдити изградња или реконструкција објекта спратности до П+1, коефицијента изграђености до 0,6 и степен искоришћености до 0,4.
3. Коефицијент изграђености – максимално 0,6
4. Степен искоришћености – максимално 0,3
5. Спратност објекта – максимално П+1+Пк (приземље, спрат и поткровље).

За утврђивање положаја објеката на парцели примјењиваће се општа правила урбанистичке регулације.

Викенд зоне

Правила грађења

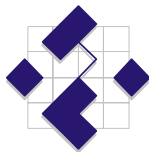
Врста и намјена објеката који се могу градити:

1. Стамбени објекти за повремено становање;
2. Породични стамбени објекти (који могу имати пословни простор површине максимално до 1/3 бруто површине објекта);
3. Економски објекти.

Ако су индекс изграђености и индекс искоришћености на парцели мањи од максималних предвиђених, на истој парцели се могу изградити:

а/ уз стамбени објекат за повремено становање:

- помоћни објекат (који је у функцији стамбеног)

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Правила за изградњу стамбених објеката за повремено становање

1. Минимална површина грађевинске парцеле - минимално 200 m².
2. Ширина фронта грађевинске парцеле – минимално 10,0 m.
3. Коефицијент изграђености – максимално 0,6.
4. Степен искоришћености – максимално 0,3.
5. Спратност објекта – максимално П+1 (приземље и спрат) или П+Пк (приземље и поткровље).

ПОСЕБНИ РЕЖИМИ ПЛАНИРАНОГ КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Заштићене зоне

У оквиру главних категорија намјене простора одређују се заштићене зоне (дефинисане на појединим тематским картама) и то:

1. заштићена природна подручја;
2. културно-историјски споменици и зоне заштите културног наслеђа;
3. високо квалитетно пољопривредно земљиште;
4. осјетљива подручја подземних вода;
5. подручја водозавода површинских вода осјетљивих на загађење
6. плавна и поплавна подручја;
7. геолошки и геоморфолошки нестабилни терени.

Утврђује се сљедећи режим коришћења простора у заштићеним зонама:

Заштићена природна подручја – изван урбаних подручја дозвољена је само изградња инфраструктурних објеката и мрежа везаних за саобраћај, енергетику, хидротехнику и телекомуникације, као и рурална изградња. Планирани инфраструктурни објекти и мреже морају бити у хармонији са пејзажом. Неопходна је сагласност надлежне институције за заштиту споменика културе и природе у погледу:

- садње нових или рекултивацију постојећих шума;
- рекултивације било које врсте вегетације, у погледу комфорности са природним одликама, пејзажем и традиционалном пољопривредом.

За радове и активности који представљају приоритетан јавни интерес, а који су предвиђени у заштићеним природним подручјима, потребно је стручно мишљење од горенаведене институције, и то за:

- изградњу површина за несметано одвијање саобраћаја;
- инсталисање далековода или цјевовода било које врсте.

Културно-историјски споменици и зоне заштите културног наслеђа - неопходна је сагласност надлежне институције за заштиту споменика културе и природе у погледу:

- одређивања нових површина за стамбени развој;
- организовања логистичких и шопинг центара;
- садње нових или рекултивацију постојећих шума;
- градње високих, слободно стојећих објеката;
- рекултивације било које врсте вегетације, у погледу комфорности са природним одликама, пејзажем и традиционалном пољопривредом;
- отварања или коришћења површинских копова било које врсте.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

За радове и активности који представљају приоритетан јавни интерес, а који су предвиђени у зонама заштите културно-историјских споменика, потребно је стручно мишљење од горенаведене институције, и то за:

- изградњу површина за несметано одвијање саобраћаја;
- инсталисање далековода или цјевовода било које врсте.

Високо квалитетно пољопривредно земљиште (прва група употребне вриједности) - не дозвољавају се други начини коришћења осим за намјене које представљају јавни интерес (дефинисан Законом о пољопривредном земљишту) - изградња објеката од општег интереса у области здравства, образовања, социјалне заштите, културе, водопривреде, спорта, саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, објеката за потребе државних органа и локалне заједнице, објеката за потребе одбране земље, обезбјеђење заштите животне средине и заштите од елементарних непогода, за експлоатацију рудног богатства, као и за изградњу објеката, ако је за то донесен регулациони план или други плански акт према којем се сматра да је утврђен општи интерес за ту изградњу.

Осјетљива подручја подземних вода (зоне шире заштите око главних изворишта водоснабдијевања) - није дозвољено коришћење земљишта за рударство изузев на основу посебно прописаног режима коришћења.

Подручја водозахвата површинских вода осјетљивих на загађење (акумулација Бокани и њене заштитне зоне) - дозвољавају се само оне намјене земљишта које су еколошки прихватљиве, нпр. пољопривреда и шумарство, уз строго ограничену употребу хемикалија и вјештачког ђубрива. Није дозвољено изливање канализације.

Плавна и поплавна подручја - земљиште у редовно плављеним подручјима не може бити коришћено за развој. Повремено плављено или подручје угрожено поплавама може бити коришћено за развој уколико то није у супротности са водопривредном основом.

Геолошки и геоморфолошки нестабилни терени - на подручју клизишта не смију се отворати површински копови и земљиште не може бити коришћено за развојне сврхе.

Подручје магистралних инфраструктурних коридора

Утврђује се сљедећи режим коришћења простора у заштитним појасевима планираних магистралних инфраструктурних система:

- у непосредном појасу заштите се успоставља режим строго контролисаног коришћења земљишта којим се у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката, изузев оних који су у функцији магистралних инфраструктурних система (трасе, објекти и др.), а простор ван насеља се може користити као шумско и пољопривредно земљиште. У начелу не треба дозволити ни изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката и подизање трајних засада у непосредном појасу заштите магистралног оптичког кабла;

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- у непосредном и ширем заштитном појасу магистралних инфраструктурних система (аутопут, брзи пут, магистрални пут, гасовод) не могу се смјештати производне активности попут депонија комуналног и другог отпада, рудници, каменоломи, кречане и циглане, индустријски капацитети (само у непосредном појасу заштите), сточне пијаце, кванташке пијаце и други садржаји и објекти по посебним прописима; и
- прецизна ширина сваког заштитног појаса за обављање појединих активности утврдиће се у складу са важећим прописима као и на основу резултата претходних и детаљних анализа утицаја на животну средину у фази планирања или пројектовања.

Закон о јавним путевима (Сл. гласник РС 03/04) у члану 48. детаљно дефинише ширине заштитних појасева путева и то на следећи начин:

«У заштитном појасу пута не могу да се граде зграде, постављају постројења и уређаји и граде други објекти на одређеној удаљености од тих путева, и то:

1. Ширина заштитног појаса у коме не могу да се отварају рудници, каменоломи, граде кречане и циглане, подижу индустријске зграде, постројења и депоније отпада и смећа, као и слични објекти износи поред ауто пута и брзог пута шездесет метара, магистралног и регионалног пута четрдесет метара и локалног пута двадесет метара.
2. Ширина заштитног појаса у коме не могу да се подижу далеководи и стубне трафо-станице износи од укрштања далековода са јавним путем најмање висину стуба далековода, односно стубне трафо-станице, а код паралелног вођења најмање четрдесет метара од ауто пута и брзог пута, двадесет метара магистралног пута, односно двадесет метара од регионалног пута и десет метара од локалног пута.
3. Ширина заштитног појаса у коме не могу да се постављају индустријски колосједи и подижу непокретна културна добра износи најмање четрдесет метара од ауто пута, брзог пута и магистралног пута, односно двадесет метара од регионалног пута, односно десет метара од локалног пута.
4. Ширина заштитног појаса у коме не могу да се граде стамбене зграде, пословне помоћне, и сличне зграде, копају бунари, резервоари, септичке јаме и слично износи поред ауто пута, брзог пута и магистралног пута двадесет метара, регионалног пута десет метара и локалног пута пет метара.

Заштитни појас у смислу става 1. овог члана мјери се од спољне ивице путног појаса, а примјењује се и у насељеном мјесту, осим када је регулационим планом, урбанистичким пројектом или планом парцелације друкчије одређено.»

Експлоатациона поља жељезне руде

Експлоатационо поље је простор у коме рударска функција има предност над осталим функцијама.

Преко експлоатационог поља могу се изграђивати јавни путеви, жељезничке пруге, канали и друге саобраћајнице, као и електрични водови високог напона са одређеним заштитним стубовима, по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове рударства.

На експлоатационим пољима је дозвољена изградња стамбених и привредних објеката само уз претходну сагласност предузећа које има одобрење за експлоатацију.

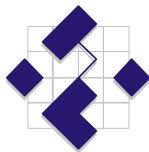
УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Д. ОДРЕДБЕ И СМЈЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

УВОД

Под одредбама и смјерницама за провођење плана подразумјевају се различити инструменти за реализацију и провођење плана. У ранијем периоду, највећи недостатак просторних планова представљао је недостатак инструмената за реализацију планских рјешења, тако да су просторни планови остајали «мртво слово на папиру».

Основна теоријска подјела инструмената за провођење планова јесте сљедећа:

1. Просторно – плански инструменти (просторно – планска документација),
2. Политике - инструменти (стратегије, планови, политике, студије, програми и остала развојна документација),
3. Економски инструменти (у оквиру њих финансијски инструменти, фискални инструменти),
4. Организациони инструменти,
5. Правни инструменти (различите врсте правних прописа у надлежности органа који усваја план, законодавне иницијативе).
6. Технички инструменти.

У званичном Правилнику о садржају планова, инструменти за реализацију плана се називају «Одредбе и смјернице за провођење плана», а од ових шест врста инструмената за провођење плана, у овом документу су наведене четири врсте (у потпуности или дјелимично) и то:

- Даље просторно и урбанистичко планирање (уствари просторно – плански инструменти),
- Израда вишегодишњих програма просторног уређења Републике и других просторних јединица, и израда секторских студија, анализа, програма и пројеката (уствари политике - инструменти),
- Законодавне иницијативе (уствари правни инструменти),
- Развој информативног система о простору (уствари један од најзначајнијих техничких инструмената).

Поред ових врста одредби односно инструмената, у Правилнику је присутна ставка «Земљишна политика», чиме се ова специфична политика квалификује као једна од одредби и смјерница за провођење плана. На тај начин се наглашава њен значај у склопу осталих политика које требају да доведу до успјешне реализације плана.

Међутим, Правилник уопште не помиње као обавезни садржај изузетно значајне врсте инструмената, као што су економски и организациони инструменти за провођење плана, а то је један велики пропуст. Из тих разлога у овом плану, тачније у оквиру «Одредби и смјерница за провођење плана» је придодат дио који носи назив «Остали инструменти за реализацију плана» и ту су обрађени конкретни економски и организациони инструменти по основним планским рјешењима.

I. ДАЉЕ ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

Просторно и урбанистичко планирање, само по себи, представља један од основних инструмената провођења просторних и урбанистичких планова. Провођење се врши израдом просторних и урбанистичких планова нижег нивоа, који ће својом детаљнијом разрадом допринијети квалитетнијој реализацији просторних планова вишег нивоа.

У случају Просторног плана општине Приједор, који представља просторни план општине, то су просторни планови посебних подручја, урбанистички планови и регулациони планови.

Просторни планови посебних подручја чија је израда потребна:

- Просторни план Националног парка Козара

Урбанистички планови чија је израда потребна:

- Урбанистички план Приједор (шире урбано подручје Приједор),
- Урбанистички план Љубија (урбано подручје),
- Урбанистички план Омарска (централно урбано подручје).

Регулациони планови чија је израда потребна:

- Регулациони план Брезичани (дио или читаво урбано подручје),
- Регулациони план Трнопоље (дио или читаво урбано подручје),
- Регулациони план Буснови (дио или читаво урбано подручје),
- Регулациони план Мраковица (дио или читаво урбано подручје),
- Регулациони план Бенковац (дио или читаво урбано подручје),
- Регулациони план викенд зоне Гаћани,
- Регулациони план зоне туризма и рекреације Љекарице,
- Регулациони план зоне туризма и рекреације Пашини конаци,
- Регулациони планови производно – пословних зона,

ЕТАПНОСТ ИЗРАДЕ

До 2011. год. урадити сљедеће просторне и урбанистичке планове:

- Просторни план националног парка Козара
- Урбанистички план Приједор (шире урбано подручје Приједор),
- Урбанистички план Љубија (урбано подручје).

До 2015. год. урадити сљедеће урбанистичке планове:

- Урбанистички план Омарска (централно урбано подручје).

II. ЗЕМЉИШНА ПОЛИТИКА (ОЧУВАЊЕ, ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА, УПРАВЉАЊЕ ГРАЂЕВИНСКИМ ЗЕМЉИШТЕМ И ДР.)

Земљишна политика представља политику чија је сврха управљање земљиштем као ресурсем од интереса за државу и локалну самоуправу. Има изразито мултидисциплинарни карактер (садржи економску, социјалну, административно - правну, еколошку димензију).

Земљишна политика може значајно допринијети квалитетном просторном развоју. У развијеним државама значајни приходи локалне самоуправе долазе од управљања земљиштем, нарочито од грађевинског земљишта (продаја, опремање, давање у закуп, коришћење). Грађевинско земљиште представља један од најзначајних ресурса локалне самоуправе, а који у претходном периоду није био квалитетно искоришћен. Урбана земљишна политика представља сегмент земљишне политике који се бави градским грађевинским земљиштем као најпрофитабилнијом врстом земљишта. Пољопривредна земљишна политика је усмјерена на заштиту пољопривредног земљишта, прије свега најквалитетнијег пољопривредног земљишта.

У Републици Српској два закона регулишу проблематику земљишта, и на тај начин земљишне политике: Закон о грађевинском земљишту и Закон о пољопривредном земљишту.

Веома је значајно да је по најновијем Закону о грађевинском земљишту (СГ РС 112/06), као и по претходној верзији овог закона, градско грађевинско земљиште више није само у државној својини, већ може бити и приватно. Нажалост, у Закону није усвојено аутоматско преношење парцела градског грађевинског земљишта која користе приватна лица у приватно власништво.

Закон о пољопривредном земљишту забрањује промјену намјене обрадивог пољопривредног земљишта I, II, III, IV и V катастарске, односно бонитетне класе у непољопривредне сврхе, осим у одређеним случајевима (већи број изузетака). Овим законом се промовише заштита квалитетног пољопривредног земљишта, али проблем је што за класификацију пољопривредног земљишта користи два различита система мјера (бонитетне и катастарске класе).

Основни циљеви земљишне политике на подручју општине Приједор су:

- **рационално коришћење грађевинског земљишта,**
- **подстицање урбане обнове и погушћавања насеља,**
- **заштита квалитетног пољопривредног земљишта,**
- **промовисање инвестирања кроз ефикасно прибављање локација,**
- **обнова ратом девастираних подручја,**

Инструменти земљишне политике (нарочито урбане земљишне политике) у временском хоризонту плана требају бити сљедећи:

- **планерски** – урбанистичка и грађевинска регулатива (урбанистички и регулациони планови, планови парцелације, прописи о грађењу), забрана или рестрикција изградње на одређеној локацији;
- **порески (фискални)** - поред класичних пореза потребно је увести и друге порезе или општинске таксе, као што је порез или такса на повећану

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

вриједност земљишта; на неизграђено земљиште; на промјену намјене земљишта, на комерцијално земљиште (за пословање и станове за издавање и продају). Могућа су и посебна изузећа од плаћања пореза или таксе;

- **тржишни** - слободно тржиште промета земљиштем, продаја земљишта, постојање приватних, јавних и мјешовитих предузимачких компанија, могућност прединвестирања у земљиште, укључујући и приватни капитал кроз конкретне програме и пројекте;
- **финансијски** - постојање различитих банкарских и других финансијских институција, као што су кредитне задруге, штедионице, инвестициони фондови, институционални инвеститори и могућност кредитирања производње грађевинског земљишта и изградње, као и развијено секундарно тржиште капитала и хартија од вредности и плаћање помоћу дионица; и
- **административни** - експропријација, ограничавање права држања празног земљишта, обавеза уређења земљишта тј. парцелација, заштита природних и културних објеката.

Ово захтјева дефинисање и доношење одговарајуће правне регулативе за спровођење планова која се односи на сљедеће инструменте:

- **аквизиција земљишта**, коју јавне власти спроводе не само за имплементацију стамбених пројеката, већ и за развој економских активности и имплементацију развојних пројеката;
- **експропријација** (само за обезбјеђење јавног интереса);
- **право прече куповине**;
- **(ре)парцелација земљишта** (спречавање парцелације - цјепања катастарских парцела у рубним зонама грађевинског земљишта које нису покривене плановима); и
- **развој локалне инфраструктуре**, као и, евентуално, могућност склапања уговора између локалне управе и власника земљишта о обавезној имплементацији плана.

Кључна ствар за ефикасно функционисање земљишне политике представља одређивање својине на земљишту. Локалне власти морају да имају сљедеће одговорности:

- стицање и располагање јавном својином - земљиштем, управљање земљиштем у локалној својини (куповање, продавање, издавање у закуп и др.);
- детаљније регулисање локалним прописима појединих законских рјешења, како би била прилагођена локалним условима;
- прикупљање јавних прихода (пореза и др.), у циљу финансијског оспособљавања за куповину земљишта, инвестирање у опремање земљишта, грађење и на тај начин капитализацију локалне имовине;
- комплетирање надлежности и одговорности за регулисање коришћења земљишта, "производњу" (уређење и опремање) грађевинског земљишта / локација, организовање и развијање јавних услуга, производњу станова и одговорност за општи привредни и социјални развој. Локална агенција за производњу земљишта – локација (Дирекција за грађевинско земљиште

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

општине Приједор) треба да буде надлежна за координацију свих послова.

Велики значај за земљишну политику имају процеси које се односе на имовинска права и то:

- повраћај земљишта бившим власницима (реституција);
- реформа права закупа;
- комасација и репарцелација земљишта.

У БиХ још није усвојен Закон о реституцији земљишта. Тренутно је у току његова израда.

Код реформе права закупа потребно је регулисати различите аспекте закупа, концесионарства због инфраструктурног развоја и различитих видова лизинга у зависности од функција (становање, комерцијалне дјелатности, индустријске и друге).

Генерално, земљишна политика мора располагати одређеним инструментима као што су:

- економски инструменти (пореска и кредитна политика, формирање финансијских институција као што су развојне банке, хипотекарне банке, приватни фондови, развој тржишта хартија од вриједности и капитала итд.);
- организациони инструменти (формирање агенције за производњу земљишта – локација, промовисање партнерства јавног и приватног сектора);
- правни инструменти (доношење локалних прописа за прилагођавање законских рјешења локалним условима).

III. ИЗРАДА ВИШЕГОДИШЊИХ ПРОГРАМА ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА ПРОСТОРНИХ ЈЕДИНИЦА И ИЗРАДА СЕКТОРСКИХ СТУДИЈА, АНАЛИЗА, ПРОГРАМА И ПРОЈЕКТА

Просторни план општине Приједор као општински просторни план због свог карактера и нивоа обраде не може давати одредбе и смјернице за израду вишегодишњих програма просторног уређења просторних јединица на подручју обухвата плана ако се под тим подразумјевају програми уређења грађевинског земљишта. Израда вишегодишњих програма просторног уређења може се дефинисати тек у урбанистичким плановима, пошто је у овој врсти планова јасно одређује планирано проширење грађевинског земљишта, тако да је могуће дефинисати смјернице за израду средњерочних програма уређења грађевинског земљишта.

Што се тиче осталих врста планских докумената (стратегије, секторске студије, анализе, програми и пројекти), овим планом се утврђује обавеза доношења сљедећих докумената до краја временског хоризонта плана:

1. Плански стратешки документи из области друштвено – економског развоја:
  - Стратегија развоја неразвијених подручја општине Приједор;
  - Стратегија развоја руралних подручја општине Приједор.
2. Плански стратешки документи из области становништва:
  - Популациона политика општине Приједор
3. Плански стратешки документи из области становања:
  - Стамбена политика општине Приједор
4. Плански стратешки документи из области привреде:
  - Стратегија развоја пољопривреде општине Приједор;
  - Стратегија развоја шумарства општине Приједор;
  - Стратегија развоја индустрије и рударства општине Приједор;
  - Стратегија развоја туризма општине Приједор.
5. Плански стратешки документи из области животне средине, природног и културно – историјског наслеђа:
  - Општински програм заштите животне средине;
  - Општински план заштите природе;
  - Општински програм заштите ваздуха;
  - План заштите ријечног слива Сане;
  - Општински план управљања чврстим отпадом;
  - Валоризациона студија природног и културно – историјског наслеђа општине Приједор.
6. Секторске студије:

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

- Студија енергетских потенцијала општине Приједор;
- Студија изводљивости о бављењу пољопривредном дјелатношћу у зонама уже и шире заштите и појасевима заштите изворишта за водоснабдјевање градског насеља Приједор и околине;
- Елаборат о оправданост промјене намјене земљишта на простору рибњака Саничани;
- Студија о процјени утицаја рибњака Саничани на климатске карактеристике градског насеља Приједор.

ЕТАПНОСТ ИЗРАДЕ

У периоду до 2011. год. потребно је донијети сљедеће документе:

- Стратегија развоја неразвијених подручја општине Приједор;
- Стратегија развоја руралних подручја општине Приједор;
- Популациона политика општине Приједор;
- Стамбена политика општине Приједор;
- Стратегија развоја пољопривреде општине Приједор;
- Стратегија развоја индустрије и рударства општине Приједор;
- Стратегија развоја туризма општине Приједор;
- Општински програм заштите животне средине;
- План заштите ријечног слива Сане;
- Општински план управљања чврстим отпадом;
- Валоризациона студија природног и културно – историјског наслеђа општине Приједор;
- Студија изводљивости о бављењу пољопривредном дјелатношћу у зонама уже и шире заштите и појасевима заштите изворишта за водоснабдјевање градског насеља Приједор и околине;
- Елаборат о оправданост промјене намјене земљишта на простору рибњака Саничани;
- Студија о процјени утицаја рибњака Саничани на климатске карактеристике градског насеља Приједор.

У периоду до 2015. год. потребно је донијети сљедеће документе:

- Студија енергетских потенцијала општине Приједор;
- Стратегија развоја шумарства општине Приједор;
- Општински план заштите природе;
- Општински програм заштите ваздуха.

Веома је значајно да се и на нивоу РС крене са усвајањем стратешких докумената као што су Стратегија развоја Републике Српске, стратегије развоја привредних дјелатности у РС, ентитетски програми и планови заштите компоненти животне средине и животне средине у цјелини итд. Године 2005. је донесена Политика развоја становништва РС. Овај документ треба да омогући демографски опоравак читаве РС, односно постепено повећање наталитета, чиме ће читав простор РС, а

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

тима и простор општине Приједор прећи на позитивне вриједности природног прираштаја.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

IV. РАЗВОЈ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА О ПРОСТОРУ

Закон о уређењу простора предвиђа у члану 4. обавезу успостављања "јединственог информационог система о простору, који воде органи управе надлежни за послове уређења простора". Оваква законска одредба је резултат развоја географских (просторних) информационих система (ГИС) у свијету и њихове примјене у раду локалне администрације, првенствено у раду органа задужених за просторно уређење. Примјена ГИС - а у области просторног и урбанистичког планирања вишеструко је повећала продуктивност и квалитет рада, а такође смањила вријеме потребно за обављање различитих активности из домена рада органа задужених за просторно уређење.

Због свега тога потребно је да општина Приједор организује успостављање информационог система о простору општине, чији ће главни дио бити Просторни план општине Приједор, као највиши просторно - плански документ, који је надређен осталим планским актима. Све то захтјева набавку одговарајућег хардвера (рачунара), као и софтвера (ГИС програм).

V. ЗАКОНОДАВНЕ ИНИЦИЈАТИВЕ

Цјелокупно законодавство Републике Српске захтјева комплексно новелирање уз уграђивање регулатива, мјера и стандарда који се примјењују у Европи и свијету.

У периоду након усвајања плана Скупштина општине Приједор би требала да упути законодавне иницијативе за усвајање и измјену више закона на нивоу РС или БиХ, чиме би се значајно побољшала реализација планских рјешења.

Потребне измјене закона из области природних ресурса:

- Закон о пољопривредном земљишту (заштита стварно квалитетног пољопривредног земљишта);
- закони о водама и шумама.

Потребни закони из области становништва:

- Закон о планирању породице;
- Закон о заштити породице.

Потребни закони из области становања:

- Закон о јавно - потицаној станоградњи;
- закони о стамбеној штедњи и стамбеном задругарству;
- Закон о стамбеном закупу;
- Закон о кондоминијуму (за управљање стамбеним фондом у различитим комбинацијама власништва);
- Закон о Агенцији за осигурање стамбених кредита Републике Српске;
- Закон о урбаној обнови.

Потребне измјене закона из области становања:

- Закон о фонду становања

Потребни закони из области привреде:

- закони о хипотеци и промету непокретности;
- Закон о индустријским парковима,
- Закон о јавно – приватном партнерству.

Потребне измјене закона из области привреде:

- Сет пореских закона

Потребне измјене закона из области просторног планирања:

- Закон о уређењу простора;
- Закон о грађевинском земљишту.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Потребне измјене закона из области животне средине:

- Закон о заштити животне средине;
- Закон о заштити природе;
- Закон о заштити ваздуха;
- Закон о фонду за заштиту животне средине,
- Закон о националним парковима.

Потребне измјене системских закона:

- Закон о наслеђивању;
- Закон о локалној самоуправи.

Потребни системски закони:

- Закон о земљишту;
- Закон о реституцији;
- Закон о изразито неразвијеним подручјима Републике Српске (или Закон о подручјима од посебног ентитетског старања).

Потребне одлуке Владе РС :

- Одлука о проглашењу парка природе Поткозарје;
- одлуке о проглашењу заштићених природних предјела.

У складу са промјенама горепомнутих закона на ентитетском нивоу или нивоу БиХ, општина Приједор доносиће усклађене правне прописе у надлежности општина (општинске одлуке).

Оснивање нових институција и организација (фондови, агенције) на нивоу општине Приједор, као и измјена инструмената земљишне политике (увођење нових општинских такси, различитих административних забрана итд.) захтјева доношења низа општинских одлука.

VI. ОСТАЛИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА

Као остали инструменти за реализацију овог просторног плана односно његових планских рјешења могу се издвојити економско – финансијски и организациони инструменти. У овом дијелу текста који, иначе, није прописан Правилником биће обрађени економско – финансијски и организациони инструменти за њихову реализацију.

ЕКОНОМСКО - ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ

Основни економско – финансијски инструменти за реализацију плана односно извори финансирања планских рјешења биће општински буџет, буџети Републике Српске и Босне и Херцеговине, концесије, страни кредити, приватни капитал и оно што је нарочито значајно нови претприступни инструмент Европске уније под називом “IPA (Instrument for Pre – Accession Assistance)”. Овај инструмент је основан са намјером олакшавања уласка у ЕУ државама кандидатима, као и потенцијалним државама кандидатима (међу њима и Босни и Херцеговини). Он замјењује раније претприступне фондове ЕУ и то:

- PHARE (техничка помоћ за процес реформи),
- ISPA (капиталне инвестиције у подручјима заштите животне средине и транспорта),
- SAPARD (подршка и подстицаји у подручјима пољопривреде и руралног развоја),
- CARDS (развој и стабилизација земаља Западног Балкана).

IPA је уграђена у нови буџет Европске уније за период 2007 – 2013. Иначе, састоји се од 5 компоненти:

- Помоћ у транзицији и изградњи институција;
- Регионална и трансгранична сарадња;
- Регионални развој;
- Развој људских ресурса;
- Рурални развој.

Прве двије компоненте примјењиваће се и на државе кандидате и потенцијалне државе кандидате, док се компоненте - регионални развој, развој људских ресурса и рурални развој односе само на државе кандидате.

Босна и Херцеговина, Република Српска и општина Приједор, као њен дио, вјероватно ће бити у могућности да рачунају на финансијска средства везана за помоћ у транзицији и изградњи институција, као и регионалну и трансграничну сарадњу у периоду до 2010. односно 2011. год, а до 2015. год. (вјероватни улазак у ЕУ) на финансијска средства везана за свих 5 компоненти IPA (БиХ би 2011. год. по већини процјена требала бити држава кандидат за чланство у ЕУ). У периоду када постане чланица ЕУ (послије 2015. год.), БиХ би на располагању требала имати структурне фондове чија је намјена економска и социјална кохезија простора Уније (уколико не дође до промјена у регионалној политици ЕУ).

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 5620990000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Оквирна процјена средстава које Босна и Херцеговина (а тиме и Република Српска) може повући из «супер фонда» IPA у сљедећих 9 година износи око 1 милијарду евра. Један дио тих средстава би могао доћи на подручје општине Приједор кроз кандидовање различитих пројеката дефинисаних и овим просторним планом. У прво вријеме ови пројекти би били везани за трансграничну сарадњу и планирање (до 2011. год.), а послије за све области које су везане за простор. У овом периоду нагласак треба ставити на пројекте из области саобраћаја, индустријске инфраструктуре и социјалног становања (компонента „регионални развој“ у оквиру IPA).

Порески инструменти

У периоду до 2018. године потребно је извршити значајне промјене у пореској политици Републике Српске, која ће ићи према увођењу једног броја нових пореза (нпр. порез на некоришћење станова и остале имовине), диференцирању одређених пореза, и нарочито према другачијој расподјели средстава добијених прикупљањем постојећих и нових (претежно диференцираних) пореза између ентитета и локалне самоуправе. У том смислу локална самоуправа мора добити сва средства добијена од прикупљања одређеног броја постојећих и нових диференцираних пореза. Значајна мјеста у будућој пореској политици морале би имати пореске олакшице, као и диференцирање пореза према просторној (географској) припадности (нпр. неразвијена подручја – мања стопа пореза)

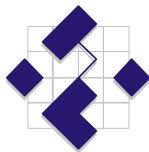
Локалне таксе везане за грађевинско земљиште морају се трансформисати у локалне порезе (на грађевинско земљиште, на повећану вриједност земљишта, на неизграђено земљиште, на промјену намјене земљишта, на комерцијално земљиште). Веома је битно да порез на промет пољопривредног земљишта (у склопу пореза на имовину, односно пореза на пренос непокретности и права) остане порески приход локалне самоуправе, као и да се уведе виша стопа пореза на промет пољопривредног земљишта у рубним зонама градског насеља (ово земљиште има повећану вриједност). Пореске олакшице на порезе у надлежности општине мораће бити првенствено усмјерене према изразито неразвијеним подручјима општине Приједор.

Порез на имовину би требао представљати један од основних начина финансирања ентитетског фонда за јавну стамбену изградњу, као основног стуба будуће ентитетске стамбене политике (пребацавање дијела овог пореза у ентитетску надлежност).

ОРГАНИЗАЦИОНИ ИНСТРУМЕНТИ

Основне организационе инструменте за реализацију плана представљаће у периоду до 2018. год. разне врсте општинских институција у функцији реализације плана и то:

- Дирекција за грађевинско земљиште општине Приједор,
- Фонд за развој општине Приједор (у склопу се треба налазити подфонд за развој изразито неразвијених подручја),
- Стамбена агенција општине Приједор,
- Комисија за популациону политику општине Приједор.

УРБАНИСТИЧКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, а. д. БАЊА ЛУКА

Ж.Р. 551001-00012392-04 код Нова Бањалучка Банка а.д.; Ж.Р. 562099000060440 код Развојна Банка Југоисточне Европе; Основни суд Бања Лука, регистарски уложак 1-345-00, МБ. 1101790; Дјелатност 74.200; ПИБ 401013220009; ЈИБ 4401013220009; Уписани улог 2.128.077 КМ

Остали организациони инструменти су:

- Одређивање професионалног лица у административној служби општине Приједор које ће се бавити пословима везаним за локалну популациону политику;
- Оснивање фондације или клуба донатора за ванбуџетско финансирање мјера популационе политике;
- Формирање регистра домаћинстава са имовинским подацима (стање имовине, приходи од имовине).

У провођење плана значајну улогу ће имати и трансформација односно реформа појединих постојећих институција на ентитетском нивоу. Нужно је у периоду до 2011. год. Фонд за становање Републике Српске трансформисати, односно претворити у Фонд за јавну стамбену изградњу Републике Српске, као и основати Агенцију за осигурање стамбених кредита Републике Српске. Значајне ентитетске институције које би требало основати у најкраће вријеме су и:

- Фонд за развој изразито неразвијених подручја Републике Српске,
- Агенција за развој изразито неразвијених подручја РС,

Средства за финансирање нових општинских институција биће:

- Општински буџет (потпуним пребацавањем надлежности за одређене постојеће и нове диференциране порезе на општину, и другачијом расподелом средстава добијених прикупљањем постојећих и нових диференцираних пореза између ентитета и локалне самоуправе),
- Кредити;
- Донације;
- Нови претприступни инструмент Европске уније "IPA (Instrument for Pre – Accession Assistance)".